

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

Aihe Tampereen yliopiston hallitus 9/2021
Aika 12.11.2021 klo 09:15
Paikka Tampere-talo, VIP-neuvotteluhuone, etäosallistumismahdollisuus Teams-kokouksena

Asiat

Osallistujasivu	1
1 Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja pöytäkirjantarkastaja	2
2 Esityslistan hyväksyminen ja työjärjestyksen vahvistaminen	3
3 Hallituksen edellisten kokousten pöytäkirjat	4
4 Rehtorin ajankohtaiskatsaus	5
5 Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2025 ja talousarvio vuodelle 2022	6
- Liite 1 Tampereen yliopiston toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2025 ja talousarvio vuodelle 2022	9
6 Tampereen korkeakoulusäätiön sidottujen rahastojen käyttökohteet	25
7 Yliopiston riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	27
- Liite 8 Yliopiston hyvän hallinnon periaatteet	29
- Liite 9 Yliopiston riskienhallintapolitiikka	73
8 Yliopiston toimitiloja koskeva toimenpideohjelma	78
- Liite 1 Tampereen yliopiston toimitilojen kehittämisen toimenpideohjelma	80
9 Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin nimittäminen	174
- Liite 1 Hakuilmoitus	176
- Liite 2 Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin tehtävää hakeneet	178
10 Muut asiat	179
11 Kokouksen päättäminen	180

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

Hallitus**Puheenjohtaja**

Herlin Ilkka, FT, Cargotec Oyj:n hallituksen puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jalkala Anne, TKT, Vice President, Innovation and Venturing, Fortum Oyj

Jäsenet

Kantola Johanna, professori, Tampereen yliopisto

Kinaret Jari, professori, Chalmersin teknillinen yliopisto

Raudaskoski Pirkko Liisa, professori, Aalborgin yliopisto

Tynkkynen Ville, YTM, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Vaarala Outi, professori, johtaja, tutkimus ja tuotekehitys, Orion Pharma

Esittelijät

Walls Mari, rehtori, asiat 1-11

Asiantuntijat

Ayres Katja, viestintäasiantuntija

Katajajuuri Emilia, johtaja, toiminnanohjaus ja hallintopalvelut

Marjamaa Patrik, talousjohtaja

Kangas Tiina, tietosuojavastaava, asia 7

Kähkipuro Pekka, tietohallintojohtaja, asia 7

Leppiniemi Harri, Partner, KPMG, asia 7

Hyökki Satu, johtaja, kampuskehityshanke, asia 8

Käkönen Heikki, johtava asiantuntija, A-insinöörit Oy, asia 8

Haukijärvi Ilkka, johtaja, henkilöstöpalvelut, asia 9

Pahta Päivi, dekaani, asia 9

Sommarberg Matti, dekaani, asia 9

Muut läsnäolo- ja puheoikeutetut

Takala Jarmo, provosti

Sutela Marja, vararehtori

Hallituksen sihteeri

Katajajuuri Emilia, johtaja, toiminnanohjaus ja hallintopalvelut

Kokouksen päättyminen

Kokous päätettiin klo hh:mm.

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

1

Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja pöytäkirjantarkastaja

Tampereen korkeakoulusäätiön sääntöjen 7 §:n mukaan kutsu hallituksen kokoukseen on lähetettävä hallituksen jäsenille vähintään kolme (3) työpäivää ennen kokousta. Hallitus on päättänyt 14.12.2018, että kutsu ja esityslista lähetetään hallituksen jäsenille 10 päivää ennen kokousta. Kokouskutsu ja esityslista on lähetetty jäsenille 2.11.2021.

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen.

Kokouksen pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja vähintään yksi kokouksessa siihen valittu jäsen.

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Kokous todettaneen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Valitaan kokouksen pöytäkirjantarkastaja. Aakkosjärjestyksen mukaan tarkastusvuorossa on Pirkko Liisa Raudaskoski.

Päätös:

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

2

Esityslistan hyväksyminen ja työjärjestyksen vahvistaminen

Hallitus vahvistaa kokouksen työjärjestyksen.

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hyväksytään kokouksen esityslista ja vahvistetaan työjärjestys.

Päätös:

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

3

Hallituksen edellisten kokousten pöytäkirjatPäätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus vahvistaa kokouksen 17.9.2021 pöytäkirjan nro 6/2021. Puheenjohtaja sekä kokouksen pöytäkirjantarkastaja Anne Jalkala vahvistavat pöytäkirjan allekirjoituksellaan.

Lisäksi hallitus vahvistaa kokouksen 4.10.2021 pöytäkirjan nro 8/2021. Puheenjohtaja sekä edellisen kokouksen pöytäkirjantarkastaja Jari Kinaret vahvistavat pöytäkirjan allekirjoituksellaan.

Päätös:

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

4

Rehtorin ajankohtaiskatsausPäätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus merkitsee rehtorin ajankohtaiskatsauksen tiedokseen.

Päätös:

Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2025 ja talousarvio vuodelle 2022

Yliopistolain 24 §:n mukaan säätiöyliopiston hallituksen tehtävänä on päättää yliopiston strategiasta, yliopiston toimintaa ja taloutta koskevista asioista sekä muista laajakantoisista suunnitelmista. Tampereen yliopiston johtosäännön 4 §:n 6 kohdan mukaan hallitus päättää yliopiston vuotuisesta toiminta- ja taloussuunnitelmasta ja talousarviosta. Taloussäännön mukaan taloussuunnitelma laaditaan neljäksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja yliopiston sopimus vuosille 2021–2024 sisältää yliopiston strategiset tavoitteet ja yliopiston strategiaa tukevat toimenpiteet. Vuoden 2022 toimintasuunnitelman pohjana ovat ministeriön kanssa sovitut strategiaa tukevat toimenpiteet. Tampereen yliopisto kohdistaa strategiaa tukevat toimenpiteet lähivuosina erityisesti neljään kehittämiskohteeseen:

1. Tutkimuksen tieteellinen laatu ja vaikuttavuus
2. Koulutuksen laatu ja vaikuttavuus
3. Kansainvälinen veto- ja pitovoima
4. Korkeakoulukonsernin synergiaedut

Tutkimuksen kehittäminen

Tutkimuksessa kehittämisen painopiste on tieteelliseen laatuun ja rahoituspohjan laajentamiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Yliopisto toteuttaa vuonna 2022 tutkimuksen ulkoisen arvioinnin (TAU RAE 2022) tutkimuksen tieteellisen laadun ja vaikuttavuuden sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioimiseksi. Rahoituspohjan laajentamisen osalta yliopisto tavoittelee erityisesti EU-tutkimusrahoituksen lisäämistä. Yliopisto painottaa tutkimuksen kehittämistoimissa uusien lupaavien avauksien tunnistamista, rahoitushakemusten laatua, tutkijataitojen kehittämistä, intensiivistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa sekä kansainvälisen tutkimusyhteistyön lisäämistä.

Koulutuksen kehittäminen

Koulutuksessa lähivuosina toteutettavia strategisia kehittämistoimia ovat tutkimuksen ja opetuksen yhteyden vahvistaminen, tieteenalaraajat ylittävien tutkinto-ohjelmien ja opintokokonaisuuksien käynnistäminen, tutkijanuralle kannustaminen opintojen aikana, perustietojen opettaminen kestävästä kehityksestä sekä työelämäyhteyksien vahvistaminen. Jatkuvan oppimisen strategia laaditaan vuoden 2022 aikana. Uudistetuilla palveluilla ja toimintamalleilla tuetaan erityisesti opiskelijoiden hyvinvointia, tutkintotavoitteiden saavuttamista ja tavoiteajassa tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvattamista.

Taloussuunnitelma 2022–2025

Yliopistojen rahoitus vuodeksi 2022 määräytyy toista kertaa yliopistojen uudistetun rahoitusmallin mukaisesti. Rahoitusmalli ja voimassa oleva sopimus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa ohjaavat yliopistoja nostamaan koulutustasoa, lisäämään jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja vahvistamaan tutkimusta. Uudessa rahoitusmallissa huomioidaan tutkintojen osalta alakohtaisia eroja, nopeampaa valmistumista ja korkeakoulupaikkojen tehokkaampaa käyttöä. Uudessa rahoitusmallissa koulutuksen painoarvo kasvoi aiemmasta 39 prosentista 42 prosenttiin ja tutkimuksen aiemmasta 33 prosentista 34 prosenttiin.

Taloussuunnitelma vuosiksi 2022–2025 huomioi perusrahoituksen määrän ennakoitun heikkenemisen vuonna 2022. Tampereen yliopiston fuusioon kohdennettu erillinen strategiarahoitus päättyy vuoteen 2021. Lisäksi Tampereen yliopiston osuus OKM:n indikaattoriperusteisesta rahoituksesta laskee vuodelle 2022 johtuen suhteellisesti muita yliopistoja heikommasta menestyksestä toiminnan indikaattoreilla kolmen tarkasteluvuoden seurantajaksolla. Yliopisto kohdentaa vahvistavia toimenpiteitä erityisesti avoimeen julkaisemiseen, avoimen korkeakoulutuksen opintopistetavoitteiden saavuttamiseen ja tavoiteajassa valmistumiseen.

Perusrahoituksen rakenteessa on tapahtunut muutoksia siten, että entistä suurempi osuus perusrahoituksesta on kohdennettua, ministeriön ohjaamaa rahoitusta eikä näin ollen yliopiston itsenäisesti kohdennettavissa. Taloussuunnitelmakauden tavoitteena on ydintoimintoja kehittämällä vahvistaa yliopiston suhteellista asemaa yliopistojen vertailussa OKM:n indikaattoriperusteisessa rahoituksessa ja lisätä ulkoista tutkimusrahoitusta huomioiden ulkoisen rahoituksen laadun.

Taloussuunnitelma perustuu ennusteeseen ulkoisen rahoituksen maltillisesta vuosittaisesta kasvusta. Suomen Akatemian rahoitus on edelleen ulkoisen rahoituksen merkittävin yksittäinen lähde. EU-rahoituksen ja muun kansainvälisen rahoituksen osuuden ulkoisessa rahoituksessa ennakoitaan kasvavan.

Yliopiston toiminnan kokonaiskuluista henkilöstökulut muodostavat noin kaksi kolmasosaa. Tukipalvelujen uudistamisen ja tehostamisen myötä henkilöstökulut laskevat yliopistotasolla vuosien 2022 ja 2023 aikana. Vuosien 2022 ja 2023 aikana yliopiston resurssien käyttöä tehostetaan ja resurssien allokoinnissa painotetaan yliopiston strategian mukaisesti ydintoimintojen vahvistamista perusrahoituksessa. Palveluita on keskitetty konsernitason tasolle vuosien 2020 ja 2021 aikana. Taloussuunnitelmakaudella konsernitason palveluita kehitetään edelleen ja lisäksi syvennetään toiminnallista yhteistyötä muissa tukipalveluissa. Yksittäisten vuosien toiminnan tuottojen ja kulujen toteumaan vaikuttaa menestyminen ulkoisen rahoituksen hankkimisessa sekä ulkoisen rahoituksen projektien suunnitellun mukainen eteneminen.

Tampereen yliopiston toiseksi suurin kuluerä ovat toimitilakustannukset noin 15 prosentin osuudella kokonaiskuluista. Perusrahoitukseen nähden toimitilakustannusten osuus on yli 25 %. Yliopistokentän toimitilakustannusten trendi suhteutettuna rahoitukseen ja kokonaismenoihin on ollut 2010-luvulla laskeva. Myös Tampereen yliopistossa on valmisteltu toimitilojen pidemmän aikavälin toimenpideohjelmaa, jolla mahdollistetaan ydintoimintoja tukevien tutkimus-, opetus- ja työympäristöjen kehittäminen sekä toisaalta tilankäytön tehostaminen, kestävyystavoitteissa eteneminen ja toimitilakustannusten hallinta ydintoimintojen rahoituksen vahvistamiseksi. Yleinen hintatason kehitys vaikuttaa toimitilakustannusten kasvuun olemassa olevien vuokrasopimusten kautta. Tilankäytön tehostamisen ennakoitaan näkyvän yliopiston toimitilakustannusten laskuna taloussuunnitelmakauden lopulta alkaen.

Yliopiston tutkimus- ja opetusympäristöjen investointien vuositaso on 5–6 miljoonaa euroa. Lisäksi tietohallintoon liittyy vuosittaisia korvausinvestointeja ja kampuskehityksen edistäminen edellyttää tilaratkaisujen edellyttämiä investointeja, jotka täsmenytävät toimenpidesuunnitelman tarkentuessa. Pääosa investoinneista tehdään tiedekuntien ja tukipalveluyksiköiden esitysten pohjalta ja käytetään ydintoimintaa tukevaan infrastruktuuriin.

Tampereen korkeakoulusäätiö sr:n oman pääoman erät muodostuvat peruspääomasta, rahastoista sekä edellisten tilikausien voitoista. Säätiön peruspääomaan ja osaan rahastoista kohdistuu säilyttämisvelvoite. Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen

yliopiston fuusioituessa perustettiin siirtyvistä pääomista sidottuja rahastoja uuden yliopiston taseeseen.

Rahastoista säilyttämisvelvoite kohdistuu sidottuihin rahastoihin kuuluviin pääomarahastoihin, joissa pääoma tulee säilyttää rahaston sääntöjen mukaisesti. Sidotuista rahastoista voidaan käyttää pääomarahastolle allokoituja sijoitustoiminnan tuottoja sekä käyttörahastoja. Sijoitustoiminnan tuotoista kohdennetaan sidottujen rahastojen pääomille kahden prosentin vuotuinen tuotto vuoden 2021 tilinpäätöksestä lähtien. Rahastojen käyttöä ohjaavat rahastojen säännöt sekä yliopiston hallituksen tekemät päätökset.

Rahastojen varat sijoitetaan osana yliopiston sijoitusomaisuutta sijoitussuunnitelman mukaisesti. Yliopiston sijoitusvarallisuuden pitkän aikavälin tuotto-odotus on kolme prosenttia, kun sijoitushorisonttina käytetään kymmentä vuotta. Hallitus ohjaa vuosittain hyväksyttävällä sijoitussuunnitelmalla yliopiston sijoitusvarallisuuden hoitoa. Tampereen korkeakoulusäätiö sr:n pääomien tuottoja on tavoitteena käyttää yliopiston ydintoimintojen kehittämiseen.

Liite 1 Tampereen yliopiston toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2022–2025 ja talousarvio vuodeksi 2022

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus päättää Tampereen yliopiston toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2022–2025 sekä talousarviosta 2022 liitteen 1 mukaisesti. Hallitus vahvistaa vuoden 2022 varsinaisen toiminnan alijäämän enintään -10 miljoonan euron suuruiseksi.

Päätös:

**Tampereen yliopiston
toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2022–2025
ja talousarvio vuodeksi 2022**

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Arvot ja strategia.....	3
Toimintaympäristön muutokset.....	3
Toimintasuunnitelma 2022–2025.....	5
Tutkimus.....	5
Koulutus	5
Yhteiskunnallinen vuorovaikutus.....	7
Kansainvälistyminen	8
Korkeakoulukonsernin synergiaedut	8
Riskienhallinta.....	8
Henkilöstö.....	9
Talous	11
Taloussuunnitelma 2022–2025.....	11
Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2022–2025 ja talousarvioesitys 2022	14
Rahoitussuunnitelma	15
Tase	15

Johdanto

Tampereen korkeakoulusäätiön hallitus päättää säätiöyliopiston strategiasta, yliopiston toimintaa ja taloutta koskevista asioista sekä muista laajakantoisista suunnitelmista. Laajakantoihin suunnitelmiin kuuluu neljäksi vuodeksi laadittava toiminta- ja taloussuunnitelma, josta hallitus päättää vuosittain samalla, kun se päättää seuraavan vuoden talousarviosta.

Arvot ja strategia

Yliopiston toimintaa ohjaavat arvot ovat avoimuus, kriittisyys, moninaisuus, oppijalähtöisyys, rohkeus, sivistys ja vastuullisuus. Monialainen Tampereen yliopisto kytkee yhteen tekniikan, terveyden ja yhteiskunnan tutkimuksen ja koulutuksen. Yliopisto tekee kumppaniensa kanssa yhteistyötä, joka perustuu sen omiin vahvuusalueisiin, uudenlaisiin tieteenalojen yhdistelmiin ja niiden soveltamisosaamiseen. Yliopisto luo ratkaisuja ilmastonmuutokseen, luontoympäristön turvaamiseen sekä yhteiskuntien hyvinvoinnin ja kestäväyyden rakentamiseen.

Yliopiston työn perusta on jatkuva pyrkimys uuteen tietoon ja osaamiseen sekä tieteellisiin läpimurtoihin. Yliopiston perustutkimuksesta nousee uusia alueita kuten hyvinvoinnin huominen, kestävä kaupunki, pelillisyytensä ja laajennettu todellisuus sekä valon ja kuvan vallankumous.

Toimintaympäristön muutokset

Yliopiston toimintaympäristö laajenee yhä kansainvälisemmäksi ulottuen myös Euroopan unionin ulkopuolisiin maihin. Yliopisto jatkaa tutkimuksen kansainvälistämistä tukemalla yksittäisten tutkijoiden ja tutkijaryhmien kansainvälistä yhteistyötä. Sen rinnalle yliopisto hakee pitkäaikaisia yliopistotason kumppanuuksia. Kansallinen korkeakoulupolitiikka kannustaa tähän, mutta yliopisto valitsee itse tarkemmat maantieteelliset ja alakohtaiset painotukset yhteistyöhön ja asettaa kriteerit kumppanuuksille. Yliopisto tukee koulutusperäistä maahanmuuttoa vahvistamalla englanninkielisen koulutuksen tarjontaa ja tukemalla muista maista saapuneiden integroitumista Suomeen.

Luottamus monialaisen tutkimuksen vaikuttavuuteen kasvaa ja siten myös odotukset monialaista Tampereen yliopistoa kohtaan lisääntyvät. Yliopisto hyödyntää tämän mahdollisuutena ja hakee sen takia perinteiset tieteenalarajat ylittäviä keinoja järjestää tutkimusta. Kansallisesti ja kansainvälisesti kilpaillun tutkimusrahoituksen merkitys yliopiston toiminnalle kasvaa edelleen. Tarjolle tulevia ja yliopiston kannalta mahdollisuuksia sisältäviä rahoituksia on ennakoitava yhä paremmin. Yliopisto kehittää palveluja ja tukea, jotta tutkimusrahoituksien ennakoiminen olisi mahdollista ja ennakoimisen myötä rahoituskilpailuissa menestyään aiempaa paremmin.

2.11.2021

Korkeakoulut pysyvät korkealla sijalla kansallisessa koulutuspolitiikassa korkeakoulutuksen työllistävän merkityksen takia. Korkeakoulutettujen osuuden lisäämiseen tähtäävä poliittinen tahtotila ulottuu tällä hetkellä vuoteen 2030 saakka. Yliopisto vastaa tarpeeseen nostaa osaamistasoa lisäämällä aloituspaikkoja tutkintokoulutukseen. Lisäksi yliopisto kehittää tutkintokoulutuksen sisältöjä ja rakenteita, jotta yhä useampi opiskelija saavuttaa tutkinnon vaatiman osaamistason tavoiteajassa. Vuoden 2021 alusta voimaan tulleessa yliopistojen rahoitusmallissa tavoiteajassa valmistuneiden opiskelijoiden vaikutus yliopistojen perusrahoituksen muodostumiseen kasvoi olennaisesti.

Digitaalisuus lisää yliopiston mahdollisuuksia ohittaa rajoitteet, jotka tähän asti ovat hidastaneet etäopetuksen ja -palvelujen järjestämistä. Yliopisto osallistuu vuoteen 2030 jatkuvaan korkeakoulujen digivision toteuttamiseen. Yliopisto jatkaa omaa Digitalisaatio-kehittämishankettaan ja täsmentää sille asetettavat tavoitteet vuonna 2022. Opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden odotukset digitaalisten palveluiden laatua kohtaan kasvavat sitä mukaa, kun palvelujen määrä kasvaa. Kokemukset etäopiskelusta koronapandemian aikana lisäsivät erityisesti yliopiston opetuksen laatuun kohdistuvia odotuksia. Yliopisto varmistaa, että järjestämistavasta riippumatta opiskelu, opetus, ohjaus ja niitä tukevat palvelut ovat korkealaatuisia.

Yliopisto jatkaa vuonna 2021 alkanutta kampusten fyysisten tilojen kehittämistä aiempaa toiminnallisemmiksi. Tavoitteena on sujuvan opiskelun ja työn mahdollistavat tilat sekä kustannusvastuullinen toiminta. Kampuskehitysstrategiaan perustuva toimenpideohjelma on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2022–2030.

Korkeakoulut kaikkialla maailmassa hakevat ratkaisuja hiilijalanjäljen pienentämiseen. Yliopisto on osaltaan mukana suomalaisten korkeakoulujen kansallisessa tavoitteessa toimia hiilineutraalisti viimeistään vuonna 2030. Tampereen yliopiston hiilijalanjälkilaskenta tehtiin ensimmäisen kerran vuoden 2019 päästöistä. Laskennan pohjalta on luotu hiilineutraaliuden tiekartta. Suurimmat päästölähteet ovat työmatkustaminen ja kiinteistöjen päästöt, joiden vähentämiseen pyritään toimintatapojen ja linjausten uudistamisen sekä kampuskehitystoimenpiteiden kautta. Keväällä 2021 on koottu akateemisten asiantuntijoiden kestävä kehityksen verkosto, joka yhdessä yliopiston johdon kanssa edistää hiilineutraaliustyötä huomioiden tutkimuksen ja koulutuksen vaikuttavuuden säilyttämisen päästövähennysten toteuttamisessa.

Toimintasuunnitelma 2022–2025

Tampereen yliopiston vuosiksi 2022–2025 suunnittelemaat toimenpiteet perustuvat yliopiston strategiaan ja kansallisen korkeakoulupolitiikan asettamiin reunaehtoihin. On todennäköistä, että korkeakouluja koskevat linjaukset eivät olennaisesti muutu vuodesta 2025 alkaen.

Tutkimus

Tutkimuksessa painopiste on tieteelliseen laatuun ja rahoituspohjan laajentamiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Yliopisto painottaa tutkimuksen strategisissa kehittämistoimissa ulkoisilla arvioinneilla todennettua tutkimuksen laatua, uusien lupaavien avauksien tunnistamista, EU-tutkimusrahoituksen lisäämistä, rahoitushakemusten laatua, tutkijataitojen kehittämistä sekä sidosryhmien osallistamista tutkimusprosessiin. Läpäisevinä teemoina ovat digitaalisuus ja vihreä siirtymä. Tutkijoiden tukea rahoitushakuun on vahvistettu rekrytoimalla tutkimusasiantuntijoita.

Yliopisto toteuttaa vuonna 2022 tutkimuksen ulkoisen arvioinnin (TAU RAE 2022) tutkimuksen tieteellisen laadun ja vaikuttavuuden sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioimiseksi. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään tutkimusedellytysten kehittämisessä yliopiston strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja strategian uudelleen suuntaamiseksi. Yliopisto jatkaa avoimen tutkimuksen toimintamallin kehittämistä. Tavoitteena on, että vuonna 2024 yliopistolla on järjestelmällinen toimintamalli tutkimusinfrastruktuurien ja tutkimusdatan avoimuuteen.

Toimintavuonna 2022 yliopisto hyödyntää tutkimusedellytysten kehittämisessä uutta monialaista tutkijakollegiumia sekä ilmiöpohjaisia tutkimusalustoja, joilla tuetaan strategian tavoitteita huippututkimuksen tukemisesta sekä monitieteisyydestä, intensiivisestä yhteistyöstä tutkimuksen hyödyntäjien kanssa ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön lisäämisestä.

Koulutus

Koulutuksessa lähivuosina toteutettavia strategisia kehittämistoimia ovat tutkimuksen ja opetuksen yhteyden vahvistaminen, tieteenalarajat ylittävien tutkinto-ohjelmien ja opintokokonaisuuksien käynnistäminen, tutkijanuralle kannustaminen opintojen aikana, perustietojen opettaminen kestävästä kehityksestä sekä työelämäyhteyksien vahvistaminen. Jatkuvan oppimisen strategia laaditaan vuoden 2022 aikana.

Vuonna 2022 voimavaroja kohdistetaan opiskelijoiden moniammatilliseen ohjaukseen ja hyvinvoinnin tukemiseen korkeakoulu yhteisön ja opiskelijakuntien yhteisen TreSilienssi-hankkeen toimenpiteillä. Opetushenkilöstön pedagogista uudistumista tuetaan vahvistamalla Teaching and Learning Centren

2.11.2021

resursseja ja sijoittamalla huomattava osa uudesta henkilöstöstä tiedekuntiin. Tämä tukee opettajia hybridiopetuksen ja digipedagogiikan käyttöönoton kaltaisten koulutusstrategisten muutosten toteuttamisessa. Aloituspaiikkoja lisätään kansallisen ohjelman mukaisesti. Lisäksi yliopisto ottaa käyttöön vaihtoehtoisia opiskelijavalinnan tapoja ja osallistuu valtakunnalliseen työhön valintakokeiden uudistamiseksi.

Uudistetuilla palveluilla ja toimintamalleilla tuetaan yliopistotasoisesti ja tiedekunnissa opetuksen ja oppimisen ydintehtäviä, kuten tutkintotavoitteiden saavuttamista ja tavoiteajassa tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvattamista. Yliopiston tavoitteena on, että vuonna 2024 tavoiteajassa alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon tutkinnon suorittaneiden osuus on 40 prosenttia. Vuoden 2020 toteuma oli 31,5 prosenttia.

Yliopiston kansainvälisten tutkinto-ohjelmien houkuttelevuutta lisätään kohdentamalla markkinointia tunnistetuille hakijaprofiileille. Ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan edistetään lisäämällä suomen kielen opintoja, luomalla työelämäyhteyksiä sekä kehittämällä palveluita yhteistyössä Tampereen kaupungin ja muiden toimijoiden kanssa. Yliopisto ottaa käyttöön Suomi-stipendit ulkomaalaisille maisteri- ja tohtoriopiskelijoille. Paikan vastaanottaneiden ulkomaalaisten perustutkinto-opiskelijoiden määrä nostetaan 500 opiskelijaan vuoteen 2024 mennessä. Vuoden 2020 toteuma oli 426. Ulkomaalaisten opiskelijoiden lukuvuosimaksut kasvattavat maltillisesti yliopiston rahoitusta.

Tutkinnon suorittaneiden vuosittaiseksi määräksi on suunniteltu yhteensä 4 853. Lukuun sisältyvät kaikki tutkintotasot eli alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot sekä tohtorin tutkinnot. Alempien korkeakoulututkintojen tavoitteisiin sisältyy 150 varhaiskasvatuksen opettajaksi valmistunutta ja ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteisiin 60 luokanopettajaksi valmistunutta. Tavoitteet perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa kaudeksi 2021–2024 sovittuihin tutkintotavoitteisiin (taulukko 1). Yliopisto valmistautuu nostamaan tutkintotavoitteita vuodesta 2025 alkaen tasolle, joka ottaa huomioon aloituspaiikkojen lisäämisen ja opintojen sujuvoittamisen vaikutukset.

Taulukko 1 Tampereen yliopiston OKM-sopimuskauden 2021–2024 tutkintotavoitteet

Tutkintotaso ja alat	Vuosina 2021–2024 keskimäärin
Ylemmät korkeakoulututkinnot yhteensä	2 388
Kasvatusalat	150
Taiteet ja kulttuurialat	15
Yhteiskuntatieteet ja humanistiset alat	743
Liiketalous, hallinto- ja oikeustieteet	140
Luonnontieteet sekä maatalous- ja metsätieteelliset alat	85
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat	1 040
Lääketiede ja hammaslääketiede	135
Terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat	80
Yliopistokohtaiset tavoitteet	Vuosina 2021–2024 keskimäärin
Tohtorin tutkinnot	215
Alemmat korkeakoulututkinnot	2 250
Opettajankoulutuksen tavoitteet	Vuosina 2021–2024 keskimäärin
Varhaiskasvatuksen opettajat	150
Luokanopettajat	60

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus

Yliopiston strategia tavoittelee kestävän maailman rakentamista yhdessä kumppanien ja sidosryhmien kanssa. Yhteiskunnallinen vuorovaikutus syntyy yliopiston opetuksen ja tutkimuksen kautta. Yliopiston asiantuntijat tuottavat tutkimustietoa vahvistamaan tietopohjaista päätöksentekoa, toimivat yhteiskunnassa monialaisissa asiantuntijatehtävissä ja osallistuvat julkiseen keskusteluun. Yliopiston uusimpaan tutkimustietoon sekä vahvaan vuorovaikutukseen yhteiskunnan ja työelämän toimijoiden kanssa perustuva koulutus tuottaa osaajia, jotka ratkaisevat yhteiskunnan haasteita ja luovat uusia ratkaisuja kestäväällä tavalla. Yliopisto pyrkii vahvistamaan vuorovaikutusta keskeisten kumppaniensa kanssa yhteistyösopimuksin.

Kansainvälistyminen

Kansainvälisyyttä edistetään niin tutkimuksessa, koulutuksessa, kumppanuuksissa kuin palvelujen järjestämisessä. Vuonna 2022 vahvistetaan kansainvälisiä rekrytointeja, jatketaan edelleen tenure track -mallin mukaisia rekrytointeja sekä kehitetään kansainvälistymistä tukevien palvelujen järjestämistä. Yliopisto osallistuu vuosina 2021–2024 korkeakoulujen kansainvälisyysohjelmaan, jonka toteuttamiseen opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionrahoitusta osana yliopistojen rahoitusmallia. Yliopisto on mukana sekä TalentBoost-palvelulupauksen että globaalipilottien toteuttamisessa. TalentBoost-toimenpiteitä ovat palveluiden ja kielikoulutuksen järjestäminen ulkomailta Suomeen tulleille. Globaalipiloteissa puolestaan keskitytään ulkomaille suuntautuvaan koulutus- ja tutkimusyhteistyöhön. Yliopiston tavoitteena on hyödyntää korkeakoulujen kansainvälisyysohjelman kautta tarjoutuvat yhteistyön mahdollisuudet suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen sekä muiden tahojen kanssa.

Korkeakoulukonsernin synergiaedut

Yliopisto kehittää opettajien palveluita sekä heille suunnattua pedagogista koulutusta ja valmennusta yhdessä Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa Teaching ja Learning Centren puitteissa. Tavoitteena on, että koulutus- ja kehittämistilaisuudet ovat laajasti opetushenkilöstön hyödynnettävissä.

Yliopiston ja ammattikorkeakoulun opetusyhteistyötä ja opiskelijoiden ristiinopiskelua kehitetään joustavien opiskelumahdollisuuksien ja monitieteisten opintokokonaisuuksien lisäämiseksi. Korkeakouluyhteisöllä on yhteiset innovaatioalustat ja toimintamallit yrittäjyyden kehittämisessä vuonna 2024.

Merkittävimmät konsernitason palvelut on saatu järjestettyä ja vuonna 2022 jatketaan palvelumallin kehittämistä. Muuta korkeakoulukonsernin sisällä tehtävää yhteistyötä lisätään ja jatketaan yhteisten tietojärjestelmien käyttöönottoa.

Riskienhallinta

Yliopiston riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa yliopiston tavoitteiden saavuttaminen sekä riskien asianmukainen hallitseminen osana jokapäiväistä toimintaa. Yliopiston riskienhallinnan periaatteet sisältyvät rehtorin vahvistamaan riskienhallintapolitiikkaan.

Yliopiston ydintoimintojen näkökulmasta merkittävimpiin riskeihin lukeutuvat kiristyvistä kilpailusta ja toimintaympäristön muutoksista johtuva epävarmuus monipuolisen rahoituksen ja parhaiden osaajien saatavuudessa sekä strategisten kumppanuuksien rakentamisessa. Rahoitukseen liittyvän

epävarmuuden hallinta edellyttää muun muassa ydintoimintaan panostamista, tiedekuntien rahoituksen vahvistamista, rahoitusmahdollisuuksien aktiivista ja monipuolista hyödyntämistä sekä osaamisen näkyvyyden varmistamista. Osaajien ja kumppanuuksien osalta olennaisia hallintatoimia ovat rekrytoinnin, koulutuksen ja pitovoiman kehittäminen sekä verkostojen rakentamisen tukeminen. Nämä hallintatoimet kattavat sekä henkilöstöön ja opiskelijoihin että yhteiskunnalliseen vuorovaikuttamiseen ja kansainvälisyyteen liittyvät näkökulmat. Toiminnallisilla uudistuksilla selkeytetään tukipalveluiden rakennetta ja uudistetaan toimintatapoja. Näillä toimenpiteillä tuetaan työnkuvien muutosta ja uudistamista, työn kuormituksen tasaisempaa jakautumista ja hallintaa sekä esihenkilötyötä.

Yliopistolla vuonna 2021 toteutetuissa riskienarvioinneissa määriteltyjen riskienhallintatoimien edistämistä ja näiden vaikuttavuuden seurantaan jatketaan toimintavuonna 2022. Syksyllä 2021 käyttöön otettu kokonaisvaltainen riskienhallintajärjestelmä tukee riskienhallinnan seurantaan ja edistää toiminnan suunnittelun ja seurannan sekä riskienhallinnan yhteyttä tulevana toimintavuonna.

Henkilöstö

Yliopiston henkilöstön kehittämistä ohjaa henkilöstöohjelma. Vuoden 2022 aikana yliopistossa laaditaan sen ensimmäinen henkilöstöstrategia, joka suuntaa ja ohjaa henkilöstövoimavarojen pitkäjänteistä kehittämistä yliopiston strategian mukaisesti. Strategiaprosessilla luodaan koko yliopistoa koskeva tavoitetilä muun muassa henkilöstörakenteen kehittämiseksi pitkällä aikajänteellä siten, että se tukee yliopiston strategisia tavoitteita kehittyä tutkimuksen ja koulutuksen alueilla huippuyliopistoksi. Henkilöstöstrategiasta johdetaan tiedekunta- ja palveluyksikkökohtaisesti lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoitteet osaksi vuosisuunnitteluprosessia syksystä 2022 alkaen.

Opetus- ja tutkimushenkilöstö

Opetus- ja tutkimushenkilöstön osalta henkilöstösuunnittelussa keskiössä ovat avainrekrytointien pitkäjänteinen ja strategialähtöinen suunnittelu ja toimeenpano, esihenkilötyön ja työyhteisöjen kehittäminen tunnistettujen tarpeiden mukaisesti sekä urasuunnittelun tukiprosessien vahvistaminen. Henkilöstörakenteen kehittämisessä aikavälin 2022–2025 tavoitteena on yliopiston kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen sekä tutkimuksen ja koulutuksen laatu. Tavoitteissa huomioidaan tieteenalojen ja tiedekuntien ominaispiirteet.

Tutkijan ja opettajan osaamista ja uramahdollisuuksia kehitetään henkilöstöohjelman mukaisesti. Tenure track -urapolulle rekrytoinneilla linjataan ja asemoidaan tiedekunnissa tapahtuvan tutkimuksen ja koulutuksen tulevaisuutta pitkävaikutteisesti. Tenure track -urapolulle rekrytoinnit ja siihen kytkeytyen työnantajakuva vahvistaminen ovat erityispanostusten kohteena vuodesta 2022 alkaen. Tätä tukemaan valmistellaan yliopistotasoinen osaamisen vahvistamiseen tähtäävä ohjelma. Esimerkiksi

tenure track -professoreille tarjottavien starttipakettien osalta selvitetään ratkaisumalleja, jotka vahvistavat Tampereen yliopiston kilpailukykyä rekrytoinneissa ja tarjoavat mahdollisimman laadukkaita edellytykset tutkimustyön aloittamiselle.

Tiedekuntien erilaisista ominaispiirteistä riippumatta panostukset henkilöstövoimavaroihin keskittyvät tieteellisen laadun ja vaikuttavuuden sekä korkeatasoisen koulutuksen perusedellytysten vahvistamiseen. Jatkamalla jo alkanutta määräaikaisten työsuhteiden tarkastelua vahvistetaan työsuhteiden pitkäjänteisyyttä ja sitouttavuutta sekä parannetaan henkilöstövoimavarojen suunnittelun ennakoitavuutta.

Tukipalveluiden henkilöstö

Yliopiston tukipalvelujen tehtävänä on tukea yliopistojen ydintehtäviä: tutkimusta, koulutusta ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Tukipalveluhenkilöstöä koskeva kehittäminen kytkeytyy tammikuusta 2022 alkaen toimeenpantavaan palveluorganisaation muutokseen. Muutoksen jälkeen matalalla organisaatorakenteelle tuetaan johtamista ja yhteistyötä ja palveluita järjestetään osin aiempaa laajemmin tehtävänkuvien sekä tekemällä yhteistyötä ulkoisten palveluntuottajien kanssa. Muutoksella sujuvoitetaan palvelun tarjoamista ja tavoitellaan säästöjä henkilöstökustannuksissa.

Palveluorganisaation henkilöstörakenteeseen haetaan nykyistä suurempaa asiantuntijatehtävien osuutta. Yliopiston suunnitelma on järjestää ydintoiminnan kannalta keskeiset palvelut itse ja hankkia muut tarpeelliset palvelut ulkoisilta kumppaneilta tai palvelukeskusten kautta. Osaamisen kehittämisessä ja tukitoimitoimissa painotetaan vuonna 2022 uuden tiimiorganisaation ja laajentuneiden tehtävänkuvien haltuunottoa sekä esihenkilöiden tukea muutoksen toteuttamisessa. Vuosina 2022–2025 tullaan panostamaan henkilöstöstrategian mukaisesti asiantuntijaroolien kehittämiseen sekä asiantuntijaurapolkujen rakentamiseen ja vahvistamiseen.

Tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja työhyvinvoinnin edistäminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä jatketaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti keskittyen muun muassa sukupuolten välisen tasa-arvon ja esteettömyyden edistämiseen sekä kansainvälisen henkilöstön kotoutumiseen ja yhteisöön integroitumisen tukeen luotujen toimintamallien puitteissa ja niitä parantaen. Työhyvinvointia ja työkykyä tukevien edellytysten kehittämistä ja tukea jatketaan systemaattisesti ja pitkäjänteisesti yhteistyössä työterveyskumppanin kanssa. Toimenpiteitä määritellään, kohdennetaan ja toimeenpannaan toimintayksiköiden tarpeista lähtien. Työhyvinvoinnin kehittämisessä hyödynnetään yliopistojen yhteisen työhyvinvointikyselyn tuloksia sekä työpaikkaselvityksiä.

Talous

Taloussuunnitelma 2022–2025

Yliopistojen sopimuskausi ja rahoitusmalli 2021–2024

Yliopistojen rahoitus vuodeksi 2022 määräytyy toista kertaa yliopistojen uudistetun rahoitusmallin mukaisesti. Rahoitusmalli ja voimassa oleva sopimus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa ohjaavat yliopistoja nostamaan koulutustasoa, lisäämään jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja vahvistamaan tutkimusta.

Suurin muutos uudessa rahoitusmallissa koski tutkintojen merkitystä. Tutkintomääriin perustuva rahoitusosuus nousi 30 prosenttiin aiemmasta 19 prosentista. Tutkinnoissa huomioidaan alakohtaisia eroja, nopeampaa valmistumista ja korkeakoulupaikkojen tehokkaampaa käyttöä. Rahoitusmallissa on myös kertoimia, joilla otetaan huomioon erot koulutuksen järjestämisen kustannuksissa. Siirtymäsäännöksen mukaan vuoden 2022 rahoitusta laskettaessa yksittäisen korkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta, voi rahoitusvuonna vähentyä yhteensä enintään kolme prosenttia verrattuna edellisvuoden tasoon.

Yliopiston taloussuunnitelmassa vuosiksi 2022–2025 on pyritty arvioimaan siirtymäsäännön poistumisesta johtuvaa vuoden 2023 rahoituksen määrän vähenemistä. Perusrahoituksen määrän laskua lähivuosina ennakoi yliopiston koulutuksen ja tutkimuksen tuloksellisuuden heikentyminen rahoitusmallin indikaattoreilla arvioituna verrattuna muihin yliopistoihin. Voimavaroja on kohdennettava aiempaa tavoitteellisemmin yliopiston ydintoimintoihin, jotta yliopisto parantaisi kansallista asemaansa ja vaikuttavuuttaan.

Ulkoinen rahoitus

Ulkoisen rahoituksen määrä oli vuonna 2020 merkittävästi budjetoitua heikompi, koska pandemian vaikutuksesta ulkoisen rahoituksen projekteissa ei voitu edetä suunnitellusti. Ulkopuolisen rahoituksen osuus oli 37 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vuoden 2021 aikana kilpaillun tutkimusrahoituksen käyttö on elpynyt ja ulkopuolisen rahoituksen odotetaan muodostavan 40 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Ulkoisen rahoituksen ennakoidaan tulevina vuosina monipuolistuvan siten, että Suomen Akatemian perinteisesti vahva rooli hieman pienenee ja EU-rahoituksen osuus kasvaa. Talouden heikentyneiden suhdanteiden ennakoidaan hidastavan liiketoimintarahoituksen kertymistä. Lisäksi rokotetutkimuksen liiketoimintasiirto vuonna 2022 heikentää liiketoiminnan rahoitusta. Tulevina

vuosina ulkoisen rahoituksen merkityksen yliopiston rahoituspohjassa arvioidaan kuitenkin kasvavan siten, että vuonna 2025 se muodostaa 41 prosenttia kokonaisrahoituksesta.

Kustannuskehitys

Yliopiston suurimmat kuluerät ovat henkilöstökulut ja tilakustannukset. Henkilöstökulut muodostavat 65 prosenttia ja tilakustannukset 15 prosenttia kokonaiskustannuksista. Tilikauden 2021 aikana henkilöstökuluihin vaikuttavat korottavasti työehtosopimuskauden yleiskorotus sekä fuusiovaiheeseen liittynyt palkkaharmonisointi, jonka vaikutukset tulevat näkyviin kokonaisuudessaan vuoden 2021 kustannustasossa.

Tukipalveluissa yliopisto tavoittelee 14 miljoonan euron säästöjä henkilöstökuluissa vuonna 2023. Toimitilojen kehityksessä tarkastellaan toimenpiteitä, joilla saavutettaisiin merkittäviä tilakustannussäästöjä vuoden 2025 loppuun mennessä. Tiloihin liittyviä kustannussäästöjä tarkastellaan myös pidemmällä aikajänteellä vuoteen 2030 asti. Muiden kulujen osalta kustannuskehityksen odotetaan jatkuvan maltillisena vuosina 2022–2025. Yksittäisten vuosien tuotto- ja kululukuihin vaikuttaa suuresti menestys ulkoisen rahoituksen hankinnassa. Yliopiston talouden kannalta on tärkeää, että yliopiston olemassa olevien henkilöstöresurssien käyttöä suunnitellaan ja johdetaan tavoitteellisesti sekä seurataan ajantasaisesti.

Tutkimus- ja opetusympäristöjen investoinnit

Yliopiston tutkimus- ja opetusympäristöjen investointien taso on vuositasolla 5–6 miljoonaa euroa. Tietohallintoon liittyy lisäksi vuosittaisia korvausinvestointeja. Kampuskehitys aiheuttaa tilaratkaisujen edellyttämiä investointeja, jotka määritellään toimenpidesuunnitelman tarkentuessa. Näiden investointien vuositaso on noin kaksi miljoonaa euroa. Pääosa investoinneista tehdään tiedekuntien ja tukipalveluyksiköiden esitysten pohjalta ja käytetään ydintoimintaa tukevaan infrastruktuuriin. Tutkimus- ja opetusympäristöjen investointiesitykset valmistelee työryhmä, jossa ovat edustettuna tiedekunnat. Investointisuunnitelma on osa toiminta- ja taloussuunnitelmaa, jonka hyväksyy hallitus. Yksittäisistä investoinneista päätetään taloussäännön hyväksymisvaltuuksien mukaisesti.

Vuoden 2022 tutkimus- ja opetusympäristöjen investointisuunnitelma:

Tiedekuntien tutkimus- ja opetusympäristöt	3,6 miljoonaa euroa
Yliopistotasoiset investoinnit	1,1 miljoonaa euroa
Finnish Research Infrastructures -hankkeet	1,0 miljoonaa euroa
Yhteensä	5,7 miljoonaa euroa

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Sijoitustoiminnan tuottojen odotetaan pysyvän positiivisena vuonna 2021, vaikka yli vuoden jatkunut osakekurssien nousu on taittunut ja talouden tunnusluvut ovat kesän jälkeen indikoineet talouden kasvunäkymien heikkenemistä. Kasvuennusteiden mukaan globaali talouskasvu jää tulevana vuosina niukaksi, mikä vähentää sijoitustuottoja. Yliopiston sijoitusvarallisuuden pitkän aikavälin tuotto-odotus on edelleen noin kolmessa prosentissa. Sijoitushorisonttina käytetään kymmentä vuotta. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulokseen liittyvä ennuste ja suunnitelma esitetään taulukossa 2. Hallitus ohjaa vuosittain hyväksyttävällä sijoitussuunnitelmalla yliopiston sijoitusvarallisuuden hoitoa.

Taulukko 2 Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos

1 000 euroa	2020 tot.	2021 enn.	2022 suunn.	2023 suunn.	2024 suunn.	2025 suunn.
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos	13 625	22 931	15 291	15 666	16 052	16 449
<i>sis. SYK osingot</i>	2 715	2 885	2 800	2 800	2 800	2 800

Varainhankinta

Varainhankintaan liittyvä Sitran vastinrahakampanja toteutetaan aikavälillä 15.6.2020–30.6.2022. Kampanjassa on mahdollista saada maksimissaan 2,5-kertainen vastinraha kampanjan aikana kerättyihin vastikkeettomiin lahjoituksiin. Lahjoitukset suunnataan perustettuihin rahastoihin. Kampanjan tuottamat vastinrahat kirjataan taseen pääomiin kampanjan loputtua syksyllä 2022. Varainhankintaan kohdistuu merkittävää epävarmuutta, mistä johtuen aiempaa arviota varainhankinnan tuotoista on tarkistettu alaspäin.

Yliopiston varainhankinnan tulokseen liittyvä ennuste ja suunnitelma esitetään taulukossa 3. Vuonna 2019 varainhankinnan tulos oli 258 000 euroa ja vuonna 2020 170 000 euroa. Vuonna 2021 tavoitellaan lahjoituksille miljoonan euron tasoa. Lahjoitustavoite vuoden 2022 osalta on miljoona euroa, vuoden 2023 osalta 500 000 euroa ja vuoden 2024 osalta 500 000 euroa. Tavoitteiden täyttyminen edellyttää vahvaa yhteistyötä yliopiston varainhankinnan tuen sekä dekaanien ja johdon kesken. Lahjoituksia voidaan tehdä myös koulutuslakohtaisiin rahastoihin, jotka perustettiin kesällä 2021.

Taulukko 3 Varainhankinta

1 000 euroa	2020 tot.	2021 enn.	2022 suunn.	2023 suunn.	2024 suunn.	2025 suunn.
Varainhankinta	170	1 000	1 000	500	500	500

Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2022–2025 ja talousarvioesitys 2022

Taulukko 4 Tuloslaskelma, talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2023–2025

1 000 euroa	2020 tot.	2021 enn.	2022 arvio	2023 suunn.	2024 suunn.	2025 suunn.
Valtionrahoitus	193 149	196 500	191 600	191 420	191 220	191 000
Ulkoinen rahoitus	118 034	133 500	131 070	132 380	135 690	139 000
TAMK-veloitus	4 068	6 428	6 492	6 500	6 500	6 500
Tuotot yhteensä	315 251	336 428	329 162	330 300	333 410	336 500
Henkilöstökulut	215 119	230 800	224 100	220 420	223 100	226 485
Poistot	11 122	10 900	10 300	9 800	9 200	8 600
Tilavuokrat	39 662	39 300	40 400	41 200	41 850	37 685
Muut kulut	65 483	64 020	63 650	64 775	65 148	66 125
Kulut yhteensä	331 386	345 020	338 450	336 195	339 298	338 895
Varsinaisen toiminnan tulos	-16 135	-8 592	-9 288	-5 895	-5 888	-2 395
Rahastojen käyttö*	8 147	3 400	5 500	5 000	5 000	5 000

* Yllä esitetyt kulut sisältävät rahastojen käyttöön liittyneet kustannukset

Rahastojen käyttö

Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen yliopiston fuusioituessa perustettiin hallitusten päätöksillä siirtyvistä pääomista sidottuja rahastoja uuden yliopiston taseeseen. Sidotut rahastot ovat kirjanpidollisia oman pääoman tase-eriä ja ne ovat käytännössä osa yliopiston sijoitusvarallisuutta. Sidottuja rahastoja on kahta eri tyyppiä: 1) pääomarahastoja, joiden pääoma säilytetään ja vain niihin allokoituja sijoitustoiminnan tuottoja voidaan käyttää sekä 2) käyttörahastoja, joiden pääomaa voidaan käyttää kokonaisuudessaan.

Sidotut rahastot muodostavat Tampereen korkeakoulusäätiö tilinpäätöksessä 31.12.2020 taseessa 130,1 miljoonaa euroa pois lukien omakatteiset rahastot. Vuoden 2021 tilinpäätöksestä lähtien

Tampereen korkeakoulusäätiön taseessa olevien sidottujen rahastojen pääomille kohdistetaan kahden prosentin vuotuinen tuotto hallituksen päätöksen mukaisesti.

Sijoitustoiminnan tuottojen rahastoille kohdentamisen myötä jatkossa myös pääomarahastoja voidaan käyttää niille allokoitujen tuottojen osalta. Pääomarahastoille kohdennetut tuotot sekä käyttörahastojen pääomat ja tuotot ovat kohdennettavissa rahastojen sääntöjen ja säätiön hallituksen linjausten puitteissa. Yksittäiset rahoituspäätökset rahastoista tekee rehtori. Rahastojen käyttöä seurataan rahoituskohteittain ja rahastojen käytöstä raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Monitieteellisestä käyttörahastosta rahoitetaan vuodesta 2021 lähtien tutkijakollegiumin sekä tutkimusalueiden toiminta. Muiden käyttörahastojen jäljellä olevia varoja käytetään vuosina 2022–2025 aiempien sitoumusten mukaisesti muun muassa käänteisen oppimisen Flipped Learning -toiminnan rahoittamiseen sekä tiedekuntien kansainvälisen toiminnan tukemiseen. Pääomarahastojen tuottoja kohdennetaan lähtökohtaisesti useamman vuoden kestävään tutkimukseen ja koulutuksen strategisesti merkitykselliseen kehittämiseen. Rahoitettavien teemojen valinnassa huomioidaan myös niiden vaikutukset yliopiston asemaan opetus- ja kulttuuriministeriön indikaattoriperusteisessa rahoituksessa.

Rahoitussuunnitelma

Yliopiston rahoitus perustuu yliopistolain mukaiseen valtionrahoitukseen ja ulkoiseen rahoitukseen. Valtionrahoituksen osuus kokonaisrahoituksesta on noin 60 prosenttia ja ulkoisen rahoituksen noin 40 prosenttia, joskin ulkoisen rahoituksen painoarvon ennakoitua kasvavan tulevaisuudessa. Varsinaisen toiminnan alijäämä katetaan suunnitellusti edellisten vuosien kertyneillä voittovaroilla ja säätiöpääomien tuotoilla. Yliopistolla ei ole suunnitelmia rahoittaa toimintaansa lainanotolla. Investointien määrän odotetaan pysyvän tulevina vuosina vakaana, kun fuusiovaiheen hankinnat ovat saatu toteutettua. Suunnitellut investoinnit rahoitetaan yliopiston varoista eikä niihin ole suunnitteilla rahoitusta rahoituslaitoksilta.

Tase

Yliopiston pääomien taso on säilynyt vahvana, vaikka varsinaisen toiminnan tulos on ollut negatiivinen yliopistofuusion jälkeen. Tase-ennuste on esitetty taulukossa 5, johon on myös arvioitu yliopiston varainkeruukampanjan vaikutus. Varainkeruukampanja vahvistaa omaa pääomaa varainhankinnan kautta muodostuvan tuloksen kautta sekä sitä vastaan saatavan vastinrahoituksen kautta. Kampanjan tuottamat vastinrahat kirjataan taseen pääomiin kampanjan loputtua syksyllä 2022.

Vieraaseen pääomaan kuulunut pitkäaikainen laina lyhennettiin kokonaisuudessaan tilikauden 2021 aikana. Lyhennys oli yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisessa vieraassa pääomassa suurimman

2.11.2021

erän muodostavat velat saman konsernin yrityksille. Ne koostuvat yliopiston hallinnoimista Tampereen ammattikorkeakoulun, Campustan ja stipendirahaston sijoituksista. Nämä erät arvostetaan käypään arvoon, koska ne pohjautuvat markkina-arvoon kirjattaviin sijoituksiin. Lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa suurimman erän muodostavat ulkopuolisilta rahoittajilta saadut ennakot.

Säätiön peruspääomaan ja osaan rahastoista kohdistuu säilyttämisvelvoite. Rahastoista säilyttämisvelvoite kohdistuu sidottuihin rahastoihin kuuluviin pääomarahastoihin, joissa pääoma tulee säilyttää rahaston sääntöjen mukaisesti. Sidotuista rahastoista voidaan käyttää pääomarahastolle allokoituja sijoitustoiminnan tuottoja sekä käyttörahastoja. Pitkäaikaisesti säilytettävät varat ovat yliopiston sijoitusomaisuutta ja niitä sijoitetaan sijoitussuunnitelman mukaisesti.

Merkittävin yliopiston taseeseen vaikuttava riski on sijoitusmarkkinoiden hintariski. Tase-ennuste sisältää merkittävän arvionvaraisuuden, sillä sen sisältämät sijoitusrahastot arvostetaan markkina-arvoon riippumatta siitä, kuuluvatko arvopaperit pysyviin vastaaviin vai vaihtuviin vastaaviin. Arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelmaan käyvän arvon muutoksena. Siten sijoitustoiminnan markkina-arvojen muutokset vaikuttavat merkittävästi taseen arvoon. Pääomien taso on kuitenkin kokonaisuudessaan vahva, ja se riittää hyvin kattamaan sijoitusmarkkinoiden arvonvaihtelut. Sijoitusvarallisuuden tuotto- ja riskiprofiili määritellään vuosittain sijoitussuunnitelmassa.

Taulukko 5 Tase

1 000 euroa	2020 tot.	2021 enn.	2022 enn.
Pysyvät vastaavat	579 578	613 850	639 400
Vaihtuvat vastaavat	75 928	66 965	55 258
Vastaavaa yhteensä	655 506	680 815	694 658
Oma pääoma	529 576	569 590	582 840
Peruspääoma	268 536	268 536	270 536
Rahastot	204 912	204 770	205 770
Edellisten tilikausien voitot	56 128	96 284	106 534
Vieras pääoma	125 930	111 225	111 818
Vastattavaa yhteensä	655 506	680 815	694 658

Tampereen korkeakoulusäätiön sidottujen rahastojen käyttökohteet

Tampereen korkeakoulusäätiön taseessa olevat sidotut rahastot

Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen yliopiston fuusioituessa perustettiin siirtävistä pääomista sidottuja rahastoja uuden Tampereen yliopiston taseeseen. Sidotut rahastot ovat kirjanpidollisia oman pääoman tase-eriä. Rahastojen varat sijoitetaan osana yliopiston sijoitusomaisuutta sijoitussuunnitelman mukaisesti.

Sidottuja rahastoja on kahta eri tyyppiä: pääomarahastoja ja käyttörahastoja. Pääomarahastojen pääoma tulee säilyttää, joten vain niihin allokoituja sijoitustoiminnan tuottoja voidaan käyttää. Käyttörahastojen pääomat voidaan sen sijaan käyttää kokonaisuudessaan. Lisäksi omassa pääomassa on yksi omakatteinen rahasto, jolla on omat säännöt ja varojen erillään pitovelvoite.

Sidottujen rahastojen käyttöä ohjaavat rahastojen säännöt sekä yliopiston hallituksen linjat rahastojen käytöstä. Fuusion jälkeen yliopiston sidottuja käyttörahastoja on käytetty lähinnä aiempien yliopistojen aikana käynnistettyjen hankkeiden ja tehtyjen sitoumusten loppuun saattamiseen sekä uuden yliopiston käynnistämiseen liittyneiden palveluvetoisten kehitystoimien rahoittamiseen.

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä tilanteessa 31.12.2020 sidottujen rahastojen pääomat olivat yhteensä 130,1 milj. euroa. Sidotut rahastot koostuvat seuraavista pääoma- ja käyttörahastoista:

Pääomarahastot

TTY Lahjoitukset peruspääomaan, pääoma (31.12.2020: 19,2 milj. euroa)
TTY Tekniikan investointirahasto, pääoma (31.12.2020: 60,0 milj. euroa)
Yhteiskunnan ja terveyden rahasto, pääoma (31.12.2020: 36,1 milj. euroa)

Käyttörahastot

TTY Varainkeruurahasto, käyttö (31.12.2020: 0,0 milj. euroa)
Tay Tieteenraivaajat, käyttö (31.12.2020: 3,3 milj. euroa)
TTY Tekniikan investointirahasto, käyttö (31.12.2020: 0,02 milj. euroa)
Yhteiskunnan ja terveyden rahasto, käyttö (31.12.2020: 2,2 milj. euroa)
Monitieteinen rahasto, käyttö (31.12.2020: 9,3 milj. euroa)

Vuoden 2021 tilinpäätöksestä lähtien Tampereen korkeakoulusäätiö sr:n taseessa oleville, yliopistojen fuusioitumisen yhteydessä muodostetuille sidotuille rahastojen pääomille kohdistetaan kahden prosentin vuotuinen tuotto Tampereen yliopiston hallituksen 17.9.2021 päätöksen mukaisesti. Esimerkiksi vuoden 2020 lopun tilanteessa tämä tarkoittaisi noin 2,6 milj. euron tuoton kohdentamista sidotuille rahastoille.

Sijoitustoiminnan tuottojen rahastoille kohdentamisen myötä jatkossa myös pääomarahastoja voidaan käyttää niille allokoitujen tuottojen osalta. Pääomarahastoille kohdennetut tuotot sekä käyttörahastojen pääomat ja tuotot ovat kohdennettavissa ko. rahastojen sääntöjen ja säätiön hallituksen linjausten puitteissa.

Yksittäiset rahoituspäätökset tekee rahastojen sääntöjen ja hallituksen linjausten perusteella rehtori talousjohtajan esittelystä osana yliopiston toiminnan ja talouden suunnittelua. Rahastojen käyttöä seurataan rahoituskohteittain ja rahastojen käytöstä raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Rahastojen käyttöä koskevat linjaukset

Monitieteellisestä käyttörahastosta rahoitetaan vuodesta 2021 lähtien tutkijakollegiumin sekä tutkimusalojen toiminta. Muiden käyttörahastojen jäljellä olevia varoja käytetään TTS-kaudella 2022–2025 aiempien sitoumusten rahoittamiseen.

Pääomarahastojen tuottoja on tarkoituksenmukaista kohdentaa lähtökohtaisesti pidempikestoisiin, tutkimuksen ja koulutuksen strategisesti merkityksellisiin kehittämistoimenpiteisiin. Rahoitettavien teemojen valinnassa huomioidaan myös niiden vaikutukset yliopiston asemaan opetus- ja kulttuuriministeriön indikaattoriperusteisessa rahoituksessa.

Pääomarahastojen tuottoja käytetään vuodesta 2022 alkaen kolmeen pääteemaan yliopiston strategian mukaisesti: koulutuksen kehittämiseen, tutkimuksen kehittämiseen sekä kansainvälistymisen edistämiseen.

- Koulutuksen kehittäminen
 - Esim. käänteisen ja yhteisöllisen oppimisen flipped learning -toimintamallin laajentaminen tiedekunnissa, koulutuksen ja oppimisen digitalisaation edistäminen tiedekunnissa
- Tutkimuksen kehittäminen
 - Esim. tenure track -rekrytointien starttipaketit, Tampereen yliopiston avoimen julkaisemisen laajentaminen, Tampereen yliopiston tutkimuksen ulkoisen arvioinnin (TAU RAE 2022) mukaisiin kehittämiskohteisiin
- Kansainvälistymisen edistäminen
 - Tiedekuntien kansainvälisen toiminnan rahoittaminen, esim. tiedekuntien henkilöstön kv-jaksojen määrän lisääminen ulkomaisissa tutkimusorganisaatioissa, kv-yhteistyön rakenteiden kehittäminen

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus päättää, että sidotuille rahastoille kohdennettuja sijoitustoiminnan tuottoja käytetään vuodesta 2022 alkaen rahastojen säännöt huomioiden:

- Koulutuksen kehittämiseen
 - Esim. flipped learning -toimintamallin laajentaminen tiedekunnissa, koulutuksen ja oppimisen digitalisaation edistäminen tiedekunnissa
- Tutkimuksen kehittämiseen
 - Esim. tenure track -rekrytointien starttipaketit, Tampereen yliopiston avoimen julkaisemisen laajentaminen, tutkimuksen ulkoisen arvioinnin (TAU RAE 2022) mukaiset kehittämiskohteet
- Kansainvälistymisen edistämiseen
 - Tiedekuntien kansainvälisen toiminnan rahoittaminen, esim. tiedekuntien henkilöstön kv-jaksojen määrän lisääminen ulkomaisissa tutkimusorganisaatioissa, sekä kv-yhteistyön rakenteiden kehittäminen

Päätös:

Yliopiston riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Yliopiston riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa strategisten, ja niistä johdettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen sekä hallita riskejä osana jokapäiväistä toimintaa asianmukaisesti riskinottohalukkuuden ja riskinkantokyvyn mukaisesti. Tampereen yliopistolla on vuoden 2021 aikana edistetty riskienhallinnan systemaattisuutta ja integrointia osaksi toiminnan suunnittelua ja seuranta. Kokonaisvaltaisen ja ajantasaisen riskienhallinnan tueksi on otettu käyttöön uusi riskienhallintajärjestelmä sekä vahvistettu yliopiston riskienhallintapolitiikka (liite 9). Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan osana on edistetty myös sisäisen valvonnan ja hyvän hallinnon sekä kokonaisturvallisuuden osa-alueita (ml. työ- ja kampuksurvallisuus, tietoturva ja tietosuojat). Merkittävässä roolissa on ollut myös pandemiatilanteen hallinta (liitteet 1 ja 8).

Yliopiston sisäinen tarkastus tukee organisaation kehittämistä ja tavoitteiden saavuttamista. Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista. Tampereen yliopistossa toteutettiin vuonna 2021 hallituksen vahvistaman vuosisuunnitelman mukaiset sisäiset tarkastukset. KPMG:n toteuttamien tarkastusten kohteina olivat tietoturvan ja tietosuojan nykytila ja kehittäminen, täydentävän rahoituksen (EU) talouden hallinnointi ja tutkimuksen tukipalvelut sekä opiskelijoiden valmistumisajan hallinta ja tuki. Tarkastusten kehityssuositusten mukaiset toimenpidesuunnitelmat on määritetty tarkastuskohteiden ja yliopiston johdon toimesta. KPMG:n laatimat tarkastusraportit kustakin toteutetusta neljästä tarkastuksesta ja näiden yhteenveto ovat liitteenä (liitteet 2–6).

Johtaja Emilia Katajajuuri esittelee Tampereen yliopiston riskienhallinnan tilannekuvaa (liite 1). Tampereen yliopiston tietosuojavastaava Tiina Kangas raportoi yliopiston tietosuojan tilannekatsauksen ja tietohallintojohtaja Pekka Kähköpuro tietoturvan tilannekuvan. Partner Harri Leppiniemi (KPMG) esittelee vuonna 2021 toteutettujen sisäisten tarkastusten havaintoja ja toteutussuunnitelmaa vuodelle 2022 (liitteet 2 ja 7).

Liitteet:

Liite 1 Yliopiston riskienhallinnan tilannekuva vuonna 2021 (**salassa pidettävä, JulKL 5.3 § 3 k ja 24.1 § 7 k, 8 k, 15 k, 17 k**)

Liite 2 KPMG:n yhteenveto vuonna 2021 toteutetuista sisäisistä tarkastuksista (**salassa pidettävä, JulKL 24.1 § 7 k, 15 k, 17 k**)

Liite 3 Tietoturvan ja tietosuojan nykytilan arviointi ja kehittäminen -sisäisen tarkastuksen raportti 22.10.2021 (**salassa pidettävä JulKL 24.1 § 7 k, 15 k, 17 k**)

Liite 4 Täydentävän rahoituksen (EU) talouden hallinnointi -sisäisen tarkastuksen raportti 28.5.2021 (**salassa pidettävä JulKL 24.1 § 17 k**)

Liite 5 Täydentävän rahoituksen (EU) tutkimuksen tuki -sisäisen tarkastuksen raportti 30.8.2021 (**salassa pidettävä JulKL 24.1 § 17 k**)

Liite 6 Opiskelijoiden valmistumisajan hallinta ja tuki -sisäisen tarkastuksen raportti 28.10.2021 (**salassa pidettävä JulKL 5.3 § 3 k**)

Liite 7 Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma 2022 (**salassa pidettävä JulKL 24.1 § 15 k**)

Liite 8 Yliopiston hyvän hallinnon periaatteet

Liite 9 Yliopiston riskienhallintapolitiikka

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus päättää vahvistaa Tampereen yliopiston sisäisen tarkastuksen perusteella tehdyt toimenpidesuunnitelmat ja vuosisuunnitelman 2022. Hallitus antaa saatesanat riskienhallinnan strategiseen kehittämiseen ja sisäisen tarkastuksen perusteella tehtävään kehittämistyöhön.

Päätös:

Tampereen yliopiston hyvän hallinnon periaatteet

Luonnos 2.11.2021

Sisällys

Esipuhe

1. Hyvä tieteellinen käytäntö
2. Opetuksen ja oppimisen eettiset periaatteet
3. Kestävä kehitys ja vastuullisuus
4. Henkilöstön rekrytointin periaatteet
5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
6. Työturvallisuus
7. Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen
8. Tietosuoja ja tietoturva
9. Julkiset ja salaiset asiat
10. Esteellisyys ja sivutoimet
11. Esittelymenettely
12. Sopimuskäytännöt
13. Hankinnat
14. Vientirajoitteet ja pakotteet
15. Väärinkäytösepäilyjen ilmoittaminen

Esipuhe

Tampereen yliopistona toimivan Tampereen korkeakoulusäätiön perustehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä ja antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Toimintamme tarkoitus on rakentaa yhdessä kestävää maailmaa. Noudatamme kaikessa toiminnassamme kansainvälisesti korkeatasoisen yliopistotoiminnan eettisiä periaatteita, hyvää hallintotapaa sekä yhteisömme arvoja, jotka ovat avoimuus, kriittisyys, moninaisuus, oppijalähtöisyys, rohkeus, sivistys ja vastuullisuus.

Hyvän hallinnon varmistamiseksi ja arjen työn helpottamiseksi uudessa monialaisessa yliopistossamme on ollut tarpeellista koota toimintaperiaatteidemme eri osa-alueet ja parhaat käytänteemme yhdeksi kokonaisuudeksi, joka on nimetty Hyvän hallinnon periaatteiksi. Kiitän lämpimästi kaikkia Hyvän hallinnon periaatteiden kokoamistyöhön eri vaiheissa osallistuneita ja toivon toimintaperiaatteidemme tulevan laajasti tutuksi sekä yhteisössämme että tärkeissä sidosryhmissämme.

Tampereella 1.9.2021

Mari Walls

rehtori

1 Hyvä tieteellinen käytäntö

Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen mahdollistaa eettisesti hyväksyttävän tutkimustoiminnan ja tutkimuksen tulosten luotettavuuden. Hyvä tieteellinen käytäntö on osa yliopistomme henkilöstön työhyvinvointia sekä yliopistoyhteisömme jäsenten kunnioittavaa ja reilua kohtelua. Tampereen yliopistoyhteisönä olemme sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausepäilyjen käsittelystä.

Sitoudumme eettiseen ja rehelliseen tutkimustoimintaan

Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK) on osa akateemisen yhteisömme itsesääätelyä, ja se toimii myös osana laatu-järjestelmäämme tutkimusorganisaationa. Paitsi tutkijamme ja tutkimusryhmämme myös koko yliopisto- ja tiedeyhteisömme vastaa yhdessä hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta.

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa noudatamme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita sekä eettisen ennakkoarvioinnin käytänteitä.

Tutkimustoiminnan ohella kiinnitämme ennakoivasti huomiota HTK-periaatteiden toteutumiseen myös mm. opetusmateriaaleissa, sosiaalisessa mediassa, ansio- ja julkaisu-luetteloissa sekä muissa kirjallisissa ja suullisissa aineistoissa.

Puutumme hyvän tieteellisen käytännön loukkauksiin

Tampereen yliopistossa emme hyväksy epäeettistä ja epärehellistä toimintaa, joka vahingoittaa tieteellistä tutkimusta. Pahimmillaan tällainen toiminta johtaa perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin. Siksi noudatamme hyvän HTK-loukkausepäilyjen käsittelyssä suomalaisille korkeakouluille yhteistä loukkausepäilyjen käsittelyprosessia. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ei tule laiminlyödä esimerkiksi kiireen tai julkaisupaineen vuoksi.

HTK-loukkaukset jaotellaan vilppiin tieteellisessä toiminnassa sekä piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Tieteelliseen vilppiin sisältyvät sepittäminen, havaintojen vääristely, plagiointi ja anastaminen. Piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä ovat esimerkiksi muiden tutkijoiden osuuden vähättely julkaisuissa sekä käytettyjen menetelmien huolimaton tai harhaanjohtava raportointi.

Kunnioitamme tieteen vapautta ja tieteellistä keskustelua

Tiedeyhteisössämme on tilaa toisinajattelulle. Tieteelliset erimielisyydet eivät loukkaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tieteelliselle keskustelulle on ominaista kritiikin esittäminen ja siihen vastaaminen, kunhan kritiikki on asiallista ja hyvin perusteltua. Hyvä tieteellinen käytäntö ei myöskään edellytä, että tutkijat ovat erehtymättömiä.

Rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus kaikissa tutkimuksen vaiheissa

Eettisesti kestävät tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät

Avoimuus ja vastuullinen tiedeviestintä tutkimuksen tuloksia julkaistaessa

Muiden tutkijoiden työn ja saavutusten huomioiminen (esim. viittauskäytännöissä)

Tutkimuksen suunnittelu ja toteutus tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla

Vaadittavien tutkimuslupien hankinta

Joissakin tutkimuksissa edellytettävän eettisen ennakkoarvioinnin suorittaminen

Tutkimushankkeen tai -ryhmän jäsenten oikeuksien, tekijyyden, vastuiden, velvollisuuksien sekä aineiston käyttöä ja käyttöoikeuksia koskevien kysymysten sopiminen

Sidonnaisuuksien ja eturistiriitojen ilmoittaminen asianosaisille sekä raportointi tutkimuksen tuloksia julkaistaessa

Pidättäytyminen arviointi- ja päätöksentekotilanteista, joissa tutkija epäilee olevansa esteellinen

Hyvän henkilöstö- ja taloushallinnon noudattaminen

Tietosuojan asianmukainen varmistaminen

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet

2 Opetuksen ja oppimisen eettiset periaatteet

Yliopistossamme eettinen pohdinta ja pyrkimys eettisesti kestäviin tekoihin muodostavat perustan sille, että korkeakoulutetut voivat osallistua paremman yhteiskunnan ja paremman maailman tekemiseen. Yliopisto-opetuksessa ja oppimisessa sekä korkeakoulutetun toiminnassa painottuvat vastuu ja mahdollisuus tehdä eettisesti punnittuja ja kestäviä päätöksiä ja valintoja sekä arvioida tekojen ja päätösten vaikutuksia ja seuraamuksia.

Huomioimme opetuksessa eettiset näkökulmat

Opettajan vastuut ja velvollisuudet määritellään lainsäädännössä, mutta eettisiä kysymyksiä ei voida arvioida vain lakiin nojautuen. Opettajalla on velvollisuus noudattaa lakeja, mutta ne eivät voi korvata eettistä ajattelua. Opettajan työssä eettisiin kysymyksiin liittyvät esimerkiksi tasa-arvon, ihmisarvon kunnioittamisen, totuudellisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen huomioiminen. Hyvän tekeminen ja pahan välttäminen ovat eettisen ihmisen toiminnan periaatteita. Opettajien eettiset periaatteet kattavat opettajan suhteen työhönsä, oppijaan, työyhteisöön, yhteiskuntaan, sidosryhmiin sekä moniarvoisuuteen.

Opettajan velvollisuutena on tukea ja edistää opiskelijoiden opiskelua, oppimista ja asiantuntijaksi kasvamista monipuolisilla, erilaisten oppijoiden edellytyksiä huomioon ottavilla opetusmenetelmillä sekä uuden oppimiseen motivoivalla palautteella. Jokainen opettaja antaa opintoihin sisältyvää neuvontaa ja ohjausta. Opiskelijoita on kohdeltava tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, kannustavasti ja arvostavasti.

Opetamme ja opimme hyvää opiskelukäytäntöä koko opintojen ajan

Opiskelussa ja opetuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä ja hyviä opiskelukäytäntöjä sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja yliopiston opiskelun ja tutkimuksen etiikkaa ja tutkimuksen vastuullisuutta koskevia ohjeita. Yliopisto painottaa hyvän opiskelukäytännön ja hyvän tieteellisen käytännön opetusta ja oppimista. Tieteenalan ja ammattieettiset sisällöt ja teemat sekä niiden kriittinen tarkastelu ovat osa yliopisto-opiskelua.

Opiskelija opiskelee oppiakseen elämässä, tulevissa työtehtävissä ja ammatillisessa kasvussa tarvittavia tietoja, taitoja ja asenteita, edetäkseen opinnoissaan ja saadakseen ne valmiiksi. Yliopisto-opiskelun keskeisenä tavoitteena on kehittyä hyväksi oppijaksi ja akateemiseksi asiantuntijaksi, joka pystyy ratkaisemaan vaikeita ongelmia tieteellisin ja tutkimuksellisin keinoin.

Opetussuunnitelmia laadittaessa huomioidaan valtioneuvoston yliopistojen tutkintoja ja erikoistumiskoulutuksia koskevan asetuksen edellyttämät opiskelijan tutkimusetiikkaan ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvän osaamisen karttuminen eri tutkintotasoilla. Lisäksi huomioidaan Tampereen korkeakoulu-yhteisön hyviin opiskelukäytäntöihin ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvät osaamiset, jotka jokaisen korkeakoulu-yhteisöstä tutkintoon valmistuvan tulee hallita. Koulutusta arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti siten, että opiskelijat saavat riittävät tiedot, taidot ja asenteet voidakseen toimia hyvien käytäntöjen mukaisesti ja eettisesti kestävällä tavalla opinnoissaan ja valmistuttuaan.

Hyvän opiskelukäytännön elementtejä

Ymmärrys yliopistoyhteisön jäsenyydestä sekä pyrkimys yhteisön jäsenten tasa-arvoiseen, yhdenvertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun	Tieteen, tieteenalan ja yleisten eettisten periaatteiden ja käytäntöjen noudattaminen	Vastuullinen toiminta ryhmässä ja muissa yhteistyön muodoissa
	Vastuun ottaminen omista opinnoista	Viestiminen toisten toimintaan vaikuttavista yllättävistä muutoksista
	Toisen tekemän työn kunnioittaminen	Yhteisten resurssien vastuullinen omaan käyttöön varaaminen
	Tehtävien suorittaminen sovituksessa ajassa	

3 Kestävä kehitys ja vastuullisuus

Yliopistomme strategia määrittää, että toimintamme tarkoitus on rakentaa yhdessä kestävää maailmaa. Erityisesti korostetaan, että luomme ratkaisuja ilmastonmuutokseen, luontoympäristön turvaamiseen sekä yhteiskuntien hyvinvoinnin ja kestävyysrakentamiseen. Näin ollen kestävä kehitys ja sen eri ulottuvuudet ovat olennainen osa kaikkea Tampereen yliopiston toimintaa.

Lisäksi yksi arvoistamme on vastuullisuus, joka määritellään näin: vastuullisuus näkyy tutkimuksessa, opetuksessa, yhteisömme toimintatavoissa ja yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa. Olemme kestävän kehityksen suunnannäyttäjä.

Huomioimme kestävän kehityksen ja vastuullisuuden osana toimintaamme

Kestävä kehitys näkyy korkeakouluyhteisömme yhdessä asettamissa osaamistavoitteissa, jotka jokaisen yhteisöstämme tutkintoon johtavasta koulutuksesta valmistuvan opiskelijan tulisi hallita valmistuessaan. Kestävän kehityksen osaamisen varmistamiseksi yhteisömme on koonnut kestävän kehityksen opintokokonaisuuden, jonka jokainen opiskelija voi kokonaisuutena tai yksittäisinä opintojaksoina sisällyttää opintoihinsa. Kestävä kehitys huomioidaan myös opetuksen suunnittelussa ja kehittämisessä. Pyrimme integroimaan kestävään kehitykseen liittyviä osaamisen näkökulmia opetukseen sekä tarjoamaan henkilöstölle kestävän kehityksen koulutuksia.

Yliopistossamme on tutkimusta kaikkiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyen. Pyrimme siihen, että tutkijoillamme on toimivat verkostot ja yhteistyömuodot jakaa ja saada tietoa vastuullisuuteen liittyvästä tutkimuksesta ja teemoista. Yliopistomme päämääränä on, että kestävyys huomioidaan luontevana osana kaikkea tutkimusta.

Strategiamme mukaisesti toimimme kiinteässä vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus on toimintamme kulmakiviä. Odotamme myös yhteistyökumppaneidemme toimivan kestävän kehityksen periaatteet huomioiden ja edistävän kestävää kehitystä omassa toiminnassaan. Lisäksi pyrimme keskittämään yhteiskunnallista vaikuttavuuttamme sellaisille yhteistyöalueille, joilla voimme mahdollisimman hyvin edistää kestävää kehitystä ja vastuullisuutta.

Käytämme ja kehitämme kampuksiamme kestävän kehityksen mukaisesti

Teemme työtä hiilijalanjälkemme laskemiseksi ja pienentämiseksi ja tavoitteenamme on olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilijalanjäljen lisäksi pyrimme vaikuttamaan positiivisesti myös hiilikädenjälkeemme erilaisten projektien avulla. Työ yhteisömme kestävän kehityksen eteen kattaa kampuksilla tapahtuvan toiminnan lisäksi myös hankintojen kestävät linjaukset sekä matkustamisen kampusten välillä ja työmatkoihin liittyvät kestävät valinnat, joihin pyrimme vaikuttamaan kestävyyttä tukevilla linjauksilla. Lisäksi mm. saavutettavuuden ja esteettömyyden parantaminen, työntekijöiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääminen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö ovat yhteisömme kestävän kehityksen ja vastuullisuuden kehittämisen piirissä.

4 Henkilöstön rekrytointin periaatteet

Tampereen yliopiston strategian mukaisesti rekrytoimme, tuemme ja kehitämme tulevaisuuden rohkeita uudistajia. Onnistuneiden rekrytointien avulla vahvistamme korkeimman tason tieteellistä ja yhteiskunnallista osaamista yhteisössämme, sekä edistämme ja tuemme hyvää työnantajamielikuvaa.

Rekrytointiprosessien tulee olla läpinäkyviä ja niissä huomioidaan oikeudenmukaisuuden, tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteet. Tehtävät täytetään pääsääntöisesti avoimen hakumenettelyn kautta. Yliopisto kannustaa kansainväliseen rekrytointiin.

Rekrytoinnissamme perustana on strateginen henkilöstösuunnittelu

Yliopistomme henkilöstösuunnittelu on kaikilla tasoilla luonteeltaan strategista: yliopiston arvojen ja tavoitteiden suuntaista, pitkälle tähtäävää, vastuullista ja kestävää. Tehtäviin rekrytoidaan pääsääntöisesti vuosittaiseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan sisältyvän henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Muiden rekrytointien aloittamiseen täytyy olla työnantajan erillinen hyväksyntä. Rekrytoinnissa käytetään tarvittaessa valmisteluryhmää valmistelemaan tehtävän täyttämistä.

Huomioimme avoimuuden, yhdenvertaisuuden ja vastuullisuuden

Yliopistomme rekrytoinnissa hakuilmoitukset julkaistaan sähköisen rekrytointi-järjestelmän kautta. Hakijoita kohdellaan tasapuolisesti ja rekrytointipäätökset tehdään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet huomioon ottaen. Yleiset periaatteet henkilöstön valintamenettelystä ja kelpoisuusvaatimuksista on määritelty Tampereen yliopiston johtosäännössä.

Hakijoiden arvioinnissa käytämme kulloinkin tarkoituksenmukaisia menetelmiä, kuten asiantuntija-arviointia, haastattelua, tutkimustyön esittelyä, videohaastattelua, soveltuvuusarviointia ja opetusosaamisen arviointia. Opetusosaamisen arvioimme opetuspainotteisia tehtäviä täytettäessä sekä tarvittaessa muissa tehtävissä. Huomioimme rekrytoinneissamme myös vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallisen suosituksen. Tutkijanarvioinnin yleiset periaatteet ovat läpinäkyvyys, integriteetti, tasapuolisuus, pätevyys ja monimuotoisuus. Olemme sitoutuneet tutkijoiden työolojen, uran ja rekrytoinnin sekä hyvän työympäristön kehittämiseen HRS4R-laatutyön linjausten mukaisesti. HR Excellence in Research -laatuleima on Euroopan komission myöntämä tunnustus tutkijoidemme työolojen ja uran kehittämistyöstä sekä osoitus siitä, että yliopistossamme on innostava, toimiva ja tasa-arvoinen työympäristö.

Käytössämme on Tenure track -urapolkumalli

Tenure track -urapolkumalli edistää yliopiston tutkimuksen ja koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Urapolulle rekrytoidaan avoimella kansainvälisellä haulla ja valitaan potentiaalisin hakija, jolla on mahdollista edetä professoriksi kansainväliselle huipputasolle. Yliopisto sitoutuu urapolulle rekrytoituun ja tarjoaa hänelle riittävät tutkimusedellytykset ja tuen etenemiseen professorin tehtävään. Tuemme ja seuraamme kirjallisten, yhdessä sovittujen tavoitteiden toteutumista koko urapolun ajan.

5 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tampereen yliopiston tavoitteena on osaltaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koko yhteiskunnassa. Yliopistomme ottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteet huomioon päätöksenteossaan, päätösten valmistelussa ja niiden toimeenpanossa.

Lähtökohtamme on yhdenvertaisuus

Perustuslain mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan mm. sukupuolen, iän, mielipiteen, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yliopistollamme työnantajana on velvollisuus kohdella työntekijöitään tasapuolisesti, ellei siitä poikkeaminen ole työntekijöiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Yliopistomme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää niin henkilöstöstrategisia kuin toiminnallisiakin tavoitteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä työpaikkana että oppilaitoksena. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, esteettömyyttä ja saavutettavuutta edistävien toimien integroimista osaksi yliopiston jokapäiväistä toimintaa kaikilla osa-alueilla.

Työnantajana yliopisto kehittää työoloja sekä niitä toimintatapoja, joita noudatetaan henkilövalinnoissa ja henkilöstöä koskevia ratkaisuja tehtäessä.

Hyvän johtamisen avulla yliopistoyhteisömme jäsenet työskentelevät tuloksellisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen johtamisen tavoitteena on, että jokainen yliopistomme henkilöstöön kuuluva kokee tulevansa kohdelluksi oikeudenmukaisesti, kokee työtään arvostettavan ja arvostaa toisten tekemää työtä

Henkilöstömme on yliopiston tärkein voimavara. Yliopistomme työnantajana luo henkilöstölleen yhdenvertaiset mahdollisuudet uralla kehittymiseen ja yhdenvertaisiin työskentelyolosuhteisiin.

Koulutus ja opiskelu: Yliopistomme edistää koulutuksen tasa-arvoista saavutettavuutta ja varmistaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen opiskelijavalinnoissa, opetusjärjestelyissä ja opintosuoritusten arvioinneissa. Opiskelijoillemme on mahdollisuus osallistua yliopistoyhteisön toimintaan.

Tutkimus: Yliopistomme tukee tutkijauralla etenemistä ottaen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökohdat huomioon. Tavoitteenamme on, että kaikilla tutkimustyötä tekevillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet uralla etenemiseen ja/tai kehittymiseen ja että tutkijamme opettavat ja opettajamme tutkivat.

Puutumme epäasialliseen kohteluun, häirintään ja kiusaamiseen

Tampereen yliopistossa häirintään, kiusaamiseen ja muuhun epäasialliseen kohteluun puututaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Kukaan yliopistoyhteisömme jäsenistä ei saa käyttäytymisellään aiheuttaa haittaa tai vaaraa muiden turvallisuudelle tai terveydelle. Velvollisuus puuttua epäasialliseen kohteluun on kaikilla yliopistoyhteisömme jäsenillä.

Henkilöstöllämme on oikeus pyytää oman asiansa käsittelyyn mukaan luottamusmies, häirintäyhdyshenkilö, työsuojeluvaltuutettu tai muu tukihenkilö. Opiskelijamme voivat pyytää oman asiansa käsittelyyn tukihenkilön, kuten esimerkiksi ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilön.

Toimimme yhdessä yhteisönä

Yliopistossamme on rehtorin nimeämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä. Työryhmän jäsenet edustavat yliopiston eri henkilöstöryhmiä ja opiskelijoita. Jäsenten valinnassa huomioidaan erityinen asiantuntemus ja/tai kokemus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus- sekä esteettömyys- ja saavutettavuusasioissa. Työryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista yliopistossamme.

Yliopistossamme toimii yhteistoimintaneuvosto, joka koostuu työnantajan ja työntekijöiden edustajista. Neuvosto käsittelee yhteistoimintalain mukaisesti yliopistoamme koskevia asioita kuten esimerkiksi työhönotossa noudatettavat periaatteet ja käytännöt, henkilöstö- ja koulutussuunnitelma sekä yliopiston sisäisen tiedottamisen periaatteet ja käytännöt.

6 Työturvallisuus

Työturvallisuustoiminnalla taataan turvallinen työskentely- ja opiskeluympäristö kaikille korkeakouluyhteisömme jäsenille ja kampuksilla toimiville henkilöille. Esihenkilöt varmistavat esimerkillään turvallisen toimimisen, ohjeiden noudattamisen ja sitoutumisen turvalliseen työympäristöön ja turvalliseen toimintaan. Vastaavasti opetustehtävissä toimivilla on vastuu opiskelijaryhmästään. Koulutamme myös opiskelijamme turvallisiin työskentelytapoihin.

Tavoitteenamme on kaikille turvallinen korkeakoulu

Korkeakouluyhteisössämme tavoitteena on tarjota jokaiselle yhteisöömme kuuluvalle turvallinen työskentely- ja opiskeluympäristö. Yhteisöemme jäsenillä on oikeus turvalliseen, terveelliseen, yhdenvertaiseen sekä tasa-arvoiseen opiskelu- ja työympäristöön niin fyysisesti, psyykkisesti kuin digitaalisestikin. Turvallisuusteesimme kuvaavat turvallisuuden tavoitetilan yhteisössämme ja antavat pohjan turvallisuustoimintamme edistämiseksi.

Turvallisuusteesiemme mukaisesti kannamme vastuuta turvallisuudesta ja huomioimme sen kaikessa toiminnassamme. Luomme turvallisuutta yhdessä kaikkien yhteisöemme jäsenten kesken, viestimme yhteisössämme turvallisuudesta ja tuemme koko yhteisön avointa keskustelua. Lisäksi tuemme osaavia ihmisiämme ja parannamme yhteisöemme hyvinvointia hyvän johtamisen, sujuvan arjen varmistamisen ja yhteisöllisyyden rakentamisen kautta.

Toimimme yhdessä turvallisesti ja vastuullisesti

Esihenkilöt toimivat työnantajan edustajina huolehtien työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Jokaisella yhteisöemme jäsenellä on oikeus ja velvollisuus omalta osaltaan huolehtia yhteisöemme turvallisuudesta.

Huolehdimme perehdyttämisestä ja siitä, että yhteisöemme jäsenet osaavat tehtävänsä ja tuntevat niihin liittyvät turvallisuustekijät. Turvallisuusorganisaatiomme tukee henkilöstöämme turvalliseen työskentelyyn ja työympäristöön liittyvissä seikoissa.

Seuraamme säännöllisesti työturvallisuutta hyödyntäen työhön liittyvien vaarojen, riskien ja kuormitustekijöiden arvioimiseksi tehtäviä riskien arviointeja ja työterveyshuollon kanssa toteutettavia työpaikkaselvityksiä.

Työpaikkakiusaaminen, epäasiallinen kohtelu ja häirintä ovat ehdottomasti kiellettyjä yhteisössämme. Vaikeiden tilanteiden puheeksi ottamiseen on kehitetty esihenkilöiden tueksi varhaisen tuen malli sekä työkykykeskustelu.

7 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Asiakirjat, rekisterit ja tietojärjestelmät ovat arvokkaan tiedon kokoelmia, jotka ovat kirjallisia todisteita yliopistomme toiminnasta. Ilman dokumentoituja tietoja Tampereen yliopistoa ja sen yhteisön saavutuksia ei ole olemassa jälkipolville, yhteistyökumppaneille tai edes meille itsellemme. Tietojen ja todisteiden puute on myös merkittävä riski yliopistomme omalle toiminnalle ja oikeusturvalle. Siksi on tärkeää, että toteutamme tiedonhallintaamme yhteisten ja läpinäkyvien periaatteiden sekä lain edellytysten mukaan varmistaen, että arvokkaat tietoaineistot säilyvät koko yliopistoyhteisömme tiedonlähteinä nyt ja tulevaisuudessa.

Tieto on yliopistomme kalleimpia aarteita

Johdamme toimintaamme ja teemme päätöksemme analysoituun sekä luotettavaan tietoon perustuen. Kiinnitämme yliopistona huomiota siihen, että tuotamme tietoa tehokkain prosessein ja jatkokäytön mahdollistavalla tavalla, jotta voimme taata parhaat mahdolliset edellytykset laadukkaalle tutkimus- ja opetustoiminnalle sekä hyvälle hallinnolle.

Tiedonhallinnan näkökulmasta yliopisto on viranomaiseen rinnasteinen tiedonhallintayksikkö. Huolehdimme yhteisesti siitä, että järjestämme hallinnollisten asioidemme, asiakirjojemme ja muiden tietojemme käsittelyprosessit läpinäkyvästi, tasalaatuisesti ja aukottomasti myös tietosuojan ja -turvan varmistuen. Säilytämme laatimamme asiakirjat ja muut tiedot ensisijaisesti sähköisesti, ja panostamme niiden löydettävyyden sekä säilyvyyden turvaamiseen.

Tietojen puuttuminen tai puutteellisuus ovat merkittävä riski koko yliopiston toiminnalle. Tietoaineistot syntyvät ja niitä käsitellään eri puolilla yliopistoa, joten koko yliopistoyhteisömme vastaa yhteisesti niiden asianmukaisesta käsittelystä. Tiedonhallinnasta huolehtiminen kuuluu jokaisen työntekijämme työtehtäviin.

Koko yhteisömme vastaa asiakirjojen asianmukaisesta käsittelystä

Rekisteröimme toiminnassamme syntyvät ja käsiteltävät asiakirjat yliopiston sähköiseen asiarekisteriin heti, kun ne on laadittu tai vastaanotettu riippumatta siitä, syntyykö aineisto sähköisesti vai paperimuodossa.

Asiakirjatietojen rekisteröinnistä asiarekisteriin huolehtii koko yliopistoyhteisömme kollektiivisesti. Kunkin asiaprosessin käsittelyyn osallistuvat henkilöt vastaavat siitä, että prosessissa syntyvät asiakirjat tulevat rekisteröidyksi.

Noudatamme asiakirjojen rekisteröinnissä ja tallennuksessa huolellisuutta sekä etukäteen suunniteltuja periaatteita ja ohjeita, sillä rekisteröinnin ja tallennuksen yhteydessä otetaan samalla ensi askeleet asiakirjojen (pitkäaikais)säilyvyyden, haettavuuden ja löydettävyyden turvaamiseksi.

Asiakirjatietojen aktiiviajan säilytys tapahtuu asiarekisteriin kuuluvissa tietojärjestelmissä ja palvelee yliopistomme tietotarpeita jokapäiväisessä työssä. Huolellisella ja suunnitelmallisella aktiiviajan säilytyksellä varmistetaan, että asiakirjatiedot ovat saatavilla nopeasti ja luotettavasti, kun niitä työssämme tarvitsemme.

Huolehdimme arvokkaan tiedon arkistoinnista ja tarpeettoman tiedon hävittämisestä

Tampereen yliopiston tärkeimmät, pitkäaikaista ja pysyvää säilytystä edellyttävät aineistot säilytetään lähtökohtaisesti yksinomaan sähköisesti ja arkistoidaan etukäteen määriteltuihin, pitkäaikaissäilyvyyden varmistaviin sähköisiin arkistointijärjestelmiin. Arkistointia ei toteuteta muissa tietojärjestelmissä. Huomioimme prosesseissamme, asiakirjojen valmistelussa ja sähköisissä tietojärjestelmissä ennakoivasti mm. tietojen säilytysaika-vaatimukset sekä sähköisen arkistoinnin tarpeet.

Määräajan säilytettävien asiakirjojen säilytys päättyy niille määritellyn säilytysajan umpeutuessa. Huolehdimme yliopistoyhteisönä yhdessä säilytysajaltaan päättäneiden sähköisten ja paperimuodossa olevien aineistojen ajantasaisesta ja tietoturvallisesta hävittämisestä. Silloin, kun käytämme prosesseissamme ulkopuolisia palveluntarjoajia tai toteutamme hankkeita tai prosesseja yhteistyötahojemme kanssa, on velvollisuutemme varmistua ja sopia tietojen arkistointi- ja hävittämiskäytännöistä sekä -vastuista kirjallisesti kumppaniemme kanssa.

8 Tietosuoja ja tietoturva

Tietosuojatoimenpiteillä turvaamme henkilötietojen asianmukaisen käsittelyn siten, että henkilötietojen käsittely on suunnitelmallista, perusteltua ja oikeasuhtaista. Tietoturva koskettaa henkilötietojen lisäksi myös kaikkien muiden tietojen käsittelyä. Yhteisönä haluamme ennakoivasti turvata kaikkien tietojemme turvallisen, luotettavan ja toimintavarman käsittelyn tiedon kaikissa muodoissa ja koko niiden elinkaaren ajan.

Käsitlemme vain välttämättömiä henkilötietoja

Yliopiston opetuksessa, tutkimuksessa ja hallintotehtävissä käsitellään jatkuvasti suurta tietomäärää, josta suuri osa on yksittäiseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa eli henkilötietoa. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen suojaamista. Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen käsittelyn on aina perustuttava lakiin.

Tietosuojasta huolehtiminen kuuluu jokaisen työntekijämme työtehtäviin. Suunnittelemme ja dokumentoimme henkilötietojen käsittelyprosessin aina ennen käsittelyn aloittamista tai käsittelytavan muutosta. Huomioimme henkilötietojen käsittelyn suunnittelussa käsittelyn koko elinkaaren ja lainmukaisuuden. Noudatamme käsittelyssä yliopiston tietosuojapolitiikkaa sekä tietoturvaa koskevaa ohjeistusta kuten tietoturvapolitiikkaa.

Tunnistamme, että eräät henkilötiedot ovat luonteensa vuoksi riskipitoisempia kuin toiset ja edellyttävät tämän vuoksi korkeampaa suojatasoa. Noudatamme yliopistossa henkilötietotyyppin riski- ja suojatasoon perustuvaa 4-portaista henkilötietoluokittelua.

Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys: Henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi.

Käyttötarkoitussidonnaisuus: Henkilötietoja on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla.

Tietojen minimointi: Henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyys: Henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Säilytyksen rajoittaminen: Henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten.

Eheys ja luottamuksellisuus: Henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta.

Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja: Tietosuojaperiaatteita noudatetaan käsittelyn suunnittelusta asti ("sisäänrakennettu tietosuoja"). Henkilötietoja käsitellään korkea yksityisyydensuoja varmistaen eivätkä henkilötiedot oletusarvoisesti ole rajoittamattoman henkilökunnan käytettävissä ("oletusarvoinen tietosuoja").

Hallitsemme tietojen turvallista käsittelyä riskiperusteisesti

Tietoturvallisuudella tarkoitetaan tietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden suojaamista laitteisto- ja ohjelmavikojen, luonnontapahtumien tai tahallisten, tuottamuksellisten ja tapaturmaisten tekojen aiheuttamilta sisäisiltä tai ulkoisilta uhilta ja vahingoilta paitsi normaalioloissa myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Tietoturvallisuutta hallitaan riskiperustaisesti. Lakisääteiset tehtävämme sekä kokonaisriskien hallinta ohjaavat myös tietoturvatyömeidän. Tavoitteenamme on kustannustehokas sekä käytännön tasolla sovellettavissa oleva hallittu riski, mikä mahdollistaa luotettavan ja turvallisen toimintaympäristön tietojemme käsittelylle.

Toimintamme ja palvelumme ovat riippuvaisia tietotekniikkapalveluiden keskeytyksettömyydestä saatavuudesta ja niiden turvallisesta toiminnasta. Tietoturvan toteuttaminen edellyttää strategista päätöksentekoa ja riittäviä resursseja tietoturvatyölle sekä teknisiin ratkaisuihin. Lisäksi tarvitaan säännöllistä keskustelua tietoturvaorganisaation kanssa tilannekuvasta ja tietoturvanostuksista.

Tietoturvan varmistaminen on koko yhteisömme vastuulla

Tietojen turvallisuudesta on huolehdittava kaikessa tiedon käsittelyssä, tiedon kaikissa muodoissa ja tiedon koko elinkaaren ajan. Huomioimme toimissamme mahdolliset turvallisuuden tehostamistarpeet ja yksiköiden erityistarpeet, kun käsitellään esimerkiksi henkilötietoja, terveystietoja, luottamuksellista tai turvaluokiteltua tietoa. Omina osa-alueinaan huomioidaan hallinnollinen, henkilöstö-, fyysinen, tietoaineisto-, tietoliikenne-, laitteisto-, ohjelmisto- ja käyttöturvallisuus. Lisäksi erityisen tärkeää on huomioida tietoturva kaikissa hankinnoissa ja palvelusopimuksissa.

Yliopiston tietoturvallisuuteen liittyvät asiat ovat samantyyppisiä kuin muissakin organisaatioissa. Lisämäärittelyjä tarvitaan erityisesti tutkimus- ja opetuskäytön osalta ja opiskelijoiden laajan ikäjakauman huomioinnissa. Poikkeuksellista toiminnassamme on, että järjestelmien käyttäjistä vain 10% on työsuhteisia yliopiston tarjoaman laitteen käyttäjiä ja 90% (mm. opiskelijat, monet tutkijat ja vierailijat) käyttävät omia laitteitaan. Myös laaja käyttäjäkunta asettaa haasteita tietoturvan toteutumiselle. Tietoturvan varmistaminen vaatii, että kaikki yhteisön jäsenet huomioivat sen omassa toiminnassaan ja toimivat annetun ohjeistuksen mukaisesti.

9 Julkiset ja salaiset asiat

Yliopiston toiminnan kulmakivenä on avoimuus ja julkisuus. Tietoa pyytävä voi pitää lähtökohtanaan, että hänellä on oikeus saada yliopistolta sellainen asiakirja, joka täyttää julkisuuslain mukaisen viranomaisen asiakirjan määritelmän. Asiakirjan antamista voivat rajoittaa julkisuuslain salassapitosäännökset, mutta asiakirjan salassapito perustuu kuitenkin aina lainsäädäntöön, ei yliopiston omaan määräysvaltaan.

Lähtökohtamme on avoimuus ja asiakirjojen julkisuus

Julkisuusperiaatetta ja julkisuuslakia sovelletaan Tampereen yliopiston ja ylioppilaskunnan toiminnassa. Tämä tarkoittaa, että asiakirjojemme julkisuus ja salassapito määräytyvät julkisuuslain mukaan.

Lähtökohtanamme on julkisuusolettama, mikä merkitsee, että yliopiston hallintoelimen tai työntekijän hallussa olevia asiakirjoja ja niissä olevia tietoja koskee julkisuusolettama. Tällainen asiakirja on julkinen tallennemuodosta riippumatta.

Julkisuuslain ulkopuolelle jäävät muun muassa sisäistä työskentelyämme varten laaditut asiakirjat kuten päätöksentekoa valmistelevien henkilöiden väliset kirjalliset kommentit tai sähköpostiviestit, työnjohdolliset viestit ja tekniset neuvottelu- ja valmistelumateriaalit sekä keskeneräiset asiakirjat. Pääsääntöisesti valmisteluasiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös on allekirjoitettu.

Huomioimme toiminnassamme myös, että asiakirjan *julkisuus* ja *julkaiseminen* esimerkiksi yleisessä tietoverkossa ovat eri asioita. Julkaiseminen edellyttää usein myös tietosuojasäännösten huomioimista.

Salassapito on poikkeus ja perustuu aina lakiin

Julkisuuslain mukaisesti yliopiston asiakirjojen salassapidon tulee perustua lakiin. Salassapito merkitsee siten poikkeamista asiakirjan ja tiedon julkisuudesta. Salassapitovelvoite sisältää kolme erilaista velvollisuutta: asiakirjasalaisuuden säilyttämisvelvollisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja velvollisuuden olla käyttämättä hyväksi salassa pidettävää tietoa.

Yliopistona emme ei voi itse määrätä asiakirjaa salassa pidettäväksi ilman lainmukaista perustetta. Keskeiset salassapitoperusteet on määritetty julkisuuslain 24 §:ssä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että salassapitoperuste pitää merkitä asiakirjaan ja viitata kyseessä olevaan lakipykälään. Asiakirja voi olla vain osittain salassa pidettävä, jolloin tiedot tulee pyydettäessä luovuttaa siltä osin kuin asiakirja on julkinen.

Yleisimmin salassapitoperusteet liittyvät yksityiselämän ja yksityisyyden suojaan sekä liike- tai ammattisalaisuuksiin. Yleinen salassapitoaika on 25 vuotta. Yksityiselämää ja terveystietoja sisältävien asiakirjojen salassapitoaika on 50 vuotta kyseisen henkilön kuolemasta.

Noudatamme avoimuutta tietopyyntöihin vastaamisessa

Jokaisella on oikeus pyytää tietoa julkisuuslain tarkoittamasta julkisesta asiakirjasta. Tiedon pyytäjän ei tarvitse paljastaa henkilöllisyyttään eikä sitä, miksi hän tietoja haluaa. Salassa pidettävän asiakirjan luovuttamista harkitessamme tarvitsemme kuitenkin usein tiedon siitä, millä perusteella tietoa pyydetään. Esimerkiksi asianosaisella on oikeus saada tietoonsa myös eräitä salassa pidettäviä asiakirjoja.

Tieto asiakirjasta on annettava pyytäjälle hänen haluamallaan tavalla, jollei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa. Useimmiten tieto annetaan suullisesti tai sähköisenä tai paperimuotoisena kopiona asiakirjasta.

Velvollisuutemme on käsitellä tietopyyntö viivytyksettä. Tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa asiakirjapyynnön saamisesta. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai pyyntö muuten edellyttää yliopistolta tavanomaista suurempaa työmäärää, tieto on annettava viimeistään kuukauden kuluessa asiakirjapyynnön saamisesta.

Mikäli kieltäydymme luovuttamasta asiakirjaa, kielteinen ratkaisu on perusteltava. Tietoa pyytävällä on oikeus saada pyynnöstä perusteltu valituskelpoinen päätös. Viime kädessä asia ratkaistaan hallinto-oikeudessa.

10 Esteellisyys ja sivutoimet

Esteellisyys säännösten tavoitteena on turvata hyvän hallinnon periaatteita, menettelyn neutraalisuutta sekä yleistä luottamusta.

Sivutoimi- ja sidonnaisuusilmoitukset ovat osa hyvää hallintoa. Ne edistävät toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Esteellisyysäännöksiä sovelletaan kaikessa yliopiston toiminnassa

Esteellisyys on huomioitava niin opetus- ja tutkimus-toiminnassa, henkilöstö- ja taloushallinnossa kuin kaikissa muissakin tukipalvelutehtävissä.

Esteellisyys tarkoittaa yleensä sellaista, suhteellisen kiinteää suhdetta asian käsittelijän ja käsiteltävän asian tai asianosaisen välillä, että käsittelijän objektiivisuuden, tasapuolisuuden, puolueettomuuden ja riippumattomuuden voidaan epäillä heikentyvän. Esteellisyyttä arvioidaan objektiivisin perustein ja aina tapauskohtaisesti: arviointi on konkreettista, objektiivista ja yksilökohtaista.

Esteellisyydestä seuraa, että esteellinen henkilö ei voi olla päättämässä asiasta, osallistua asian käsittelyyn eikä edes olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön osallistuminen asian käsittelyyn on menettelyvirhe.

Lähtökohtaisesti jokainen arvioi ja ratkaisee itse esteellisyytensä. Monijäsenisessä toimielimessä esteellisyyden arvioi ja ratkaisee toimielin. Esteellisyysväitteen voi myös esittää kuka tahansa käsittelyyn osallistuva tai ulkopuolinen. Kysymys on ratkaistava viipymättä eikä esteellisyyttä koskevasta päätöksestä voi erikseen valittaa.

Yliopistolla on ohjeet henkilöstön sivutoimista ja muista sidonnaisuuksista

Kannustamme henkilöstöämme aktiivisuuteen yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä. Tämä koskee erityisesti sellaista toimintaa, joka tukee henkilöstön ammatillista kehittymistä tai muutoin edistää yliopiston kilpailukykyä, toimintaedellytyksiä ja tuloksellisuutta.

Sivutoimella ja sidonnaisuudella tarkoitetaan palvelussuhdetta, palkattua työtä ja pysyväisluonteista tehtävää, josta työntekijällä on oikeus kieltäytyä, sekä ammatin, elinkeinon ja liikkeen harjoittamista. Sidonnaisuudella tarkoitetaan myös kaikkia sellaisia intressiyhteyksiä, joilla voi olla haitallista merkitystä yliopiston työsuhteen kannalta tai joka voi muodostaa esteellisyyden jossakin työtehtävässä toimimiseen.

Toiminnallisen yhteyden tuottama sidonnaisuus tarkoittaa työskentelyä tai toimeksiantoa sellaisessa yrityksessä tai yhteisössä, joka osallistuu yliopiston tutkimus-, opetus- tai kehittämishankkeisiin tai jonka toiminnalla on muutoin kiinteä yhteys työntekijän työtehtäviin Tampereen yliopistossa.

Työntekijällämme on velvollisuus ilmoittaa sivutoimensa ja sidonnaisuutensa. Ilmoitus tehdään sähköisesti ja sen on voimassa vuoden.

11 Esittelymenettely

Esittelymenettelyn käyttö ei pääsääntöisesti ole yliopistossa lakisääteinen velvollisuus, mutta yliopisto voi johtosäännössään päättää, missä laajuudessa se esittelymenettelyä käyttää. Koska esittelymenettely kytkeytyy niin olennaisesti oikeusturvan takeeseen ja hyvän hallinnon varmistamiseen, olemme Tampereen yliopistossa linjanneet esittelymenettelyn osaksi päätöksentekoamme.

Esittelymenettely on yliopistomme laatu- ja menettelyvaatimusten takeena

Yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiötä, joille kuuluu julkisia tehtäviä. Niiden päätöksentekomenettelyyn kohdistuu yleisiä laatu- ja menettelyvaatimuksia. Nämä vaatimukset koskevat mm. kokousmenettelyn asianmukaisuutta, julkisuutta ja salassapitoa sekä hyvää tiedonhallintatapaa. Esittelymenettelyllä varmistetaan oikeusturvanäkökohtien lisäksi asioiden huolellinen valmistelu. Opintosuoritusten arvostelussa ei käytetä esittelymenettelyä.

Tampereen korkeakoulusäätiön johtosäännön mukaan päätöksensä tekevät esittelystä hallitus, konsistori, konsistorin asettama oikaisulautakunta, tiedekuntaneuvostot, rehtori, vararehtorit, tukipalveluista vastaavat sekä dekaanit ja varadekaanit. Tampereen yliopistossa noudatetaan toimielinten esittely- ja kokousmenettelyohjetta ja toimielimillä voi olla lisäksi yleisohjetta tarkentavia menettelyohjeita.

Esittelijällä on vastuu päätöksen laillisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta

Esittelijäksi nimetty työntekijä valmistelee toimielimelle tai päätösvaltaa käyttävälle henkilölle perustellun ehdotuksen asiassa tehtäväksi päätökseksi. Esittelijän tulee valmistelussaan ottaa huomioon asiaan vaikuttavat lait ja muut säädökset sekä muut päätöksentekoon vaikuttavat asiat. Hän vastaa oman valmistelunsa ja esittelynsä lain- ja asianmukaisuudesta. Esittelijä on vastuussa myös siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty. Tämä päätösvastuu toteutuu siinäkin tapauksessa, että päätös poikkeaa esittelijän päätösehdotuksesta. Tästä vastuusta hän voi vapautua vain jättämällä päätökseen eriävän mielipiteensä.

12 Sopimuskäytännöt

Tampereen yliopistossa teemme opinnäytetyöprojekteja, yhteisrahoitteisia projekteja, toimeksiantoprojekteja, kliinisiä tutkimusohjelmia, mittaus- ja testaustoimeksiantoja sekä jatkuvan oppimisen palveluita. Lisäksi kaupallistamme itsenäisesti tutkimuksen tuloksiamme. Toimimme maailmanlaajuisesti ja yliopistomme on monialainen. Tutkimusta tehdään hyvin laajalla spektrillä ja sen tavoitteena on sekä ratkaista haastavia tieteellisiä ongelmia että antaa positiivinen panos ympäröivän yhteiskunnan kehittämiseksi. Toteutamme projektit aina laadukkaasti alusta loppuun ja panostamme siihen, että yhteistyökumppanimme saavat sen, mitä tarvitsevat. Vahvuuksiamme ovat henkilökuntamme syvällinen kokemus yritys yhteistyöstä, kustannustehokkuus ja järkevät yhteistyömuodot sekä ammattitaitoiset tukipalvelut.

Toimimme avoimesti

Toimintamme perustuu asiakaslähtöisyyteen ja avoimuuteen. Tavoitteenamme on, että hankkeissa tehdään kumpaakin osapuolta hyödyttävää tutkimusta, jolla luodaan pohjaa syvällisen osaamisen kehittymiselle. Laadimme selkeät sopimukset, joissa erotellaan tulos- ja taustamateriaalit. Kirjallinen selvitys suoritettavasta toimeksiannosta liitetään aina osaksi sopimusta.

Noudatamme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksia. Hoidamme hankkeet hyviä tieteellisiä käytänteitä noudattaen ja asianmukaisesti sovitussa aikataulussa. Toteutamme hankkeet laadukkaasti alalle koulutetun ja ammattilaisista koostuva tutkimushenkilökunnan toimesta ja valvonnassa.

Periaatteenamme kaikessa yritys yhteistyössä on se, että julkista rahoitusta ei käytetä subventoimaan yrityksiä. Tutkimustyömme hinnoitellaan kokonais-kustannusmallin mukaisesti ja hyödyntämisoikeudet tuloksena syntyviin immateriaalioikeuksiin myönnetään markkinahintaista korvausta vastaa huomioiden hinnoittelussa yritysten panostukset tulosten aikaansaamiseen.

Yhteistyömme perustuu vastuullisuuteen

Yliopistomme päättää yhteistyösuhteet kolmansiin osapuoliin, jotka harjoittavat kyseenalaista tai laitonta liiketoimintaa tai eivät noudata sovittuja sopimuksia. Suhtaudumme kriittisesti toimialoihin, joissa aiheutuu tutkitusti ihmisille tai eläimille terveyshaittoja. Siksi yliopistomme ei tee yhteistyötä esimerkiksi tupakkateollisuuden kanssa.

Sitoumuksemme hyvä hallinta edellyttää, että sopimuksissamme määrittelemme vastuumme enimmäismäärät ja suoritusvelvoitteiden sisällöt tarkasti. Emme sitoudu määrittelemättömiin salassapitovelvoitteisiin, anna absoluuttisia vakuuksia kolmansien immateriaalioikeuksien loukkaamattomuudesta tai lupaa, että tulokset ovat kaupallisesti käyttökelpoisia tai sisältävät ratkaisun tiettyyn ongelmaan.

Edellytämme, että yliopistollamme on oikeus julkaista tieteellisesti mielenkiintoiset tutkimustyön tulokset. Julkaisu-toiminta toteutetaan yhteistyössä yhteistyökumppanimme kanssa. Emme julkaise liikesalaisuuksia, ja yhteistyökumppaneillamme on mahdollisuus hakea immateriaalioikeussuojaa kaupallisesti merkittävillä tuloksilla.

13 Hankinnat

Hankinnalla tarkoitetaan tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, jotka Tampereen yliopisto tekee oman organisaationsa ulkopuolelta tai joissain tapauksissa laissa säädetyn sidosyksikköaseman täyttäviltä in house -yksiköiltään. Hankinnan toteuttava yliopiston yksikkö on hankinnan omistaja, joka vastaa hankintojen lain- ja ohjeidenmukaisuudesta sekä vastuullisesta toteutuksesta.

Hankimme ennakoivasti ja vastuullisesti

Yliopistossa teemme hankintoja julkisten varojen turvin, mistä johtuen noudatamme kaikissa hankinnoissamme kansallista hankintalakia sekä Euroopan Unionin hankintadirektiiviä ja -käytäntöä. Lainsäädäntö asettaa etenkin kynnysarvot ylittävälle hankinnoille sekä sisällöllisiä että menettelyllisiä vaatimuksia. Niitä ei voida sivuuttaa ilman riskiä lainvastaisesta hankinnasta, josta voi seurata yliopistolle merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Noudatamme lainsäädännön lisäksi yliopiston sisäistä hankintaohjeistusta, joka sitoo yliopiston jokaista yksikköä poikkeuksetta. Lisäksi huomioimme projektien hankinnoissa rahoittajan omat ehdot varmistaen kuitenkin, että sitovaa hankintalainsäädäntöä noudatetaan.

Julkisen hankinnan onnistumisen takeena ovat ennakointi ja suunnitelmallisuus. Tämä koskee myös ulkoisesti rahoitettuja projektejamme, joiden budjeteissa tulee varautua ennakoivasti projektin puitteissa tehtäviin hankintoihin. Jo rahoituksen hakuvaiheessa arvioimme mahdollisimman tarkkaan tulevat hankintatarpeet niin tavaroiden kuin palveluidenkin osalta, jotta myönteisen rahoituspäätöksen mukana vahvistetussa budjetissa on varattu riittävästi rahaa hankintojen tekemiseen.

Pyrimme hankinnoissamme varojen tehokkaaseen käyttöön ja markkinoilla olevan kilpailun hyödyntämiseen. Haluamme myös toteuttaa hankintamme eettisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Ehdokkaiden ja tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä julkisuus ja avoimuus ovat meille hankinnoissamme tärkeitä periaatteita.

Varmistamme hankintojen laatua ja tuemme yhteisöämme kilpailutuksissa

Haluamme toiminnallamme varmistaa laadukkaan hankintakäytännön kehittämällä ja seuraamalla hankintaprosessejamme ja -ohjeistustamme aktiivisesti sekä tukemalla yhteisöämme hankintojen toteuttamisessa. Valvomme hankitun tavaran tai palvelun virheettömyyttä paitsi hankintaprosessin myös koko sopimuskauden ajan. Havaittuihin epäkohtiin puututaan, mikäli toimitus ei vastaa sovittua.

EU- ja kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä merkittävät pienhankinnat toteutamme lähtökohtaisesti yliopiston Hankintapalvelujen tuella, jotta voimme parhaimmin varmistua hankintojen lainmukaisuudesta, sujuvuudesta ja linjakkuudesta. Hankinnan merkittävyyttä on arvioitava muun muassa hankinnan arvon, tavanomaisuuden sekä muun intressin perusteella. Pienhankinta voi taloudellisen arvon sijaan olla merkittävä muilla kriteereillä tarkasteltuna (esim. poikkeuksellisen laaja henkilötietojen käsittely). Mikäli yliopistolla on tai se on liittynyt puitejärjestelyyn, hankinnat toteutetaan ensisijaisesti soveltuvasta puitejärjestelystä, jonka soveltuvuuden varmistamisesta vastaa hankinnan toteuttava yksikkö.

Hankimme vain vastuullisilta kumppaneilta

Kumppaniselvitykset ovat oleellinen osa yliopiston hankintojen riskienhallintaa. Suljemme tarjouskilpailun ulkopuolelle sellaiset tarjoajat, joiden kohdalla poissulkemisen periaatteet täyttyvät. Rikosrekisterin lisäksi tarkistamme myös muun muassa todistukset verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamisesta. EU- ja kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa kumppaniselvityksen tekee lähtökohtaisesti yliopiston Hankintapalvelut kilpailutuksen yhteydessä. Alle kynnysarvojen jäävissä ns. pienhankinnoissa hankintaa tekevä yksikkö vastaa kumppaniselvityksen tekemisestä.

Seuraamme sopimuksiamme ja sopimuskumppaneidemme toiminnan vastuullisuutta paitsi hankintaprosessin myös koko sopimuskauden ajan. Velvollisuutemme on riittävällä tavalla selvittää, että toimittaja on luotettava ja sen voidaan perustellusti olettaa voivan täyttää hankinnan sopimusehdot. Käyttäessämme alihankkijoita, toimintaamme sitoo myös tilaajavastuulaki, jolloin on velvollisuutemme varmistaa, että sopimuskumppanimme täyttävät sopimussopimuksena ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa. Toimittajan olosuhteiden muuttuessa muutosten vaikutuksia tulee arvioida sopimussuhteen jatkamisen edellytyksiin.

14 Vientirajoitteet ja pakotteet

Yliopistoamme sitoo sekä kansallinen että kansainvälinen sääntely koskien vientirajoitteita ja pakotteita. Vientirajoitteet ja pakotteet ovat olennaisessa osassa kansainvälisen yhteisön kamppailussa joukkotuhoaseiden leviämistä vastaan sekä konfliktien ehkäisemisessä ja rajoittamisessa.

Jokaisen yhteisöemme työntekijän on tunnistettava esimerkiksi, kuuluuko hänen tehtävänsä tutkimushankkeessa vientirajoitusten piiriin tai vaikuttavatko pakotteet uuden työntekijän rekrytointiin sekä miten tällaisissa tilanteissa toimitaan. Tutkija, työntekijä tai yliopiston johto voivat joutua henkilökohtaiseen rikosoikeudelliseen vastuuseen vientirajoite- ja pakotesääntelyn rikkomisesta. Rikoslainsäädännön mukaan vientirajoite- ja pakotesääntelyn rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

Noudatamme vienti- ja pakotesäätelyä toiminnassamme

Vientivalvontasäätely kohdistuu korkeakouluissa lähinnä soveltavaan tutkimukseen, eikä sitä pääsääntöisesti sovelleta tieteelliseen perustutkimukseen tai avoimeen tutkimukseen. Ulkopuolisella rahoituksella toteutettu tutkimus täyttää harvoin perustutkimuksen tai avoimen tutkimuksen kriteerit. Huomioitavaa on kuitenkin, että tieteellisen perustutkimuksen tai avoimen tutkimuksen tuloksena syntyvät julkaisut saattavat silti edellyttää viranomaisen vientilupaa. Myös tuotteen (esim. ohjelmisto, teknologia, palvelu) vienti sisältäen fyysisen viennin lisäksi tiedon siirtämisen Suomesta ulkomaille tarvitsee tietyissä tilanteissa viranomaisen luvan.

Tutkijamme tai muu työntekijämme vastuulla on selvittää tutkimushankkeen alussa, kuuluuko tutkimushankkeen kohteena oleva tutkimuskohde tai siinä käytettävät tuotteet kaksikäyttötuotteiden listalle tai pakotesäädösten alaisuuteen. Asian selvittämisen tukena toimii yliopistomme tutkimustoimintaa koskeva vientirajoite- ja pakoteohje. Mikäli havaitaan, että toimintaan voi liittyä vientisäätelyä tai pakoterajoituksia tai yhteistyökumppaneilla on näihin liittyviä korkeakoulua velvoittavia erityisehtoja, asia tulee selvittää yliopistomme tutkimuspalvelujen tuella.

Vientirajoitteet

- kohdistuvat **aseisiin, puolustustarvikkeisiin ja kaksikäyttötuotteisiin**

Kaksikäyttötuotteet

- tuotteita, ohjelmistoja tai teknologioita**, jotka soveltuvat normaalin siviilikäytön lisäksi myös **sotilaallisiin tarkoituksiin ja/tai joukkotuhoojien kehittämiseen** (esim. ydinaineita, erityismateriaaleja ja niihin liittyviä laitteita, elektroniikkaa, eräitä tietokonelaitteita, tietoliikenne- ja tiedon suojauslaitteita sekä esimerkiksi antureita ja lasereita)
- vienti on luvanvaraista** pakotteista riippumatta

Pakotteet

- kohdistuvat yleensä tiettyjen pakotteiden alaisten valtioiden **kansalaisiin, yhteisöihin ja rahallisiin laitoksiin**
- henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvat pakotteet usein **kieltävät varojen tai taloudellisten resurssien luovuttamisen** suoraan tai välillisesti niiden kohteena oleville tahoille
- voivat asettaa **vientirajoituksia** myös sellaisille tuotteille, jotka eivät kuulu yleisen vientivalvontasäätelyn piiriin
- arvioitava, kun tutkimuksen tuloksia halutaan siirtää sellaiseen organisaatioon, joka toimii pakotteiden alaisessa maassa tai jos tutkimusryhmään kuuluu pakotemaan kansalaisia

Milloin tuote tarvitsee vientiluvan?	Jos tuote on puolustusmateriaalia, jonka lupaviranomainen on puolustusministeriö.
	Jos tuote on siviiliase tai ampumatarvike, jonka lupaviranomainen on poliisihallitus.
	Jos tuote on valvontaluettelossa* tarkoitettu kaksikäyttötuote, jonka lupaviranomainen on ulkoministeriö. (* neuvoston asetus (EY) 428/2009 liite 1)
	Jos tuote on saanut ulkoministeriöltä ilmoituksen, että tuote on tai voivat olla kokonaan tai osittain tarkoitettu joukkotuhoaseisiin tai niiden maaliin saattamiseen tai sotilaalliseen loppukäyttöön maassa, johon kohdistuu aseidenvientikielto, jolloin lupaviranomainen on ulkoministeriö.
	Jos tuote aiotaan viedä maahan, johon kohdistuu pakotteita, ja jotka saattavat sisältää kieltoja ja rajoitteita, jotka liittyvät tuotteeseen, loppukäyttäjään tai vientiin; on lupaviranomainen ulkoministeriö.

15 Väärinkäytösepäilyjen ilmoittaminen

Korkeakouluyhteisömme noudattaa toiminnassaan rehellisyyden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita ja toimii vastuullisesti. Yhteisömme pyrkii varmistamaan, ettei toiminnassamme esiinny väärinkäytöksiä. Epäiltäessä, ettei yhteisömme toimintaperiaatteita ja sääntöjä noudateta, on jokaisella velvollisuus ilmoittaa väärinkäytösepäilystään. Väärinkäytösten käsittelyllä edistetään hyvän hallintotavan ja toiminnan periaatteiden noudattamista ja rohkaistaan ilmoittamaan väärinkäytöksistä ja niiden epäilystä.

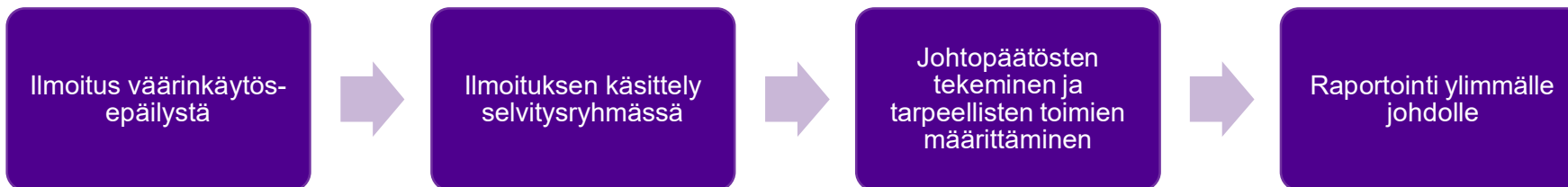
Kannustamme ilmoittamaan epäillyistä väärinkäytöksistä

On tärkeää, että havainnoimme toimintaamme ja ilmoitamme mahdollisista epäillyistä väärinkäytöksistä, kuten laittomasta tai toimintaohjeiden vastaisesta toiminnasta. Jos asian käsittely avoimesti ei tunnu mielekkäältä, voi jokainen yhteisömme jäsen ja ulkopuolinen taho kertoa asiasta nimettömänä väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan kautta. Ilmoitukset käsitellään yhteisössämme määritettyjen henkilöiden toimesta luottamuksellisesti, niin ilmoittajan, kuin epäilyksen kohteenkin osalta.

Ilmoitusten käsittelyllä varmistamme hyvän hallinnon mukaisen toiminnan

Väärinkäytösepäilyjen tutkinnan perusteella selvitämme tilanteen ja määrittelemme mahdolliset tarvittavat toimenpiteet hyvän hallinnon mukaisen toiminnan varmistamiseksi. Tarvittaessa asia siirretään viranomaisten käsiteltäväksi, mutta mahdollisuuksien mukaan käsittelemme tapauksen sisäisesti. Huolehdimme ilmoituskanavan ja käsittelyprosessin vastuullisuudesta sekä tietosuojasta ja -turvallisuudesta.

Kirjoittajat ja toimituskunta

Kirjoittajat

Liisa Ahlava
Marko Ahteensuu
Heikki Eilo
Tanja Helle
Tommi Hoikkala
Emilia Katajajuuri
Elina Kautto
Aapo Kiviniemi
Pirjo Kuhanen
Jenni Lehtola
Hanna Listenmaa
Juha Malmivaara

Sanna Nenonen
Anniina Oksanen
Eila Pajarre
Taru Pilvi
Niina Puronurmi
Kristiina Rolin
Anna Rytivaara
Jaana Salmensivu-Anttila
Mirva Seppänen
Jenni Sorvisto
Jukka Tuomela

Toimituskunta

Pirjo Kuhanen
Sanna Nenonen
Jenni Sorvisto
Taina Sylvander

Tampereen yliopiston riskienhallintapolitiikka

Yliopiston riskienhallintapolitiikka on johdon hyväksymä julkilausuma riskienhallinnan periaatteista yliopistolla. Riskienhallintapolitiikassa kuvataan yliopiston riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet, organisointi ja vastuut sekä toteutus ja kehittäminen. Riskienhallintapolitiikka käsittää Tampereen yliopiston ja sen yksiköiden nykyisen sekä tulevan toiminnan suunnittelun ja se koskee jokaista yliopiston toimijaa.

Riskienhallintapolitiikassa kuvataan yleiset riskienhallinnan periaatteet yliopistolla ja sen tavoitteena on varmistaa yhtenäinen toimintamalli koko organisaatiossa. Riskienhallintaa säädellään myös muissa yliopiston säännöissä, mukaan lukien johtosääntö, taloussääntö ja sisäisen tarkastuksen ohjesääntö. Riskienhallintapolitiikkaa täydentävät lisäksi yliopiston tarkemmat ohjeistukset eri riskialueisiin ja näiden hallintaan liittyen (mm. työturvallisuus, tietoturva ja -suoja, jatkuvuudenhallinta sekä sijoitustoiminta).

Riskienhallinnan keskeiset käsitteet

Riski	Epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Poikkeama odotetusta voi olla positiivinen tai negatiivinen.
Riskienarviointi	Prosessi sisältäen riskien tunnistamisen, riskianalyysin ja riskien merkityksen arvioinnin.
Riskienhallinta	Järjestelmällistä toimintaa, jolla organisaatiota johdetaan ja ohjataan riskien osalta. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen ja analysoinnin sekä tarvittavien hallintatoimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen ja seurannan.
Riskirekisteri	Rekisteri, johon kootaan tunnistetut riskit sekä näiden hallintatoimet.
Riskinottohalukkuus	Riskitaso tai riskien määrä, joka ollaan valmiita hyväksymään.

Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet

Riskienhallinta on osa yliopiston strategista ja operatiivista suunnittelua, päätöksentekoa ja ohjausta. Riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa strategisten, ja niistä johdettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen sekä hallita riskejä osana jokapäiväistä toimintaa asianmukaisesti riskinottohalukkuuden ja riskinkantokyvyn mukaisesti. Riskienhallinta tuottaa tietoa tukemaan yliopiston hallitusta ja johtoryhmää sekä eri yksiköitä.

Riskienhallinta on ennakoivaa, jatkuvaa ja järjestelmällistä kokonaisvaltaista toimintaa, joka järjestetään osana organisaation johtamisjärjestelmää, toiminnanohjausta ja toimintaprosesseja. Se kattaa eri riskityypit, kuten strategiset, operatiiviset, taloudelliset ja vahinkoriskit kaikissa yliopiston toiminnoissa. Yliopiston riskienhallinnan käytänteet ovat yleisten riskienhallinnan periaatteiden mukaisia (esim. ISO 31000:2018).

Yliopiston ja sen yksiköiden riskinottohalukkuus määritetään yliopiston strategiaan ja tavoitteisiin vastaavuuden sekä odotettujen hyötyjen ja mahdollisten negatiivisten seurausten ja todennäköisyyden perusteella. Yliopisto suhtautuu avoimesti hallittuun kokonaisvaltaisesti arvioituun riskinottoon liittyen tutkimuksen ja koulutuksen strategisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä vaikuttavuuden ja tieteellisen vapauden edistämiseen. Yliopisto ei puolestaan ole valmis ottamaan henkilöstön tai opiskelijoiden turvallisuutta tai hyvän hallinnon ja vaatimustenmukaisuuden vaarantavia riskejä. Riskinottohalukkuus on alhainen myös merkittävässä yliopiston toimintaa ja taloutta sekä asemaa ja mainetta uhkaavissa riskeissä. Yliopiston riskienhallinnan periaatteilla, toimintamalleilla ja vastuiden määrittelyllä varmistetaan, että riskienhallinnan toimenpiteet vastaavat riskinottohalukkuutta.

Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

Riskienhallinta on yliopiston yhteinen prosessi, jossa jokaisella yhteisöön kuuluvalla on omat vastuunsa. Riskienhallinnan yliopistotason käytänteitä kehitetään riskienhallinta- ja turvallisuusjohtajan koordinoimana eri toimintojen yhteistyönä. Riskienhallinnan tilaa ja edistymistä seurataan säännöllisesti hallituksen, yliopiston ja yksiköiden johdon sekä riskienhallintatoiminnon taholta.

Hallitus	Ohjaa riskienhallinnan kehittämistä.
Rehtori	Vastaa riskienhallinnan suunnitelmallisuudesta, kattavuudesta ja tehokkaasta käytännön järjestämisestä sekä raportoinnista hallitukselle.
Yksiköiden johtajat	Vastaavat riskienhallinnasta vastuualueellaan, ilmoittavat rehtorille ja riskienhallinta- ja turvallisuusjohtajalle tapauksista, joissa on mahdollisuus riskien toteutumiseen sekä vastaavat strategisen ja operatiivisen tason riskien tunnistamisesta, arvioimisesta, hallinnasta ja seurannasta.
Riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja	Valvoo yliopiston riskienhallintaprosessin toteutusta ja riskienhallinnan kokonaisuuden kehitystä, tukee johtoryhmän jäseniä riskienhallintaprosessissa sekä vastaa riskienhallinnan jatkuvasta seurannasta ja raportoinnista, erityisenä vastuualueenaan työturvallisuuteen ja -terveyteen sekä kampusturvallisuuteen liittyvä riskienhallinta.

Talousjohtaja	Vastaa talouteen liittyvien riskien säännöllisestä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja raportoinnista sekä niihin liittyvän riskienhallinnan kehittämisestä.
Tietoturvapääällikkö	Vastaa osana kokonaisriskienhallintaa tietoturvallisuus- ja tietoriskien säännöllisestä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja raportoinnista sekä tietoturvariskien hallinnan kehittämisestä.
Esihenkilöt	Vastaavat työnantajan edustajina työturvallisuuden ja -hyvinvoinnin varmistamisesta ja edistämisestä sekä riskien hallinnasta.
Henkilöstö	Tehtävänä oman työn riskien tunnistaminen ja hallitseminen yliopiston riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti sekä riskien raportointi esimiehelle ja väärinkäytöksistä ilmoittaminen organisaatiolle.
Sisäinen tarkastus	Tukee johtoa arvioimalla ja tuottamalla tietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintoprosessien toimivuudesta, tehokkuudesta ja laillisuudesta.

Riskien arviointi- ja hallintaprosessi sekä raportointi

Yliopiston riskienhallintaa toteutetaan kokonaisvaltaisesti osana toiminnan suunnittelua, johtamista ja seuranta yliopisto- ja yksikötasolla toteutettavien riskienarviointien tuottaman tiedon perusteella. Yliopiston strategisen tason riskien tarkastelu toteutetaan ylimmän johdon toimesta ja yksiköiden riskienarvioinnit vastuualueiden johtajien koordinoimina. Yksiköissä riskejä arvioidaan toiminnan ja tavoitteiden näkökulmasta sekä toiminta- ja riskityypeittäin (mm. projekti- ja kumppanuusriskit sekä työ- ja tietoturvallisuus).

Riskienarvioinnit toteutetaan yliopistossa yhdenmukaisella tavalla yliopistotasoisien kokonaiskuvan luomisen sekä riskien vertailun mahdollistamiseksi. Yksiköiden ja toimintojen välisten erojen takia riskien luonne vaihtelee, joten riskienhallintaa voidaan mukauttaa yksiköiden tarpeisiin yleisten toimintaperiaatteiden puitteissa. Riskienarvioinnit ja -hallinta toteutetaan järjestelmällisen ja iteratiivisen prosessin mukaisesti käyttäen dokumentointiin yliopiston kokonaisvaltaista riskienhallintajärjestelmää.

Riskien tunnistaminen	Asetettuihin tavoitteisiin liittyvien riskien sekä näiden syiden ja seurausten tunnistaminen.
Riskien analysoiminen	Tunnistettujen riskien analysoiminen toteutetut hallintatoimet sekä riskin seuraukset ja todennäköisyydet huomioiden. Seurauksien arvioinnissa tarkastellaan vaikutuksia tavoitteiden, toiminnan, maineen, kustannusten ja turvallisuuden näkökulmista.
Merkityksen arviointi	Riskin merkityksen ja hyväksyttävyyden arvioiminen asetettujen kriteerien perusteella huomioiden yksittäisten riskien muodostama kokonaiskuva.
Riskien käsittely	Tarpeellisten riskienhallintatoimien valinta, toteutus ja seuranta. Riskien hallintatapoja ovat riskin välttäminen, pienentäminen, siirtäminen (sis. vakuuttaminen) tai pitäminen sekä mahdollisuuksien osalta riskin ottaminen. Riskienhallintatoimet kohdennetaan ensisijaisesti merkittävimpiin riskeihin, kohtalaisten riskien osalta toimenpiteiden tarpeellisuus ja toteutus arvioidaan tapauskohtaisesti.
Seuranta	Riskienhallinnan suunnittelun, toteutuksen, tulosten laadun ja vaikuttavuuden seuranta ja kehittäminen.

Kokonaisvaltaisen lähestymistavan myötä riskejä on mahdollista tarkastella kokonaisuutena yksittäisten riskienarviointien ja riskitekijöiden sijaan. Riskirekisterissä käytettävä yhdenmukainen luokittelu mahdollistaa yliopisto- ja yksikötasoisien riskikuvan luomisen sekä tukee yliopiston ja yksiköiden johtoa riskienhallinnan toteuttamisessa ja hallintatoimien seurannassa.

Yliopiston riskienhallinta on linkitetty toiminnan vuosisuunnitteluun, ja yksiköiden riskien tilannekuva esitetään osana yksiköiden laatimia vuosisuunnitelmia. Yliopiston ja yksiköiden strategisten ja operatiivisten riskien arvioinnit päivitetään vuosittain, ja riskienhallinnan toteutusta ja vaikuttavuutta seurataan yliopisto- ja yksikötasolla vähintään kahdesti vuodessa. Yliopistotason merkittävimmät riskit hallintatoimineen sekä riskitilanteen muutokset raportoidaan yliopiston hallitukselle vuosittain ja johtoryhmälle kahdesti vuodessa. Riskienhallinnan olennaiset asiat sisällytetään myös yliopiston vuosittaiseen toimintakertomukseen.

Riskienhallinnan arviointi ja kehittäminen

Yliopiston riskienhallinnan tilaa ja edistymistä seurataan säännöllisesti hallituksen, yliopiston ja yksiköiden johdon sekä riskienhallintatoiminnon toimesta. Riskienhallinnan kehittämistarpeiden

arviointi ja suunnitelman päivittäminen tehdään vuosittain hallitukselle tehtävän riskienhallinnan ja turvallisuuden tilannekuvan esittelyn yhteydessä. Riskienhallintapolitiikkaa ylläpidetään hallituksen linjausten vastaavuuden varmistamiseksi ja siihen tehdyt muutokset esitetään hallitukselle ja yliopiston johtoryhmälle käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Voimaantulo

Tämä riskienhallintapolitiikka tulee voimaan 15.10.2021

Yliopiston toimitiloja koskeva toimenpideohjelma

Tampereen yliopiston hallitus on vahvistanut yliopiston strategiaan pohjautuvan kampuskehitysstrategian kokouksessaan 25.9.2020. Kampuskehitysstrategia ohjaa Tampereen korkeakouluyhteisön toimitilakehitystä ja siihen liittyviä käytännön toimintasuunnitelmia vuosina 2021–2030. Yliopiston hallitus on kokouksessaan 17.9.2021 antanut saatesanat yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun.

Toimenpideohjelman myötä yliopiston tilat ja niihin liittyvät palvelut kehittyvät tukemaan tieteellisen tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta, koulutuksen laatua ja vetovoimaisuutta ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tavoitteita yliopiston talouden kokonaisuus huomioiden. Yliopiston oman tilankäytön on tärkeää edistää yliopistolaisille keskeisiä kestävän kehityksen tavoitteita ja tukea yliopiston hiilineutraaliuden tavoittelussa sekä työ- ja opiskelijajhyvinvoinnin luomisessa. Toimitilojen ja toimintamallien kehityksen tulee tukea myös yliopiston arvoja, joista toimitilakehitys perustuu erityisesti moninaisuuteen, oppijälähtöisyyteen ja vastuullisuuteen.

Toimitilojen kehityksen vaihtoehtojen pohjan muodostaa 0-vaihtoehtotarkastelu, joka kuvaa kustannusten kehittymistä tilanteessa, jossa yliopiston käytössä olevaan kiinteistökantaan ei tehdä mitään kehitystoimenpiteitä, vaan toteutetaan ainoastaan rakennusten kunnan näkökulmasta välttämättömät toimenpiteet mukaan lukien Hervannan kampuksen Sähkötalon peruskorjaus- ja muutoshanke. Siinä vuotuiset tilakustannukset nousevat vuodesta 2021 vuoteen 2030 3,0 miljoonaa euroa nykytasosta. Laskennallisen 1–1,5 prosentin indeksikorotuksen vaikutus tilakustannusten kehitykseen 0-vaihtoehdossa on 5,0–7,7 miljoonaa euroa kustannuksia nostava.

Kampuskehityksen toimenpideohjelmaa yliopiston toimitilojen kehittämiseksi on valmisteltu nykytila-analyysin ja kampuskehitysstrategiatyössä kerätyn tiedon pohjalta ja kampuskehitysstrategian tavoitteiden ohjaamana vuoden 2021 aikana. Aikaisemmin kerättyä tietopohjaa on täydennetty muun muassa tiedekuntatapaamisissa käytyjen keskustelujen, lausuntojen sekä yliopiston hallituksen, konsistorin ja johdon työpajatyöskentelyn avulla.

Toimenpideohjelma sisältää kolme tilallisen kehittämisen toimenpidevaihtoehtoa, jotka on valittu arviointikriteerien perusteella alustavista 12 vaihtoehdosta. Työryhmä esittää näistä toteutettavan ja priorisoidun toimenpidevaihtoehdon. Esitettävä toimenpidevaihtoehto huomioi hyvin yliopiston ydintoiminnan lähtökohdat, toiminnallisuuden ja toimintojen sijoittamisen sekä talouden näkökulmat ja vastuullisuuden, toimenpiteiden hallittavuuden, vuokrasopimussitoumukset ja pääasiallisen kiinteistönomistajan näkökulmat. Vaihtoehto täyttää tilakustannusten vähentämiseen yliopiston taloussuunnitelmassa osoitetut tavoitteet peruskorjaus- ja muutostyöt huomioiden. Toimenpideohjelma sisältää lisäksi toiminnallisten toimenpiteiden kokonaisuuden, jolla tuetaan toimitilojen uudistamista.

Talousjohtaja Patrik Marjamaa, kampuskehityshankkeen johtaja Satu Hyökki ja johtava asiantuntija Heikki Kähkönen, A-insinöörit Oy, esittelevät yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman.

Liite 1 Yliopiston toimitiloja koskeva toimenpideohjelma liitteineen

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Hallitus päättää yliopiston toimitiloja koskevasta toimenpideohjelmasta työryhmän esityksen mukaisesti (liite 1).

Päätös:

Tampereen yliopiston toimitilojen kehittämisen toimenpideohjelma

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Tausta ja tavoitteet	3
2.1 Kampuskehityksen nykytila-analyysi tietopohjana toimenpideohjelmalle	5
2.2 Talouden näkökulma	7
2.3 Ekologinen vastuullisuus ja hiilineutraaliustavoitteet	9
2.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuullisuus	10
2.5 Kiinteistönomistajan ja vuokranantajan ympäristövastuullisuus	11
3. Toimenpideohjelman valmistelu	11
4. Toimenpideohjelma	14
4.1 Tilatiivistyksen laskentamalli, vaihtoehtotarkastelu ja arviointikriteerit	14
4.2 Tilalliset toimenpiteet	18
4.2.1 Vaihtoehto VE6	23
4.2.2 Vaihtoehto VE7	25
4.2.3 Vaihtoehto VE9	27
4.3 Toiminnalliset toimenpiteet	29
4.4 Riskit ja haasteet	30
5. Johtopäätökset ja jatkotyöskentely	34
5.1 Työryhmän esitys valittavasta toimenpidevaihtoehdosta	36
LIITTEET	39

1. Johdanto

Tampereen yliopisto tavoittelee strategiansa mukaisesti etenemistä kansainväliseksi huippuyliopistoksi vahvistamalla ydintoimintojaan – tieteellisen tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta, koulutuksen laatua ja vetovoimaisuutta sekä tutkittuun tietoon perustuvaa yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Tampereen yliopiston tarkoituksena on rakentaa yhdessä kestävää maailmaa. Monialaisena yliopistona Tampereen yliopisto kehittää toimintatapojaan tukemaan moninaisuutta, oppijälhtöisyyttä ja vastuullisuutta. Yhteisöllinen toimintakulttuuri, joka rakentuu avoimuuden, kriittisyyden, rohkeuden ja sivistyksen arvopohjalle, kehittyy keskustelujen, kokeilujen ja vuoropuhelun avulla.

Toimitilojen kehitystavoitteet perustuvat yliopiston arvoihin ja strategiaan. Yliopiston arvoista toimitilakehitys perustuu erityisesti moninaisuuteen, oppijälhtöisyyteen ja vastuullisuuteen. Kampusten ja toimitilojen kehityksellä luodaan toimintaympäristöjä, jotka tukevat uuden yhteisön tekniikan, terveyden ja yhteiskunnan tutkimuksen ja koulutuksen monialaista yhteistyötä. Kansainvälisen veto- ja pitovoiman vahvistaminen edellyttää ajantasaisia tutkimus- ja oppimisympäristöjä. Yliopiston oman tilankäytön tulee edistää yliopistolaisille tärkeitä kestävän kehityksen tavoitteita ja tukea yliopiston hiilineutraaliuden tavoittelussa sekä työ- ja opiskelijahyvinvoinnin luomisessa. Toimitilojen kehityksen tulee tukea myös yliopiston talouden tasapainottamisen tavoitteita ja ydintoimintoihin panostamista.

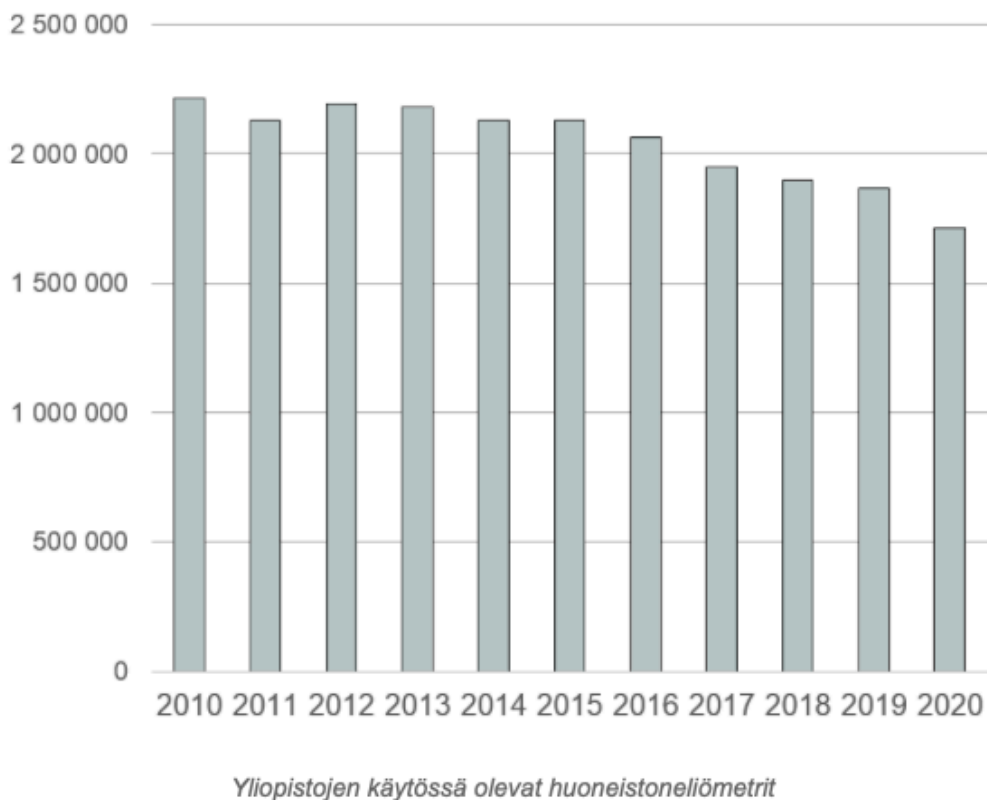
Yliopiston toimitilojen kehittämisen toimenpideohjelma esittelee aluksi toimenpideohjelman taustat ja tavoitteet sekä valmisteluun liittyviä näkökulmia ja yhteisön kanssa käytyä vuoropuhelua. Toimenpideohjelma muodostuu toisiinsa nähden yhtä merkittävistä tilallisista ja toiminnallisista toimenpiteistä. Nämä toimenpidekokonaisuudet kuvataan ohjelmassa tilatiivistyksen vaihtoehtotarkastelun jälkeen. Toimenpideohjelman riskit ja haasteet on arvioitu ja ne esitellään toimenpideohjelman luvun lopuksi. Johtopäätökset-luvussa esitellään näkökulmia jatkotyöskentelyyn ja työryhmän esitys valittavasta tilatiivistyksen toimenpidevaihtoehdosta.

2. Tausta ja tavoitteet

Yliopiston hallitus on hyväksynyt kampuskehitysstrategian syyskuussa 2020. Kampuskehityksen toimenpiteiden tavoitteena ovat toimivaa arkea tukevat tilat ja tilojen vastuulliset käyttöperiaatteet. Toimitiloja koskevassa tarkastelussa on otettu huomioon myös koronapandemian aikana saadut kokemukset toimitilojen käytöstä, monipaikkaisesta työskentelystä ja etätöystä sekä digitalisaation ja digitaalisten opetussisältöjen myötä vahvistuneesta etäopiskelusta. Lisäksi toimenpiteitä ohjaa vahvasti taloudellinen tavoite tilakustannussäästöihin ja tilojen tehokkaan käytön myötä rakentuvat mahdollisuudet

kohdentaa yliopiston voimavaroja toimitiloista yliopiston ydintoimintaan. Toimenpideohjelman lähtökohtana on yliopiston toimiminen täysin vuokratiloissa. Toimenpideohjelman toimenpiteissä keskitytään erityisesti Tampereella oleviin yliopiston tiloihin.

Tampereen yliopiston tilankäytön kehittämisen tavoitteet ovat kansallisessa tarkastelussa linjassa muiden yliopistojen ja korkeakoulujen tilankäytön kanssa. Yliopistojen käytössä olevien huoneistoneliömetrien määrän lasku on ollut melko tasaista viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuva 1). Tampereen yliopiston käytössä olevat tilat ovat yliopistoista toiseksi suurimmat Helsingin yliopiston jälkeen. Yliopistojen tilavuokrien prosenttiosuus yliopiston perusrahoituksesta vaihtelee 6–29 prosentin välillä (liite 1). 2010-luvulla Suomen yliopistojen toimitilakustannusten trendi suhteessa perusrahoitukseen ja kokonaismenoihin on ollut laskeva. Yliopistot ovat tarkistaneet resurssiensa allokoointia, järjestelleet toimintojensa sijoittumista ja tiivistäneet tilankäyttöään.

Kuva 1. Yliopistojen käytössä olevat huoneistoneliöt. Lähde: Vipunen, 14.10.2021.

2.1 Kampuskehityksen nykytila-analyysi tietopohjana toimenpideohjelmalle

Toimitilojen kehittämisen toimenpideohjelmassa keskeinen tietopohja perustuu kampuskehityksen nykytila-analyysissä kattavista tietovarannoista ja yhteisöltä vuonna 2019 kerättyyn tietoon, jota on edelleen täydennetty niin kampuskehitysstrategian kuin toimenpideohjelman valmistelun aikana vuosina 2020–2021. Osana nykytila-analyysiä haastattelujen ja yhteisövuorovaikutuksen kautta luotiin kampuskehitystä ohjaavat teesit (kuva 2). Teesit muodostavat ajantasaisen ja keskeisen tavoiteasetannan toimenpideohjelman toteutukselle.

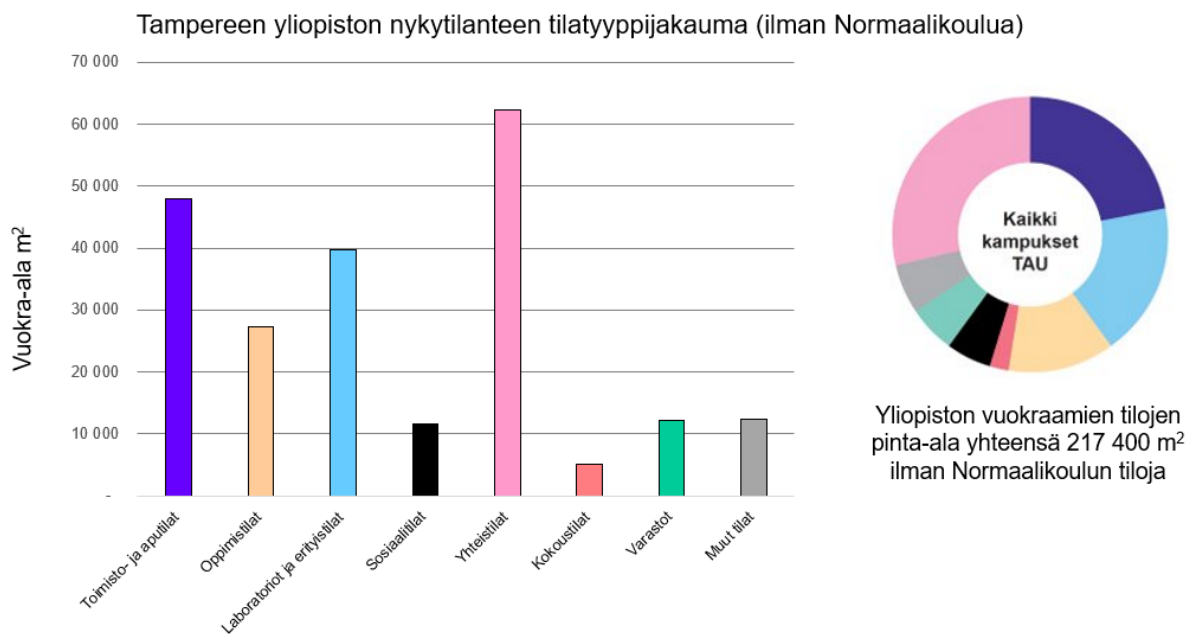

Kuva 2. Kampuskehityksen teesit

Nykytila-analyysin laaja tietopohja ja viitekehys muodostuvat tiloja, niihin kiinnittyvää toimintaa, toimintaympäristöä ja toimijoita koskevasta selvityksestä. Kerätyn tiedon pohjalta on koostettu kokonaistarkastelu, joka sisältää muun muassa toimitilojen määrän, tilatyypijakaumat, muuntojoustavuusanalyysin, kustannustarkastelun ja tilojen tekniset yleis- ja erityispiirteet. Lisäksi on tunnistettu käyttäjäryhmiä ja käyttäjäryhmien tilankäytön erityispiirteitä, tilojen tarkoituksenmukaisuutta, tilankäytön toimintamalleja, käyttöasteita sekä tilankäyttöön liittyviä rakenteita.

Nykytila-analyysistä on tunnistettavissa, että yliopiston tilojen käyttäjämääriin suhteutettuna tilatyypijakaumassa on epäsuhtaisuutta, joka tulee huomioida tilakehityksessä. Tampereen yliopiston tilatyypeistä työympäristöt ovat toiseksi suurin tilakokonaisuus heti yleisten tilojen jälkeen, kun taas käyttäjämääriltään merkittävästi suuremmat oppimisympäristöt ovat vasta neljänneksi suurin tilatyyppiyleistilojen, työtilojen, laboratorioiden ja erityistilojen jälkeen. Nykytila-analyysin mukainen tilatyypijakauma yliopiston käytössä olevista tiloista Tampereella on esitetty kuvassa 3.

Muihin Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n (SYK) tiloja käyttäviin yliopistoihin verrattuna Tampereen yliopiston nykyisessä tilajakaumassa oppimisympäristöjä on keskimääräistä vähemmän ja työympäristöjä keskimääräistä enemmän.

Kuva 3. Tampereen yliopiston nykyinen tilatyypijakauma

Nykytila-analyysin pohjalta syntynyt tietopohja ja ymmärrys tiloista, tilojen käytöstä ja tilankäytön tarpeista muodostaa keskeisen perustan toimenpideohjelmalle ja siinä tunnistetuille kehittämistoimenpiteille.

2.2 Talouden näkökulma

Strategiansa mukaisesti yliopisto vahvistaa ydintoimintojaan ja niiden resursointia.

Tilakustannusten osuus yliopiston talouden kokonaisuudessa on merkittävä. Tilat ovat yliopistolle toiseksi suurin kuluerä: tilavuokrien osuus Tampereen yliopiston perusrahoituksesta on noin 20 prosenttia ja kaikkien tilakustannusten osuus noin 25 prosenttia (taulukot 1 ja 2).

	OKM- rahoitus M€	Kokonais- kulut M€	Tilavuokrien			Tilabudjetin		
			Tilavuokrat M€	Tilavuokrien osuus OKM- rahoituksesta %	osuus kokonais- kuluista %	Tilabudjetti M€	Tilabudjetin osuus OKM- rahoituksesta %	osuus kokonais- kuluista %
Talousarvio 2021	195,8	335,6	39,9	20,4	11,9	50,5	25,8	15,1
TTS-luonnos 2025	191,0	338,9	37,7	19,7	11,1	47,7*	25,0	14,1

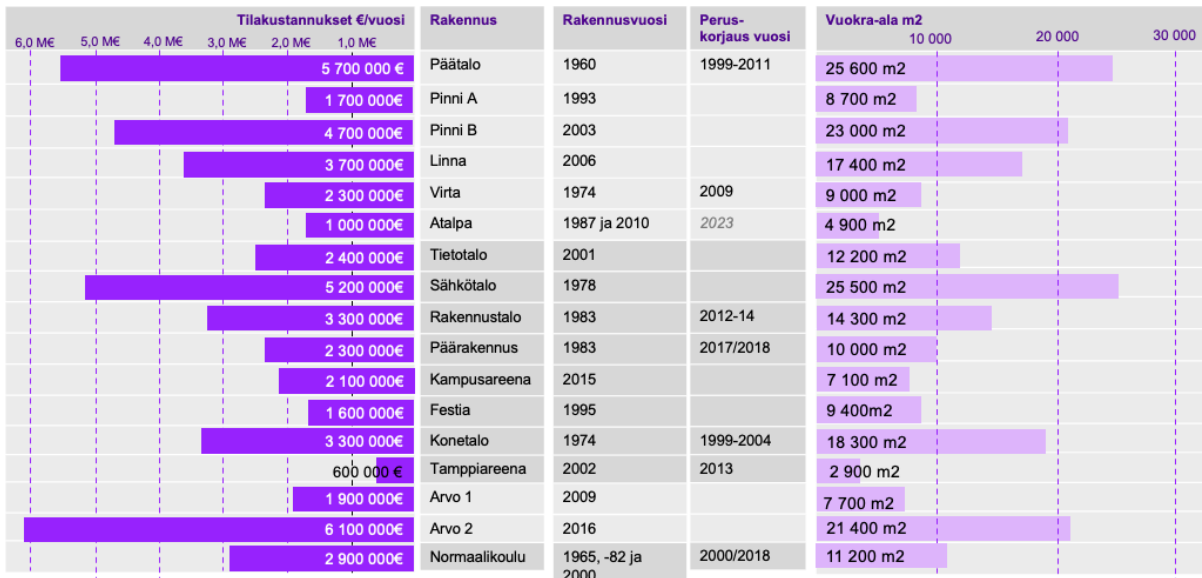
Taulukko 1. Tilavuokrien osuus OKM-rahoituksesta ja yliopiston kokonaiskuluista vuonna 2021 (talousarvio) ja arvio osuuksista vuonna 2025 (TTS-luonnos). Oletuksena tilakustannusten ja vuokratkustannusten suhdetason pysyminen nykytasolla.

(1000 eur)	2020	2019	2018
Henkilöstökulut	215 119	210 910	207 505
Poistot	11 122	10 597	8 866
Vuokrat	39 662	39 704	38 466
Muut kulut	65 483	68 684	75 478
Yhteensä	331 386	329 895	330 315

Taulukko 2. Tampereen yliopiston varsinaisen toiminnan kulut vuosina 2018–2020 (lähde: TKS tilinpäätös 2020)

Yliopiston tilakustannukset muodostuvat vuokrasta, tilojen yleiskustannuksista ja tilapalvelukustannuksista ja ne ovat vuonna 2021 kokonaisuutena tasoa 50,6 miljoonaa euroa. Toimenpideohjelmavalmistelu on tehty siitä taloussuunnittelun tarkastelulähtökohdasta, että tilatiivistykseen liittyvillä toimenpiteillä mahdollistettaisiin tilakustannusten pieneneminen nykyisestä vuoden 2021 tasosta noin 5 miljoonalla eurolla vuoteen 2025 mennessä ja edelleen kokonaisuutena suuruusluokkaa 8 miljoonalla eurolla vuoteen 2030 mennessä. Yliopiston talouden näkökulmasta merkitystä on myös sillä, miten hyvin toimitilat vastaavat ydintoimintojen tarpeita ja millaisilla käyttöasteilla tilat ovat.

Tampereen yliopiston toimitilojen kehityksen lähtötilanne, jossa on koostettuna Tampereella kolmella kampuksella olevat rakennukset ja niiden kustannukset, rakennusvuodet, peruskorjaustilanne ja vuokra-ala on esitetty kuvassa 4. Tilojen ensisijaiset käyttäjäryhmät ja vuokrasopimusten kestot on esitetty kuvassa 5.

Kuva 4. Toimitilat rakennusten osalta Tampereella perustietoineen.

Rakennus	Rakennuksen ensisijaiset käyttäjät	Kokonais-vuokraneliöt m ²	Vuokra-ajan päättymisen, tila%/vuosi									
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
PÄÄTALO	Yliopiston johto, palveluyksiköt, SOC, ITC	25 600	-80 %					-20 %				
PINNI A JA B	ITC, SOC, MAB, JOP, Kielikeskus, Tietohallinto	31 700		-100 %								
ATALPA	Normaalikoulun lukio, liikuntatilat	4 900	-75 %									2031 (-25%)
LINNA	SOC, yliopiston kirjasto	17 400										2031 (-100%)
VIRTA	EDU, Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto	9 000							-100 %			
Keskustakampus yhteensä		88 600 m ²										
TIETOTALO	ITC	12 200						-100 %				
SÄHKÖTALO	ITC, ENS, MET	25 500	-95 %							-5 %		
RAKENNUSTALO	BEN	14 300	-25 %							-75 %		
PÄÄRAKENNUS	Yliopiston johto, palveluyksiköt, Kielikeskus	10 000										2032 (-100%)
KAMPUSAREENA	Palveluyksiköt, yliopiston kirjasto	7 100										2040 (-100%)
FESTIA	ENS, MAB	9 400	-100 %									
KONETALO	ENS	18 300	-100 %									
TAMPPIAREENA	liikuntatilat	2 900						-100 %				
Hervannan kampus yhteensä		99 700 m ²										
ARVO 1	MET, SOC, yliopiston kirjasto	7 700										2034 (-100%)
ARVO 2	MET, laboratoriopalvelut	21 400										2042 (-100%)
Kaupin kampus yhteensä		29 100 m ²										
NORMAALIKOULU	Peruskoulu, EDU	11 200	-50 %									2033 (-10%) 2040 (-40%)
Kaikki yliopiston tilat YHTEENSÄ		228 600 m ²										

Kuva 5. Yliopiston Tampereella käytössä olevien rakennusten käyttäjät ja vuokraneliöt lähtötilanteessa sekä nykyisten vuokrasopimusten päättymisajankohdat.

2.3 Ekologinen vastuullisuus ja hiilineutraaliustavoitteet

Kansallisen tason ilmastotavoitteiden myötä opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää kaikilta korkeakouluilta ilmastotoimenpiteitä. Tampereen yliopiston ja Tampereen korkeakouluyhteisön tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kiinteistöt ovat matkustamisen jälkeen toiseksi suurin yliopiston hiilijalanjälkeen vaikuttavista päästölähteistä 25 prosentin hiilijalanjäljen osuudella. Tutkimusinfrastruktuurien, jotka osittain kytkeytyvät toimitiloihin, osuus hiilijalanjäljestä on niin ikään 25 prosenttia (kuva 6).

Kuva 6. Tampereen yliopiston hiilijalanjälki vuonna 2019.

Tilojen käyttöasteiden parantaminen, käytettävän energian vähäpäästöisyys ja erilaiset energiatehokkuustoimenpiteet ovat keskeisiä keinoja vaikuttaa rakennusten aiheuttamaan käytönaikaiseen ilmastokuormaan.

Päästövähennyksiä saavutetaan vähentämällä toimitilojen neliöiden määrää olemassa olevissa toimitiloissa ja rakennuksissa muun muassa tiivistämällä tilojen käyttöä. Tehokkaamman tilankäytön seurauksena jäljelle jäävien tilojen käytönaikaiset päästöt kasvavat, mutta käytönaikaisiin päästöihin voidaan vaikuttaa suoraan esimerkiksi energiatehokkuutta lisäämällä ja valitsemalla vähäpäästöiset, uusiutuvat energialähteet.

Merkittävät vähennykset Tampereen yliopiston hiilijalanjälkeen saadaan luopumalla kokonaisista rakennuksista tai rakennusten kokonaisista osista. Poisluovutettavien tilojen päästöt eivät kuitenkaan sinällään katoa, vaan ne siirtyvät uudelle käyttäjälle.

2.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen vastuullisuus

Kampuskehityksen toimenpiteillä tavoitellaan vastuullista tilankäyttöä, jolloin tilat ovat mahdollisimman tehokkaasti käytössä, vastaavat toiminnan tarpeisiin, edistävät hyvinvointia, ovat terveelliset ja turvalliset, tiloissa toteutetaan tarvittavia energiatehokkuustoimenpiteitä ja käyttäjiä opastetaan tilojen käyttöön liittyvissä asioissa.

Sosiaalisen ja kulttuurisen vastuun näkökulmasta myös yhteisöllisyydelle ja kohtaamisille tulee löytyä tilalliset mahdollisuudet, mikä otetaan Tampereen yliopiston tilakehitystyössä huomioon. Rakennusten kulttuurihistorialliset ja kaupunkikuvalliset merkitykset arvioidaan toimenpiteiden yhteydessä, ja kiinteistönomistaja teettää rakennuksen rakennushistoriallisen selvityksen osana merkittäviä muutostöitä ja kaavoitusprosesseja. Jaetut ympäristöt niin työ- kuin oppimistiloissa tukevat verkostoitumista, yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemistä.

Tilojen vastuullinen käyttö tarkoittaa käytön lisäämistä myös iltaisin, viikonloppuisin ja lomaaikoina. Sen lisäksi, että tiloja vapautetaan laajasti yliopistoyhteisön sisäiseen käyttöön, uusia mahdollisuuksia avautuu tilojen käytöstä eri kumppaneiden ja sidosryhmien toimesta tai yhteistyössä heidän kanssaan. Kampuksia avataan ympäröivään yhteiskuntaan ja tehdään sitä kautta yliopiston tutkimusta, opetusta ja osaamista sekä toiminnan yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ulottuvuutta näkyväksi kaupunkiseudulle ja sidosryhmille. Yliopisto on osa kaupunkia ja myös kaupunki voi olla toimijana yliopiston tiloissa. Tiloihin liittyvän yhteistyön syventämistä tukee strateginen kumppanuussopimus Tampereen kaupungin, Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun kesken. Tähän mennessä toteutuneita kampusten kehittämiseen liittyviä yhteistyöalueita Tampereen kaupungin kanssa ovat kampusten välinen liikkuminen, kaavoitukseen liittyvät asiat sekä kaupunginosien kehittämiseen ja yhteisiin tilatarpeisiin liittyvät selvitykset.

Toimiva kampusarki merkitsee, että kampuksille on helppo tulla, palvelut ovat saavutettavissa ja saatavilla, tilat ja ympäristöt ovat viihtyisiä, toimivia, ergonomisia ja turvallisia ja ne vastaavat yliopiston ydintoiminnan tarpeisiin. Toimitilojen tiivistyessä on tärkeää tunnistaa ne toimintamallit ja periaatteet sekä palvelut ja hankinnat, jotka mahdollistavat toimivan arjen kampuksella tilamuutosten jälkeenkin. Toimenpideohjelmassa näitä toimenpiteitä esitellään jäljempänä luvussa 4.3 Toiminnalliset toimenpiteet.

2.5 Kiinteistönomistajan ja vuokranantajan ympäristövastuullisuus

Suomen Yliopistokiinteistöt (SYK) omistaa 85 prosenttia Tampereen yliopiston toimitiloista. SYK huolehtii osaltaan kiinteistönomistajana ja vuokranantajana toimitilojen vastuullisuudesta. Tampereen korkeakoulusäätiö on yksi SYKin omistajista noin 14,4 prosentin osuudella.

SYKin ilmastotyön tavoitteena on toiminnan hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Päästöjä vähennetään laadittua hiilineutraaliustiekarttaa seuraten. SYK on pienentänyt hiilijalanjälkeään vuodesta 2016 vuoteen 2020 yhteensä 45 prosenttia. Päästökompensointi toteutetaan vapaaehtoisilla päästömarkkinoilla osallistumalla laadukkaisiin sertifioituihin hankkeisiin. Kompensointi huomioiden yhtiön toiminta on ollut hiilineutraalia vuodesta 2020.

SYK pyrkii optimoimaan energian kulutuksen huomioimalla rakennusten energiatehokkuuden, tarpeenmukaisen taloteknisen ohjauksen, asiakasyhteistyön tilankäytön suunnittelussa, energian alkuperän sekä energian kulutusjoukon. SYK rakentaa vain tarpeeseen, käyttäjiä kuunnellen, luontoarvot huomioiden ja kiertotalouden periaatteita noudattaen. Rakennusten ympäristösertifiointi auttaa rakentamaan ja ylläpitämään ympäristöystävällisiä ja käyttäjille miellyttäviä tiloja. SYKin Tampereella omistamista tiloista 86 prosenttia on ympäristösertifioitu.

3. Toimenpideohjelman valmistelu

Kampuskehityksen toimenpideohjelmaa yliopiston toimitilojen kehittämiseksi on valmisteltu nykytila-analyysin ja kampuskehitysstrategiatyössä kerätyn tiedon pohjalta ja kampuskehitysstrategian tavoitteiden ohjaamana vuoden 2021 aikana. Aikaisemmin kerättyä tietopohjaa on täydennetty muun muassa tiedekuntatapaamisissa käytyjen keskustelujen sekä lausuntokierrosten kautta.

Toimenpideohjelman valmistelusta on vastannut työryhmä, joka koostuu Tampereen yliopiston, Arkkitehtitoimisto Helamaa & Heiskanen Oy:n, A-Insinöörit Rakennuttaminen Oy:n ja Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n asiantuntijoista.

Toimenpideohjelma sisältää ne toiminnalliset ja tilalliset toimenpiteet ja hankkeet, joiden avulla kampuskehitysstrategian tavoitteita voidaan tulevana vuosina viedä käytännön toteutukseen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpideohjelmassa on tunnistettu toimivaa ja vastuullista kampusarkea tukevia kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja ja toimenpiteitä, joilla saavutetaan yliopiston taloussuunnitelman keskipitkän aikavälin tavoitteita tukien tilakustannusten merkittävää vähentymistä nykytilanteesta.

Toimenpideohjelman vaihtoehtojen tunnistamisessa huomioon otettavia kriteereitä ovat olleet tilojen toiminnallisuus ja yliopiston ydintoiminnan tukeminen, rakennusten tilankäytön tehokkuus ja muuntokyky, tarkoituksenmukainen ja resurssiviisas toimintojen sijoittelu sekä rakennusten kunto ja tekninen muuntojoustavuus. Lisäksi vaihtoehtoja tarkasteltaessa on tunnistettu ja huomioitu aiemmat kampuskehitystoimenpiteet esimerkiksi tilankäytön tehostamisessa ja tilojen kehittämisessä. Myös yliopiston hiilineutraalisuustavoitteet, kokonaistaloudelliset tavoitteet ja vuokrasopimussitoumukset on otettu huomioon. Muita tärkeiksi tunnistettuja reunaehtoja ovat olleet kaupunkikehitykselliset näkökulmat, kiinteistön omistajien tavoitteet ja kulttuurillinen vastuullisuus.

Kampuskehitystä ohjaavien teesien ja yllä kuvattujen kriteerien rinnalla toimenpideohjelman valmistelussa on huomioitu yliopistoyhteisön kanssa vuoden 2021 aikana käydyissä keskusteluissa ja tiedonkeruussa esille nousseet seikat:

- Kampuksilla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden, yhdessä tekemisen ja uuden monialayliopiston kohtaamisen ja vuorovaikutuksen tarpeissa niin yhteisön sisällä kaikissa kampusten käyttäjäryhmissä kuin yhteisön yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa.
- Toimiva arki kampuksilla on edellytys tulokselliselle työlle ja opiskelulle. Tähän liittyvät tarpeet vaihtelevat ja niihin vastaaminen edellyttää monimuotoisia ratkaisuja; tilojen laatu ja toimintaa tukevat ratkaisut ovat tärkeitä. Ottaen huomioon tarpeiden erilaisuudet myös tasapuolisuuden tulee toteutua.
- Yliopiston ydintehtävien – tutkimuksen, koulutuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen – vahvistamisen ja kehittämisen tulee olla toimenpiteiden tarkastelun tavoitteena.
- Vastuullinen tilankäyttö edellyttää tilojen yhteiskäytön, monikäyttöisyyden ja käyttöasteiden parantamisen ohella yhteisiä toimintamalleja, periaatteita ja palveluita, jotka tukevat jaettua käyttöä ja yhteisiä tilaresursseja.
- Oppimistilojen osuus yliopiston tiloista on suhteellisen pieni yliopiston kokoon ja käyttäjäryhmän suuruuteen nähden. Näiden tilojen kehitysaste vaihtelee merkittävästi kampuksittain ja rakennuksittain. Toimenpiteissä tulee kiinnittää erityistä huomiota oppijalähtöisyyteen ja tilojen suurimman käyttäjäryhmän, opiskelijoiden, tarpeisiin ja niitä tukeviin tulevaisuuden tilaratkaisuihin, joita nousee esimerkiksi hybridiopetuksen tarpeista. Tilatyypinä oppimistiloihin ei voida osoittaa suuria vähennyspaineita.

Tiedekuntakierroksilla käydyt keskustelut ovat tuoneet esille Tampereen yliopistoyhteisön moninaisuuden. Toiminnalliset tarpeet ja työskentelytavat vaihtelevat, mikä heijastuu suoraan niihin vaatimuksiin ja odotuksiin, joita eri tiedekunnat tiloilleen asettavat. Toimenpideohjelmassa on pyritty löytämään parhaat ratkaisut kullekin tiedekunnalle tasapuolisuus huomioon ottaen.

Syksyllä 2021 toteutetulla tiedekuntakierroksella keskusteltiin kunkin tiedekunnan omista tilankäyttöön liittyvistä tavoitteista, tiedekunnan erityispiirteistä ja tilatarpeista niihin liittyen. Keskustelua käytiin tulevaisuuden toiveista ja tilatarpeista niin tutkimuksen kuin opetuksenkin lähtökohdista. Kunkin tiedekunnan tulevaisuuden tilakysymystä lähestyttiin erilaisin esimerkein

ja näistä lähtökohdista tehtiin myös valmistelua tukevia mitoittavia tilatarkasteluja esimerkiksi toimintojen mahdollisista siirroista eri rakennuksiin. Keskustelujen yhteenvedoina tiedekunnilta saatiin näkemyksiä, joiden perusteella tilatiivistykseen liittyviä vaihtoehtoja on voitu valmistella.

Tärkeimmiksi yhteisiksi asioiksi tiedekunnat nostivat erityistarpeiden huomioon ottamisen ja tasapuolisen kohtelun sekä tiedekunnan sisällä että tiedekuntien välillä. Muutosten myötä arjen toimivuuden edellytetään säilyvän niin tutkimuksen kuin opetuksenkin tarpeet huomioon ottaen.

Lausuntonsa kampuskehityksen toimenpideohjelmaan antoivat tiedekuntaneuvostot, yhteistoimintaneuvosto ja Tampereen ylioppilaskunta TREY. Lisäksi valmistelun tueksi järjestettiin yliopiston hallituksen, konsistorin ja johdon yhteinen työpaja. Lausuntokierroksilta ja työpajasta kerättiin valmisteluvaiheen kannalta olennaista tietoa neljästä keskeisestä teema-alueesta, joita olivat taloudellisuus ja vastuullisuus, toiminnan edellyttämät tulevaisuuden tilatarpeet, muutosvalmius toimitilakehitykseen (tiloista luopumiseen, tilankäytön tehostamiseen ja toimitilojen uudistamiseen) liittyen sekä toimintakulttuuriin liittyvät tilalliset asiat. Lausunnot sisältävät valmistelutyölle tärkeitä näkemyksiä, jotka syventävät toimenpideohjelman valmistelussa saatua tietoa ja tuovat näkökulmia valmisteluun ja toimenpideohjelman toteuttamisen tuleviin hankkeisiin (liite 2).

Tiloilla ja niiden käytöllä on suuri merkitys yhteisölle ja sen toiminnalle. Yhteiskehittämisen prosessia noudattamalla varmistetaan, että tilojen käyttäjän tarpeita voidaan tunnistaa ja ottaa huomioon osana toimitilojen suunnittelu- ja toteutusprosessia. Hyvä työkalu yhteiskehittämiseen ovat tiedekuntakohtaiset kampuskehitystyöryhmät. Kampuskehitystyöryhmätyö on jo käynnistynyt osassa tiedekuntia. Vuorovaikutusta tukevat digitaaliset alustat. Niiden avulla on saatu kerättyä oleellista tietoa ja ymmärrystä suunnitteluun ja toteutukseen sekä sitoutettua käyttäjiä osaksi prosessia ja tulevia tiloja käyttöperiaatteineen. Tämän tyyppisen toimintamallin jatkaminen on edellytys toimiville, käyttäjätarpeet ja tilakehitystavoitteet yhdistäville ratkaisuille.

4. Toimenpideohjelma

Toimenpideohjelmalla vastataan kampuskehitysstrategian tavoitteisiin. Toimenpideohjelma muodostuu kahdesta keskeisestä toimenpidealueesta, joita kutsutaan tässä yhteydessä *tilallisiksi toimenpiteiksi* ja *toiminnallisiksi toimenpiteiksi*.

Toimenpideohjelman *tilallisissa toimenpiteissä* keskitytään esittämään ne toimenpidetarkasteluvaihtoehdot, jotka vastaavat yliopiston toimitilojen kehityksen taloudellisiin ja tilatiivistykseen liittyviin tavoitteisiin. Toimenpiteisiin sisältyvät jo aiemmin tunnistetut peruskorjaus- ja muutostyöt.

Toiminnallisissa toimenpiteissä listataan ne tilamuutosten suuruusluokan edellyttämät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen muutoksen tukemisessa ja vastuullisen tilankäytön periaatteiden toteuttamisessa, toimivan arjen varmistamisessa ja toiminnan tavoitteiden huomioon ottamisessa.

Toimenpidetarkastelua tehtäessä on tunnistettu tärkeäksi käyttää johdonmukaisesti tunnistettuja kriteereitä, joiden avulla toimenpiteitä voidaan arvioida kattavasti eri näkökulmista. Arvioinnin tärkeys korostuu tilallisten toimenpiteiden arvioinnissa, jossa toimenpiteiden luonne ja mittakaava ovat niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti merkittäviä. Tilatiivistyksen laskentamalli, vaihtoehtotarkastelu ja arviointikriteerit esitellään luvussa 4.1. Sen jälkeen luvussa 4.2 kuvataan toimenpideohjelman tilalliset ja toiminnalliset toimenpiteet.

4.1 Tilatiivistyksen laskentamalli, vaihtoehtotarkastelu ja arviointikriteerit

Tilatiivistykseen liittyvien vaihtoehtojen tuottamisessa ja arvioinnissa pohjana ovat olleet kampuskehityksen teesit, kampuskehitysstrategia tavoitteineen ja aiemmin tässä dokumentissa kuvatut ja yhteisölle kommunikoidut kriteerit toimenpidetarkastelulle.

Osana tilallisten toimenpiteiden tarkastelua lähtötilanteessa on tehty nykyrahassa ns. 0-vaihtoehtotarkastelu. Tämä kuvaa tilakustannusten kehittymistä siinä tapauksessa, että yliopiston käytössä olevaan kiinteistökantaan ei tehdä mitään kehitystoimenpiteitä, vaan toteutetaan ainoastaan rakennusten kunnan perusteella välttämättömät toimenpiteet, mukaan lukien Hervannan kampuksen Sähkötalon peruskorjaus- ja muutostyöhanke.

Sähkötalon tarveselvitystyö aloitettiin toukokuussa 2021 ja se valmistuu marraskuun 2021 aikana. Tavoitteena on edetä hankesuunnitelmavaiheeseen tammikuussa 2022. Sähkötalon peruskorjaus- ja muutostyöhanke on toimenpideohjelmakokonaisuuden näkökulmasta

keskeinen aikataulua vaiheistava kokonaisuus, joka on kustannusvaikutuksineen sisällä kaikissa vaihtoehtoissa ja sisältyy toimenpideohjelmasta päättämiseen.

0-vaihtoehtotarkastelua varten laadittiin laskentamalli (taulukko 3), joka osoittaa, että ilman kehitystoimenpiteitä vuotuiset tilakustannukset nousevat nykyrahassa tarkasteltuna 3,0 miljoonaa euroa vuodesta 2021 vuoteen 2030. Tämän lisäksi arvioitu 1–1,5 prosentin indeksikorotuksen tilakustannuksia nostava vaikutus 0-vaihtoehdossa on 5,0–7,7 miljoonaa euroa vuoteen 2030.

Kustannukset vuoden 2021 rahan arvolla EK 2021:5=2009		2021	0-Vaihtoehto		Vuosien 2030 ja 2021 erotus
			2025	2030	
KESKUSTA	PÄÄTALO	4 303 000	4 016 000	3 850 000	-453 000
	PINNI A	1 222 000	1 832 000	1 832 000	610 000
	PINNI B	3 418 000	3 363 000	3 363 000	-55 000
	ATALPA	697 000	697 000	1 090 000	393 000
	LINNA	2 791 000	2 851 000	2 791 000	-
	VIRTA	1 777 000	1 840 000	1 817 000	40 000
HERVANTA	TIETOTALO	1 713 000	1 713 000	1 713 000	-
	SÄHKÖTALO *	3 806 000	3 806 000	6 525 000	2 719 000
	RAKENNUSTALO	2 524 000	2 524 000	2 524 000	-
	PÄÄRAKENNUS	1 721 000	1 721 000	1 721 000	-
	KAMPUSAREENA	1 731 000	1 648 000	1 621 000	-110 000
	FESTIA	1 065 000	1 065 000	1 065 000	-
	KONETALO	2 356 000	2 231 000	2 231 000	-125 000
	TAMPPIAREENA	449 000	449 000	449 000	-
KAUPPI	ARVO1	1 445 000	1 538 000	1 455 000	10 000
	ARVO2	4 976 000	4 976 000	4 976 000	-
	NORMAALIKOULU	2 252 000	2 252 000	2 176 000	-76 000
Kokonaisvuokra yht. €/v		38 246 000	38 522 000	41 199 000	
Yleiskulut yht. €/v		7 867 000	7 867 000	7 867 000	
Tilapalvelut yht. €/v		4 500 000	4 500 000	4 500 000	
TILAKUSTANNUKSET YHTEENSÄ €/v		50 613 000	50 889 000	53 566 000	2 953 000

Arvioitu indeksikorotuksen vaikutus tilakustannuksiin (lasketaan tilakustannusten päälle)

1% indeksikorotuksen vaikutus, €	0	2 066 297	5 018 345
1,5% indeksikorotuksen vaikutus, €	0	3 122 730	7 680 827

*)Sähkötalon peruskorjaus ja muutostyöt huomioitu vuoden 2030 kustannuksissa

Taulukko 3. Tilakustannusten kehittyminen 0-vaihtoehdossa vuonna 2025 ja 2030 nykyrahassa sekä erikseen 1,0%:n ja 1,5%:n indeksikorotuksen vaikutus tilakustannuksiin

0-vaihtoehdon laskentamallissa:

- Peruskorjausten laajuus- ja suuruusluokka on tarkasteltu rakennustasolla.
- Peruskorjausten vuokramuutosvaikutukset on arvioitu tämänhetkisten vuokranmääräytymisperiaatteiden mukaisesti karkealla tasolla.
- Sähkötalon suunniteltujen peruskorjauksen ja muutostyöiden vuokramuutosvaikutus, noin +2,7 M€, on huomioitu.
- Aikaisemmin toteutettujen käyttäjätilamuutosten lisävuokrien päätyminen on huomioitu.
- Peruskorjausten aikaisten väistötilakustannusten ja vuokrahyvitysten on arvioitu kumoavan toisensa.
- Vuokrasopimusten on oletettu jatkuvan samoilla sopimusehdoilla koko tarkasteluajanjakson ajan.

Yliopiston taloussuunnitelmassa tulevalle suunnitelmakaudelle on vuotuisten tilakustannussäästöjen tasoksi asetettu noin 5 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja edelleen noin 8 miljoonaa euroa vuodelle 2030, kun kustannuksia verrataan vuoden 2021 tasoon.

Toimenpideohjelman taloudellisessa tarkastelussa selvitettiin aluksi tarvittavien toimenpiteiden suuruusluokkainen laajuus tavoiteltavien kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Tätä varten laadittiin suuruusluokkatarkastelun *laskentamalli*. Suuruusluokkatasolla tehty tilakustannusten laskennallinen tarkastelu osoittaa, että tavoiteltava kustannussäästö edellyttää useasta rakennuksesta luopumista ja investointitarpeiden tunnistamista sen osana. Toimenpiteiden laajuus edellyttää tilankäytön kehittämistä kokonaisuutena ja tilamuutosten kohdentumista useisiin yliopiston rakennuksiin.

Laskentamalliin tuotettiin 12 toimenpidevaihtoehtoa (VE1-VE12), jotka täyttävät taloudellisen säästötavoitetarkastelutason (tilakustannusten laskun taso noin 5 miljoonaa euroa vuoteen 2025 mennessä, kehittyen edelleen vuoteen 2030 mennessä noin tasolle 8 miljoonaa euroa). 12 toimenpidevaihtoehdosta tarkempaan arviointiin valikoitui lopulta neljä vaihtoehtoa.

Kriteereistä tehtiin työryhmän arviointia varten tarkempi tarkistuslista toimitilakehityksen näkökulmista rakennettuine kysymyksineen, jossa arvioinnin osa-alueet ja alakysymykset priorisoitiin asteikolla 1–3. Vaihtoehtojen arvioinnissa käytettyjä tarkistuksen osa-alueita olivat: toiminnallisuus ja ydintoiminta, toimintojen sijoittaminen, taloudellisuus ja laaja vastuullisuus sekä toimenpiteiden hallittavuus.

Arvioitaessa vaihtoehdon *toiminnallisuus ja ydintoiminta* -osa-aluetta tarkasteltiin sitä, edistääkö ratkaisu monialayliopiston toimintaa, tilojen monitoimijaista ja muuntojoustavaa käyttöä sekä toiminnan synergiaetuja ja resursseja. Lisäksi arvioitiin vaihtoehdon sijoituspaikkojen toiminnallista sopivuutta, muutostarpeita ja tasapuolisuutta.

Toimintojen sijoittuminen -osa-alueella arvioitiin vaihtoehtoon sisältyvien rakennusten edellytyksiä toimintojen sijoittumiseen, luopumisten tai siirtymisten vaikutuksia tilatarpeisiin,

siirtojen resurssiviisautta sekä sitä, voidaanko vaihtoehdosta aiheutuvat muutostarpeet minimoida. Lisäksi tarkasteltiin, tukevatko rakennusten layout, ominaisuudet ja logistiset kysymykset siirtoja ja mitä mahdollisia kaupunkikehityksellisiä asioita vaihtoehdosta nousee. Myös kiinteistönomistajan tavoitteet ja se, miten vaihtoehto tukee vaikuttavuutta kolmella kampuksella -tavoitetta, arvioitiin.

Taloudellisuus ja laaja vastuullisuus -osa-alueella tarkasteltiin sitä, tukevatko ratkaisut tilankäytön tehostamisen tavoitteita, oikea-aikaisuutta suhteessa taloudellisten tavoitteiden aikatauluun sekä tarvittavien muutostöiden ja erityistilavaikutusten minimointia. Arvioinnissa olivat mukana myös rotaatiovaikutukset sekä vaikutukset ylläpitokustannuksiin, tilapalveluihin ja hiilineutraaliustavoitteiden edistämiseen. Lisäksi tarkasteltiin sopimuksellisia sitoumuksia, aiempia rakennuksiin tehtyjä investointeja, rakennuksen pitkän tähtäimen suunnitelmaa (PTS) ja vaihtoehdon aiheuttamia väistötilar tarpeita. Myös toimenpiteiden merkittävyttä kulttuurihistoriallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvioitiin.

Arvioitaessa *toimenpiteiden hallittavuutta* kiinnitettiin huomiota toimenpiteiden toimivaan polkuun, aikataulun realistisuuteen, toiminnallisiin muutostarpeisiin ja vaikutuksiin, jotka koskevat muita kuin kiinteistönomistajaa tai yliopistoa. Lisäksi arvioitiin kaavoitus- ja rakennuslupatarpeita, päätöksentekoprosessia, riskien tunnistamista ja kiinteistön omistajan mahdollisuutta toteuttaa toimenpiteet tavoiteajassa.

Vaihtoehdot arvioitiin ja pisteytettiin edellä kuvattujen osa-alueiden mukaisesti kysymyslistan ja osa-aluekohtaisen yleisarvioinnin avulla. Arvioinnin kriteerien kautta toteuttamiskelpoisiksi osoittautui kolme vaihtoehtoa, VE6, VE7 ja VE9. Arviointikriteerien kautta VE7 (pisteiden keskiarvo 1,9) ja VE9 (pisteiden keskiarvo 2,1) osoittautuivat melko tasaväkisesti parhaiksi vaihtoehdoiksi kuitenkin niin, että parhaat pisteet sai VE7. Myös VE6 (pisteiden keskiarvo 3,1) todettiin toteuttamiskelpoiseksi, vaikka kaikki arvioinnin kriteerit eivät siinä toteudukaan.

Tarkastuslistan kriteereihin pohjautuvan arvioinnin jälkeen vaihtoehdoista VE6, VE7 ja VE9 tehtiin tarkempi tilallisten toimenpiteiden tarkastelu, joka sisälsi muun muassa kustannusvaikutusten tarkentamisen, muutosalojen tarkemman arvioinnin, kiinteistönomistajan näkökulmat toimenpiteisiin esimerkiksi investointikriteerien näkökulmasta, toimenpidepolkujen tunnistamisen ja alustavien tilatyypikohtaisten muutosten esittämisen. Nämä vaihtoehdot esitellään seuraavassa luvussa vaihtoehdoiksi tilallisista toimenpiteistä.

4.2 Tilalliset toimenpiteet

Tilalliset toimenpiteet tarkoittavat tässä toimenpideohjelmassa toimenpiteitä, jotka vastaavat yliopiston toimitilojen kehityksen taloudellisiin ja tilatiivistykseen liittyviin tavoitteisiin.

Vaihtoehtotarkastelussa on löydetty luvussa 4.1 kuvatun arvioinnin kautta kolme toimenpideratkaisuvaihtoehtoa (VE6, VE7 ja VE9), jotka täyttävät parhaiten kampuskehityksen strategiset tavoitteet.

Vaihtoehdot perustuvat lähtökohtaan, jonka mukaan kaikki yliopiston nykyinen toiminta ja koulutus- ja tutkimusalat ovat olemassa jatkossakin. Mahdollisten muutosten merkitys tiloille tulee arvioida erikseen. Kampuskehitysstrategian mukaisesti liikuntatilat on arvioitu tarkastelussa kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin näkökulmasta tärkeiksi eikä niistä luopumista ole tämän työn yhteydessä tutkittu.

Kaikissa tarkasteluvaihtoehdoissa on otettu huomioon rakennusten ominaispiirteet ja toimintojen tilalliset vaatimukset. Esimerkiksi kalliisti siirrettäviä, mutta toiminnan näkökulmasta tarpeelliseksi todettuja erityistiloja siirtyy kaikissa vaihtoehdoissa vain vähäisissä määrin. Toisaalta on myös tunnistettu, että erityistilojen kesken on löydettävissä synergiaa ja päällekkäisiä tilatyyppisiä voidaan karsia ja nykyisten erityistilojen tilankäyttöä osaltaan tehostaa muun muassa lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä.

Erityistiloja kehitettäessä ominaisuuksiltaan samantyyppisten ja toiminnaltaan synergisyyden mahdollistavien infrastruktuurien tai erityistilojen keskittäminen samaan tilaan tai rakennukseen mahdollistaa toiminnallisen ja teknisen muuntojoustavuuden ja huomattavan säästön kunnossapito- ja rakentamisresurssissa. Yhteinen toimintainfrastruktuuri ja -resurssi tukee myös monialaista toimintaa sekä mahdollistaa laiteinvestointi- ja henkilöstösäästöjä.

Kaikki esillä olevat vaihtoehdot edellyttävät tilojen jaettua käyttöä ja tilojen käytön toiminnallisia muutoksia, jotta tiloissa toimiminen on sujuvaa. Rakenteellisissa muutostöissä tulee noudattaa toimintojen vyöhykkeellistä sijoittelua ja mahdollisimman suurta modulaarisuutta. Yhteiskäyttöiset tilat ja toiminnot tulee korjaus- ja muutostöiden yhteydessä sijoittaa siten, että ne ovat yhteisesti helposti saavutettavia. Muutostöissä pitää huomioida myös digitaalinen muutostarve, jotta tilojen yhteinen monipuolinen käyttö ja joustava tilojen varaaminen ovat mahdollisia.

Toimenpideohjelman vaihtoehtotarkastelussa tarkennettiin valittujen ratkaisuvaihtoehtojen VE6, VE7 ja VE9 mukaisten toimenpiteiden kustannusvaikutukset laskentamalliin, jonka tuloksena saatiin kussakin vaihtoehdossa saavutettavissa olevat vuosien 2025 ja 2030 tilakustannussäästöt selville (taulukko 4). Laskennassa on käytetty vertailulukuna 0-vaihtoehdon mukaista vuoden 2021 tilakustannusta (lähtötilanne). Laskentamallissa on käytetty vuoden 2021 rahan arvoa. Elinkustannusindeksin vaikutus tilakustannuksiin on esitetty erillisellä rivillä

(indeksikorotukset 1,0% ja 1,5%). Elinkustannusindeksi nostaa tilakustannuksia joka vuosi, mikä osaltaan asettaa painetta tilakustannussäästöille.

Kiinteistökanta ja tilakustannussäästö vaihtoehtotarkasteluissa vuosina 2025 ja 2030

	= Rakennus säilyy yliopiston käytössä
	= Rakennuksesta luovutaan kokonaan
	= Rakennuksesta luovutaan osittain

		VE6		VE7		VE9	
		2025	2030	2025	2030	2025	2030
KESKUSTA	PÄÄTALO						
	PINNI A						
	PINNI B						
	ATALPA						
	LINNA						
	VIRTA						
HERVANTA	TIETOTALO						
	SÄHKÖTALO *						
	RAKENNUSTALO						
	PÄÄRAKENNUS						
	KAMPUSAREENA						
	FESTIA						
	KONETALO						
	TAMPPIAREENA						
KAUP-PI	ARVO1						
	ARVO2						
	NORMAALIKOULU						
Tilakustannussäästö lähtötilanteesta vuoden 2021 rahan arvolla (EK 2021:5=2009)							
Vuotuinen tilakustannussäästö		- 4 664 000 €	- 8 647 000 €	- 4 631 000 €	- 7 841 000 €	- 4 133 000 €	- 6 848 000 €
Arvioitu indeksikorotuksen vaikutus tilakustannuksiin (lasketaan tilakustannussäästön päälle)							
1 % indeksikorotuksen vaikutus		1 866 000 €	3 932 000 €	1 867 000 €	4 007 000 €	1 887 000 €	4 100 000 €
1,5 % indeksikorotuksen vaikutus		2 820 000 €	6 018 000 €	2 822 000 €	6 133 000 €	2 852 000 €	6 276 000 €

*) Sähkötilan peruskorjaus ja muutostyöt huomioitu vuoden 2030 kustannuksissa

Taulukko 4. Vaihtoehtotarkastelu kiinteistökannan ja tilakustannussäästön näkökulmasta.

Laskenta ottaa huomioon kaikki 0-vaihtoehtoon mukaiset vuotuiset vuokramuutokset (esimerkiksi Hervannan kampuksen tilatehokuutta parantava Sähkötilan peruskorjaus- ja muutoshanke) sekä tarvittavat muutostoimenpiteet (tilamuutokset) säilyvien rakennusten osalta. Kustannustarkastelu sisältää joitakin tarkasteluvaiheeseen liittyviä olettamuksia, mikä tekee kustannustarkastelusta edelleen suuruusluokkaista. Toimenpideohjelman jatkotyöstössä tarkempia kustannusarvioita tehdessä tulee kiinnittää huomiota tehtyjen olettamusten tarkentamiseen:

- Luovuttavan rakennuksen laskennallinen yleiskulu on poistettu tilakustannuksista rakennuksen luovutusajankohdasta lähtien.
- Tilapalvelukustannusten muutos on arvioitu tilojen vähentymiseen suhteutettuna lukuna, joka huomioi sekä tilojen vähenemiseen suhteessa olevat kuluerät että poistojen vähenevän arvion.
- Tilavuokrat €/m² on oletettu pysyvän samana koko tarkastelujaksolla (pois lukien indeksikorotus), vaikka tilojen osittain luovutuksia ja vuokrasopimusneuvotteluita tuleekin tehtäväksi.

- Tilamuutosten laajuus rakennuksittain on tämän hetken arvio tarvittavista toimenpiteistä ja niiden aikataulusta.
- Tilamuutoksen vuokramuutosvaikutuskustannuksena on käytetty Suomen Yliopistokiinteistöjen keskimääräistä kustannusarviota toimitilamuutuskustannuksista.
- Tilamuutoksista johtuvien väistökustannusten ja vuokrahyvitysten on laskelmassa arvioitu kumoavan toisensa.
- Huomioitu kaikki 0-vaihtoehdon laskentamallissa tehdyt olettamukset liittyen välttämättömiin tiedossa oleviin tai suunniteltuihin peruskorjausten kustannuksiin.
- Mahdollisia lisäkustannuksia vuokrasopimusten ennaikaisesta irtautumisesta ei ole huomioitu.
- Laskentamalli ei huomioi yliopiston alivuokrauksen eikä pysäköintipaikoituksen vuokratuottojen pienentymistä rakennuksien luopumisesta johtuen. (Vuokratuotot eivät vaikuta tilakustannuksiin, vaan näkyvät tilakustannusten rahoituksen puolella, jossa tämä tekijä on huomioitava.)

Kaikissa vaihtoehdoissa joudutaan käymään vuokrasopimusneuvotteluita luovutettavien rakennusten osalta joko vuokrasopimuksen jatkosta muutamalla vuodella ennen rakennuksen luovutusajankohtaa tai ennaikaisesta vuokrasopimuksesta irtautumisesta. Rakennusten irtautumisajankohdat on tässä toimenpideohjelman vaihtoehtotarkastelussa määritetty vuosien 2025 ja 2030 taloudellisten tavoitetarkastelujen sekä toiminnallisen ja tilallisen tarkastelun kautta (ns. polkutarkastelu). Joidenkin rakennusten osalta tulevassa jatkotarkastelussa saatetaan kuitenkin todeta, että rakennuksesta luopumista voisi vuokrasopimusten takia olla järkevää siirtää vuodella eteenpäin riippuen esimerkiksi vuokrasopimuksen irtautumiskustannuksesta tai muista ehdoista.

Esitellyissä kolmessa vaihtoehdossa yliopisto luopuu kuudesta rakennuksesta joko kokonaan tai suurimmaksi osaksi, riippuen mikä on toiminnallisesta ja taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna järkevää (esimerkiksi Konetalon ja Rakennustalon erityistilojen säilyminen yliopiston käytössä). Rakennusten luopumisten myötä tilavähennys on vuoteen 2025 mennessä pinta-alallisesti luokkaa 27 000–32 000 m² eli 12–14 prosenttia ja vuoteen 2030 mennessä 64 000–71 500 m² eli 28–31 prosenttia (taulukko 5).

**Vuokraneliöt vuosina 2025 ja 2030
sekä tilamuutokset vaihtoehtotarkasteluissa**

 = Rakennuksesta luovutaan kokonaan
 = Rakennuksesta luovutaan osittain, neuvoteltava ala m²
 = Rakennuksessa tehdään tilamuutoksia, muutosala m²

			VE6				VE7				VE9			
			Vuokraneliöt		Tilamuutokset		Vuokraneliöt		Tilamuutokset		Vuokraneliöt		Tilamuutokset	
			2025	2030	Laajuus m ²	Aikataulu arvio, valmis	2025	2030	Laajuus m ²	Aikataulu arvio, valmis	2025	2030	Laajuus m ²	Aikataulu arvio, valmis
KESKUSTA-KAMPUS	PÄÄTALO	25 600	25 600	25 600	10 000	2030	25 600	25 600	12 000	2030	25 600	25 600	13 000	2025
	PINNI A	8 700	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	PINNI B	23 000	23 000	23 000	6 000	2025	23 000	23 000	6 000	2025	-	-	-	-
	ATALPA	4 900	4 900	4 900	-	-	4 900	4 900	-	-	4 900	4 900	-	-
	LINNA	17 400	17 400	-	-	-	17 400	-	-	-	17 400	17 400	7 500	2025
	VIRTA	9 000	9 000	-	-	-	9 000	-	-	-	9 000	-	-	-
HERVANNAN KAMPUS	TIETOTALO	12 200	12 200	-	-	-	12 200	12 200	3 000	2030	12 200	12 200	3 000	2025
	SÄHKÖTALO *	25 500	25 500	21 500	peruskorjaus	2025, 2026	25 500	21 500	peruskorjaus	2025, 2026	25 500	21 500	peruskorjaus	2025, 2026
	RAKENNUSTALO	14 300	3 500	3 500	-	-	14 300	14 300	2 500	2025, 2030	14 300	14 300	5 000	2025, 2030
	PÄÄRAKENNUS	10 000	10 000	10 000	2 500	2030	10 000	10 000	-	-	10 000	10 000	-	-
	KAMPUSAREENA	7 100	7 100	7 100	500	2030	7 100	7 100	500	2030	7 100	2 800	-	-
	FESTIA	9 400	-	-	-	-	9 400	-	-	-	9 400	-	-	-
KAUPPI	KONETALO	18 300	18 300	18 300	9 000	2025, 2030	5 500	5 500	-	-	18 300	18 300	8 000	2030
	TAMPPIAREENA	2 900	2 900	2 900	-	-	2 900	2 900	-	-	2 900	2 900	-	-
	ARVO1	7 700	7 700	7 700	2 500	2025	2 100	2 100	500	-	7 700	2 100	500	2025
	ARVO2	21 400	21 400	21 400	-	-	21 400	21 400	1 000	2025	21 400	21 400	1 000	2030
	NORMAALIKOULU	11 200	11 200	11 200	-	-	11 200	11 200	-	-	11 200	11 200	-	-
		228 600 m ²	199 700	157 100	30 500 m ²		201 500	161 700	25 500 m ²		196 900	164 600	38 000 m ²	
Tilavähennys lähtötilanteesta			- 28 900		- 71 500 m ²		- 27 100		- 66 900 m ²		- 31 700		- 64 000 m ²	
Pinta-alan muutos			-13 %		-31 %		-12 %		-29 %		-14 %		-28 %	
Tilavähennys-%														

*1) Sähkötilan peruskorjaus ja muutostyöt huomioitu vuoden 2030 vuokraneliöissä

Taulukko 5. Vaihtoehtotarkastelu huoneistoala- ja tilamuutosalatarkastelun näkökulmasta

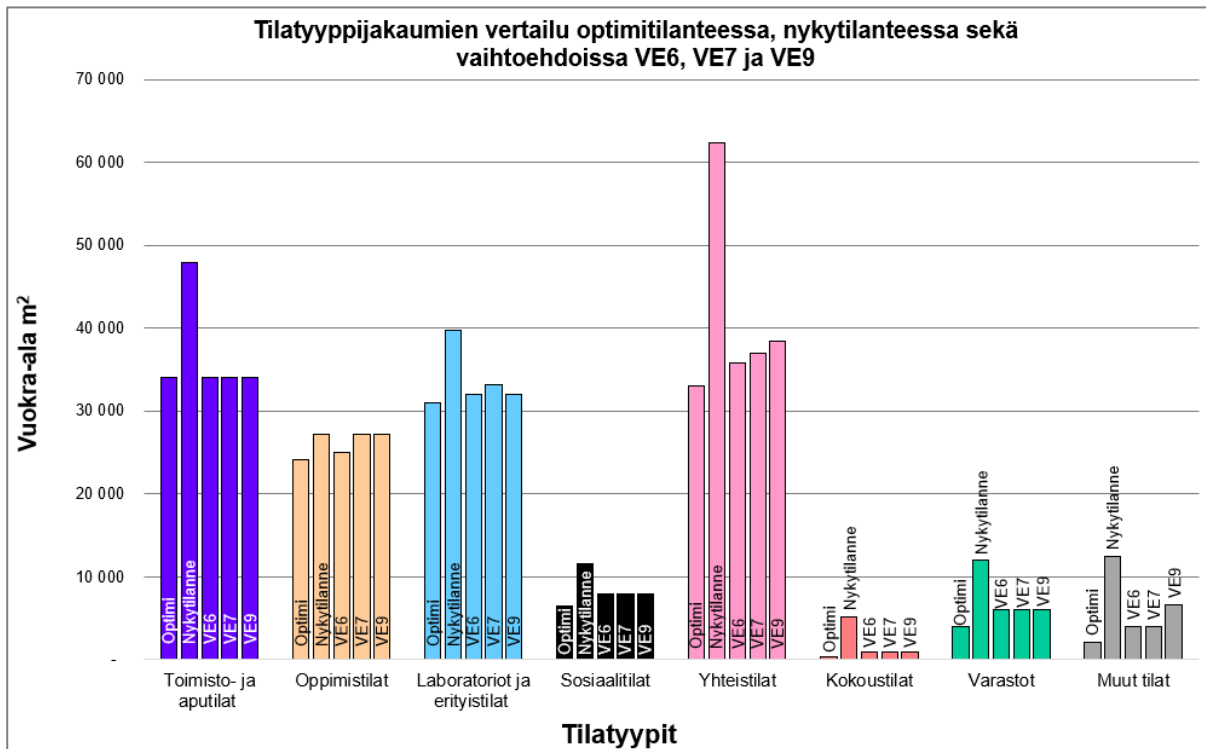
Toimenpideohjelman vaihtoehtoratkaisujen säilyvien rakennusten tilamuutostarpeita arvioitaessa on selvitetty nykytilanteen mukaiset yliopiston käytössä olevien tilojen tilatyypit ja tilatyypijakauma. Tilatyypit on jaoteltu seuraavasti:

- henkilöstön työtilat
- yleiset oppimisympäristöt ja kirjastot
- laboratoriot ja erityiset oppimisympäristöt sekä liikuntatilat
- sosiaalityötilat, sisältäen ravintolat
- yhteistilat, sisältäen aulat, kiltatilat, liikennetilat yms.
- kokoustilat
- varastot
- muut tilat, sisältäen pysäköintihallit.

Toimenpideohjelman jatkotyöstön aikana on laadittu myös niin kutsuttu optimitilaohjelma, joka kuvaa Tampereen yliopiston toiminnan vaatimat vähimmäistilaratpeet tilatyypeittäin riippumatta siitä, missä tai millaisissa rakennuksissa yliopiston toiminta sijaitsisi.

Toimenpideohjelman vaihtoehtoratkaisujen tarvittavia tilamuutosaloja arvioitaessa lähtökohtana on, että vaihtoehtoratkaisujen tilatyypijakauman tulisi luovutettavien rakennusten ja tilojen jälkeen olla optimitilaohjelman tilatyypijakauman mukainen. Kaikki tilatyypijakaumavertailun osoittamat tilatyypimuutokset eivät vaadi suuria rakenteellisia tilamuutostöitä, vaan osa muutoksista on toteutettavissa kevyillä remonteilla tai kalustemuutoksilla. Rakenteellisia tilamuutoksia yliopiston käytössä säilyviin tiloihin joudutaan tekemään arvion mukaan noin 25 500–38 000 m² riippuen valittavasta toimenpidevaihtoehdosta. Vaihtoehtokohtaiset

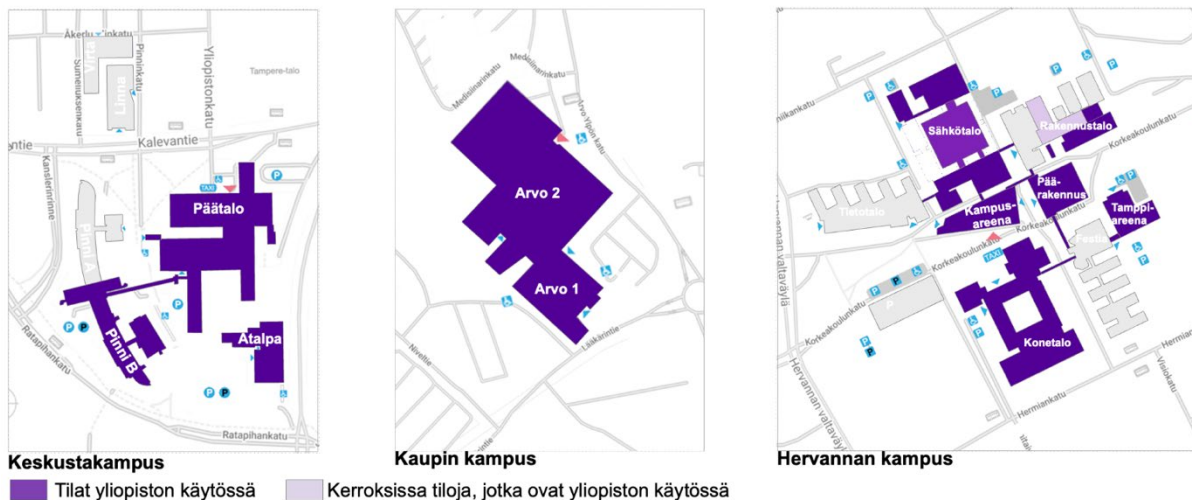
tilavähennykset sekä tilamuutostoimenpiteiden laajuus rakennuksittain on esitetty edellä taulukossa 5. Nykytilanteen tilatyypijakauma, optimitilatyypijakauma sekä vaihtoehtojen VE6, VE7 ja VE9 tilatyypijakaumat on esitetty kuvassa 7.

Kuva 7. Yliopiston tilojen tilatyypijakaumien vertailu tilatyypeittäin optimitilanteessa, nykytilanteessa sekä vaihtoehtoisissa VE6, VE7 ja VE9

Rakennuksista tulotaisiin luopumaan ja tilamuutoksia toteuttamaan vaiheittain vuosien 2022–2030 aikana tarvittavat muutostoimenpiteet ja asetetut säästötavoitteet huomioiden (liite 3)

4.2.1 Vaihtoehto VE6

Kuva 8. Tarkasteluvaihtoehdossa VE6 yliopiston käyttöön kokonaan tai osittain jäävät rakennukset kampuksittain

Keskustakampuksella: Päättalo, Pinni B ja Atalpa

Kaupin kampuksella: Arvo 2 ja Arvo 1

Hervannan kampuksella: Sähköttalo, Päärakennus ja Kampusareena, Konetalo ja Tamppiareena ja osa Rakennustaloa

Keskustakampusta kehitetään koko yliopiston näyteikkunana ja sydämenä. Linnassa olevat yhteiset toiminnot kuten kirjasto sijoitetaan Päättaloon ja samalla palautetaan Päättalon alkuperäistä roolia ja toimintoja.

Osa keskustakampuksen toiminnoista siirtyy Hervannan ja Kaupin kampuksille. Alustavasti on selvitetty muun muassa mahdollisuutta sijoittaa EDU-tiedekunnan toiminnot Konetaloon. Hervannan kampuksella on tähän ratkaisuun löydettävissä sekä toiminnallista että tilallista synergiaa. Tiedekunnan käytössä olisivat Hervannassa jo olemassa olevat Makerspace -tyyppiset opiskeluinfrat, joita keskustakampuksella ei ole saatavilla samassa mittakaavassa. Myös ITC-tiedekunnan synergia Hervannassa olevien toimintojen ja keskustakampuksella olevien toimintojen välillä on tunnistettu ja muun muassa tietotekniikan ja tietohallinnon siirtymistä Hervannan kampukselle on tutkittu.

Pinni B on rakenteeltaan helposti muunneltavissa oleva rakennus. Tilankäytön edelleen tehostaminen työtilojen ja yleisoppimisympäristöjen näkökulmasta on mahdollista ja taloudellisesti kustannustehokasta. Pinni B:n muutostöissä tulee kiinnittää huomiota tilojen jakamista tukevaan saavutettavuuteen ja vyöhykkeisyyteen. Lisäksi on tunnistettu, että

tutkimuksen työskentely-ympäristöt poikkeavat ns. normaalista toimistotyöympäristöstä. Tutkimustyön erityispiirteet tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

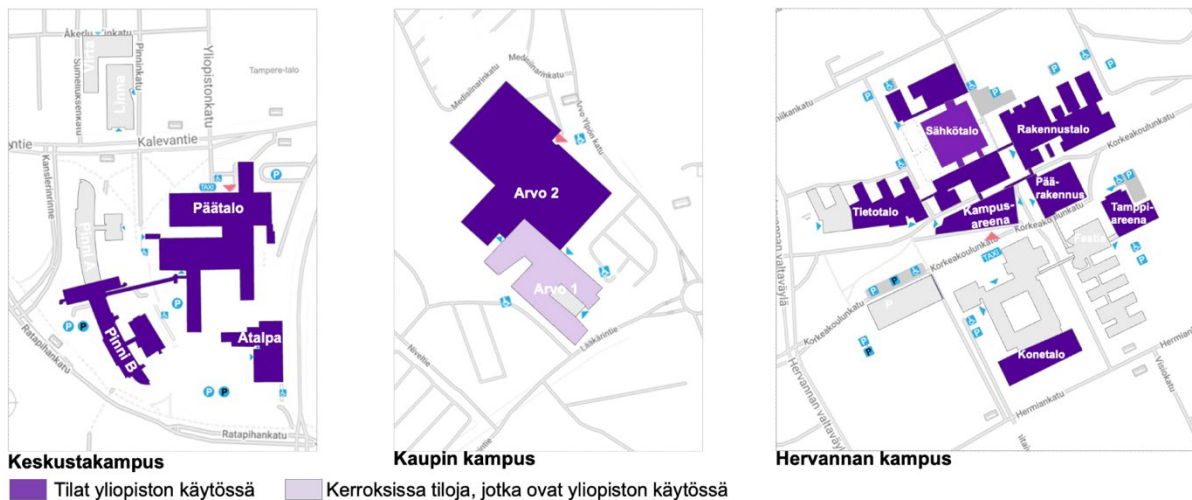
Kaupin kampuksella tilankäyttöä tehostetaan sijoittamalla toimintoja keskustakampukselta ja jossain määrin myös Hervannan kampukselta Arvo 1 -rakennukseen. Työtiloja ja niiden käyttöä uudistetaan myös Arvo 2 -rakennuksessa. Työympäristöihin liittyvä uudistushanke on jo aloitettu.

Hervannan kampusta kehitetään erityisesti kokeellisen tutkimuksen alustana. Kullekin rakennukselle on mahdollista varata oma roolinsa ja tilavaatimuksiltaan samantyyppisiä toimintoja keskitetään samoihin tiloihin ja rakennuksiin (esimerkkinä laboratoriotilojen keskittäminen peruskorjattavaan ja uudistettavaan Sähkötalo-rakennukseen). Näin mahdollistetaan tulevaisuudessa tilojen varsin joustavat muutokset toimintojen ja tarpeiden muuttuessa.

Tarkastelussa Hervannan kampuksella luovutaan rakennuksista, joissa on runsaasti työskentely- ja yleisoppimisympäristöjä. Vaihtoehto edellyttää tilallisia muutoksia näiden tilatyyppeiden osalta jäljelle jäävissä kampuksen rakennuksissa sekä tilakäytön tehostamista.

Vaihtoehtoon liittyvä toimenpiteiden polkutarkastelu (aikataulu ja sijoittumiset) on esitetty liitteessä 3.

4.2.2 Vaihtoehto VE7

Kuva 9. Tarkasteluvaihtoehdossa VE7 yliopiston käyttöön kokonaan tai osittain jäävät rakennukset kampuksittain

Keskustakampuksella: Päättalo, Pinni B ja Atalpa

Kaupin kampuksella: Arvo 2 ja osa Arvo 1 -rakennuksesta

Hervannan kampuksella: Tietotalo, Sähkötalo, Rakennustalo, Päärakennus, Kampusareena, Tamppiareena ja osa Konetalon nykyisistä vuokratiloista

Keskustakampusta kehitetään koko yliopiston näyteikkunana ja sydämenä. Linnassa olevat yhteiset toiminnot kuten kirjasto sijoitetaan Päättaloon ja samalla palautetaan Päättalon alkuperäistä roolia ja toimintoja. Päättalossa huomioidaan myös siellä olevat esittävän taiteen erityistilat ja tutkitaan niiden osalta jaettavuutta ja tehokkaampaa käyttöä.

Pinni B on rakenteeltaan helposti muunneltavissa oleva rakennus. Tilankäytön edelleen tehostaminen työtilojen ja yleisoppimisympäristöjen näkökulmasta on mahdollista ja taloudellisesti kustannustehokasta. Pinni B:n muutostöissä tulee kiinnittää huomiota tilojen jakamista tukevaan saavutettavuuteen ja vyöhykkeisyyteen.

Myös ITC-tiedekunnan synergia Hervannassa olevien toimintojen ja keskustakampuksella olevien toimintojen välillä on tunnistettu ja muun muassa tietotekniikan siirtymistä Hervannan kampukselle on tutkittu.

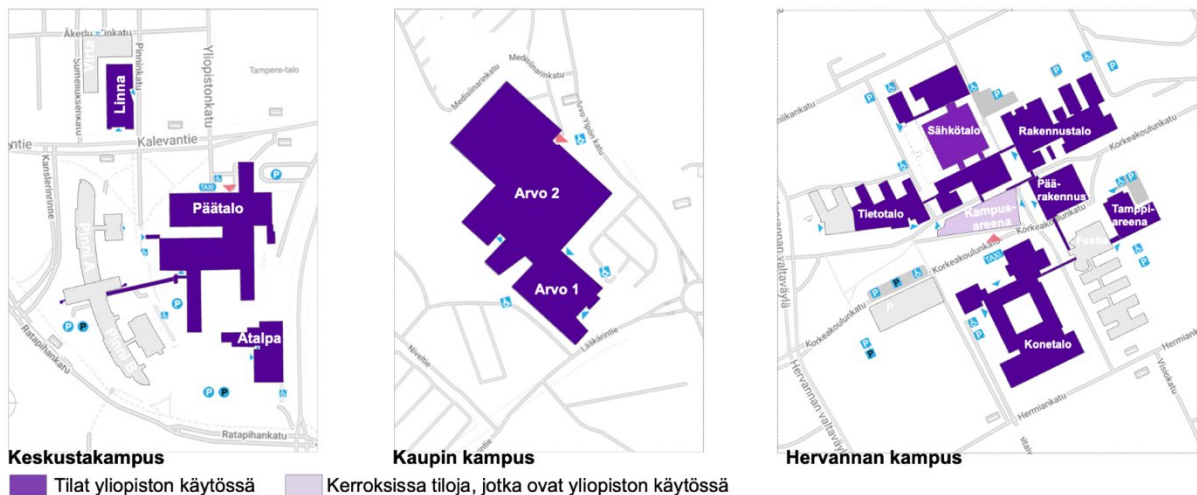
Tarkasteluvaihtoehdossa EDU-tiedekunnan toiminnot ovat jäämässä keskustakampukselle. Osa erityistiloista saadaan toteutettua synergisinä muun muassa esittävien taiteiden tilojen kanssa, mutta osa muun muassa arjen taitojen tiloista joudutaan hakemaan esimerkiksi lähialueiden kouluista edellyttäen vahvistuvaa yhteistyötä.

Kaupin kampuksella tilankäyttöä tehostetaan luopumalla osasta Arvo 1 -rakennuksen tiloista. Luovutettavat tilat ovat lähinnä työtiloja. Työtiloja ja niiden käyttöä uudistetaan Arvo 2 -rakennuksessa. Arvo 1 -rakennukseen on mahdollista sijoittaa esimerkiksi PSHP:n toimintoja, jotka näin toteutettuina voivat myös tilallisesti tukea sairaalan ja yliopiston synergistä toimintaa.

Hervannan kampusta kehitetään erityisesti kokeellisen tutkimuksen alustana. Kullekin rakennukselle on mahdollista varata oma roolinsa ja tilavaatimuksiltaan samantyyppisiä toimintoja keskitetään samoihin tiloihin (esimerkkinä laboratoriotilojen keskittäminen peruskorjattavaan ja uudistettavaan Sähkötalo-rakennukseen). Näin mahdollistetaan tulevaisuudessa tilojen varsin joustavat muutokset toimintojen ja tarpeiden muuttuessa. Osa kampuksen rakennuksista, kuten Tietotalo, toimivat jatkossa vahvasti toimistotyöskentely-ympäristönä ja yleisoppimisympäristöinä. Rakennustalossa, Päärakennuksessa ja Kampusareenalla on jo nyt olemassa valmista oppimisympäristöä, jonka käyttöä voidaan tehostaa nykyisestä uusilla yhteiskäyttöisyyttä tukevilla toimintatavoilla.

Vaihtoehtoon liittyvä toimenpiteiden polkutarkastelu (aikataulu ja sijoittumiset) on esitetty liitteessä 3.

4.2.3 Vaihtoehto VE9

Kuva 10. Tarkasteluvaihtoehdossa VE9 yliopiston käyttöön kokonaan tai osittain jäävät rakennukset kampuksittain

Keskustakampuksella: Päättalo, Linna ja Atalpa

Kaupin kampuksella: Arvo 2 ja osa Arvo 1 -rakennuksesta

Hervannan kampuksella: Tietotalo, Sähköttalo, Rakennustalo, Päättalo, Konetalo ja Tampi-areena ja osa Kampusareenan nykyisistä vuokratiloista

Keskustakampuksella molemmista Pinni-rakennuksista luopuminen edellyttää jäljelle jäävien rakennusten merkittävää kehittämistä kaikille avointen ympäristöjen lisäksi myös tutkimusta ja opetusta palvelevina työskentely- ja yleisoppimisympäristöinä.

Luontevaa tässä vaihtoehdossa on, että kirjasto jää Linnaan ja Päättalon yhteisiä ympäristöjä vahvistetaan kehittämällä aulaa ja sitä reunustavia tiloja yhteistä työskentelyä ja kohtaamista tukevin tiloina.

Muutoksen myötä keskustakampuksen molemmat rakennukset muodostavat varsin tasavertaisen parin. Molemmissa rakennuksissa kehitetään sekä työskentely- ja oppimisympäristöjä että avoimia kaikille yhteisiä monikäyttöympäristöjä.

Päättalon rakennushistorialliset arvot vaikuttavat jossain määrin siihen, miten rakennusta voidaan kehittää. Esimerkiksi luentosalien muutokset eivät ole mahdollisia. Myös Päättalon rakenne kantavine seinineen on muutosten kannalta muita kampuksen rakennuksia haasteellisempi. Siksi työskentely- ja yleisoppimisympäristöjä tulee löytyä muita ratkaisua laajemmin muilta kampuksilta myös keskustakampuksella nyt toimivien käyttöön.

Osa keskustakampuksen toiminnoista siirtyy Hervannan kampukselle. Alustavasti on selvitetty muun muassa mahdollisuutta sijoittaa EDU-tiedekunnan toiminnot Konetaloon, jossa on mahdollista toteuttaa sekä toiminnallista että tilallista synergiaa sekä tukea kampusten monialaisuutta. Myös ITC-tiedekunnan synergia Hervannassa olevien toimintojen ja keskustakampuksella olevien toimintojen välillä on tunnistettu ja muun muassa tietotekniikan siirtymistä Hervannan kampukselle on tutkittu. Palveluyksiköistä tietohallinnon sijoittuminen keskustasta Hervannan kampukselle muiden palveluyksiköiden läheisyyteen tulisi kyseeseen.

Tarkasteluvaihtoehdossa keskustakampus sijaitisi kahdella tontilla Kalevantien eri puolilla. Mikäli kiinteistön omistaja päätyy myymään Pinni-rakennukset, saattaa yliopiston tontin jatkokehittäminen tulevaisuudessa olla haasteellisempaa kuin vaihtoehdossa, jossa rakennukset sijaitsevat samalla tontilla.

Kaupin kampuksella tilankäyttöä tehostetaan luopumalla osasta Arvo 1 -rakennuksen tiloista. Luovutettavat tilat ovat lähinnä työtiloja. Työtiloja ja niiden käyttöä uudistetaan Arvo 2 -rakennuksessa. Arvo 1 -rakennukseen on mahdollista sijoittaa esimerkiksi PSHP:n tai muun yhteistyötoimijan tiloja ja toimintoja, jotka näin toteutettuina voivat myös tilallisesti tukea sairaalan ja yliopiston synergistä toimintaa.

Kaupissa SYKin omistamalla tontilla on jäljellä rakennusoikeutta, mikä mahdollistaa tontin kehittämisen ja lisärakentamisen, mikäli sille myöhemmin ilmenee tarvetta.

Hervannan kampusta kehitetään sekä kokeellisen tutkimuksen alustana että monialaisena tutkimus- ja oppimisympäristönä. Kullekin rakennukselle on mahdollista varata oma roolinsa ja tilavaatimuksiltaan samantyyppisiä toimintoja keskitetään samoihin tiloihin (esimerkkinä laboratoriotilojen keskittäminen peruskorjattavaan ja uudistettavaan Sähkötalo-rakennukseen).

Vaihtoehdossa luovutaan Kampusareenasta sen kirjastotilaa lukuun ottamatta. Rakennuksessa on varsin vähän opetus- ja työskentelytiloja, joten suurin toiminnallinen vaikutus on ravintolatilasta luopuminen. Tarvittaessa ravintoloiden kapasiteettia Tietotalossa ja Konetalossa tulee kehittää.

Vaihtoehto jättää Hervantaan muita vaihtoehtoja runsaamman määrän työskentely- ja yleisoppimistiloja, mikä mahdollistaa muita vaihtoehtoja laajemmat siirtymiset keskustakampukselta Hervantaan EDU:n ja osan ITC:n tiedekuntien yksiköiden lisäksi.

Vaihtoehtoon liittyvä toimenpiteiden polkutarkastelu (aikataulu ja sijoittumiset) on esitetty liitteessä 3.

Työryhmä esittää oman ehdotuksensa edellä esitetyistä tilallisista toimenpideohjelmavaihtoehdoista jatkotyöstöön valittavaksi perusteluineen luvussa 5. Johtopäätökset ja jatkotyöskentely.

4.3 Toiminnalliset toimenpiteet

Kampuskehitysstrategian ytimessä on toimiva arki kampuksilla. Fyysisten tilojen ohella yliopiston toimitilojen kehityksessä tulee ottaa huomioon arkea helpottavat toimintamallit, periaatteet ja palvelut, jotka tukevat hyvän käyttäjäkokemuksen muodostumista kampuksilla toimittaessa. On tärkeää tunnistaa, millä fyysisen, digitaalisen ja sosiaalisen ympäristön huomioivilla toimenpiteillä ja palveluilla voidaan tukea yhteistyötä, vastuullista tilojen käyttöä ja kampusten palveluineen tuomaa lisäarvoa käyttäjilleen.

Toimenpideohjelmassa esitetyt tilamuutokset ovat suuruusluokaltaan sellaisia, että toiminta yliopiston tiloissa edellyttää toimintakulttuurin, toimintamallien, palveluiden ja arkea tukevien digitaalisten järjestelmien kehittämistä tukemaan toimintaedellytyksiä.

Toimitilakehityksen valmistelua tukevaa tutkimustietoa eri alueilta on saatavilla laajalti. Pilottihankkeet ja demot, joista kerätään tutkimuksellista tietoa ja käyttäjäkokemuksia, ovat yksi keino vahvistaa ymmärrystä siitä, mitkä toimintamallit tai tilaratkaisut soveltuvat toimintaan. Esimerkiksi pilottina alkanutta tukipalveluhenkilöstön monipistesopimusta on tarkoitus laajentaa opetus- ja tutkimushenkilöstölle. Tilaratkaisuihin ja toiminnallisiin malleihin liittyviä käyttäjäkokemuksia on tärkeää kerätä ja hyödyntää kehitystyössä. Toimenpideohjelman tilahankkeet tulee toteuttaa käyttäjäkeskeisellä prosessilla, jossa tunnistetaan erilaiset tarpeet ja niihin tarvittavat ratkaisut, tasapuolinen kohtelu huomioiden.

Seuraavat, pitkälti toisiinsa linkittyvät toiminnalliset toimenpiteet ovat tarpeen kampuskehitysstrategian tavoitteiden saavuttamiseksi ja tilallisten toimenpiteiden tukemiseksi:

1. Toimintakulttuurin kehittymistä tuetaan tilankäytön muutoksessa
2. Korkeatasoisen tutkimuksen toimintaedellytysten ylläpitämistä ja kehittämistä tarkastellaan tilakehityksen osana
3. Tilojen varausjärjestelmät ja -periaatteet uudistetaan tukemaan tilojen käyttöasteiden kasvattamista ja joustavaa monikäyttöisyyttä
4. Yhteiset tilankäytön toimintamallit luodaan vastuullisen tilankäytön edistämiseksi
5. Vastuullisen tilankäytön toimintamallien ja tilakehityksen tavoitteiden tueksi kehitetään tiedolla johtamisen työkaluja
6. Yliopiston henkilöstön työtilojen kehitystä varten tehdään työympäristöohjelma
7. Tulevaisuuden oppimisen ja opetuksen tarpeiden tukemiseksi luodaan oppimisympäristöohjelma
8. Yliopisto avaa toimitilansa yhteiskäytölle ja kohtaamiselle sidosryhmien ja kumppanien kanssa

Toimenpiteiden resursointi

Toimenpiteiden toteuttamisen resurssit on tunnistettava ja toiminta priorisoitava, jotta tilallisia toimenpideohjelman toimenpiteitä voidaan tukea tarvittavalla tavalla. Listatut toimenpiteet ovat kaikki sellaisia, että niiden valmistelu on joko jo aloitettu tai ne tulee aloittaa viimeistään vuoden

2022 aikana. Erityisesti ne toimenpiteet, jotka edellyttävät erityisiä henkilö-, järjestelmä- tai muita taloudellisia resursseja, tulee viedä osaksi yksiköiden vuosisuunnittelu- ja budjetointiprosessia.

4.4 Riskit ja haasteet

Toimenpideohjelmatyön aikana kartoitettiin toimenpideohjelmaan ja erityisesti tilamuutoksiin liittyviä riskejä ja haasteita. Jatkotarkasteluun arvioinnin kautta valikoituneet vaihtoehdot VE6, VE7 ja VE9 ovat riskinäkökulmasta hallitumpia kuin muut alustavat vaihtoehdot. Jatkotarkasteluun valittujen vaihtoehtojen riskit ovat lähtökohtaisesti yhteisiä ja niitä ei tässä ole arvioitu vaihtoehtokohtaisesti.

Riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa taustalla ovat toimenpideohjelmatyölle kampuskehitysstrategian, yhteisövuorovaikutuksen ja yliopiston taloudellisten tavoitteiden näkökulmasta nousevat tavoitteet, joita ovat muun muassa:

- ydintoimintaa tukevat ja ajanmukaiset tilat sekä toimiva arki kampuksilla muuttuvat tarpeet ja työtavat tunnistaen
- tilojen kehittäminen ja niihin investoiminen toiminnan tarpeiden mukaisesti
- tilojen ja tilakustannusten vähentäminen ja tilojen käyttöasteiden parantaminen
- yhteiskäyttöisyyden ja synergiahätytyjen lisääminen
- tilojen hyvä käyttäjäkokemus
- vaikuttavuutta kolmella kampuksella -tavoitteen tukeminen

Riskien merkittävyyden arviointi perustuu viisitasoiseen arviointiin, jota on hyödynnetty taulukossa 6:

Riskin merkittävyyden arviointi	
	Prioriteetti. Suuri merkitys tavoitteiden kannalta. Vaatii välitöntä käsittelyä
	Seurattava. Merkittävä tavoitteille, mutta ei vaadi välitöntä käsittelyä.
	Ok. Pieni merkitys tai jo käsitelty.
	Mahdollisuus. Innovaatio tms., joka aiheuttaa positiivisen poikkeamisen tavoitteista.
	Riskitoleranssin ylittävä riski. Ei voida osoittaa toimivaa käsittelyä, tulee muuttaa tavoitteita tai rakenteita.

Riskitarkastelussa kriittisiksi ja välitöntä käsittelyä vaativiksi riskeiksi nousivat:

Riskit	Merkittävyys	Käsittely
Tilavarausjärjestelmä tai tilojen huono saavutettavuus eivät mahdollista tilojen täysimääräistä käyttöä.		Tilavarausjärjestelmä tulee saattaa riittävälle tasolle seuraavien kahden vuoden kuluessa. Muutossuunnittelussa noudatetaan vyöhykkeistä sijoittelua niin, että yhteiskäyttöiset tilat ovat helposti saavutettavia. Tilojen tulee olla helposti muunneltavia ja monikäyttöisiä.
Toteutusaikataulu on liian tiukka ensimmäisenä toteutettavien osahankkeiden kannalta.		Päätöksenteon tulee olla etunojassa. Aikataulusuunnittelu pitää tehdä huolellisesti.
Sähkötalon peruskorjaus- ja muutoshanke ei etene suunnitellussa aikataulussa ja tahdistaa muita hankkeita.		Hankesuunnittelun pikainen käynnistäminen ja aikataulusuunnittelun huolellisuus, vaiheistuksessa tahdistavien alueiden huomioiminen.
Uudistuksen vaatima muutosjohtaminen ei jalkaudu esimiestasolle saakka ja aiheutuu epätietoisuutta ja sitoutumattomuutta.		Johto sitoutuu uudistukseen ja muutostuen tarve tunnistetaan ja siihen tarvittavat työkalut luodaan ja jalkautetaan

Riskitarkastelussa toteutukseen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia tunnistettiin seuraavasti:

Riskit	Merkittävyys	Käsittely
Sisäinen tai ulkoinen päätöksenteko ei etene aikataulutarpeen mukaisesti / hankkeita riittävästi ennakoiden.		Päätöstarpeet tuodaan ennakoiden päätettäväksi ja havainnollistetaan niiden vaikuttavuutta koko toimenpideohjelman toteutukseen. Toimenpideohjelman mukaista toteutumista tulee seurata ja päivittää aktiivisesti hankkeiden edetessä toteutukseen ja tarvittaessa jatkojalostaa toteutuskokonaisuutta tavoitteet täyttäväksi.
Hankekokonaisuus muodostaa poikkeuksellisen negatiivisen ilmapiirin.		Yhteisö otetaan vahvasti mukaan valmisteluun. Viestintä on vuorovaikutteista ja siinä tuodaan esiin mahdollisuudet ja parannukset.
Tiedekuntia ei kohdella tasavertaisina, henkilöstö kokee eriarvoisuutta.		Tasavertaisuuden varmistamiseen tulee kiinnittää huomiota koko prosessin ajan, toteutussuunnitteluvaiheessa ja esimerkiksi työympäristöohjelman kautta tasavertaisuusasiat tarkentuvat. Suunnittelussa tulee nostaa esille myös muutosten mukanaan tuomat mahdollisuudet.

Vuokrasopimusneuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen.		Vuokrasopimusneuvotteluita käydään avoimesti ja kokonaistarkastelun kautta perustellen.
Kiinteistön omistaja ei pysty toteuttamaan hankkeita tarvittavassa aikataulussa		Päätöksentekoprosessin ja investointimahdollisuuksien pikainen edistäminen, aikatauluttaminen ja riskivaiheiden tunnistaminen sekä yhteinen toteutusmuotojen suunnittelu
Väistötilasuunnittelu ja vaiheistus on haastavaa ja hankaloittaa tavoitteiden mukaista etenemistä.		Väistötila- ja vaiheistussuunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.
Muutoshankkeeseen sidotut resurssit eivät ole riittävät.		Resurssitarpeet tulee koota ja ennakoida sen mukaisesti, missä laajuudessa hankkeita viedään toteutukseen.
Tilamuutosten vaatima laajuus ja kustannukset on arvioitu väärin.		Toimenpideohjelman mukaista toteutumista tulee seurata ja päivittää aktiivisesti hankkeiden edetessä toteutukseen ja tarvittaessa jatkojalostaa toteutuskokonaisuutta tavoitteet täyttäväksi. Toimenpideohjelmassa esitetyt tavoitteet tulee informoida suunnittelijaryhmälle selkeästi ja huolehtia hyvästä kustannusohjauksesta
Indeksikorotukset ovat ennakoitua suuremmat.		Toimenpideohjelman mukaista toteutumista tulee seurata ja päivittää aktiivisesti hankkeiden edetessä toteutukseen ja tarvittaessa jatkojalostaa toteutuskokonaisuutta tavoitteet täyttäväksi.
Toteutushankkeet on ketjutettu käyttäjien osalta toisiinsa ja aikataulu viivästyy ensimmäisen hankkeen viivästyessä.		Suunnitteluvaihe korostuu aikataulutuksineen. Samoin käyttäjien mukaan ottaminen ja sitouttaminen.

Toiminnan varmistamiseen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia tunnistettiin seuraavasti:

Riskit	Merkittävyys	Käsittely
Toimenpiteet keskeyttävät meneillään olevan tutkimustyön ja haittaavat oleellisesti toimintaa. Erityisesti kokeellisen tutkimuksen tilojen muutoksissa muutostyö on kallista ja tutkimustyön käynnistäminen uudelleen hidasta.		Töiden ketjuttamisella ja väistöjen ja muuttojen huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella varmistetaan, että ylimääräisiä muuttoja ei tarvitse tehdä. Muutot suunnitellaan niin, että toiminnan keskeytykset ovat mahdollisimman lyhyitä. Aikataulutuksessa pyritään ennakoivasti huomiomaan myös meneillään olevien tutkimushankkeiden aikataulut.

Tehtävissä toimenpiteissä ei huomioida riittävällä tavalla ydintoiminnan edellytyksiä.		Käyttäjäkeskeinen suunnittelu ja riittävä tietopohja toimivat muutossuunnittelun perustana.
Yliopiston toiminnassa tapahtuu ennakoimattomia muutoksia tai syntyy uusia kumppanuuksia, jotka vaikuttavat merkittävällä tavalla tilankäyttötarpeisiin.		Kansallisia koulutuksen ja tutkimuksen linjauksia ja rahoitusta seurataan ja ennakoidaan riittävällä tavalla. Toimenpideohjelmaa arvioidaan säännöllisesti ja tarvittaessa sitä tarkennetaan muutosten edellyttämällä tavalla. Muutokset toiminnoissa ja kumppanuuksissa voivat myös mahdollistaa uusia avauksia tilankäytölle.
Yliopistolta vapautuneiden tilojen uudiskäyttö vaikuttaa yliopiston mahdollisuuksiin kehittää tilojaan ja toimintaansa kampuksilla		Tilamuutosten suunnittelun tulee olla pitkäjänteistä ja perustua kokonaistarkasteluun. Vuokralaisiksi monitoimijakampukselle voidaan pyrkiä saamaan yhteistyön kannalta tärkeitä toimijoita.
Tulevaisuuden tarpeiden arviointi ei onnistu ja tilat eivät vastaa toiminnan tarpeita vuonna 2030.		Käyttäjäkeskeinen suunnittelu ja riittävä, säännöllisesti tarkentuva, ajantasainen tietopohja.
Muutossuunnittelussa ei riittävästi kuulla käyttäjän tarpeita ja toiminnan asiantuntijoita. Käyttäjä ei osaa omaksua tai nähdä tulevaisuuden toimintatapaa vaan haluaa siirtää nykyisen toimintatavan uudelle toimintamallille suunniteltuihin ratkaisuihin.		Suunnittelua tehdään käyttäjän ja asiantuntijoiden kanssa yhteisesti kehittäen heti ensimmäisistä suunnitteluvaiheista asti. Toimintatapojen muutoksen suunnittelulle ja omaksumiselle varataan riittävästi aikaa.
Toiminnallisten muutosten tekemiseen, digitaaliseen muutokseen tai tutkimuksen laitesiirotiin ja infraan liittyviin investointeihin ei varata riittävästi taloudellista resurssia.		Suunnittelu ja kustannusarviointi tehdään riittävän ajoissa ja osana vuosisuunnittelu- ja investointiprosesseja.

Taulukko 6. Toimenpideohjelman riskitarkastelu

Riskitarkastelu osoittaa, että toimenpideohjelma kokonaisuutena sisältää riskejä, joiden huomioon ottaminen on edellytys onnistuneen lopputuloksen varmistamiseksi. Tunnistettuja riskien käsittelytoimenpiteitä on syytä noudattaa riskien käsittelemiseksi. Toimenpideohjelman jälkeisessä jatkotyöskentelyssä on suositeltavaa laatia hankekohtainen riskienhallintasuunnitelma, johon määritellään ko. hankkeen riskienhallinnan tavoitteet sekä riskienhallintamenettelyt.

5. Johtopäätökset ja jatkotyöskentely

Toimenpideohjelmatyön käynnistäminen edistää Tampereen yliopiston strategista tavoitetta kehittyä kohti huippuyliopistoa. Ohjelman myötä tilat ja niitä tukeva toiminta ja palvelut kehittyvät tukemaan tieteellisen tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta, koulutuksen laatua ja vetovoimaisuutta ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen sekä kansainvälistymisen tavoitteita yliopiston talouden kokonaisuus huomioiden.

Toimenpideohjelmassa esitetty muutostaso on suurusluokaltaan merkittävä; lähtökohtaisesti toimenpiteet vaikuttavat koko yliopistoyhteisön toimintaan ja tilankäytön toimintamalleihin. Toimenpideohjelman käyttäjäkeskeinen lähestymistapa toimitilahankkeiden toteuttamisessa luo edellytykset varmistaa käyttäjätarpeiden huomioiminen ja käyttäjien sitouttaminen muodostuviin uusiin tilaratkaisuihin ja toimintamalleihin.

Toimenpideohjelman tilamuutoshankkeiden ohjauksessa on pystyttävä yhdistämään vahva kustannusohjaus ja vahva käyttäjälähtöinen, osallistava hankkeiden suunnitteluohjaus. Yliopiston johdon tulee sitoutua hankkeiden ohjaamiseen siten, että tilamuutosten hankeorganisaatio saa sisältö- ja kustannusohjaukseen johdon tuen ja samanaikaisesti hankkeen sisältöä ohjaavat käyttäjät saavat vahvan ymmärryksen siitä, että käytettävissä olevat resurssit allokoidaan ratkaisuihin heidän tarpeidensa mukaisessa tärkeysjärjestyksessä.

Tilojen määrän ja käyttöperiaatteiden lähtötilanne vaihtelee merkittävästi eri tiedekunnissa ja yksiköissä. Muutoksilla pyritään tasapuoliseen kohteluun tieteenalojen ja toiminnan erityispiirteet huomioiden.

Toimenpideohjelma sisältää tunnistettuja ja luokiteltuja riskejä, joiden käsittelemiseksi hallitusti ja ennakoiden on alustavasti esitetty menettelytapoja. Lisäksi on tärkeä jatkossa tehdä toimenpiteiden edetessä hankekohtaiset tarkemmat riskienhallintasuunnitelmat, jotka edelleen varmistavat riskien hallittavuutta.

Toiminnallisten toimenpiteiden merkitys korostuu ja on tärkeää varata riittävästi resursseja näiden toimenpiteiden toteuttamiseen ja yhteisten vastuullista tilankäyttöä tukevien toimintaperiaatteiden ja mallien jalkauttamiseen. Muutokset tiloissa ja tilankäytössä ovat merkittäviä, mikä korostaa muutoksen johtamisen ja muutoksen tukemisen tärkeyttä. Kehittämistoimien osalta esimerkiksi työympäristö- ja oppimisympäristöohjelmat tukevat muutosten toteutusta. Näillä ohjelmilla varmistetaan, että tulevaisuudessa tilatiivistyksen toimenpiteissä pystytään ottamaan huomioon työn tekemisen, opetuksen ja oppimisen tarpeita tarkemmin kuin valmisteluvaiheessa pystytään vielä hahmottamaan.

Tilallisissa toimenpiteissä esitettiin kolme arvioitua vaihtoehtoa toimenpideohjelman toteuttamiselle. Kaikki esitellyt vaihtoehdot edellyttävät neuvotteluja kiinteistönomistajien kanssa

vuokrasopimuksia koskien. Lisäksi tulevat erikseen valmisteltavat hankkeet rakennuksista luopumiseksi ja niiden seurauksena tehtävien muutostöiden toteuttamiseksi jäljelle jäävissä rakennuksissa. Nämä toimenpiteet tulee jatkotyöskentelyssä hankkeistaa ja aikatauluttaa tarkempien kustannusten tunnistamiseksi ja toteutuksen mahdollistamiseksi. Toteutusvaiheessa ne vaativat laajuudesta riippuen oman päätöksentekoprosessinsa kiinteistönomistajan ja vuokralaisen osalta.

Yhteistyö Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n kanssa toimenpideohjelman laatimisessa ja toteuttamisessa

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy (SYK) on osallistunut Tampereen yliopiston toimenpideohjelman laadintaan Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n ja Tampereen yliopiston kampusstrategia-yhteistyö -sopimuksen mukaisesti. Työryhmän jatkovalmisteluun esittämässä vaihtoehdossa on huomioitu myös SYKin toiminnan kannalta olennaiset reunaehdot, esimerkiksi vuokrasopimusten osalta on suunniteltu toteutettavan toimenpiteet noudattaen olemassa olevien vuokrasopimusten irtisanomisaikoja. Jatkoon esitettävä vaihtoehto sisältää toimenpiteitä, joissa Tampereen yliopisto uudelleenvuokraa osan vuokrasopimuksen päättymisen yhteydessä vapautuvista tiloista. Näiden tilojen osalta käydään läpi tavanomaiset vuokrasopimusneuvottelut, jotka voidaan toteuttaa SYKin toimivan johdon valtuuksin. Työryhmän jatkovalmisteluun esittämä vaihtoehto vastaa SYKin toimivan johdon näkemystä toteutettavissa olevista toimitilaratkaisuista.

Osakassopimuksensa mukaisesti SYKin toimintaperiaatteena on muun muassa huolehtia, että yliopistoilla on käytettävissään toiminnan edellyttämät tarkoituksenmukaiset ja kohtuuhintaiset toimitilat ja että yliopistojen tasapuolinen kohtelu otetaan huomioon. Osakassopimuksen lisäksi yhtiötä ohjaavat muun muassa omistajien määrittämä vuokrauspolitiikka sekä investointikriteerit. Osakassopimuksen mukaisesti SYKin yhtiökokouksessa omistajat yhdessä päättävät yli 30 miljoonan euron investoinneista ja omistajien valitsema hallitus yli 5 miljoonan euron investoinneista. Investointikriteerit ohjaavat vuosittaisten investointien toteuttamista. Investointihankkeiden vuokrat määritellään kulloinkin voimassa olevien vuokranmäärityisperiaatteiden mukaisesti. Tampereen yliopiston toimenpideohjelma sisältää hankkeita ja tilamuutoksia, joiden toteuttaminen edellyttää investointeja, joilla on vaikutus vuokratkustannuksiin. SYK on tarkastellut toimenpideohjelman vaihtoehtojen VE6, VE7 ja VE9 edellyttämien investointien vuosittaista suuruusluokkaa, eikä ole havainnut niiden toteutukselle ylipääsemättömiä esteitä.

Tampereen yliopiston toimenpideohjelman toteuttamisvaiheessa tulee tarkastella hankkeiden kustannuksia ja toteutuksen ajoitusta SYKin investointikriteerien näkökulmasta. SYKin toteuttamille hankkeille asetetaan SYKin ja Tampereen yliopiston yhdessä määrittämät kustannus-, aikataulu- ja toiminnalliset tavoitteet. Molemmat osapuolet sitoutuvat ohjaamaan

hankkeet yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Hankkeiden edellyttämät päätökset tehdään ja vuokrasopimusneuvottelut käydään osapuolten tavanomaisten päätöksentekoprosessien mukaisesti.

5.1 Työryhmän esitys valittavasta toimenpidevaihtoehdosta

Työryhmä näkee toiminnallisten toimenpiteiden olevan niin merkittävä osa ja pari tilallisille toimenpiteille, että huolimatta siitä, mihin tilallisiin toimenpiteisiin ryhdytään, tulee luvussa 4.3 esitetyt toiminnalliset toimenpiteet toteuttaa. Näin varmistetaan, että tilallisia muutoksia tuetaan, kehitetään ja ylläpidetään kokonaisuuden edellyttämällä tavalla, toimivaa kampusarkea tukien ja käyttäjätarpeet huomioiden.

Arviointikriteerien perusteella alustavista 12 vaihtoehdosta lopulliseen vaihtoehtotarkasteluun valitut kolme vaihtoehtoa VE6, VE7 ja VE9 todettiin arviointikriteerien kautta toteuttamiskelpoisiksi. Nämä vaihtoehdot huomioivat hyvin yliopiston toiminnallisuuden ja ydintoiminnan, toimintojen sijoittamisen, taloudellisuuden ja laajan vastuullisuuden sekä toimenpiteiden hallittavuuden näkökulmat. Lisäksi vaihtoehtoehdot huomioivat vuokrasopimussitoumukset hyvin aikataulussa, täyttävät tilakustannusten vähentämiseen osoitetut tavoitteet, huomioivat kolmen kampusalueen kehittämisen tavoitteen ja ovat pääasiallisen kiinteistönomistajan kanssa kehitettyjä ja arvioituja.

Arviointiprosessin pisteytyksen mukaisesti työryhmä arvioi vaihtoehdot VE7 ja VE9 kahdeksi parhaaksi vaihtoehdoksi. Näiden vaihtoehtojen vertailun jälkeen **työryhmä päätyy esittämään yksimielisesti vaihtoehtoa VE7 yliopiston toimitilojen kehittämisen tilalliseksi toimenpideohjelmaksi tuleville vuosille (taulukko 7).**

VAIHTOEHTO 7 (VE7)				Keskustakampus		Hervannan kampus		Kaupin kampus	
				2025	2030	2025	2030	2025	2030
Tilavähennys-%				-12 %	-29 %	TIIETOTALO		ARVO 1	
Tilakustannussäästö nykyrahassa				- 4 631 000 €	- 7 841 000 €	SÄHKÖTALO		ARVO 2	
1 % indeksikorotuksen vaikutus				1 867 000 €	4 007 000 €	RAKENNUSTALO			
1,5 % indeksikorotuksen vaikutus				2 822 000 €	6 133 000 €	PÄÄRAKENNUS			
						KAMPUSAREENA			
						FESTIA			
						KONETALO			
						TAMPPIAREENA			

Työryhmä perustelee valintaansa seuraavilla perusteilla, jotka on jaettu toiminallisuuden sekä talouden, hallittavuuden ja vastuullisuuden otsikoiden alle.

Toiminnallisuus

- Kokonaisarvioinnissa on todettu vaihtoehdon VE7 huomioivan hyvin ydintoiminnan tarpeet. Oppijälähtöisyyden näkökulmasta oppimisympäristökehitykseen jää runsaasti aikaa tunnistaa tulevaisuuden tarpeita opetukseen ja oppimiseen. Myös tutkimuksen tarpeet voidaan ottaa hyvin huomioon. Toiminnoista ei luovuta vaan tilanteessa, jossa toiminto siirtyy rakennuksesta toiseen, siirtyvien toimintojen tilaratkaisut voidaan kehittää uuteen paikkaan ajantasainen tarve tunnistuen.
- Yliopiston käyttöön jää kaikille kampuksille yhtenäinen kokonaisuus, joka mahdollistaa yliopiston toimintojen tulevaisuuden tarpeisiin vastaamisen, toimintojen sijoittumisen kampuksittain yhtenäiselle alueelle, hyvän logistiikan ja liikkumisen rakennusten välillä sekä hyvät jatkokehitysmahdollisuudet.
- Tilat kehittyvät kaikilla kolmella kampuksella, siirrot kampusten välillä voidaan toteuttaa ensisijaisesti toiminnallisista tarpeista lähtien eikä tilatiivistystarpeista johtuen.
- Luopumalla osittain Arvo 1:stä yliopistolla on ratkaisusta riippuen mahdollisuus syventää toiminnallista ja tilallista yhteistyötä TAYSin ja kampuksen muiden toimijoiden välillä.

Hallittavuus, taloudellisuus ja vastuullisuus

- Vaihtoehdossa painottuu kampusten eheys ja jatkokehitysmahdollisuudet, kaupunkikuvaa ja sen kehitystä tukevat yhtenäisempi keskustakampus, yhtenäisempi Hervannan kampus ja kaikilla kolmella kampuksella säilyvä mahdollisuus lisärakentamiseen tarvittaessa.
- Toimenpiteiden vaihteellisuus antaa mahdollisuuden täsmentää ratkaisuja käyttäjätarpeita tukevalla tavalla kehittämisajanjakson aikana:
 - Vuoteen 2025 mennessä toteutettaviksi esitettävät toimenpiteet on tunnistettu hallittaviksi, perustelluiksi ja kokonaistavoitteita hyvin edistäviksi.
 - Konetalosta osittain luopuminen ja Festiasta kokonaan luopuminen linkittyvät luontevasti Sähkötalon peruskorjaukseen ja Hervannan kampuksen kokeellisen tutkimuksen kokonaisuuden kehittämiseen, ja sijoittuvat aikataulussa siten, että toiminnalliset tarpeet ovat hyvin huomioitavissa.
 - Linna-rakennuksesta luopuminen vasta aivan vuokrasopimuksen loppuvaiheessa tai sen päätyttyä (vuokrasopimus päättyy v. 2031) on tarpeiden tunnistamisen kannalta joustava ja variaatiota mahdollistava ratkaisu.
- Tilatiivistyksen, muutospolun ja aikataulun näkökulmasta liikkeellelähtö ja kokonaisuuden toteuttaminen on keskustakampuksella hallitumpaa ja vähemmillä muutostöillä toteutettavissa kuin VE9:ssä, jossa keskustakampuksen muutokset vaativat nopeampia ja merkittävästi laajempia toimenpiteitä.
- Vaihtoehdossa esitetyt tiloista luopumiset tukevat vuokrasopimuskokonaisuuden parempaa tulevaisuuden hallintaa.
- Verrattuna VE9:n toimenpidevaihtoehtoihin keskustakampuksen osalta VE7:ssä Pinni B rakennuksena jää yliopiston käyttöön ja se on kustannustehokkaammin

hyödynnettävissä kuin Linna, jossa nykyiset tilatyypit tekevät muutostöistä raskaampia ja vastaavan tilatehokkuuden aikaansaaminen vaatii merkittävästi laajempia toimenpiteitä.

- Ekologinen vastuullisuus ja luonnon monimuotoisuus näkyvät muun muassa Kampusareenan sekä keskustakampukselle jäävien luonnon monimuotoisuutta tukevien kattopuutarhojen säilymisenä, viheralueiden säilymisenä osana kampuksia, aurinkoenergiaa hyödyntävinä rakennuksina, resurssiviisautena ja taloudellisena vastuullisuutena tarvittavien muutostöiden tehokkuudessa.
- Sosiaalinen vastuullisuus näkyy ratkaisujen tasapuolisuuden toteutumisena.

Taulukossa 8 on esitetty VE7:n mukaisten toimenpiteiden toteutuksen jälkeen alustavasti suunnitellut yliopiston tiedekuntien ja muiden toimintayksiköiden sijainnit rakennuksittain lopputilanteessa vuonna 2030. Suunnitellut muuttopolut on alustavan aikataulun mukaisesti esitetty liitteessä 3. Esitetyt siirtymät ovat karkea luonnostarkastelu tulevista sijainneista. Näiden polkujen lisäksi toteutuu pienempien ryhmien siirtymisiä myös muihin rakennuksiin, yleensä samalla kampuksella. Näissä siirtymisissä voidaan ottaa huomioon esimerkiksi monialaiset tutkimusryhmät ja hankkeet. Tilalliset ja toiminnalliset muutokset koskevat myös niitä tiedekuntia, yksiköitä ja toimijoita, jotka jäävät nykyisiin tiloihinsa.

Jäljelle jäävien tilojen käyttöasteita parannetaan. Käyttöasteen parantaminen puolestaan edellyttää, että nykyistä huomattavasti suurempi osa tiloista on yhteiskäyttöisiä ja että tehtävillä tilamuutosratkaisulla tuetaan erityisesti sekä toiminnallisia että tilallisia synergioita ja vastuullisia tapoja käyttää tiloja.

		Rakennuksen ensisijaiset käyttäjät	
		Lähtötilanne (vuosi 2021)	VE7 Lopputilanne (vuosi 2030) luonnos
KESKUSTAKAMPUS	PÄÄTALO	Yliopiston johto, palveluyksiköt, SOC, ITC	Yliopiston johto, SOC, ITC, JOP, yliopiston kirjasto
	PINNI A	ITC, SOC, MAB, JOP, Kielikeskus, Tietohallinto	Ei yliopistoa käyttäjänä
	PINNI B		SOC, MAB, EDU
	ATALPA	Normaalikoulun lukio, liikuntatilat	Normaalikoulun lukio, liikuntatilat
	LINNA	SOC, yliopiston kirjasto	Ei yliopistoa käyttäjänä
	VIRTA	EDU, Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto	Ei yliopistoa käyttäjänä
HERVANNAN KAMPUS	TIETOTALO	ITC	ITC, ENS, MAB, MET
	SÄHKÖTALO	ITC, ENS, MET	ITC, ENS, MET
	RAKENNUSTALO	BEN	BEN, ITC, ENS
	PÄÄRAKENNUS	Yliopiston johto, palveluyksiköt, Kielikeskus	Yliopiston johto, palveluyksiköt, Kielikeskus, Tietohallinto
	KAMPUSAREENA	Palveluyksiköt, yliopiston kirjasto	Palveluyksiköt, yliopiston kirjasto, opiskelijayhdistykset, JOP
	FESTIA	ENS, MAB	Ei yliopistoa käyttäjänä
	KONETALO	ENS	ENS, vain laboratoriotilat jäävät
	TAMPPIAREENA	Liikuntatilat	Liikuntatilat
KAUP-PI	ARVO 1	MET, SOC, yliopiston kirjasto	MET, SOC, yliopiston kirjasto
	ARVO 2	MET, laboratoriopalvelut	MET, SOC, laboratoriopalvelut
	NORMAALIKOULU	Peruskoulu, EDU	Peruskoulu, EDU

Taulukko 8. Rakennusten ensisijaiset käyttäjä lähtötilanteessa vuonna 2021 ja vaihtoehdon VE7 mukaisessa lopputilanteessa vuonna 2030 (luonnos).

Yhteenvedona toimenpideohjelman laatunut työryhmä toteaa, että vaihtoehto VE7 toteuttaa lopputilanteessa 2030 parhaiten kampuskehitysstrategian mukaiset toiminnalliset tavoitteet mahdollistaen samalla asetettujen taloudellisten säästötavoitteiden toteutumisen.

Lisäksi tehdyn tarkastelun perusteella todetaan, että VE7:ssä muutospolku (liite 3) on kaikkine siirtymineen, väistöiloineen ja toiminnallisten tarpeiden huomioimisen osalta hyvin hallittavissa.

LIITTEET

1. Vertailutietoa yliopistojen tilakustannuksista
2. Toimenpideohjelman valmisteluun liittyvät lausunnot ja työpajan yhteenvedo
3. Suunniteltuihin vaihtoehtoihin liittyvien toimenpiteiden päälinjat ja niiden alustavat aikataulut

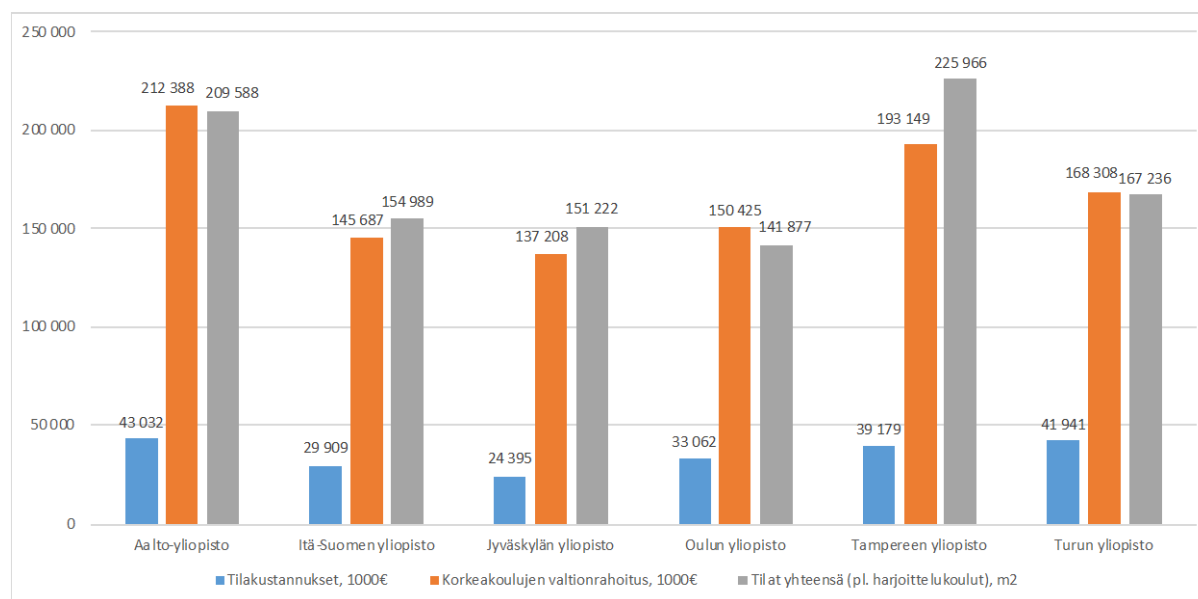
Vertailutietoa yliopistojen tilakustannuksista

Taulukossa kaikkien yliopistojen tilat (m²), tilakustannukset, valtionrahoitus ja tilakustannusten osuus valtionrahoituksesta sekä varsinaisen toiminnan kustannukset ja tilakustannusten osuus varsinaisen toiminnan kustannuksista vuonna 2020.

Yliopisto	2020	2020	2020	2020	2020	2020
1000 euroa	Tilat yhteensä (pl. harjoittelukoulut), m ²	Tilakustannukset	Korkeakoulujen valtionrahoitus	Tilakustannukset % valtionrahoituksesta	Varsinaisen toiminnan kustannukset	Tilakust % varsinaisen toiminnan kustannuksista
Aalto-yliopisto	209 588	43 032	212 388	20 %	357 843	12 %
Helsingin yliopisto	517 625	106 872	399 717	27 %	674 954	16 %
Itä-Suomen yliopisto	154 989	29 909	145 687	21 %	235 063	13 %
Jyväskylän yliopisto	151 222	24 395	137 208	18 %	205 286	12 %
Lapin yliopisto	36 894	6 033	36 966	16 %	50 639	12 %
Lappeenranta-Lahden tekninen yliopisto	46 341	11 156	49 664	22 %	91 144	12 %
Oulun yliopisto	141 877	33 062	150 425	22 %	249 927	13 %
Svenska handelshögskolan	16 276	2 067	18 417	11 %	25 594	8 %
Taideyliopisto	54 834	17 359	71 410	24 %	73 945	23 %
Tampereen yliopisto	225 966	39 179	193 149	20 %	331 386	12 %
Turun yliopisto	167 236	41 941	168 308	25 %	273 549	15 %
Vaasan yliopisto	30 197	2 032	32 829	6 %	40 765	5 %
Abo Akademi	101 205	16 553	57 365	29 %	102 966	16 %
Yhteensä		373 590	1 673 534	22 %	2 713 061	14 %

Tilat (m²), tilakustannukset (1000 €) ja valtionrahoitus (1000 €) 2020.

Vertailua kuuden yliopiston osalta

Pylväsdiagrammin tiedot taulukoituna:

Yliopisto	2020	2020	2020
1000 euroa	Tilakustannukset, 1000€	Korkeakoulujen valtionrahoitus, 1000€	Tilat yhteensä (pl. harjoittelukoulut), m ²
Aalto-yliopisto	43 032	212 388	209 588
Itä-Suomen yliopisto	29 909	145 687	154 989
Jyväskylän yliopisto	24 395	137 208	151 222
Oulun yliopisto	33 062	150 425	141 877
Tampereen yliopisto	39 179	193 149	225 966
Turun yliopisto	41 941	168 308	167 236

Liite 2:

Toimenpideohjelman valmisteluun liittyvät lausunnot ja työpaja

Sisällys

- Lausuntokierrosten ja työpajan yhteenvedot (kooste intrassa 15.10., 18.10. ja 21.10. julkaistuista uutisista)
- Rakennetun ympäristön tiedekunnan (BEN) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan (EDU) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan (EDU) ainejärjestöjen kokoamat opiskelijoiden kommentit (julkaistu intrassa 18.10.)
- Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunnan (ENS) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnan (ITC) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Johtamisen ja talouden tiedekunnan (MAB) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunnan (MET) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan (SOC) tiedekuntaneuvoston lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Tampereen ylioppilaskunnan TREYn lausunto (julkaistu intrassa 18.10.)
- Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien lausunto (julkaistu intrassa 21.10.)

LAUSUNTOKIERROSTEN JA TYÖPAJAN YHTEENVEDOT

Yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun on saatu lausunnot tiedekuntaneuvostoilta, yhteistoimintaneuvostolta ja Tampereen ylioppilaskunta TREYltä. Näkemyksiä tuotiin lausuntopyynnön mukaisesti taloudelliseen ja vastuulliseen tilankäyttöön, toiminnan erityistarpeisiin, muutosvalmiuksiin toimitilakehitykseen sekä toimintakulttuurin kehittymiseen liittyviin tilallisiin kysymyksiin. Lisäksi lausunnoista saatiin myös muita näkemyksiä, joita on koottu yhteenvedon loppuun.

Yhteenvedosta löytyvät ensin tiedekuntaneuvostojen vastaukset, sitten Tampereen yliopiston ylioppilaskunta TREYn vastaukset ja lopuksi yhteistoimintaneuvoston vastaukset teemoittain.

Yhteenvedon lopussa on yhteenveto hallituksen, konsistorin ja johdon 8.10.2021 pidetystä työpajasta.

Tämä yhteenveto perustuu lausuntoihin ja työpajoihin liittyvään uutisointiin intrassa 15.10.2021 (hallituksen, konsistorin ja johdon työpaja), 18.10.2021 (tiedekuntaneuvostojen ja TREYn lausunto) ja 21.10.2021 (yhteistoimintaneuvoston lausunto).

Lausunnot ja työpaja tuovat valmistelutyölle tärkeitä näkemyksiä, jotka syventävät valmistelussa saatua tietoa ja tuovat konkreettisia näkökulmia valmisteluun ja toimenpideohjelman toteuttamisen tuleviin hankkeisiin. Näkemykset liittyvät kokonaisuuteen ja yliopiston toimitilojen kehityksen tavoitteisiin, mutta myös asioihin, jotka tulee ottaa huomioon toimivaa kampusarkea kehitettäessä.

Toimenpideohjelma valmistellaan käsittelyyn marraskuun hallituksen kokouksessa.

1 Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Tiedekuntien tilat luovat fyysiset puitteet tieteellisen toiminnan ja opetuksen järjestämiselle. Toimitiloihin kuitenkin kiinnittyy merkittäviä kustannuksia vuokrien ja mm. ylläpitokustannusten osalta. Yliopistotasolla toimitiloihin liittyvät vuokratkustannukset ovat noin neljännes yliopiston vuosittaisesta perusrahoituksesta. Yliopistotasolla toimitilojen kehitystavoitteet linkittyvät yliopiston strategiaan rakentaa yhdessä kestävästä maailmaa.

Miten laajan vastuullisuuden (taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen, kulttuurillinen) näkökulmat nähdään toimitilojen kehityksessä ja minkälaisia mahdollisuuksia vastuullisuuden kehittämiseen näillä alueilla tunnistetaan? Millaisia tavoitteita tilakustannusten kehittymiselle osana yliopiston talouden kokonaisuutta tulisi nähdä?

1.1 Tiedekuntaneuvostot

Taloudellisuuteen ja vastuullisuuteen liittyvien tavoitteiden rinnalla tulee tiedekuntaneuvostojen näkemysten mukaan ottaa huomioon ensisijaisesti se, että tilat ovat tarkoituksenmukaiset ja ne tukevat toimintaa ja toimivaa arkea. Tiloissa nähdään suurimmaksi osaksi potentiaalia tiivistää tilankäyttöä, parantaa tilojen käyttöasteita ja lisätä yhteiskäyttöisyyttä sekä keskittää omaa toimintaa, osaltaan tunnistetaan myös toimenpiteillä aikaansaattava tuottavuuden lisäämisen tavoite. Yleisesti taloudellisten resurssien painopisteteiden siirtäminen seinistä ihmisiin saa kannatusta.

Näihin tavoitteisiin tarvitaan toimintatapojen kehittämistä ja työkaluja. Työkaluja tarvitaan myös tiedolla johtamiseen, jolla tuetaan vastuullista tilankäyttöä. Toimitilojen tulisi tukea yhteistyötä

kampuksilla sekä edistää sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä. Samaan aikaan tunnistetaan myös monipisteisen työnteon joustavuuden tuomia mahdollisuuksia.

Monikäyttöiset ja muuntojoustavat tilat, jotka palvelevat tulevaisuuden tarpeita työssä ja opiskelussa, monialaisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä nähdään tärkeiksi. Tiloilla tunnistetaan myös olevan brändi- ja vetovoimatekijöitä.

Tiedekunnat näkevät tasapuolisuuden toteuttamisen toimitilojen kehityksessä tärkeäksi. Todetaan myös, että jo aiemmin tehdyt tilatiivistykset tulisi ottaa huomioon. Osittain nousee esiin myös kahdella kampuksella toimiminen ja liikkumiseen liittyvät asiat.

Tiedekunnissa korostuu tarve olla itse taloudellisesti hyödyn saajana toimenpiteiden kautta ja nostetaan myös esiin mahdollisuuksia luoda itse keinoja tavoitteiden saavuttamiseen. Tilakustannusten vähentämiseksi esitetään myös tilojen alivuokrausta.

1.2 TREY

TREY korostaa lausunnossaan sitä, että taloudellinen näkökulma ei saa olla ainut toimintaa eteenpäin vievä voima. Vastuullisuuden eri näkökulmat ovat ylioppilaskunnan mielestä erittäin tärkeitä yliopiston tehtävien toteuttamisessa ja yliopiston tilat ovat yhteisön jäsenille tärkeitä kohtaamisen ja vuorovaikutuksen paikkoja, joilla on kulttuurillinen merkitys ja joita kehittäessä tulee ottaa huomioon myös tavoitteet hiilineutraaliuden suhteen. Ylioppilaskunta nostaa esille oppimistilojen osuuden tiloista kokonaisuudessa ja suhteessa opiskelijoiden määrään. Pandemiajakson jälkeen tilojen rooli sosiaalisessa kanssakäymisessä korostuu.

1.3 Yhteistoimintaneuvosto

Yhteistoimintaneuvosto korostaa lausunnossaan henkilöstön olevan yliopiston tärkein voimavara, joiden työrauha on taattava kehittämistoimenpiteitä tehtäessä.

Käsitys vastuullisuudesta suhteessa tilankäyttöön sekä sen tarkastelun periaatteet ja käytännöt on muodostettava suhteessa yliopiston tehtäviin ja niiden toteuttamisen mahdollisuuksiin. Tilankäytön tulee tukea yliopiston perustehtävien sujuvaa ja laadukasta toteuttamista. Taloudellisen vastuulliseen todetaan toteutuvan, kun yliopiston perustehtävien toteuttamisen edellytykset toteutuvat, mikä on edellytys yliopiston hyvälle tuloksellisuudelle ja talouden vakaudelle.

2 Toiminnan erityispiirteet

Toimitilakehitys ottaa huomioon eri käyttäjäryhmien ja tieteenalojen erilaiset intressit, tarpeet ja toiveet ja hakee ratkaisuja kokonaisuuden näkökulmasta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävästi ja tasapuolisesti.

Mitä erityisiä tarpeita tunnistetaan tulevaisuuden tiloille ja niiden käytölle (opetus, tutkimus, YVV)? Miten pandemiakokemusten nähdään vaikuttavan tilatarpeisiin?

2.1 Tiedekuntaneuvostot

Tiedekuntaneuvostot näkevät tärkeänä, että tulevat tilojen kehittämistoimenpiteet tukevat kunkin tiedekunnan toimintaa ja sitä kautta toimivaa arkea. Tiedekunnan nykyisessä sijoittumisessa nähtiin etuja sekä yhdellä että useammalla kampuksella toimimisesta. Vastauksissa osa tiedekunnista koki keskustasijainnin merkittävänä kulkemisen ja saavutettavuuden näkökulmasta.

Erot tiedekuntien toiminnoissa näkyvät mm. erityistilarpeissa. Osalle tiedekuntia tutkimus- ja laboratoriotilojen kehittäminen yhteiskäyttöisiksi voisi olla taloudellisesti toivottava ratkaisu. Osa tiedekunnista näkee monikäyttäjätilat ja sitä kautta jaetut resurssit tärkeinä. Kampukset nähdään yhteistyön alustana ympäröivään yhteiskuntaan ja työelämään sekä yritysten ja teollisuuden kanssa toimimiseen. Todettiin, että yhteistyö tutkimusekosysteemeissä saattaa lisätä tarvetta avata tiloja enemmän myös yhteistyökumppaneille.

Myös sosiaalinen ja kulttuurinen vastuullisuus ja sitä kautta yhteisöllisyyden säilyttäminen nähtiin tiedekunnissa tärkeänä. Tilojen tulisi tukea yhteisöllisyyttä; kohtaamisen ja yhdessä tekemisen paikkoja tulisi löytyä niin opiskelijoille, henkilökunnalle kuin sidosryhmillekin.

Pandemian jälkeiseen aikaan tulisi tiedekuntien mielestä pyrkiä varautumaan; hybridiajan tarpeet tulisi tunnistaa niin oppimisen kuin työntekeymisen osalta. Hybriditekeymisessä arvoa tuottaviksi nähdään hybriditekeymistä tukevat tilat, ajanmukaiset laitteistot, varustelut, laadukas infra ja yhteen saatetut huippuosaajat. Tilojen kehittämistä tulee tiedekuntien mukaan tehdä tiiviissä yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Yhteistä keskustelua tulevaisuuden tarpeista, tavoitteista ja toimintatavoista tulee käydä yhdessä koko yhteisön kanssa. Myös tiedekuntien substanssiosaamista toivottiin paremmin hyödynnettävän.

2.2 TREY

Ylioppilaskunta toteaa, että tilojen kehittämisessä tulee huomioida oppimisen ja pedagogiikan kehittämisen tarpeet, sekä digitalisaation vaikutukset. Hybridiopiskelu tulee lisäämään itsenäiseen opiskeluun, hiljaiseen työskentelyyn ja ryhmätyöskentelyyn sopivien tilojen tarvetta, ergonomianäkökulmat huomioiden. Järjestötilat, ryhmätyötilat ja kampusravintolat nähdään merkittävinä, kohtaamisen ja vuorovaikutuksen paikkoina, jotka tulee huomioida kehittämistyössä.

2.3 Yhteistoimintaneuvosto

Yhteistoimintaneuvosto korostaa, että monipuolisia toimintaa vastaavia ympäristöjä tarvitaan myös jatkossa ja niitä tulee kehittää muuttuvien tarpeiden mukaan eikä tilankäytön trendeihin tai taloustilanteen heilahteluihin perustuen tai nojaten.

Laajan, myös kansainvälisen ympäristön huomioivan tiedeyhteisön monipuoliset kohtaamisen ja yhteisöllisyyden tarpeet tulee huomioida osana tilakehitystä, niin työympäristöjen kuin kohtaamista tukevien ympäristöjen osalta. Työympäristöjä kehitettäessä tulee huomioida erilaiset säilytyksen ja siihen liittyvän tietosuojan ja tietoturvan tarpeet.

Kirjastoilla nähdään välttämätön rooli tieteellisen tiedon saavutettavaksi tekemisessä, mutta myös hiljaisina ja yhteisöllisinä oppimistiloina. Kehittämisessä tulee huomioida niin fyysiset, kuin digitaaliset aineistot ja niiden saavutettavuus. Lausunnossa todetaan, että digitalisaatio ei tule koskaan ulottumaan kaikkeen merkittävään tutkimukseen.

Opiskelijoiden akateemisen asiantuntijuuden kehittyminen edellyttää monimuotoisia fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä oppimisympäristöjä digitaalisten oppimisympäristöjen lisäksi. Oppimisympäristöjen suunnittelun ja kehittämisen tulee perustua tutkittuun tietoon sekä mahdollisiin talallisiin, fyysisiin ja teknologisiin ratkaisuihin sekä pedagogian ja oppijoiden tarpeisiin.

Arjessa etä- ja lähiopetuksen vaihtelu päivän aikana tulee ottaa huomioon tilaratkaisuissa.

3 Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Toimitilat luovat toiminnan fyysiset puitteet ja ovat tärkeä toiminnan alusta. Tilojen käytössä on perinteitä ja toimintamalleja, jotka ovat muotoutuneet osaksi toimintakulttuuria. Tiloihin liittyvä muutos voidaan myös nähdä uhkana nykyisen toiminnan vakiintuneille käytännöille ja periaatteille sekä akateemisen työn edellytyksille.

Miten toimitilakehitys ja sen tavoitteet nähdään ja minkälaista muutosjohtamista ja tukea tavoitteiden läpivientiin tarvitaan? Miten toimitilakehitystä tulisi johtaa ja sen edistäminen vastuuttaa tiedekunnassa? Minkälaiset kannustimet tukisivat tiedekuntaa muutoksen toteuttamisessa? Minkälaiset valmiudet toimitilakehitykseen ovat?

3.1 Tiedekuntaneuvostot

Tiedekuntaneuvostojen vastauksissa korostuvat tahtotilat olla vahvasti suunnittelussa ja kehittämisessä mukana varmistamassa muutoksen onnistumista ja tiedekunnan sitoutumista. Muutosten onnistuneessa läpiviennissä merkittäväksi nähdään opiskelijoiden ja henkilöstön kuuleminen ja tiivis yhteistyö ja vuoropuhelu läpi suunnittelun. Myös viestinnän avoimuus koettiin tärkeäksi.

Valmiudet monipistetyöskentelyyn vaihtelevat tiedekuntakohtaisesti ja kehittämistyössä. Tiedekunnissa monipistetyöskentely ja sen mahdollisuudet nähdään positiivisina, mutta sen soveltaminen tehtäviin, joissa edellytetään tiivistä ja läheistä keskinäistä vuorovaikutusta kuten opetustehtävissä ja tutkimusryhmien toiminnassa, mallin soveltaminen koetaan haastavaksi.

Osa tiedekunnista näkee, että tilakehityksestä koituvat säästöt tulisi ohjata tiedekunnalle ja muuhun toimintaan. Osassa vastauksia myös nähdään, että tiedekuntien tulisi saada itse päättää omista säästötoimenpiteistä.

Tehtävissä toimenpiteissä tulisi huomioida tulevaisuuden opiskelijavolyymien kasvu tai tiedekuntien muut uudistumisen tarpeet luomalla joustavia ja muuntuvia tilaratkaisuja.

3.2 TREY

Ylioppilaskunta nostaa esiin, että kampuksilla tulisi olla hyvin saavutettavia rauhallisia tiloja itsenäistä opiskelua ja hybridiopiskelua varten. Sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi tarvitaan myös yhteisöllistä tilaa vapaamuotoista toimintaa varten. Muita tiloja voitaisiin avata opiskelijoiden ja muun yhteisön käyttöön ja luoda mahdollisuuksia esim. ryhmä- tai muulle työskentelylle silloin, kun tilat eivät ole opetuskäytössä.

Ylioppilaskunta toteaa, että tilat ovat yhteisölle tärkeitä ja niiden kulttuurillisen ja sosiaalisen merkityksen huomioiminen on keskeistä, toimitilakehityksessä avoin ja läpinäkyvä viestintä on oleellista. TREY painottaa opiskelijayhteisön ja ylioppilaskunnan halukkuutta olla mukana valmistelutyössä ja kehittämisessä.

3.3 Yhteistoimintaneuvosto

Yhteistoimintaneuvoston mukaan ensin tulee selvittää, mitä muutoksia yliopiston perustoiminnot edellyttävät. Neuvosto toteaa, että tarvitaan toiminnan mahdollistavat tilat, ja tilakehityksessä tulee kuunnella toimijoita. Lausunnossa myös huomautetaan, että yliopistossa kaikki perustuu tutkimukselle ja on sen vuoksi jatkuvasti muutoksessa: tiede ja sen opettaminen muuttuu koko ajan. Ulkoiset muutokset, kuten toimitilojen muutokset, haittaavat ja hidastavat sisäistä, toiminnasta itsestään nousevaa muutosta.

4 Toimintakulttuurin kehittyminen

Monialayliopiston toimintakulttuurin rakentaminen edellyttää luottamusta rakentavia prosesseja. Tiloilla, jotka tukevat synergiaa ja yhdessä tekemistä, voidaan tukea niin yhteisön sisäisiä yhteistyön ja vuorovaikutuksen tarpeita kuin avata toimintaamme ulospäin kaupunkiseutuun ja toimintaympäristöön.

Mitä mahdollisuuksia tunnistetaan tilojen kautta edistää yhteistä monialayliopiston toimintakulttuuria ja tukea yhteisön rakentumista, opiskelijoiden kiinnittymistä yliopistoon ja alumnien sitoutumista? Mitä yhteistyön mahdollisuuksia ja hyötyjä yhteisön sisällä on ja kuinka niitä tulisi edistää/ne tulisi huomioida toimitilaratkaisuin? Miten kampukset voisivat tukea YVV-toimintaa ja tukea vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa?

4.1 Tiedekuntaneuvostot

Tiedekuntaneuvostojen vastauksissa nousee esille se, että tilaratkaisuilla voidaan edistää yhteisöllisyyttä ja monitieteellistä yhteistoimintaa. Osa tiedekunnista kokee olevansa kansainvälisiä ja tilaratkaisuilla voidaan tukea yhteisöön kuulumista. Tiloilla on merkitys myös maine- ja bränditekijöinä.

Tilojen taloudellisen ja ekologisen kestävyuden kehittäminen on tärkeää, ja ne varmistavat paitsi tiedekunnan tulosten kehittymistä myös arvojen mukaista toimintaa. Tilojen suunnittelun rinnalla toivotaan aktiivista toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisiä tilankäytön periaatteita.

Opiskelijat ovat tärkeä osa yhteisöä ja heidät tulee ottaa mukaan suunnitteluun. Opiskelijoiden toivotaan kiinnittyvän oman yliopiston toimintaan ja tässä opiskelua hyvin tukevat tilat ovat merkittävässä roolissa.

Keskustakampuksen keskeinen sijainti ja helppo saavutettavuus nousee lausunnoissa esille. Kampus koetaan olevan lähellä opiskelijoita, henkilökuntaa ja sidosryhmiä ja sen näkyminen Tampereen kaupunkikuvassa nähdään vetovoimatekijänä.

4.2 TREY

Ylioppilaskunta tunnistaa tilojen roolin toimintakulttuurin, yhteisön rakentumisen ja opiskelijoiden yhteisöön kiinnittymisen osalta keskeiseksi niin opiskelijoiden keskinäisen yhteistyön, opiskelijoiden ja henkilöstön yhteistyön sekä tieteenalojen ja tiedekuntien välisen yhteistyön kannalta. Tässä TREY näkee monimuotoisen opiskelijatoiminnan tilojen roolin keskeiseksi ja järjestötilojen huomioimisen nykyisiin tiloihin muutoksia tehtäessä tärkeäksi.

Monialayliopistossa tarvitaan tiloja opiskelijoiden poikkitieteellisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen ja opiskelijoiden monipuoliseen käyttöön ryhmä- ja kokoustiloja. Esille nostettiin myös henkilöstön saavutettavuus sekä eri yhteisöryhmien välistä toimintaa tukevat yhteiset työskentely- ja taukotilat. TREYn mukaan alumnitoiminnan ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmasta tilojen tulisi mahdollistaa laaja kanssakäyminen ja tutustuminen yliopistossa toteutettavaan tutkimus- ja opetustoimintaan.

4.3 Yhteistoimintaneuvosto

Yhteisöllistä tekemistä voidaan tukea yliopiston eri sidosryhmät ja niiden tarpeet huomioivilla yhteisillä, helposti saavutettavilla ja avoimilla tiloilla, jotka ovat erillään varsinaisista työpisteistä. Myös varattavia isoja tiloja yhteiseen tekemiseen tarvitaan.

5 Muita esille tuotuja näkökulmia

Vastauksissa nousi myös esille muita näkökulmia ja asioita huomioitavaksi valmistelutyössä ja kampusten ja toimitilojen kehityksessä.

Opiskelijoiden ja henkilöstön määrän nähdään tulevaisuudessa kasvavan, mikä aiheutti osalle tiedekunnista huolen tilojen riittävydestä tilavähennyksien jälkeen ja esimerkiksi tilojen osoittamisesta tutkimushankkeisiin tuleville tai uusille työntekijöille.

Osa tiedekunnista korosti toimivansa myös muissa kuin tiedekunnan tiloissa. Opetustiloja käytetään jo tällä hetkellä jaetusti.

Tiedolla johtamisen työkalut toimitilakehitykseen liittyen koettiin tärkeiksi. Selkeällä, ajantasaisella ja käytettävällä tiedolla koskien tiloihin liittyviä kustannuksia, tilojen määrää ja tilankäyttöä on keskeinen rooli tiedekuntien työssä ja vastuullisen tilankäytön tarkastelussa myös jatkossa. Myös tietoverailuja tiedekuntien välillä kaivattiin. Tässä koettiin olevan parannettavaa.

Yliopiston oman tutkimustiedon parempaa hyödyntämistä esimerkiksi työympäristöjen kehityksessä toivottiin lisättävän.

Erityisiin käsitteisiin ja niiden käyttöön ja ymmärrettävyyteen valmisteluasiakirjoissa pyydettiin kiinnittämään huomioita jatkossa.

Suunnitelmien huomautettiin olevan yleistasoisia. Suunnitelmat eivät avaa mitä muutoksia yksittäisille eri ryhmien työntekijöille voi seurata.

Yhteenveto hallituksen, konsistorin ja johdon yhteisestä 8.10.2021 järjestetystä työpajasta

Yliopiston hallituksen, konsistorin ja johdon työpaja yliopiston toimitilojen kehittämisen toimenpideohjelmasta järjestettiin Tampere-talossa 8.10.2021. Alustusten jälkeen työpajassa keskusteltiin kuudessa eri ryhmässä joista osa oli hybridejä. Keskustelun neljä teemaa olivat samat kuin yliopistoyhteisön lausuntokierroksella: taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö, tulevaisuuden tilatarpeet opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen näkökulmista, muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen sekä toimintakulttuurin kehittymiseen liittyvät tilalliset asiat.

Yhteenveto on koostettu ryhmätyöskentelyn tuotoksena Howspace -alustalle kirjatusta kommentteista.

1 Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Tilat luovat fyysiset puitteet tieteellisen toiminnan ja opetuksen järjestämiselle. Toimitiloihin kuitenkin kiinnittyy merkittäviä kustannuksia vuokrien ja mm. ylläpitokustannusten osalta. Yliopistotasolla toimitiloihin liittyvät vuokratkustannukset ovat noin neljännes yliopiston vuosittaisesta perusrahoituksesta. Yliopistotasolla toimitilojen kehitystavoitteet linkittyvät yliopiston strategiaan rakentaa yhdessä kestävästä maailmaa.

1.1 Mitä laaja vastuullisuus merkitsee kampusten kehityksessä?

Laaja vastuullisuus = ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurillinen

Laaja vastuullisuus merkitsee monialayliopiston moninaisten toiminnan tarpeiden ymmärtämistä. Tilojen kehittäminen toiminnan tarpeita vastaaviksi mahdollistaa tilankäytön tehostamisen, vähentää hukkatilaa, parantaa tilojen käyttöasteita ja tuo sitä myöten myös kustannussäästöjä. Rakennusten ja tilojen kunto, niiden määrä sekä esimerkiksi käytetyt lämmitys- ja ylläpitoratkaisut ovat merkittävässä osassa niin taloudellisen kuin ekologisen vastuullisuuden näkökulmista.

Ryhmissä todettiin, että tilat ovat tukemassa yhteisön rakentumista, yhteisen toimintakulttuurin syntyä sekä yhteisön ja yksilöiden hyvinvointia.

1.2 Miten yliopiston tilakustannusten osuuden tulisi kehittyä tulevaisuudessa suhteessa yliopiston perusrahoitukseen?

Keskustelussa todettiin, että yliopiston perustehtävien; tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikuttamisen turvaaminen ja niiden toimintaedellytysten vahvistaminen kulkevat käsikädessä myös tilojen kehittämisen kanssa. keskusteluissa todettiin, että tilat eivät saa olla itsetarkoitus, mutta niiden tulee olla asianmukaiset ja riittävät. Tilakustannusten tulisi laskea nykyisestä ja resursseja tulisi suunnata ihmisiin ja osaamiseen.

Kustannusten jakautuminen eri tiedekuntien välillä nähtiin ryhmissä eri tavoin. Osa ryhmistä totesi, että kustannusten tavoitetaso voidaan asettaa kokonaisuuden näkökulmasta, mutta siitä tulee voida poiketa jakautumisessa tiedekuntien ja toimintojen välillä. Toisilla ryhmillä tehtävien toimenpiteiden yhdenvertaisuus kampuksittain nousi keskustelussa esiin. Kustannussäästöjä tulisi etsiä myös ulkoisista palveluostoista sekä tutkia tilakustannusten kattamista muulla rahoituksella. Tilakustannusten vertaamista muiden yliopistojen vastaaviin kustannuksiin toivottiin myös.

2 Tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle

Toimitilakehitys ottaa huomioon eri käyttäjäryhmien ja tieteenalojen erilaiset intressit ja tarpeet ja hakee ratkaisuja kokonaisuuden näkökulmasta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävästi ja tasapuolisesti. Mitä ovat yliopiston ydintoimintojen näkökulmasta tunnistettavat tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle?

2.1 Tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle opetuksessa?

Keskusteluista nousi esiin, että uuden pedagogiikan ja hybridityöskentelyn tarpeet haastavat nykyisiä tilojamme ja niiden tarpeet tulee ottaa huomioon tilakehityksessä ja tiloja varusteltaessa. Oppimisen tulevaisuuden tarpeiden tulee määrittää tilakehityksen suuntaa, ei toisinpäin. Tähän tarvitaan yhteistä keskustelua niin opiskelijoiden, opettajien kuin pedagogiikan kehittäjienkin kesken.

Keskustelijat summasivat, että oppimista tapahtuu luentosalien ja oppimistilojen ulkopuolella ja opiskelijoiden tilantarve muuttuu ja kasvaa hybridimallin myötä. Jatkossa tarvitaan enemmän tiloja itsenäiseen ja hiljaiseen oppimiseen, ryhmätyöskentelyn tarpeisiin sekä esimerkiksi etäopetuksen seuraamiseen. Oppimistilojen ja niiden varusteluiden tulee olla joustavia, muuntuvia, hyvin saavutettavia, esteettömiä ja hyvää ergonomiaa tukevia.

Tilojen tulee tukea opiskelijoiden, opettajien ja sidosryhmien kohtaamista ja vuorovaikutusta ja esimerkiksi järjestötilojen rooli nähtiin tärkeäksi.

2.2 Tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle tutkimuksessa?

Tiedekuntien ja tutkimuksen erilaiset tarpeet tulee huomioida tilakehityksessä. Eri tutkimusaloilla tilatarpeet vaihtelevat merkittävästi, eikä yksi malli sovi kaikille. Ryhmät totesivat, että tutkimusrauha on tärkeää, mutta myös kokeilukulttuuria tarvitaan. Monipisteinen tekeminen näkyy myös tutkimustyössä ja tiloja tarvitaan esimerkiksi paljon matkustaville ja monipisteisesti työskenteleville.

Kansallisesti ja kansainvälisesti jaetut tutkimusinfra edistävät työelämän ja yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä. Tutkimusympäristöjen virtualisoinnit mahdollistavat tutkimuksen paikkariippumattomuuden ja avaavat uusia mahdollisuuksia yhteistyöhön, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

2.3 Tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa?

Keskusteluista nousi, että kampukset nähdään alustoina kohtaamiselle, tapahtumille, konferensseille sekä poliittiselle ja yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Kampusten avautuminen ympäröivään yhteiskuntaan on tärkeää. Tarvitaan tiloja, jotka tuovat yhteen eri sidosryhmät, yhteistyökumppanit, yritykset, kolmannen ja julkisen sektorin toimijat. Eri sidosryhmät nähdään tärkeänä osana kampuksia, joiden kiinteällä läsnäololla nähdään myös mahdollisuuksia lisätuloihin, tilojen ulosvuokraamisen näkökulmasta.

3 Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Toimitilat luovat toiminnan fyysiset puitteet ja ovat tärkeä toiminnan alusta. Tilojen käytössä on perinteitä ja toimintamalleja, jotka ovat muotoutuneet osaksi toimintakulttuuria. Tiloihin liittyvä muutos voidaan myös nähdä uhkana nykyisen toiminnan vakiintuneille käytännöille ja periaatteille sekä akateemisen työn edellytyksille.

3.1 Miten muutosta tulisi johtaa tiedekuntatasolla?

Ryhmät totesivat, että muutos vaatii laajaa keskustelua ja edistämistä yliopistotasolla, toimintayksiköissä ja eri toimielimissä. Muutoksen johtamisen näkökulmasta on tärkeää, että toimeenpano tapahtuu tiedekunnissa yhteisten suuntaviivojen saattamana, tiedekuntatasolla omassa yhteisössä ja opiskelijoiden tarpeet huomioiden. Tiedekuntien tulisi voida toteuttaa asetettua yhteistä tavoitetta omista lähtökohdistaan käsin. Osa ryhmistä mainitsee, että tiloista saatavat säästöt tulisi osoittaa tiedekunnan omaan käyttöön.

Muutoksen oikea ajoittaminen ja tavoitetason realistinen asemointi auttaa onnistumisessa. Lähtökohtana muutoksessa ja sen johtamisessa on ymmärtää tiedekuntien ja yksilöiden erilaiset tarpeet. Prosessi tulee johtaa huolella ja osallistaen. Yhteisön yhteisten vaikutuskanavien löytäminen on tärkeää, jotta avoimuus ja keskustelu läpi muutosprosessin toteutuu. Muutoksen tuomat hyödyt tulee sanoittaa ja viestiä yhteisölle.

Tiedekunnissa on perustettu kampuskehitystyöryhmiä, jotka vievät keskustelua tiedekunnissa eteenpäin.

3.2 Miten pandemian parhaat kokemukset voidaan hyödyntää?

Hyvät kokemukset tulisi ensin tunnistaa koko yhteisön tasolla, jotta parhaimmat toimintamallit voitaisiin hyödyntää laajasti ja hallitusti.

Keskusteluista nousi pandemiaan liittyviä teemoja muun muassa tekemisen paikkariippumattomuudesta, joustavuuden lisääntymisestä, työn ja yksityiselämän yhteensovittamisesta, ajansäästöstä, kulkemisesta, monipisteisestä työskentelystä sekä kohtaamisen merkityksestä.

3.3 Tarvitaanko muutoksen toteuttamiseen kannustimia?

Osassa keskusteluja todettiin, että tilakehityksestä tulevat säästöt tulisi ohjata tiedekunnalle.

Muutoksen tuomien positiivisten vaikutusten osoittaminen ja luottamuksen rakentaminen tulevaan ja siihen, että työn edellytykset säilyy tai paranee muutosten myötä, nähtiin tärkeänä. Yksilön kannalta turvallisuuden tunne ja yksilön tarpeiden kuuleminen nousi keskusteluista esiin.

Keskustelua käytiin myös entistä joustavammista mahdollisuuksista tehdä työtä paikkariippumattomasti, esimerkiksi monipistesopimuksen myötä.

4. Toimintakulttuurin kehittyminen

Monialayliopiston toimintakulttuurin rakentaminen edellyttää luottamusta rakentavia prosesseja. Tiloilla, jotka tukevat synergiaa ja yhdessä tekemistä, voidaan tukea niin yhteisön sisäisiä yhteistyön ja vuorovaikutuksen tarpeita kuin avata toimintaamme ulospäin kaupunkiseutuun ja toimintaympäristöön.

4.1 Miten tilojen kautta voidaan edistää monialayliopiston toimintakulttuuria, yhteisön rakentumista, opiskelijoiden kiinnittymistä yliopistoon ja alumnien sitoutumista?

Ryhmät nostivat keskusteluissaan, että tarvitaan yhteisön kohtaamista ja yhteistä tekemistä tukevia tiloja. Monitieteisten tilojen yhteiset esiintulot ja monitieteisyyden näkyminen tiloissa ja tilaisuuksissa edistävät yhteisen toimintakulttuurin syntymistä.

Keskustelussa todettiin, että monialaisen opiskelijakulttuurin muodostumista voidaan edistää muun muassa monialaisilla tutkinto-ohjelmilla, jotka yhdistävät eri alojen opiskelijoita ja henkilöstöä. Kampusten ja sen tilojen tulee olla tarpeeksi viihtyisiä ja vetovoimaisia, jotta kampuksille tullaan.

4.2 Mitä mahdollisuuksia jaetut tilaresurssit tuovat yhteistyölle ja monipisteiselle tekemiselle?

Ryhmäkeskusteluista nousi esiin, että monipisteisyys ja yhteiset tilat mahdollistavat yhteistyön ja uusien kohtaamisten syntymistä sekä dynaamisemman ja tehokkaamman kapasiteetin hyödyntämistä. Keskustelussa todettiin kuitenkin myös, että monipisteinen malli ei vastaa kaikkien tutkimusalojen ja -ryhmien tarpeita eikä toimi kaikissa elämäntilanteissa.

4.3 Miten kampukset voisivat tukea YVV-toimintaa ja vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa?

Yhteisön sidosryhmien näkymisen kampuksilla todettiin ryhmien keskusteluissa elävöittävän kampuksia ja yliopiston toimintaa. Yliopisto nähdään tärkeänä osana Tamperetta ja eri toimijoiden laaja näkyminen kampuksilla koettiin merkittäväksi.

Rakennetun ympäristön tiedekunnan (BEN) tiedekuntaneuvoston lausunto yliopiston toimitiloja koskevasta toimenpideohjelmasta

Tiedekuntaneuvosto käsitteli yliopiston toimitiloja koskevaa toimenpideohjelmaa kokouksessaan 6.10.2021. Kokouksessa valmisteltiin neuvoston lausuntoa asiaan ja valmistelua jatkettiin kokouksen jälkeen tiedekuntaneuvoston Teamsissa. Kampuskehitys pyysi kommentteja neljään eri kehittämiseen liittyvään osa-alueeseen. Lisäksi tiedekuntaneuvosto jätti yleisiä kommentteja asiaan.

1. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Nykyisissä tiedekunnan tiloissa ja tilankäytössä on potentiaalia parantaa suhteessa eri tarpeisiimme. Tällä hetkellä tilamme ovat osittain epätarkoituksenmukaisia. Tiloissa on esimerkiksi paljon vajaakäyttöä ja osa tiloista on väärän kokoisia tarpeeseen sekä kasvaviin opiskelijamääriin nähden. Ajatus siirtää taloudellisten resurssien painopistettä seinistä ihmisiin on kannatettava.

Edistämme tiedekunnassa tutkimuksessa ja koulutuksessa kestäväen kehityksen ja kestäväen rakennetun ympäristön teemoja, joten haluamme myös itse toimia näiden mukaisesti edistämällä tilojen tehokasta ja vastuullista hyödyntämistä. Olisi syytä selvittää erilaisten toimintatapojen mahdollisuuksia, esim. tilojen yhteiskäyttö, uudistettavat varausjärjestelmät, tilojen avaaminen myös opiskelijoille ja yli yksikkörajojen.

Tärkeää kehittämisessä on huomioida taloudellisen ja ekologisen kestävyys lisäksi myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Tilojen tulee tukea toimintaa ja lisätä synergiahyötyjä. Tärkeää on, että tilat myös tukevat yhteisöjen ylläpitoa ja syntymistä sekä yhteisöllisyyden vahvistumista läpi tiedekunnan. Toivomme, että kehityssuuntana ei ole vain tiloista luopuminen, vaan kehitämme yhdessä myös uudenlaisia, toimivampia tiloja. Tilaratkaisujen avulla voitaisiin tukea sekä tiedekunnan ja tiedekuntarajoja ylittävää monialaista yhteistyötä ja toisaalta myös luonnollisia kotiyhteisöjä.

Neuvostolle toimitetussa taustamateriaalissa puhutaan vastuullisuudesta (taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen), mutta ei määritellä, mitä ne tarkoittavat kampuskehityksen näkökulmasta. Materiaalissa painottuu taloudellinen vastuullisuus, joten muita vastuun aspekteja voisi suunnitelmassa sanoittaa paremmin ja avata, mitä vastuullisuus kampuskehityksessä tarkoittaa.

2. Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet

Tiedekunnan opetuksen, tutkimuksen sekä opiskelijayhteisöjen erityisyyttä tulisi pystyä tukemaan tilaratkaisuilla. Tiedekunnan yksiköiden tilat sijaitsevat jo nykyään lähellä toisiaan samassa rakennuksessa, eikä näiden suhteen ole tarvetta sijoittua uudelleen. Myös laboratoriot on sijoitettu tiedekunnan muiden tilojen välittömään läheisyyteen, mikä helpottaa toimintaa. Rakennushalli on erittäin tärkeä kokeelliselle tutkimukselle; vahvat kokeellisen tutkimuksen valmiudet ovat osa tiedekunnan tutkimuksen kansainvälistä kilpailukykyä ja profiilia. Muita erikoistiloja ovat muut laboratoriot sekä opetuksen puolella esimerkiksi arkkitehtuurin piirustussali sekä taideluokka. Näiden säilyttäminen ja huomiointi suunnittelussa on tärkeää. Tiedekunnalla on myös omaa tiloihin liittyvää osaamista sekä kehittämishankkeita, jotka on hyvä huomioida jo suunnitteluvaiheessa.

3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Haluamme tiedekuntana olla mukana suunnittelussa ja varmistamassa muutoksen onnistumista sekä tiedekunnan sitoutumista. Näemme kehittämisessä paljon mahdollisuuksia, mutta aiempien kokemusten perusteella myös huomioitavia riskejä ja ongelmakohtia. Yhteiskehittäminen yhteisönä mahdollistaa paremman muutosjohtamisen, viestinnän sekä tilaratkaisut, jotka palvelevat aidosti tarpeitamme. Tilaratkaisujen kehittäminen on myös yksi tiedekunnan omista kehittämisen painopisteistä vuosille 2022–2024.

Olemme vasta palaamassa pandemiatilanteesta ja pakotetusta etätyöskentelystä kohti uutta normaalia ja kohtaamisten renessanssia. Uudet tilatarpeet, tarve työskentelytiloille sekä yhteisöllisyydelle ovat sekä henkilökunnan että opiskelijoiden osalta vasta selviämässä. Etätyötä oli paljon jo ennen pandemiaa ja tilat olivat vajaakäytöllä. Erityisesti työtiloissa voisi olla tiivistämisen varaa siirtymällä yhä vahvemmin ns. monitilakäyttöön. Valmiudet monipistetyöskentelyyn vaihtelevat työntekijöiden välillä. Tässä tulisi huomioida riittävästi erilaiset käyttäjät ja samalla hakea yhdenvertaisuutta. Muita tiloja voitaisiin avata opiskelijoiden ja muun yhteisön käyttöön ja luoda mahdollisuuksia esim. ryhmä- tai muulle työskentelylle silloin, kun tilat eivät ole opetuskäytössä.

Tiedekunnassa on vahvaa tiloihin liittyvää osaamista, joten haluamme olla aktiivisesti yhteiskehittämässä omia tilojamme. Suunnitteilla on myös tiedekunnan tutkimusaloja yhdistävä TOSI-tilat hankeaiho, jolla voidaan vastata kampuskehittämisen ydinkysymyksiin ja -haasteisiin myös oman tiedekuntamme ulkopuolella.

4. Toimintakulttuurin kehittyminen

Halutamme löytää uusia tilaratkaisuja, jotka edistävät yhteisöllisyyttä ja avaavat tarvittaessa rajapintoja myös monitieteelliselle yhteistoiminnalle. Erityisen tärkeää olisi kuitenkin avata tiedekunnan sisällä uusia mahdollisuuksia tilaratkaisuja ja toimintakulttuuria kehittämällä. Samalla on kuitenkin keskeistä ylläpitää ja vahvistaa jo olemassa olevia yhteisöjä ja yhteisöjen kiinnittymistä yliopistoon.

Taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävien tilaratkaisujen tekeminen on tärkeää. Sosiaalista ja kulttuurista vastuullisuutta voidaan edistää yhteisöllisyyttä edistäviä ja inspiroivia tiloja kehittämällä. Tilojen taloudellisen ja ekologisen kestävyuden kehittäminen on tärkeää, ja ne varmistavat paitsi tiedekunnan tulosten kehittymistä myös arvojemme mukaista toimintaa. Onnistuminen vaatii tilojen suunnittelun rinnalla aktiivista toimintakulttuurin kehittämistä ja pelisääntöjen luomista. Yhteisöön on luettava mukaan myös opiskelijat ja heidät tulee osallistaa suunnitteluun.

+ Tiedekuntaneuvoston yleiskommentit

Osa materiaalissa esitetyistä valituista mittareista ja tunnusluvusta vaikutti epätarkoituksenmukaisilta eikä materiaalista oikein selvinnyt, mihin näitä hyödynnetään. Taustamateriaaliin toivottiin tiedekuntien välisiä vertailulukuja. Lisäksi laskelmissa opiskelijat käyttäjäryhmänä puuttui kokonaan.

Tiedekunnat toimivat laajasti kampuksella. Vaikka tiedekunnan pääasiallinen toiminta sijoittuu Rakennustaloon, käytämme myös paljon muita tiloja. Erityisesti opiskeluun ja opetukseen liittyvät tilat on hajautettu ympäri kampusta ja toisaalta Rakennustalon saleja käyttävät myös muut koulutusohjelmat. Kehittämistä tulee siis tarkastella yhtenä kokonaisuutena yhteistyössä eri tiedekuntien kanssa esimerkiksi Hervannan kampuksen tekniikan opetuksen ja DIA-koulutuksen tarpeiden suhteen.

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekuntaneuvoston lausunto yliopiston toimitiloja koskevan toimitilaohjelman valmisteluun

1. Yleistä

Kampuskehityksen toimittama tausta-aineisto sisältää Kasvatustieteiden yksikköä ja Normaalikoulua koskevia tietoja ja lukuja, joten tiedekuntaneuvoston lausunnossa keskitytään näiden yksiköiden käytössä oleviin tiloihin ja niihin liittyviin näkökulmiin. Kielikeskusta koskevien taustatietojen puuttuessa Kielikeskus ei ole mukana lausunnossa.

Kampuskehityksen tavoitteena on kehittää kampuksia tukemaan yliopiston tavoitteita ja toiminnan tarpeita kampusten arjessa. Tämä tavoite on tiedekuntaneuvoston näkemyksen mukaan kuitenkin muuttunut matkan varrella. Aikaisemmin käydyt keskustelut kampuskehityshankkeen kanssa keskittyivät toiminnallisuuden rakentamiseen, nyt keskiöön on noussut talous. Lisäksi olisi tärkeää erottaa, mikä on yt-neuvottelua ja mikä on kampuskehitystä. Molemmilla prosesseilla on taloudellisia tavoitteita sekä vahvat toiminnalliset tavoitteet.

Kampuskehityksessä olisi tärkeää keskittyä oppimisympäristöjen ja tutkimusympäristöjen kehittämiseen ja integrointiin yliopistoyhteisöön monitieteisyyden rakentamiseksi tavoitteena päätyä nykyistä parempiin ratkaisuihin. Tausta-aineiston perusteella näyttää kuitenkin siltä, että on kyse puhtaasti säästötoimenpiteistä. Lisäksi tausta-aineistossa esitettyjä lukuja on hankala tulkita ja tehdä niiden perusteella päätelmiä talouden tilanteesta osana kampuskehityksen perusteluja. Numeroita on syytä tutkia ja kyseenalaistaa, koska niillä perustellaan isoja päätöksiä samalla, kun lukuja voi myös rakentaa ja tulkita toisin. Yliopisto ei ole myöskään pystynyt esittämään konkreettisia esimerkkejä siitä, miten sijoitustuottoja käytetään opetuksen ja tutkimuksen tueksi.

2. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Miten tiedekunta näkee laajan vastuullisuuden (taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen, kulttuurillinen) näkökulmat toimitilojen kehityksessä ja minkälaisia mahdollisuuksia vastuullisuuden kehittämiseen näillä alueilla on tiedekunnassa tunnistettu? Millaisia tavoitteita tiedekunnan tiedekuntaneuvoston mielestä tulisi asettaa tilakustannusten kehittymiselle osana tiedekunnan talouden kokonaisuutta?

Tiedekunnalla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa tilavuokrien suuruuteen, jotka vuokranantaja määrittelee. Tilakustannuksia on mahdollista vähentää oikeastaan ainoastaan vähentämällä tiloja ja lisäämällä niiden monikäyttöisyyttä ja yhteiskäyttöisyyttä. Samalla täytyy pitää huolta tilojen toiminnallisuudesta. Jos työskentelyssä siirrytään tilojen vähentämisen vuoksi omista työpisteistä kohti jaettuja työpisteitä, siirtää se todennäköisesti henkilöitä yhä enemmän etätyöhön. Tässä ratkaisussa 1) työntekijät asettuvat eriarvoiseen asemaan taloudellisen ja sosiaalisen elämäntilanteensa perusteella (kaikilla ei mahdollisuutta rauhalliseen ergonomiseen työtilaan kotona), 2) työn siirtyminen yliopistolta koteihin ei vähennä työtilan tarvetta kokonaisuutena (=vastuu ekologisesta kestävydestä siirtyy yliopistolta työntekijälle). Työtilojen suunnittelussa olisikin tärkeää ottaa huomioon tarvenäkökulma – millaiset resurssit kenelläkin on käytettävissä. Samalla olisi huomioitava, miten yliopisto kompensoi etätyön kuluja muun muassa kalusteiden, laitteiden ja sähkön sekä tietoliikenneyhteyksien osalta. Olisi kuitenkin hyvä, jos painotusta voitaisiin kokonaisbudjetissa siirtää tilakustannuksista henkilöstökuluihin.

Taloudelliseen ja vastuulliseen tilankäyttöön liittyy mahdollinen tiedekunnan toiminnan hajauttaminen useammalle kampuksille. Opiskeluun tiedekunnan koulutusohjelmissa kuuluu harjoittelujen vuoksi paljon liikkumista paikasta toiseen (ks. tarkemmin alla). Jos sekä opiskelijat että opettajat liikkuvat päivittäin kolmen eri pisteen (Hervanta – keskusta – Nekalan Norssi) välillä, miten käy hiilijalanjälkitavoitteen sekä tehokkaan opiskelu- ja työpäivän ajankäytön? Opiskelijoilla on vaikeuksia jo nykyisin sovittaa yhteen aikatauluja Nekalan Norssin harjoittelujen ja keskustakampuksen lähiopetuksen kanssa, ja Hervannasta käsin tilanne hankaloituisi nykyisestä, sillä Hervannan ja Nekalan Norssin välinen julkinen liikenne ei ole riittävän toimiva.

Muutama tiedekunta toimii tällä hetkellä kahdella eri kampuksella ja kommentoinnin perustaksi olisikin ollut hyvä tietää mitkä ovat hajautetun tiedekuntarakenteen hyödyt ja haitat ja voisiko siirtymisillä tavoitella mieluummin hajautettuna olevien tiedekuntien yhtenäistämistä? Tai jos tilavähennysten vuoksi joidenkin alojen on välttämätöntä siirtyä keskustasta tai Kaupista Hervantaan, tiedekuntien yhtenäisyyden vuoksi voisi olla loogisinta, että siirrot tapahtuisivat niissä tiedekunnissa, jotka jo nyt toimivat kahdella eri kampuksella.

Opiskelija- ja opettajamäärät Hervannan kampuksella ovat huomattavasti pienemmät suhteessa tiloihin kuin keskustakampuksella. Tämä huomioon ottaen vaikuttaa epä johdonmukaiselta, että esityksissä ei esimerkiksi esitetä Hervannan kampuksen kiinteistöistä luopumista vaan niiden remontointia. Voisiko enemmän tiloja säilyttää keskustakampuksella, jossa tarve tiloille vaikuttaisi olevan henkilöstö- ja opiskelijamäärien kannalta perustellumpaa ja käyttö jo nyt tehokkaampaa?

3. Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet

Mitä erityisiä tarpeita tiedekunnalla on tulevaisuuden tiloille ja niiden käytölle (opetus, tutkimus, YVV)? Miten tiedekunta näkee pandemiakokemusten vaikuttavan tilatarpeisiin?

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan profiili verrattuna muihin Suomen kasvatustieteellisiin tiedekuntiin on vahvasti yhteiskuntatieteellisesti painottunut. Tiedekunnan profiiliin ja toiminnan monitieteisyyden vahvistaminen toteutuu tulevaisuudessakin keskustakampuksen yhteiskuntatieteiden, hallintotieteiden ja humanististen tieteiden yhteydessä paremmin kuin Hervannan teknologiapainotteisessa ympäristössä. Rautatieaseman läheisyys houkuttelee kauempana asuvia ja lisäksi opettajankoulutuksen n. 10 vuotta sitten tapahtuneen siirtymisen seurauksena iso osa henkilöstöstä asuu edelleen Hämeenlinnan alueella. Ennen siirtymistä kasvatustieteet toimi hajautuneena usealla kampuksella erillisissä toimintayksiköissä: Hämeenlinnassa, Pyynikillä, Atalpassa ja Nekalan Norssilla. Kun iso osa henkilöstöstä siirtyi Virta-rakennukseen, mahdollisti se tutkinto-ohjelman opetuksen ja tutkimusryhmien kehittämisen yli hakukohderajojen sekä kaatoi raja-aitoja entisten eri lokaatioihin sijoittuneiden yksiköiden ja niiden väen väliltä. Nykyisin tiedekunnan opetus ja opiskelu risteävätkin yli hakukohteiden. Tämä on tulevaisuuden tilasuunnittelun ja työskentelytapojen kannalta erittäin tärkeä näkökohta.

Keskustaan sijoittuminen on tiedekunnalle myös henkilöstön ja opiskelijoiden rekrytointivaltti. Miten Tampereen kasvatustieteet esim. sijoittuu koulutukseen ja työhön hakeutuvien silmissä, mikäli tehtäviin kuuluu runsaasti liikkumista kampusten välillä?

Norssin lukion nykyiset tilat Atalpassa ovat hyvin remontoituneet ja toiminnalliset ja sijainti keskustassa on tärkeä niin kasvatustieteiden kuin muidenkin keskustakampuksen tiedekuntien kanssa tehtävän yhteistyön kannalta.

Varhaiskasvatuksen koulutukselle ja tutkimukselle tärkeä kumppanuuspäiväkotien verkosto (89 päiväkotia), sijoittuu eri puolille kaupunkia ja osa myös lähikuntiin junamatkojen päähän. Liikkuminen päiväkoteihin muodostaa siis ison osan erityisesti opiskelijoiden arjesta ja kulkeminen on huomattavasti helpompaa, ekologisempaa ja aikaa säästävää keskustasta kuin Hervannasta.

Luokanopettajaopiskelijoiden opetus Virta-rakennuksessa ja harjoittelut Norssilla ovat nykyisellään toimiva kokonaisuus, jota muutto keskustakampukselta hankaloittaisi. Lisäksi opiskelijoiden valinnaiset opinnot kuuluvat yleensä keskustakampuksen tiedekuntien tarjontaan (kielet, historia, yhteiskuntatiede ym.).

Elinikäisen oppimisen opiskelijoiden valinnaiset opinnot ovat merkittävä osa erityisesti kandidaiheeseen opintoja (85 op). Ne suositellaan otettavaksi muista tiedekunnista ja tyypillisiä valintoja ovat keskustakampukselle sijoittuvat yhteiskuntatutkimus, hallintotieteet, kauppatieteet ja sosiaalityö.

Aineenopettajaopiskelijoista valtaosa tulee keskustakampuksen tiedekunnista ja suorittaa opetusharjoittelustaan suuren osan Norssin lukiossa, mikä myös puoltaa tiedekunnan sijoittumista keskustaan.

Muutto Virta-rakennukseen tapahtui 10 vuotta sitten, jolloin tilat remontoitiin. Nykytilanne on, että taito- ja taideaineiden opetustilat ovat liian pienet opiskelijamääriin nähden. Lisäksi tilat (erityisesti teknisen työn tilat) vaativat uudistamista. Koulujen ja päiväkotien oppimisympäristöt ovat kymmenen vuoden aikana muuttuneet ja edistyneet ja tiedekunnan tilojen olisi hyvä kulkea kehityksen mukana. Selvitystä ei kuitenkaan ole vielä tehty siitä, millaisia tulevaisuuden oppimistilat ovat tai millaisia vaihtoehtoja tiloille eri kampukset tarjoavat.

Tiedekuntaneuvosto on huolissaan siitä, onko säästötavoitteista johtuen mahdollista kuitenkin remontoida uusia tiloja, jotta siirtyminen uusiin tiloihin ei ole muutos nykyisestä huonompaan. Jos Virta-kiinteistöstä luovutaan, ymmärryksemme on, että tiloja joudutaan tiivistämään riippumatta siitä, minne tiedekunta sen jälkeen sijoittuu. Niin kauan kuin ei ole tietoa siitä, mitkä uudet tilat voisivat olla, halutaan luonnollisesti pitää kiinni nykyisistä. Vuokrasopimus Virrasta on voimassa vuoteen 2028 saakka ja mahdollinen siirtyminen aktualisoituu vasta lähempänä tuota vuotta.

4. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Miten tiedekunta näkee toimitilakehityksen ja sen tavoitteet ja minkälaista muutosjohtamista ja tukea tavoitteiden läpivientiin tarvitaan? Miten mielestänne toimitilakehitystä tulisi johtaa ja sen edistäminen vastuuttaa tiedekunnassa? Minkälaiset kannustimet tukisivat tiedekuntaa muutoksen toteuttamisessa? Työympäristökehitys on yksi huomioon otettava toimenpidealue, minkälaiset ovat tiedekunnan valmiudet työtilojen kehitykseen (esimerkiksi jaetut työtilat tai monipistesopimus, jonka myötä työnantaja varustele kotitoimistoa, kun kiinteästä työpisteestä kampuksella luovutaan)?

Tiedekuntaneuvoston kokemus prosessista on tällä hetkellä negatiivinen ja huolestunut. Toimitilakehityksen painottuminen taloudellisiin asioihin ja säästämiseen toiminnallisuuden kustannuksella herättää epävarmuutta ja epäluottamusta.

Työympäristökehityksessä on tullut esiin tilojen vyöhykkeistäminen. Tutkimustyössä ei tunnusteta tarvetta tällaiselle vyöhykkeiden vaihtelemiselle, vaan olennaisinta on kiinteä, rauhallinen ja keskittymisen mahdollistava työpiste. Vaikka halutaan olla optimistisia tilakehityksen suhteen, etenkin tutkimusintensiivistä työtä tekeville työntekijöille omasta työpisteestä luopuminen olisi huononnuksella työolosuhteisiin, ja se tulisi vaikuttamaan tutkijoiden työhyvinvointiin ja työn

tehokkuuteen. Yksi esitetty ajatus on ollut esim. tutkimusryhmittäin jaetut työtilat, joissa pieni ryhmä työntekijöitä voi järjestää työskentelynsä omalla tavallaan.

Myös opiskelijoilla on hyvin vaihtelevat etäopiskelun olosuhteet, minkä vuoksi kampuksilla tulisi olla rauhallisia tiloja itsenäistä opiskelua ja hybridiopiskelua varten. Sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi tarvitaan myös yhteisöllistä tilaa vapaamuotoista toimintaa varten. Ainejärjestöjen tilat ja muut opiskelijoiden käytössä olevat tilat (Edu's Cafe ja Edula) Virta-rakennuksessa ovat tärkeässä roolissa opiskelijoiden keskinäisessä toiminnassa ja ne mahdollistavat epäformaalit kohtaamiset henkilöstön kanssa. Tällainen toiminta tulisi olla mahdollista jatkossakin.

Henkilöstön saavutettavuus on opiskelijoille tärkeä asia. Mikäli siirrytään yhä enemmän etätyöskentelyyn, poistuu opiskelijoilta matalan kynnyksen yhteydenpitomahdollisuudet henkilöstön kanssa. On aina hankalampaa sopia tapaaminen erikseen kuin kurkata ovelta tai pysäyttää käytävällä.

5. Toimintakulttuurin kehittyminen

Mitä mahdollisuuksia tiedekunta näkee tilojen kautta edistää yhteistä monialayliopiston toimintakulttuuria ja tukea yhteisön rakentumista, opiskelijoiden kiinnittymistä yliopistoon ja alumnien sitoutumista? Mitä yhteistyön mahdollisuuksia ja hyötyjä tiedekunta tunnistaa yhteisön sisällä ja kuinka niitä tulisi edistää/ne tulisi huomioida toimitilaratkaisuin? Miten kampukset voisivat tukea YVV-toimintaa ja tukea vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa?

Lähtökohtana on, että tiedekunnan tulevaisuuden tilat ovat vähintään yhtä hyvät kuin nykyiset. On tärkeä pohtia, mitä odotamme tältä prosessilta, sillä muutos tuntemattomaan luo aina epävarmuutta. Tämän vuoksi olisikin tärkeää saada suunnittelun tueksi konkretiaa.

Keskustakampuksen kehittämiseen kannattaisi kokonaisuudessaan panostaa, sillä yliopiston käytössä olevat rakennukset ovat valmiiksi jo maantieteellisesti lähekkäin. Tämä mahdollistaa opiskelijoiden ja henkilöstön sujuvan liikkumisen sekä erilaiset kohtaamiset ja parantaa mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen ja vaikuttamiseen. Keskustakampus on sekä kansallisesti että kansainvälisesti hyvin saavutettavissa kestävin liikennelähtöisin ja erinomainen paikka järjestää tieteellisiä tapahtumia ja tapaamisia. Lisäksi Linna-kirjasto tarjoaa keskustakampuksella keskeisen kohtaamis- ja työskentelypaikan.

Muutosten määrä ja vauhti on viime vuosina ollut hurja. Olisi tärkeää päästä keskittymään toiminnan kehittämiseen ja yhteistyön vahvistamiseen ilman jatkuvia muutoksia.

Tiedekuntaneuvoston konsensus on siis säilyttää tiedekunnan toiminta keskustakampuksella ja siten tukea henkilöstön ja opiskelijoiden ydintoimintaa, hyvinvointia, motivaatiota ja yliopistoon kiinnittymistä.

Liitteet:

- Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan opintojen monipaikkaisuus -selvitys

(Opiskelijoiden erikseen toimittama aineisto lähetetään eteenpäin tiedekuntaneuvoston lausunnon yhteydessä.)

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan ainejärjestöjen kokoamat opiskelijoiden kommentit toimitilaohjelman valmisteluun

(Toimitetaan kampuskehitykselle tiedekuntaneuvoston lausunnon yhteydessä)

Aineenopettajaopiskelijoiden terveiset / TamAus

TamAus suosisi mahdollisuuksien mukaan aineenopettajaopiskelijoiden sijoituksessa keskustakampusta, sillä aineenopettajat kulkevat harjoitteluvuonna tiiviisti Atalpan ja Norssin väliä, jolloin kulku Hervannasta keskustaan olisi päivittäistä ja veisi runsaasti aikaa. Didaktiikan oppitunnit ovat usein harjoittelun lomassa, joten Hervannasta Norssille ja Atalpalle kulkeminen saman päivän aikana nopealla aikataululla tulisi olemaan haasteellista. Vaakakupissa painavat kuitenkin sijainnin lisäksi myös tulevien tilojen laatu ja määrä. Vaikka EDUn tiedekunta sijoitettaisiin Hervantaan, voisi aineenopettajakoulutuksen säilyttämistä keskustakampukselle harkita erikseen.

Ainedidaktiikanhan etäsuorittamisen mahdollisuutta pohdittaessa, pyytäisimme tutustumaan TamAuksen aiemmin vuonna 2021 tuottamaan tyytyväisyyskyselyyn, johon vastasi puolet opiskelijoista ja jossa todettiin, että etäaikana opiskelijoiden hyvinvointi aineenopettajakoulutuksessa oli tasoltaan huono ja esimerkiksi yksinäisyys oli teemana monissa vastauksissa.

Elokasopiskelijat / Mentor

EDUn siirtyminen Hervantaan vaikuttaa kaikkiin opiskelijoihin, mutta vapaavalintaisia opintoja opiskelevat joutuisivat kulkemaan keskustakampuksen ja Hervannan kampuksen väliä ehkä päivittäinkin, jos joutuu siirtymään toisen tiedekunnan kurssin takia keskustaan. Tämä vaikuttaa erityisesti elokasopiskelijoihin koska vapaavalintaiset opinnot ovat merkittävä osa opintojamme. Tästä syystä olisi tärkeä sijoittua lähelle lähitieteitä ja elokasopiskelijoille tyypillisiä ja merkittäviä vapaavalintaisten opintojen kokonaisuuksia tarjoavia tiedekuntia.

OKA ry:n terveiset toimenpideohjelman lausuntoon

1. Keskitetyt ja hyvin saavutettavissa olevat tilat. Opetuksen pirstoutuminen eri kampuksille olisi pahin mahdollinen vaihtoehto.
2. Tilojen tarjoama mahdollisuus vapaamuotoisiin kohtaamisiin sekä yhdessä työskentelyyn.

3. Opintojen moninaisuuden huomiointi sekä arkea vaikeuttavien siirtymien minimointi.

Opetustilojen sekä vapaamuotoisempien tapaamisten tilojen keskittäminen samaan rakennukseen koettiin tärkeänä. Opintoihimme kuuluu varsinkin kandidaiheessa paljon pienryhmäopetusta, joka edellyttää läsnäoloa. Opetustuntien välissä vapaamuotoisen kohtaamisen mahdollistavat tilat edesauttavat yhteisöllisyyden kehittymistä, tarjoavat luonnollisia kohtaamisen paikkoja opiskelijoiden kesken sekä antavat tilaa myös yhdessä työskentelylle. Ennen pandemiaa tämantapaisia tiloja ovat olleet esimerkiksi Edu's Cafe sekä Edula. Pandemian myötä opiskelijoihin kotiin siirtynyt arki on aiheuttanut vajetta luonnollisille kohtaamisille, joten yhteisöllisyyden rakentaminen koettiin erityisen tärkeänä.

Kasvatustieteiden tiedekunnan tarjonnan lisäksi useat opiskelijat opiskelevat valinnaisina opintoina mm. aineenopettajaksi pätevöittäviä opintoja toisista tiedekunnista (esimerkiksi kielet, historia, yhteiskuntaoppi, elämäkatsomustieto), joten opiskelijat kokevat tärkeäksi, että sijaintimme pysyy saavutettavana näitä opintoja ajatellen. Esimerkiksi siirtymät keskustakampukselle opiskelemaan valinnaisia opintoja ja siirtymä takaisin toiselle kampukselle kasvatustieteiden opintoihin ei ole tarkoituksenmukaista.

Yksi opiskelijan näkökulmasta kriittinen osa tiedekunnan sijoittumisessa on myös kulkuyhteys Normaalikoululle, jossa suoritamme pakolliset harjoittelut. Siirtymä harjoittelusta mahdollisiin muihin opintoihin on ollut keskustakampuksen ja Normaalikoulun välillä suhteellisen vaivatonta hyvien julkisten yhteyksien (bussi) sekä lyhyen välimatkan ansiosta. Esimerkiksi Hervannan kampukselle siirryttäessä siirtymät vaikeutuisivat huomattavasti.

Haluamme tuoda myös esiin lähiopetuksen tarpeen ja kaipuun opiskelijoissa. Kasvatustieteiden opiskelijat työllistyvät todennäköisimmin työhön, jossa vaaditaan taitoa moninaisiin kohtaamisiin sekä edellytystä esimerkiksi moniammatilliseen ryhmätyöhön. Koemme, että opintojen sisällön ohella työelämään valmistaa parhaiten myös käytännön kokemus, jonka opintomme ovat tähän mennessä hyvin mahdollistaneet. Myöskin jo yllämainittujen epämuodollisten kohtaamisten mahdollistaminen opiskelupäivän puitteissa nähdään erittäin tärkeänä.

ITU ry on samaa mieltä yllä mainituista asioista.

Yleisiä huomioita:

Opiskelijoilla on oltava riittävästi monipuolisia tiloja, joissa työskennellä, kuten hiljaisten työskentelyn tiloja.

Kuinka houkutteleva vaihtoehto EDU on opiskelupaikkana, jos se siirtyy Hervantaan tai hajautetaan? Tämä koskee niin uusia opiskelijoita kuin kasvatustieteitä sivuaineena lukevia opiskelijoita. Huolena on, halutaanko kasvatustieteitä lukea sivuaineena, jos luentojen takia täytyy kulkea Hervannan ja keskustan väliä.

Opiskelijat arvostavat henkilöstön pysyviä työpisteitä, joista heidät on mahdollista löytää sekä mahdollisuutta henkilöstön kohtaamiseen epäformaalisti yhteisissä tiloissa. Vaikka Virassa on ongelmansa, se on myös tärkeä EDUn yhteisöllisyydelle, jota ei pidä unohtaa monitieteisyyden nimissä. Keskustakampus on ollut monitieteinen ympäristö ja Virta on tarjonnut edulaisille tärkeitä yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen tiloja. Edu's Cafe on mahdollistanut, niin opiskelijoiden kuin henkilökunnan epäformaaleja kohtaamisia tapahtumia kuin työskentelyä. Edula on tarjonnut opiskelijoille mahdollisuuden istua alas opiskelemaan tai juttelemaan. Virta on myös tarjonnut pienet, mutta tarpeelliset tilat järjestöjen toiminnalle. Nämä tilat ja mahdollisuudet eivät saisi ainakaan heiketä.

Opiskelijoiden kannalta muutoksessa voisi olla mahdollisuus myös parantaa EDUn järjestöjen tila-asioita, niin että järjestöillä olisi riittävät tilat, jotka mahdollistaisivat järjestöjen tilojen käytön muillekin kuin hallituksen jäsenille. Ihanteellista olisivat järjestöjen omat tilat sekä yhteiskäyttöön soveltuvat tilat.

Hervantaan siirtyminen tai toimintojen hajauttaminen useammalle kampukselle vaikuttaa niin henkilöstöön kuin opiskelijoihin. Monet ovat valinneet asuinpaikkansa opiskelu- tai työpaikkansa mukaan. Aineistoissamme on pääasiassa huomioitu kampuksien välinen

liikenne. Opiskelijat jonottavat pitkään, jopa vuosia soveltuvia asuntoja kampuksien läheltä. Monet EUn opiskelijat jonottavat keskustan asuntoihin tälläkin hetkellä. Monet myös asuvat jo keskustassa, tai lähellä keskustaa, juuri keskustakampuksen vuoksi. Asunnonomistajilla pysyvä asuinpaikka on saatettu valita riittävän hyvien yhteyksien ja kohtuullisen matka-ajan varrelta mihin siirtyminen myöskin vaikuttaisi. Kulkeminen kampusten välillä pakottaisi monet hankkimaan joko joukkoliikenteen lipun tai muun tavan kulkea kampusten välillä, mikä lisäisi kustannuksia ja veisi aikaa muulta toiminnalta. Se aika mikä on käytetty kollegan tai opiskelijatoverin kanssa jutteluun, kahvikupposen nauttimiseen tai rauhalliseen lounaaseen hektisen päivän aikana ei saisi valua matkustamiseen.

06.10.2021

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto

Aihe Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto 09/2021 ylimääräinen kokous
Aika 06.10.2021 klo 16:15
Paikka Teams etäkokous

Asiat

Osallistujasivu	1
1 Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja pöytäkirjantarkastaja	2
4 Lausuntopyyntö tiedekunnalle kampuskehityksen toimenpideohjelmasta	3
Allekirjoitussivu	6
Muutoksenhakuohje (tiedekuntaneuvosto)	7

Otteen oikeaksi todistaa:

12.10.2021

Kirsi Poutanen-Roti

06.10.2021

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto

Puheenjohtaja

Kauranen Martti

Jäsenet

Koskinen Kari T., professori
Rintala Jukka, professori
Toivonen Juha, professori
Vilkko Matti, professori
Lehtovaara Arto, professori

Läsnä

Efimov Alexandre, yliopistonlehtori
Heininen Arttu, tohtorikoulutettava
Nieminen Jouko, yliopistonlehtori
Nykänen Juha, yliopisto-opettaja
Valtonen Kati, staff scientist

Virpinen Miika, opiskelija
Suontausta Ida, opiskelija
Oksa Petra, opiskelija
Törmänen Sanna, opiskelija

Esittelijät

Pentti Jussi, tiedekuntapäällikkö

Muut läsnäolo- ja puheoikeutetut

Vippola Minnamari, tutkimusvaradekaani
Räsänen Esa, koulutusvaradekaani
Pursiainen Sampsa, tenure-track professori

Kokousvalmistelija, sihteeri

Pentti Jussi, tiedekuntapäällikkö

Kokouksen päättyminen

Kokous päätettiin klo 17:35.

06.10.2021

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto

1

Kokouksen laillisuus, päätösvaltaisuus ja pöytäkirjantarkastaja

Kokouskutsu on lähetetty 1.10.2021.

Kokous on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet toimielimen jäsenistä on läsnä.

Kokouksen pöytäkirjan allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja vähintään yksi kokouksessa siihen valittua jäsentä.

Päätösesitys

Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi. Päätösesitys pöytäkirjantarkastajista tehdään kokouksessa.

Päätös

Todettiin.

Pöytäkirjantarkastajaksi valittiin yliopistonlehtori Jouko Nieminen.

Lausuntopyyntö tiedekunnalle kampuskehityksen toimenpideohjelmasta

Kampuskehitysstrategian toimenpideohjelma oli käsittelyssä yliopiston hallituksessa 17.9.2021 ja siellä käydyn keskustelun perusteella asian valmistelu tuodaan tiedekuntaneuvostolle kommentoille.

Kampuskehitys toimittaa tiedekuntaneuvostojen kommentointia varten lyhyen videotervehdyksen, aineistopakettin ja kysymykset, joihin toivotaan tiedekuntaneuvostojen vastauksia. Tiedekuntaneuvosto tuo lausunnon kautta tiedekunnan näkökulmat toimenpideohjelmavalmisteluun. Lausuntopyynnössä on tähän liittyen teemat kysymyksineen.

Liitteet:

- Yliopiston toimitilojen kehitys (taustamateriaali)
- ENS tunnusluvut ja tilakehitykseen liittyviä näkökulmia
- Lausuntopyyntö

Päätösesitys

Keskustellaan kampuskehityksen toimenpideohjelmasta ja laaditaan tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunnan lausunto.

Pentti 1.10.2021.

Päätös

Tiedekuntaneuvosto keskusteli kampuskehityksen toimenpideohjelmasta.

Pyydettyinä lausuntona tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto toteaa toimenpideohjelmasta seuraavaa.

1. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Tilakustannusten säästämässä ollaan valmiita tulemaan vastaan niin paljon kuin pystytään, yliopiston yhteisen edun nimissä. Mutta kun haetaan säästöjä ja tehokkuutta, olisi tärkeätä pystyä kehittämään oikeanlaisia mittareita, joiden avulla tiloista luopumisen tai niiden tiivistämisen vastuullisuustaakkaa saadaan jaettua oikeudenmukaisesti eri tiedekuntien välillä. Lähtökohtaisesti olisi tietysti toivottavaa, että tiedekunnan tilakustannukset pysyisivät vakiona ja tilojen toiminnallisuus paranisi. Tulevaisuudessa tulisi olla myös joustoa tiloissa, mahdollisten uusien hyödylliseksi koettujen toimintojen lanseeraamiseen.

Nykyisenlaista sosiaalista ja kulttuurillista yhteisöä vahvistavaa toimintatapaa kampuksella ei olla valmiita uhraamaan etätyöpisteiden ehdoilla. Sekä kokeellisessa tutkimustyössä että opetuksen suunnittelussa on tärkeätä, että työyhteisö on tiiviisti yhdessä kampuksella ja että ihmiset voivat toimia läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään. On odotettavissa, että lähiopetusta järjestetään myös tulevaisuudessa runsaasti etäopetuksen rinnalla. Opetus ja opetuksen suunnittelu pitäisi saada kampuksilla uudelleen lähemmäksi tiedekuntia; niiden ihmisten luokse, jotka ymmärtävät mitä kussakin tiedekunnassa opetetaan ja millaisilla menetelmillä.

Tiloja on toki mahdollista tiivistää, harkinnan mukaan. Toisaalta esimerkiksi Konetalossa on käytännössä jo puolet entisistä tiloista sanottu irti ja jäljellejääneiden tilojen yhdistämisistä on tehty ääri rajoille asti. Osa laboratorioistakin on jo vaihtanut paikkaa. Olisikin toivottavaa, että mahdolliset tilatiivistykset eivät koskisi enää niitä kohteita, joissa lähimenneisyyden aikana on tehty jo merkittäviä muutoksia. Olisi myös otettava huomioon se, että lisääntyvien sisäänottojen myötä opiskelijamäärät kasvavat yliopistossa lähivuosina, mikä myös vaikuttaa tuleviin tilatarpeisiin. Tuleviin tilatarpeisiin ja niiden ekologisuuteen voidaan vaikuttaa myös tarkoituksenmukaisen kalustuksen kautta.

Tiedekunnan opiskelijat haluavat erikseen korostaa, että sosiaalisesta ympäristöstä ei voida leikata. Se ei tue opiskelijoiden hyvinvointia. Pandemia-ajan päättymisen jälkeen opiskelijat kaipaavat ennen kaikkea yhteisöllisyyttä. Lisäksi opiskeluun varattavia tiloja on itse asiassa nykyiselläkin tasolla liian vähän käytettävissä. Etenkin pienryhmätilat sekä myös rauhalliset ja ergonomiset yksilötyöpisteet ovat toivottuja, koska yliopiston opiskelijamäärät tulevat kasvamaan eikä kaikilla opiskelijoilla välttämättä ole mahdollisuutta riittävään yksityiseen opiskelu-ympäristöön kotiloissaan.

2. Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet

Pandemia ei ole vaikuttanut juurikaan tiedekunnan tulevaisuuden tilatarpeisiin. Työtä tehdään jatkossakin pääosin yliopiston tiloissa. Yhtenä havaintona voi kuitenkin todeta, että erilaisten avotilojen rinnalla on tarvetta myös jatkossa pienempiin ja yksityisiin henkilötiloihin. Mikäli näitä ei olisi ollut pandemia-aikana käytettävissä, olisi tiedekunnan toiminta vaikeutunut huomattavasti pahimpina kokoontumisrajoitusaikoina, kuten esim. VTT:llä tapahtui.

Tiedekunnalla on luonnollisesti paljon, jo varsin hyvin tiedossa olevia erityistarpeita kokeellisen tutkimuksen ja opetuksen puolella. Monipuolinen kokeellinen toiminta sekä tulevaisuudessa lisääntyvä tutkimusinfrastruktuurien avoin käyttö edellyttävät asianmukaisia tiloja. Opetuksessa on isoja massakursseja ja ryhmiä, missä voi olla läsnä satojakin opiskelijoita yhtä aikaa. Toisaalta on myös laboratorio-opetusta, jossa korostuvat toiminnan kokeellisuuteen liittyvät asiat.

Tiedekunta tekee läheistä yhteistyötä yritysten ja teollisuuden kanssa. Yrityksillä on usein myös tarvetta päästä kampukselle, mitä on tärkeää huomioida tulevaisuuden tilasuunnittelussa ja kulunvalvonnassa. Yritysrajapinnassa on tarkoitus tehdä yhteistyötä tulevaisuuden tutkimusekosysteemeissäkin, mikä voi lisätä tiedekunnan ja yritysten yhteisten tutkimustilojen tarvetta.

3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Muutosten läpiviemisessä on erityisen tärkeää se, että henkilöstöä ja opiskelijoita kuullaan, osallistetaan prosesseihin ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa tehtäviin päätöksiin. Myös viestinnän avoimuus on tärkeää, etenkin opiskelijoiden suuntaan.

Tiedekunnan toiminnan volyymit eivät todennäköisesti merkittävästi laajennu nykyisestä, mutta ne voivat uusiutua. Jos joitakin toimintoja joskus ajetaan alas, jäljelle jäävät resurssit suunnataan eteenpäin uusiin korvaaviin kohteisiin.

Yhtenä muutoksen toteuttamisen kannustimena voisi toimia se, että mikäli tiedekunta lähtisi toimimaan tilojen säästöohjelmassa etupainotteisesti, niin ne resurssit, jotka tiedekunta vapauttaa tiloistaan, säilyisivät tiedekunnassa, vaikka nämä tilat jäisivät vielä

yliopiston vastuulle. Eli tiedekunnalla olisi nopeampi irtisanomisoikeus tiloista kuin yliopistolla on.

Kannustavaa olisi myös se, että jos tiedekunta tekisi tilaohjelmassa sitä koskevia supistuspäätöksiä, siitä tulevat edut näkyisivät eniten tiedekunnan omassa toiminnassa eikä niinkään toisten tiedekuntien lisäetuna. Kaikkien tiedekuntien toivotaan siis hoitavan itse omat velvoitteensa.

Vahvin ja tärkein muutokannustin tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunnalle on kuitenkin uusi Sähkötalon ReseachHub. Jos se toteutuu suunnitellusti ja esitettyjen toiveiden mukaan, tiedekunta ottaa todennäköisesti tyytyväisyydellä muitakin muutoksia vastaan.

Työympäristökehityksen osalta tiedekunta ymmärtää hyvin, että esimerkiksi tietyissä hallintotehtävissä monipistesopimus voi olla hyvinkin perusteltu ja toimiva ratkaisu, mutta tutkimus- ja opetustehtäviin, ja etenkin tutkimusryhmien toimintaan, sellaiset eivät niin hyvin sovellu. Niissä edellytetään tiivistä ja läheistä keskinäistä vuorovaikutusta. Tiedekunta myös muistuttaa, että opetus- ja tutkimushenkilökunnalla on erityisiä tarpeita yksityisille ja hyvin suojatuille säilytystiloille (luottamukselliset näytteet, tenttipaperit jne).

4. Toimintakulttuurin kehittäminen

Tiedekunta muistuttaa, että monialakulttuurin kehittämisen perusehto on, että sen perustana tulee olla ensin tiedekunnan oman alan opettajien ja opiskelijoiden kesken rakennettu vahva alakulttuuri.

Tiedekunnan mielestä on tärkeätä, että opiskelijat ovat valmiita kiinnittymään oman yliopiston toimintaan, ja tässä opiskelua hyvin tukevat tilat ovat merkittävässä roolissa. Opiskelijoiden kiltatilat ja muut yhteisölliset tilat olisi saatava lähelle heidän alansa opettajia.

Sen sijaan alumnien tilatarpeet tuntuvat hieman kaukaiselta ajatukselta, mutta esimerkiksi tehtävä yritys yhteistyö on tietenkin myös yhteistyötä alumnien kanssa.

Tiedekunnalla on tiettyjä avoimempia laboratorioita, kuten esimerkiksi RoboLab ja Mikroskopiakeskus, joissa käy paljon vierailijoita paitsi toisista tiedekunnista myös ensimmäisen ja toisen asteen oppilaitoksista. Eli tiedekunnalla on myös tällaista vaikuttavuustoimintaa yritys yhteistyön rinnalla. Tarvetta voisi olla jatkossa myös erillisille tutkimuksen demotiloille (ns. Showroom) tai uusille virtuaalineuvottelutiloille, jotka voisivat tuki kiinnostaa alumnejakin.

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunta on myös hyvin kansainvälinen työympäristö. Tämä tulee ottaa huomioon erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja myös tilakysymyksissä. Yhteisöllisyys työpaikalla on erityisen tärkeää vieraaseen maahan saapuneille. Erilaisista etnisistä kulttuureista tiedekuntaan saapuvat ihmiset omaavat välillä hyvinkin erilaisia henkilökohtaisia tarpeita, joita joudutaan yhteisesti aina ratkaisemaan.

06.10.2021

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto

Allekirjoitus

Pöytäkirja on sähköisesti tarkastettu ja allekirjoitettu Tampereen yliopiston asianhallintajärjestelmässä. Pöytäkirjan ovat allekirjoittaneet toimituksen puheenjohtaja ja kokouksessa valitut pöytäkirjantarkastajat.

Allekirjoitusten oikeellisuuden voi todentaa Tampereen yliopistolta.

06.10.2021

Tekniikan ja luonnontieteiden tiedekuntaneuvosto

Muutoksenhakuohje

Tämän pöytäkirjan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta, koska ne koskevat kokouksen järjestäytymistä, asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, yliopiston sisäistä hallintoa tai muuta yliopistolain (558/2009) 84 §:n tarkoittamaa valituskelvotonta päätöstä:

1, 2, 3, 4

Tämän pöytäkirjan seuraaviin päätöksiin voi hakea oikaisua yliopistolain (558/2009) 82 §:n mukaisesti päätöksen tehneeltä yliopiston toimielimeltä:

--

Tämän pöytäkirjan seuraaviin päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen:

--

Tämän pöytäkirjan seuraaviin, oikaisupyynnön johdosta tehtyihin päätöksiin voi hakea oikaisua yliopistolain (558/2009) 82 §:n mukaisesti yliopiston muutoksenhakulautakunnalta:

--

Tämän pöytäkirjan seuraaviin, hankintoja koskeviin päätöksiin voi hakea hankinto-oikaisua päätöksen tehneeltä yliopiston toimielimeltä julkisista hankinnoista annetun lain (1397/2016) 133 §:n mukaisesti:

--

Tämän pöytäkirjan seuraaviin, hankintoja koskeviin päätöksiin voi hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen julkisista hankinnoista annetun lain (1397/2016) 146 §:n mukaisesti:

--

Tarkemmat muutoksenhakuohjeet toimitetaan asianosaiselle pöytäkirjanotteen liitteenä.

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekuntaneuvoston lausunto, yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun liittyvä lausuntopyyntö tiedekunnille

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnan tiedekuntaneuvosto käsitteli Kampuskehityshankkeen toimenpideohjelman valmisteluun liittyvää lausuntopyyntöä ylimääräisessä kokouksessaan 6.10. Ennen varsinaista kokousta tiedekuntaneuvosto, tiedekunnan laaja johtoryhmä ja tiedekunnan senior scientist/staff scientist -ryhmä keskusteli asiasta yhteisessä iltakoulussaan hyödyntäen Zoom-kokouksessa Learnin Cafe-menetelmää, jossa työskentelytapana Flinga -taulut. Nämä taulut ovat katsottavissa osoitteissa:

- Pöytä 1 - Osa 1.** Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö <https://edu.flinga.fi/s/E46LGDK>
Pöytä 2 - Osa 2. Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet <https://edu.flinga.fi/s/EWATLMW>
Pöytä 3 - Osa 3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen <https://edu.flinga.fi/s/EBU7BFN>
Pöytä 4 - Osa 4. Toimintakulttuurin kehittyminen <https://edu.flinga.fi/s/EBMR33C>

ITC tiedekuntaneuvoston kokouksessa esiin nousseet keskeiset näkökulmat toimitilojen kehittämiseen:

1. Tilojen vähennystarpeen arviointi ja tilojen käytön suunnittelu tulee hankalaan aikaan. Emme ole vielä siirtyneet takaisin kampuksille eikä meillä näin ollen ole vielä riittävää kokemusta koronan jälkeisistä uusista opetuksen toteutuksen tavoista ja uusista tavoista työskennellä osin etänä osin lähityössä. Toivoisimme tilojen suunnitteluun lisäämään kokemusten keräämiseksi ja yhteisen keskustelun käymiseksi tiedekunnassa ja koko yliopistoyhteisössä.
2. Tilojen käytön suunnittelu ja tilojen vähennystarpeen toteuttamiseen liittyvä suunnittelu on syytä jalkauttaa ruohonjuuritasolle. Tilojen käyttäjillä itsellään on pitkäaikainen kokemus ja näkemys tilojen toimivuudesta ja tosiallisesta käytöstä, sekä ideoita siitä miten tiloja tulisi kehittää nykyistä toimivimmiksi. Nämä ideat on syytä hyödyntää. Myös houkuttelevia tekijöitä voisi koostaa ja näiden avulla visualisoida myönteisiä ratkaisuja. On tärkeää aloittaa avoin vuoropuhelu henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja toteuttaa suunnittelu tiiviissä yhteistyössä em. ryhmien kanssa.
3. Ihannetilanteessa ITC tiedekunta sijoittuisi yhdelle kampukselle. Ratkaisuna ei se ole kuitenkaan todennäköinen eikä mahdollinen, joten tiedekunta jatkaa kahdella kampuksella. Tiedekunnan yksiköistä suurin, tietotekniikan yksikkö, on kuitenkin mahdollista sijoittaa jatkossa kahden kampuksen sijaan yhdelle kampukselle. Koska tietotekniikan yksikkö tekee kiinteää opetus- ja laboratorioyhteistyötä sähkötekniikan yksikön kanssa, luontevin sijoituspaikka on Hervannan kampus.
4. Opiskelijanäkökulma on tilojen suunnittelussa keskeinen. Sen sijaan että suunnittelisimme opetusta isojen auditorioiden ympärille, suunnitteluhorisontti tulee suunnata kohti muunneltavia moderneja innovatiivisia oppimisympäristöjä hyödyntäen koronan aikainen kokemus lähi-, etä- ja hybridiopetuksesta. Tilojen tulisi mahdollistaa opiskelijoiden ja henkilöstön spontaanit kohtaamiset kampuksella ja opiskelijoiden mahdollisuudet hyödyntää opiskelun vaatimia hiljaisia tiloja sekä yhteisöllisiä tiloja opiskelijoiden keskinäisissä kohtaamisissa.

5. Opetus- ja EXAM-tenttitilojen käyttöastetta on mahdollista nostaa käyttämällä hyväksi nykyistä paremmin koko työviikko, ilta-aika sekä mahdollistamalla tenttiminen joustavasti ja suunnittelemalla opetus ajallisesti nykyistä paremmin koko periodille.
6. Tiedekuntaneuvosto ei näe perusteita sellaisten isojen toimistotilojen luomiselle, joissa samaan aikaan työskentelee useita henkilöitä sermeillä eroteltuina. Opettajien ja tutkijoiden työn luonne ja vaatimukset eivät mahdollista työskentelyä avokonttoreissa/isoissa monitilatoimistoissa. Edellä mainituista tiloista saatu kokemus ja tutkimus eivät myöskään tue em. tilojen rakentamista. Sen sijaan esimerkiksi 3-4 tutkijan/opettajan huoneet nähdään monilla alueilla jopa tavoiteltavina, mutta tällöinkin on pidettävä huoli siitä, että yhteishuoneisiin sijoitetaan sellaisia henkilöitä ja ryhmiä, joille ratkaisu sopii.
7. Lausunnon liitemateriaalissa ”Yliopiston tilat ja talous” esitetty tieto ei ollut ymmärrettävää; erityisesti esitetyt prosenttimääräiset säästötavoitteet eivät näyttäneet pitävän yhtä sen paremmin euromääräisten säästötavoitteiden kuin nykyisen tilabudjetinkaan kanssa. Tiedekuntaneuvosto toivoo, että laskelma ja sen perusteet kuvattaisiin yksityiskohtaisemmin ja selkeämmin.

Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)

13.10.2021

Tiedekuntaneuvoston lausunto yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun, Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)**1. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö**

Yliopiston tarve kulusäästöille on perusteltu ja johtamisen ja talouden tiedekunnan yhteinen näkemys on, että jos tiloissa on mahdollista saavuttaa säästöjä tutkimuksen, opetuksen ja ohjauksen sekä muiden tiedekunnan perustoimintojen huonontumatta, tiedekunta on omalta osaltaan tekemässä muutosta yhteisen edun nimissä. Tiedekunta esittää, että tiedekunnilla olisi itse mahdollisuus suunnitella omat keinonsa, joilla tavoitteet saavutetaan. Tiedekunnalla on paremmat edellytykset tällä hetkellä suunnitella omien tilojen toiminnallisuutta ja kustannussäästöjä kuin uusien tilojen.

Johtamisen ja talouden tiedekunta toimii kahdella kampuksella sekä keskustassa että Hervannassa. Tämä on ehdoton tavoite- ja tahtotila myös jatkossa, koska sillä varmistetaan opintojen sujuva toteuttaminen erilaisine sivuaineineen mahdollisimman tehokkaasti. Tiedekunnan käytössä olevat tilat keskustakampuksen Pinni A sekä Hervannan kampuksen Festia rakennus ovat tilakustannuksiltaan varsin maltilliset taustamateriaalin mukaan, minkä vuoksi edes kokonaisesta rakennuksesta luopumisesta ei saataisi merkittäviä kustannussäästöjä.

Toimitilojen käyttöä voidaan tehostaa. Tilamuutoksia on kuitenkin mietittävä harkiten ja huolellisesti, jotta mahdollisista tilankäyttöä koskevista muutoksista saadaan positiivisia heijastusvaikutuksia. Tilojen käytön tehostamisen tulisi näkyä myös tiedekunnan maksamissa kustannuksissa. Tiloista saavutettava säästö tulisi saada tiedekunnan käyttöön. Kun tilojen toiminnallisuutta parannetaan, on tärkeää, että tiedekuntien tilakustannukset pysyisivät tulevaisuudessa mahdollisimman pieninä ja ennustettavina. Kustannussäästöjen ja tehokkaiden tilaratkaisujen ohella tulisi myös kehittää oikeanlaisia mittareita, joiden avulla tiloista luopumisen tai niiden tiivistämisen vastuullisuustaakkaa jaettaisiin oikeudenmukaisesti tiedekuntien välillä.

Tiedekunta kokee laajan vastuullisuuden näkökulmat tärkeänä toimitilojen kehityksessä, siksi on huomattava, että yhteiskäyttötilojen soveltuvuudessa voi olla myös negatiivisia vaikutuksia. Kohtaamiset kampuksella saattavat vähentyä, vaikka perimmäinen tarkoitus olisi lisätä niitä. Tämä ilmenee erityisesti siinä, kun henkilöstö keskenään sopii, kuka on milloinkin paikalla. Tilamuutoksissa erityistä huomiota

Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)

13.10.2021

tulisikin kiinnittää yhteisöllisyyden tukemiseen sekä siihen, miten tilamuutokset voivat vaikuttaa tutkijoiden kiinnittymiseen itse yliopistoon. Tutkimustyössä ja opetuksen suunnittelussa on tärkeää, että työyhteisö on tiiviisti yhdessä kampuksella ja että ihmiset voivat toimia läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään.

Kampuskehityksen keskustelu on painottunut merkittävästi kustannussäästöihin. Asiaa voisi myös lähestyä kiinnittämällä enemmän huomioita tulopuoleen ja siihen, miten kiinteistöjen toimintaa voitaisiin edelleen kehittää? Uudenlaista tulonmuodostusta saataisiin esimerkiksi toimitiloja alivuokraamalla tai luomalla moderneja co-working tiloja. Tampereen yliopiston keskustakampuksen sijainti on koko Tampereen kaupungin yksi keskeisimpiä ja tiloille on varmasti myös uudenlaista kysyntää tulevaisuudessa. Tämän vuoksi ulkopuolisten vuokralaisten mahdollisuutta on tarkasteltava myös keskustakampuksella osana tilakustannuksista aiheutuvaa säästöä.

2. Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet

Tiedekunnan toiminnan erityispiirteet korostuvat opetuksen määrässä. Tiedekunnassa myönnetään vuodessa noin tuhat tutkintoa, mikä tekee Johtamisen ja talouden tiedekunnasta kansallisessakin mitattaavassa merkittävän kouluttajan ja Tampereen yliopiston suurimman tiedekunnan tutkintomäärillä mitaten. Tiedekunnan opintokokonaisuudet ovat myös suosittuja sivuaineita ja kokonaisuudessaan tiedekunta tarjoaa merkittävän määrän opetusta muille tiedekunnille. Toinen keskeinen erityispiirre on, että osa perustutkintokoulutuksesta kiinnittyy keskustakampuksella oleviin sidosryhmiin ja osa Hervannan kampuksella oleviin sidosryhmiin. Teknistaloudelliset tutkinto-ohjelmat rakentuvat merkittävässä määrin Hervannassa tarjottavista eri tekniikan alan opinnoista, ja tämä rakentaa samalla koettua teekkari-identiteettiä, minkä vuoksi on perusteltua, että teknis-taloudelliset tutkinto-ohjelmat sijaitsevat Hervannan kampuksella.

Pandemia-ajan jälkeinen normaali on vielä epäselvä, jonka vuoksi myös opetuskäytännöt ovat muutosvaiheessa, eikä meillä ole tässä vaiheessa riittävää käsitystä tulevaisuuden opetustiloista; minkälaisia teknisiä tai tilallisia tarpeita hybridiopetuksella on. Odotettavissa kuitenkin on, että lähiopetusta järjestetään myös tulevaisuudessa runsaasti etäopetuksen rinnalla. Tästä syystä on perusteltua kysyä, onko tämä ylipäättään oikea aika tehdä näin pitkälle vietyjä johtopäätöksiä tilojen käytöstä? Olisi tarkoituksenmukaisempaa tehdä ensin luentosalien tarvekartoitus, eli miten tulevaisuudessa tarvitaan luentosaleja ja millaisin varustelutasoin? Johtamisen ja talouden tiedekunta on opetusintensiivinen tiedekunta

Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)

13.10.2021

mikä tarkoittaa myös ohjausintensiivistä tiedekuntaa. Tästä syystä on tärkeää, että opettajia ja opiskelijoita tukevat lähipalvelut sijoittuvat samoihin tiloihin tiedekunnan opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa. Uusien tulevia tilaratkaisuja toivotaan järjestettävän kestävästi, ekologisesti ja tarkoituksenmukaisesti niin tilan käytöltään kuin kalustukseltaan. Tiedekunnassamme on myös henkilöitä, joiden työtavat ja työnsisältö edellyttää omaa tilaa.

Lisäksi on syytä selvittää, mihin opiskelijat tässä kuvassa sijoittuvat. Opiskelutilojen merkitys opiskelijoiden hyvinvoinnille on huomattu jo kauan ennen pandemiaa sekä pandemiarajoitusten aikana. Tilavähennykset heikentävät entisestään yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyyden puute on heijastunut opiskelijoiden jaksamisessa. Kiltojen, ainejärjestöjen ja kerhojen tilojen hyöty on opiskelijayhteisölle valtava. On huomattava, että mitä tahansa kampuskehitystä tehdään, niin opiskelijoiden tilojen neliötehokkuus on todella suuri. Jo nyt kirjasto ja lukusalit ovat täynnä, eikä vapaata opiskelutilaa keskustakampuksella juurikaan ole. Opiskelijoiden siirtyminen lähi- ja etäopetuksen välillä tulee edellyttämään etäopetuksen seuraamisen tarvittavia tiloja. Oikeanlaisten opiskelutilojen puute voi olla oppimisen esteenä. Pienryhmätilat sekä itsenäiselle opiskelulle varattavat rauhalliset yksilötyöpisteet ovat kovassa kysynnässä. Lisäksi rauhallisilla opiskelutiloilla on keskeinen merkitys niille, joilla ei ole mahdollisuutta rauhalliseen kotioiloissa työskentelyyn, esimerkiksi soluasunnossa asuville ja perheellisille. Yliopiston lähivuosina lisääntyvät opiskelijamäärät asettavat haasteita yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien takamiseksi kaikille korkeakouluyhteisömme opiskelijoille.

3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Muutosten läpiviemisessä olisi tärkeää, että henkilöstöä ja opiskelijoita kuullaan ja osallistetaan riittävässä tasolla ja avoimesti, jotta heillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa meneillään olevaan hankkeeseen ja päätöksiin. Lausuntopyyntö on kohdistettu tiedekuntaneuvostoilta hyvin hankalaan aikaan ja yllättäen. Lausunnonantoa varten olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa tarjota pidempi aika. Tämän lisäksi tausta-aineisto on ollut hankalasti hahmotettavissa ja lausuntopyyntöä esitetyt kysymykset ovat esitetty varsin abstraktilla tasolla. Se voi osaltaan johtaa siihen, että lausunnot eivät vastaa niihin kysymyksiin mitä niillä on alun perin haettu.

Monipistesopimus on perusteltua esimerkiksi tietyissä hallintotehtävissä ja usein se onkin toimiva ja tehokas ratkaisu, mutta tehtäviin, jossa edellytetään tiivistä ja läheistä keskinäistä vuorovaikusta kuten

Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)

13.10.2021

opetustehtäviin ja tutkimusryhmien toimintaan mallin soveltaminen on haastavampaa. Opetus- ja tutkimushenkilökunnalla on myös erityisiä tarpeita yksityisille ja suojatuille säilytystiloille. Lisäksi monilla opintosuunnilla ja tutkijoilla on edelleen tarve yksityiselle tilalle. Vaikka lähtökohtaisesti monipistetyökentelyyn ja sen mahdollisuuksiin suhtaudutaan myönteisesti, on syytä korostaa, että pandemia-ajalla on ollut eriarvoistava vaikutus, sillä lähtökohdat työn tekemiseen kotona ovat merkittävästi toisistaan poikkeavia henkilöstön elämäntilanteista johtuen. Toisaalta muutosvalmiutta varmasti löytyy, jos yliopistolla on tarjota konkreettiset kannustimet ajamalleen muutokselle.

4. Toimintakulttuurin kehittyminen

Keskustakampuksella on monia positiivisia vaikutuksia, jotka johtuvat sen helposta saavutettavuudesta ja sijainnista. Kampus on logistisesti lähellä opiskelijoita, henkilökuntaa ja sidosryhmiä ja sen näkyminen Tampereen kaupunkikuvassa on vetovoimatekijä, mikä korostaa Tampereen kaupunkia yliopisto-kaupunkina. Lisäksi kauppatieteiden, hallintotieteiden ja politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelmien sivuaineet ja muu opiskelua tukeva toiminta tapahtuu valtaosin keskustakampuksella. Tiedekuntaneuvosto keskustelussaan halusi korostaa, että haluammeko, että johtamisen ja talouden tiedekunta sijaitsee tulevaisuudessa keskustakampuksella ja Tampereen keskustassa?

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus on sisäänrakennettu tiedekunnan toimintaan. Iso osa tutkimuksesta tehdään sidosryhmien kanssa, ja henkilöstö yksilöinä osallistuu erilaisten työryhmien, selvitysten ja arviointien kautta sekä lainsäädäntötyöhön että hallinnon kehittämiseen valtakunnallisella ja aluetasolla. Yritysten kanssa tehdään tutkimusta ja opinnäytetöitä. Tiedekunnan henkilöstö on merkittävässä tiedekunnan toimintaa tukevissa luottamustehtävissä julkisella sektorilla, yrityksissä sekä kolmannella sektorilla. Tulevaisuudessakin olisi tärkeää, että johtamisen ja talouden tiedekunta olisi sidosryhmien helposti saavutettavissa hyvien yhteyksien päässä junaradan lähellä.

Lisäksi Johtamisen ja talouden tiedekunta on kansainvälinen työympäristö, joka on huomioitava sosiaalisten tilanteiden järjestämisessä ja tulevilla tilakysymyksissä.

Tiedoksi Kampuskehitys

Allekirjoitus Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Tampereen yliopiston asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa Tampereen yliopistolta.

LAUSUNTO KAMPUSKEHITYSSTRATEGIAN TOIMENPIDEOHJELMA

LÄÄKETIETEEN JA TERVEYTEKNOLOGIAN TIEDEKUNNAN TIEDEKUNTANEUVOSTO 6.10.2021

1. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Yliopistolla on kolme perustehtävää: tieteellinen tutkimus, koulutus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus – kaikkien päätösten on tuettava näiden perustehtävien suorittamista. Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunnan tiedekuntaneuvosto kannattaa tilankäytön, mahdollisten tilavähennysten ja tilankäyttöä koskevien toimintatapamuutoksien tutkimista. Neuvosto painottaa, että tiedekunnalla on ensisijainen vastuu ydintehtäviensä eli koulutuksen ja tutkimuksen toteuttamisesta laadukkaasti. Tähän vastuuseen lukeutuu toteuttamistapojen vastuullisuus, ekologisuus ja taloudellisuus.

Tilojen kehittämistä ohjaa tarkoituksenmukaisuus. Tilamuutosten hyödyn ja tarkoituksellisuuden käsittelyn tulee olla ytimessä, tiedekuntaneuvosto painottaa ns. toimintaedellä -ajattelua. Esimerkiksi oppimistiloja on oltava riittävästi, yhteisoppimistiloja on kehitettävä edelleen, itseopiskeluun tarkoitettujen tilojen ja sosiaalisuutta tukevien ympäristöjen saatavuus on tärkeää. Tilojen käytettävyys ja saatavuus tulee suunnitella sekä henkilöstön että opiskelijoiden näkökulmasta. Opiskelijamäärien ja ryhmäkokojen kasvaessa on arvioitava riittäväkö nykyiset tilat ja tilatyypit opetukseen, ja millaiset muutokset tukevat laadukasta ja toimivaa koulutusta tulevaisuudessa.

Sosiaalisen ja kulttuurisen vastuullisuuden näkökulmat ovat tärkeitä taloudellisuuden ja vastuullisuuden muiden elementtien (mm. ympäristö) rinnalla: yhteisöllisyyden ja yhdessä opiskelun mahdollistaminen sekä verkostoituminen opiskelun aikana myös hybridioiskeluaikana tulee taata.

2. Tiedekunnan toiminnan erityistarpeet

Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunnan toiminnan erityispiirteitä ovat mittava laboratoriotoiminta ja läheinen opetus- ja tutkimusyhteistyö sekä osin yhteinen henkilöstö PSHP:n eri yksiköiden kanssa. Laboratoriotilojen lisäksi on tarve laadukkaille toimistotiloille.

Tiedekunnassa on käyty viimeksi Arvo2-rakennuksen rakentamisen yhteydessä perusteellinen keskustelu tarpeista. Pandemia, lisääntynyt hybridityö ja -opiskelu ovat nopeasti asettaneet muutospainetta tilojen kehittämiseksi. Samaan aikaan tiedekunnassa on tarve talouden tasapainottamiselle. Tilakustannukset eivät saisi merkittävästi nousta tämänhetkisestä.

Tiedekuntaneuvosto painottaa, että pandemian jälkeinen tilanne on arvioitava maltilla – vertailu normaalitilanteeseen ennen pandemiaa on tärkeää. Hybridimuotoinen työskentelyn, digitaalisten menetelmien sekä muiden opetuksen ja toimintatapojen uudistuksien soisi jäävän käytäntöön. Hybridityön aikana arvoa tuottavat paitsi toimistoseinät, ennen kaikkea ajanmukaiset laitteistot, laadukas infra ja yhteen saatetut huippuosaajat. Korkeatasoiset hybridimahdollisuudet ovat tärkeitä vuorovaikutuksen ja kansainvälisyyden takaajina esim. suurien massaluentosalien sijaan.

Neuvosto katsoo, että laadukkaat tilat tukevat sosiaalisuutta moninaisesti toteutettujen opetussisältöjen ympärillä. Kampuksilla on post-pandemia -aikana edelleen suuri merkitys kohtaamispaistina.

Tiedekuntaneuvosto muistuttaa, että opiskelijoiden toiveita tulevaisuuden opiskelulle ja opiskelumenetelmille tulisi systemaattisesti kartoittaa tilamuutoksia suunnitellessa.

3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Tiedekuntaneuvosto näkee tärkeäksi, että tilakehitysprosessit ja suunnitellut muutokset toteutetaan avoimuuden ja vahvan yhteistyöotteen periaatteilla. Keskustelu sekä tiedekunnan sisällä että koko yliopiston kesken on tärkeää.

Tiedekunta tavoittelee tilakehityksen ja toimintatapoihin liittyvien muutoksien tukemisen kautta tutkimuksen ja opetuksen taloudellisen perustan vahvistamista. Tiedekunta näkee vahvaksi insentiiviksi sen, että tilakehityksestä koituvat säästöt ohjataan tiedekunnalle ja muuhun toimintaan.

Henkilökunnan pandemian jälkeisen ajan hybridityösopimukset ovat valmistelussa yliopiston HR-yksikössä. Huomioitavaa on, että osaa tiedekunnan henkilökunnasta monipistetyö-/hybridisopimus ei välttämättä koske, erit. laboratoriotyötä tekevät. Tiedekunnassa tavoitellaan tilankäytön ohjautumista ryhmien tasolla, jossa ryhmän kesken organisoidaan ryhmälle osoitetut hybridityöpisteet.

Tiedekuntaneuvosto muistuttaa, että työpisteiden varustelussa otettava joustavasti henkilöstön mahdolliset erityistarpeet huomioon. Lisäksi on erityisen tärkeää, että hybridityöskentelyn vaatimukset otetaan nopeasti huomioon tila- ja laitejärjestelmien osalta, esim. kokoustekniikka AV-laitteineen on uudistettava nopeasti.

4. Toimintakulttuurin kehittyminen

Tiedekuntaneuvosto näkee tärkeäksi, että kampusten houkuttelevuus säilytetään. Tilloilla on merkitys niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin myös maine- ja bränditekinä. Laadukkaiden työympäristöjen ja infran vuokraamista yritysten ja muiden ulkopuolisten käyttöön tulisi tutkia, sillä tätä kautta voisi käyttöastetta edelleen nostaa.

Tapio Visakorpi
Dekaani, tiedekuntaneuvoston puheenjohtaja

Kampuskehitys

ASIA: Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvoston yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun liittyvä lausunto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvosto kiittää Kampuskehitystä mahdollisuudesta lausua yliopiston toimitiloja koskevasta toimenpideohjelmasta. Tiedekuntaneuvosto on huolellisesti tutustunut sille esitettyihin asiakirjoihin ja videoesitykseen ja muuhun materiaaliin, keskustellut niistä, sekä 6.10.2021 pitämässään kokouksessaan linjannut niiden pohjalta seuraavasti:

1. Kampuskehityksen päämääränä tulee olla tiedekunnan tuottavuuden lisääminen arvioituna korkeatasoisen tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden määränä. Tuottavuustavoitteen kanssa ristiriidassa olevat muut tavoitteet eivät ole taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltuja.
2. Uudistamisen toinen keskeinen tavoite on oikeudenmukainen kohtelu mitoituksessa, joka ottaa huomioon tiedekunta-, tieteenala- ja yksikkökohtaiset eroavaisuudet toimistojen ja työtilojen käytössä ja opetuksen muodoissa ja rakenteissa. Näissä on mittavasti systemaattista vaihtelua, joka sellaisena on suunnittelussa huomioon otettavaa ja osin myös sitä ohjaavaa. Tältä osin tiedekunta kiittää kampuskehitystä tähänastisesta työstä ja toivoo sen jatkuvan myös tulevaisuudessa.
3. Tiedekunta aikoo jatkaa myös tulevaisuudessa kolmessa rakennuksessa (Arvo, Linna, Pinni), mikäli ehdotettu muutos on ristiriidassa kohdissa 1 ja 2 mainittujen tavoitteiden kanssa. Ehdotettu muutos on syytä pystyä etukäteen arvioimaan riittävällä varmuudella ja tieteelliset kriteerit täyttävällä tavalla. Samassa yhteydessä on arvioitava tilamuutosten merkitys henkilöstön

identiteetille, niiden brändiarvo yliopistolle ja muutoksesta aiheutuvat toiminnalliset ja taloudelliset kustannukset.

4. Toimeenpanosuunnitelman valmistelun käytössä nyt oleva informaatiovaranto on toistaiseksi puutteellinen, eikä se sellaisena ole jatkovalmisteluun riittävä. Havainnollista informaation laadulle ja luotettavuudelle on, että tausta-aineistossa tiedekunnan htv-vuosien määräksi vuonna 2021 on arvioitu 370, kun se Mepcon mukaan oli 507 henkilöä 7.10.2021. Kun suunnittelun mitoitustavirhe on tätä luokkaa (termit eivät ole täysin vertailukelpoisia), sitä voi pitää merkittävänä. Edelleenkin käytössä ei ole tietoja yksikön henkilöstön määrästä suhteessa yksikön käytössä olevien työhuoneiden määrään tai muita samankaltaisia suhdelukuja yksiköittäin tai urapolun vaiheittain jaoteltuna. Jatkovalmistelussa tähän informaationvarannon laatuun ja luotettavuuteen olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota. Informaatiovarannossa havaituilla puutteilla on myös ilmeisiä vaikutuksia jatkosuunnitteluun, mitä tulee toiminnan mitoittamiseen ja uudistamiseen.
5. Tilasuunnittelun hyvä lähtökohta on, että yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa on toistuvasta tiivistämisestä huolimatta rakenteellinen pula työhuoneista. Voimakkaasti kasvava tiedekunta ei vaivatta mahdu sille osoitettuihin tiloihin. Tiedekunta ei pysty tällä hetkellä tarjoamaan niitä työtiloja, joihin se on rahoitus-hakemuksien yhteydessä sitoutunut tai sijoittamaan uusia professoreita ja muita opettajia työhuoneisiin.
6. Tiedekunnan toimintaa on kuitenkin yksiköiden vastuuhenkilöiden tekemien arvioiden mukaan mahdollista edelleen tiivistää tiedekunnan käytössä olevissa kolmessa rakennuksessa (ja osin varatilana toimivana Päätalossa) yksilöiden ja yksiköiden intressien ja tavoitteiden mukaisesti. Tiedekunta tekee tämän oma-aloitteisesti ja yksikkökohtaisesti, minkä tueksi on tekeillä yksikkökohtaiset selvitykset muutosvalmiudesta ja -mahdollisuuksista. Lähestymistapa on käytännönläheinen. Muutoksissa otetaan huomioon myös työsuojelliset näkökulmat, mitä tulee henkilömäärään työhuonetta kohden. Samaten erityistä huomiota kiinnitetään tietoturvan toteutumiseen, hiljaisten tilojen saatavuuteen, arjen rytmittymiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen edistämiseen.
7. Tiedekunta suhtautuu myönteisen uteliaasti monipistetyöskentelyyn sekä näkee siinä mahdollisuuden tilankäytön tehostamiseen ja tuottavuuden lisäämiseen. Se myös identifioi kysynnän tutkijoiden/tutkimusryhmien keskinäiseen vuorovaikutukseen soveltuville viiden/kymmenen hengen ”intiimeille” työpaja-huoneille, joissa olisi hyvät istuimet työtasolla, täydellinen multimediavarustus

ja etäläsnäolomahdollisuus muista yliopistoista ympäri maailman. Samaten se näkee mahdollisuuksia Kaupin kampukselle rakenteilla olevan yliopistollisten sote-keskuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Tältä osin suunnitelmat eivät kuitenkaan ole riittävän yksityiskohtaisia yksilö- tai yksikkökohtaisten linjausten tekemiselle.

8. Tutkinto-ohjelmien opetushenkilöstö on sijoittunut kolmeen kiinteistöön, joissa suurelta osin toteutetaan tutkinto-ohjelmien oma opetus. Opetuksen käytännön järjestelyjen ja tuottavuuden näkökulmasta opetustilojen on jatkossakin sijoitettava opetushenkilöstön muiden tilojen yhteyteen tai läheisyyteen.
9. Tulevaisuuden opetustiloissa korostuu niiden monimuotoisuus ja muunneltavuus sekä hybridiopetuksen teknisten ja tilallisten tarpeiden toteutuminen. Tiedekunnan opiskelijasisääntöä on viime vuosina kasvatettu ja se tulee kasvamaan myös tulevaisuudessa ehkä noin 50-60 opiskelijalla vuodessa. Opetuksen monimuotoistumisen takia seminaaritilojen ja luentosalien kysyntä ei kuitenkaan merkittävästi kasva, vaan pysyy pandemiaa edeltävällä tasolla. Kokonaiskysynnän laskua ei ole näköpiirissä.
10. Tiedekuntamme opiskelijoiden arki rakentuu toistuvista siirtymistä lähi- ja etäopetuksen välillä, minkä ohella yliopistolla on fyysisenä tilana merkittävä rooli sosiaalisena yhteisönä, vuorovaikutuksen alustana ja mielenterveyden tukena. Näiden tavoitteiden samanaikainen saavuttaminen edellyttää paitsi tavanomaisempia lukupisteitä (joista on pysyvä todennettu pula) myös etäopiskelun seuraamiseen soveliaiden tilojen luomista. Paradoksaalisesti etäopetuksen määrän kasvu on kytkeytymässä näiden tilojen kysynnän olennaiseen lisääntymiseen.
11. Kampuskehityksen toimintasuunnitelman jatkotyöstämisessä olisi syytä ottaa lähtökohdaksi henkilökunnan ja opiskelijoiden ”tuottavan työpäivän” käsite, ja rakentaa tilat ja toimintatavat tämän käsitteen mukaisiksi. Muutos edellyttää henkilökunnan ja opiskelijoiden sitoutumista ja myötävaikutusta. Tämä ei ole yksinomaan tai ensisijaisesti tiedotusasia, vaan ennen kaikkea kehittämiseen ja uudistamiseen kytkeytyviin toimintatapoihin liittyvä kysymys. Tilankäytön muutos tapahtuu konkreettisten tapaustutkimuksen kautta, eri vaihtoehtoja vertailemalla ja niistä tehdyt johtopäätökset huomioon ottamalla.
12. Tiedekunta arvostaa täsmällistä ilmaisua, selkeitä määrittelyjä ja toimeenpanokelpoisia linjauksia. Valmisteluasiakirjoissa ei tulisi olla käsitteitä tai sanoja vailla määriteltyjä merkityksiä. Jos niiden kirjoittaja ei pysty niitä määrittämään (niin kuin on asian laita toistuvasti myös nyt käsitellyssä asiakirjassa),

lukijatkaan eivät niitä ymmärrä (ainakaan samalla tavalla), joten niitä ei ole syytä jatkossa sisällyttää asiakirjoihin. Samaten ei ymmärtämisen ja sisäistämisen kannalta ei haitaksi olisi, jos erityisalan käsitteet kirjoitettaisiin arkisuomeksi.

13. Toimintasuunnitelman toimeenpanon jatkovalmistelu tulee kytkeä nimettyyn vastuutahoon, eriteltyihin voimavaroihin, riittävään vaihtoehtokustannusten laskentaan ja realistiseen (muun muassa vuokrasopimusten keston ja henkilöstön määrän huomioon ottavaan) arvioon toimeenpanon mahdollisuuksista. Ennen seuraavia askeleita olisi tarpeen saada luotettava tilastopohja eri tiedekuntien ja yksiköiden lähtötilanteesta. Tilastoissa keskiarvojen ohella ja sijasta luvut tulisi ilmoittaa vertailukelpoisina jakaumalukuina, joissa käytettävät osoittajat ja nimittäjät ovat perusteltuja. Lopputilanteen tarkastelu tulee suhteuttaa alkuarvioon.
14. Tiedekunta kiinnittää huomiota siihen, että kampuskehityksessä on toistaiseksi varsin niukasti hyödynnetty yliopistomme työelämäntutkijoiden osaamista, mitä tulee tuottavien työpisteiden ja -yhteisöjen luomiseen ja ylläpitämiseen. Toiminnallisten linjausten tieteellinen pohja on heikko. Systemaattinen selvitys on korvattu anekdooteilla tai esimerkeillä, joista yleistäminen ei ole toiminnallisesti tai tieteellisesti perusteltua. Tiedekunta tarjoaa ammattitaitoaan tämän ilmeisen aukon täyttämiseen.
15. Tiedekunta osallistuu mielellään myös asiaa koskevaan jatkovalmisteluun edellä asetettujen suuntaviivojen puitteissa.

Tiedekunta on 7.10.2021 pitämässään sähköpostikokouksessa hyväksynyt tämän lausunnon.

Tiedekuntaneuvoston puolesta Tampereella 7.10.2021

Juho Saari

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan dekaani

Tampereen ylioppilaskunnan lausunto yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun

Tampereen ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta antaa opiskelijoiden näkemyksiä yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman valmisteluun. Ylioppilaskunta painottaa, että toimitiloihin liittyvässä keskustelussa on tärkeää huomioida yliopiston perustehtävät, tilojen käytön tarkoituksenmukaisuus sekä yhteisön sosiaalinen ja kulttuurillinen kiinnittyminen kampuksiin. Ensisijaisen tärkeänä pidämme sitä, että koko yhteisöön näin paljon vaikuttavissa asioissa osallistetaan eri yhteisön ryhmiä yhdenvertaisesti valmistelutyössä. Taloudellinen näkökulma ei saa olla ainut toimintaa eteenpäin vievä voima.

Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Ylioppilaskunta näkee vastuullisuuden näkökulmat erittäin tärkeinä tilakehityksestä keskusteltaessa. Yliopistolain mukaan yliopiston tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Jo pelkästään tästä syystä taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen ja kulttuurillisen näkökulman käsittely on tärkeää.

Tilojen suunnittelussa on kuitenkin tärkeää huomioida se, että taloudellinen näkökulma ei saa olla ainoa kehitystä ohjaava asia. Yliopiston tilat ovat yhteisön jäsenille sosiaalisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen vuoksi tärkeitä kohtaamispaikkoja; ei pelkästään opiskelijoiden keskinäiseen kanssakäymiseen vaan koko yhteisön laajan vuorovaikutuksen lisäämiseksi. Tilatarpeista keskusteltaessa on myös tärkeää huomioida ekologinen lähtökohta ja se, millaisia tavoitteita korkeakouluyhteisöllä on esimerkiksi hiilineutraaliuden suhteen.

Tiloja karsittaessa on tärkeä kuitenkin ymmärtää tilojen kulttuurillinen merkitys yhteisölle. Yliopiston kampusten tilat eivät ole pelkästään rakennuksia suurelle osalle yhteisöä. Opiskelijat viettävät useita vuosia yliopistolla ja kiinnittyvät vahvasti tiloihin, yhteisöön ja ympäröivään yhteiskuntaan. Ei ole järkevää vähentää tiloja sieltä, mistä se on helpointa vaan on tärkeä huomioida, millainen vaikutus tilojen karsimisella on yhteisön näkökulmasta.

Kehitystyötä tehtäessä ja tilojen käyttöä tarkasteltaessa on myös huomioitava yhteisön jäsenten erilaiset lähtökohdat. Kampusten tilat ovat joillekin ainoa mahdollisuus rauhalliseen, tehokkaaseen ja ergonomiseen työhön. Lisäksi nyt noin kahden vuoden etätyöskentelyn jäljiltä on hyvä huomioida tilojen tarkastelussa se, että tiloilla tulee olemaan erilainen merkitys jatkossa. Monet yhteisön jäsenet tarvitsevat kampusten tiloja myös pelkästään sosiaaliseen kanssakäymiseen, sillä vuorovaikutuksen suhteen yhteisön saldot ovat tällä hetkellä miinuksella.

Tilojen ja tilakustannusten vähentämisen työstön osalta ylioppilaskunta toivoo, että kaikkia yhteisöryhmiä osallistetaan yhtä paljon. Kampuksilla on huomattavan vähän opiskelutiloja ottaen huomioon opiskelijoiden määrä. Nyt olisikin hyvä hetki tarkastella myös, ovatko kaikki työhuoneiksi suunnitellut tilat tarkoituksenmukaisesti käytössä vai voisiko jostain löytyä lisää opiskelijoille varattavia opiskelutiloja tai opiskelijajärjestöille toimitiloja.

Opiskelijoiden ja järjestötoimijoiden näkökulmasta haluamme nostaa esille muutaman asian. Opiskelijat kaipaavat itsenäiseen työskentelyyn soveltuvia ergonomisia tiloja. Näitä tiloja tarvitaan esimerkiksi hiljaiseen työskentelyyn, luentojen seuraamiseen tai esimerkiksi erilaisiin etätapaamisiin. Näiden lisäksi on tärkeä olla tarjolla myös tiloja sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhdessä tehtävään opiskeluun. Edellä mainittujen tilatarpeiden lisäksi järjestöjen tilat ovat yksi iso osa opiskelijoiden elämää. Järjestötilat ovat monille erittäin tärkeitä kohtaamispaikkoja ei pelkästään vuorovaikutuksen vuoksi vaan myös opintoihin liittyvän avun saamiseksi. Järjestötilat ovat myös tärkeitä oman alan yhteisöön ja yleisesti yliopistoyhteisöön kiinnittymisen kannalta. Tästä syystä järjestöille tulee tarjota riittävästi tiloja.

Toimitilojen kehityksessä huomioitavat toiminnan erityispiirteet

TREY pitää tärkeänä, että tilojen kehittämisessä otetaan huomioon opetuksen kehittäminen ja sen ajankohtaiset tarpeet sekä digitalisaation vaikutukset pedagogiikkaan. Digitalisaatiolla ei kuitenkaan voi perustella opiskelutilojen määrän vähentämistä, vaan se tulee muun muassa lisäämään itsenäiseen opiskeluun ja ryhmätyöskentelyyn sopivien tilojen tarvetta. Lisäksi etä- ja lähiopiskelun yhdistäminen jatkossa tarkoittaa sitä, että kampuksilta on löydettävä tiloja, joissa etäluentoja voi seurata itsenäisesti.

TREY painottaa, että tilojen tulevaisuutta tarkasteltaessa on otettava huomioon myös tilojen tarjoama mahdollisuus sosiaalisuuteen. Opetuksen osittainen siirtyminen etätoteutukseen ei poista opiskelijoiden ja henkilöstön tarvetta sosiaaliseen kanssakäymiseen. Opiskelijoille tärkeitä paikkoja sosiaalistumiseen ovat esimerkiksi järjestöjen tilat, ryhmätyötilat ja kampusravintolat. TREYn keväällä 2021 tekemässä koronakyselyssä korostui avovastauksissa yksinäisyyden kokemus etäaikana, kun kampusten tilat eivät olleet käytettävissä. Lisäksi kysely osoitti, että opiskelutilat ovat opiskelijoille erittäin tärkeitä, sillä kotona työskentely heikentää myös opintojen ja vapaa-ajan erottamista.

Tilojen kehityksessä on huomioitava, että todella monella opiskelijalla ei ole kotonaan tiloja, joissa pystyy ergonomisesti ja tehokkaasti opiskelemaan. Yliopistolla olevat opiskelutilat ovat kriittisiä monille, joiden esimerkiksi asumisjärjestelyt eivät mahdollista kotona opiskelua tehokkaasti. On tärkeää, että tilakehityksessä huomioidaan myös hiljaiseen työskentelyyn tarkoitetut tilat.

Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Keskusteltaessa muutosvalmiuksista toimitilakehityksen osalta me opiskelijat olemme aina valmiita käymään keskusteluja kampusympäristön kehittämiseksi. Opiskelijayhteisö haluaa olla mukana laajasti valmistelutyössä, lausuntojen lisäksi myös keskusteluissa ja valmistelupalavereissa. Koemme, että suurimpana yhteisön ryhmänä, opiskelijoiden näkemysten tulisi näkyä selkeämmin opiskelu- ja opetustiloihin liittyvissä keskusteluissa.

Koko toimitilakehityksessä on vielä huomattava määrä työtä ja koemme, että avoin ja läpinäkyvä viestintä on erittäin oleellista jatkon kannalta. Yhteisön käymä keskustelu osoittaa, että tiloihin liittyvät asiat ovat tärkeitä yhteisölle ja monella on huoli, että tilojen kulttuurista ja sosiaalista merkitystä ei oteta huomioon. Niin toimitilakehitykseen kuin talouteen liittyvissä keskusteluissa on tärkeää varmistaa yhteisön äänen kuuluminen.

Ylioppilaskunta osallistuu omalta osaltaan mielellään valmistelutyöhön ja on mukana kampustilojen kehittämisessä. Opiskelijoiden osallistaminen mahdollistaa moninaisemman näkökulman huomioimisen valmistelutyössä. Esimerkiksi opiskelijajärjestöjen näkemysten kerääminen näissä asioissa on mielestämme erittäin tärkeää.

Toimintakulttuurin kehittyminen

Ylioppilaskunta näkee, että tilojen on erittäin tärkeää tukea yhteistä toimintakulttuuria, yhteisön rakentumista sekä opiskelijoiden kiinnittymistä yhteisöön. Tämä käsittää sekä opiskelijoiden keskinäisen yhteistyön, opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteistyön sekä eri tieteenalojen ja tiedekuntien välisen yhteistyön. Yliopisto on vasta aloittanut toimintansa ja yhteisen toimintakulttuurin luominen vaatii vielä paljon työtä, jossa tiloilla on suuri merkitys.

Opiskelijoille ja opiskelijajärjestöille tulee tarjota kampuksilla runsaasti tiloja monimuotoiseen opiskelijatoimintaan. Esimerkiksi ainejärjestötilat ovat omiaan luomaan yhteistyötä saman opiskelualan eri vuosikurssien opiskelijoiden välille, mikä edesauttaa opiskelijoiden kiinnittymistä yhteisöön. Tämä osaltaan jouduttaa opintojen edistymistä. Muun muassa näistä syistä on tärkeää, että yliopisto huomioi järjestötilojen merkityksen suunnitellessaan muutoksia nykyisiin tiloihin.

Eri alojen opiskelijoiden välinen yhteistyö on yksi monialaisen yliopiston vahvuus, jota tilaratkaisujen tulisi tukea. Tämän vuoksi opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus järjestää poikkitieteellisiä tapahtumia ja tilaisuuksia yliopiston tiloissa. Opiskelujen tukemiseksi tarvitaan myös opiskelijakäyttöön kokous- ja ryhmätyötiloja. Yleisesti ylioppilaskunta pitää tärkeänä sitä, että opiskelijoilla on riittävästi tiloja sekä yhteiseen opiskeluun että muuhun ajanviettoon ja taukoihin opiskelun ohessa.

Yliopiston henkilöstön ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä tulisi edesauttaa tilaratkaisuilla siten, että ne tukevat kohtaamisia ja vuorovaikutusta. Opiskelijoiden näkökulmasta on tärkeää, että tiedot henkilökunnan saavutettavuudesta ovat saatavilla ja henkilöstö on tavoitettavissa niin sähköisesti kuin kampuksilla. Eri yhteisöryhmien välistä toimintaa voitaisiin edesauttaa yhteisillä työskentely- ja taukotiloilla.

Alumnit ovat monesti lähin yhteys opiskelijoille työelämään liittyvissä asioissa ja monissa järjestöissä onkin aktiivista alumnitoimintaa joko järjestössä itsessään tai yhteistyössä oman alan alumniyhdistyksen kanssa. Alumnien sitouttamiseksi yhteisöön olisi tärkeää, että yliopiston tilat olisivat joiltakin osin heidän käytössään esimerkiksi erilaisten työelämätilaisuuksien tai alumniyhdistysten kokousten järjestämistä varten.

Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen osalta ylioppilaskunta pitää tärkeänä, että myös yhteisöön kuulumattomien henkilöiden on mahdollista tutustua yliopistossa toteutettavaan tutkimus- ja opetustoimintaan. Lisäksi on tärkeää, että tilat mahdollistavat alumnien, yritysten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen välisen kanssakäymisen, muun muassa opiskelijoiden työelämäyhteyksien kehittämiseksi.

Allekirjoitukset

Iiris Taubert
Puheenjohtaja

Venla Monter
Pääsihteeri

Lisätietoa lausunnosta

Mikael Lehtonen, järjestöasiantuntija, mikael.lehtonen@trey.fi, +358 40 713 0079

Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien lausunto yliopiston toimitiloja koskevasta toimenpideohjelmasta 20.10.2021

Kiitämme mahdollisuudesta Yhteistoimintaneuvoston käsittelyn lisäksi lausua kirjallisesti näkemyksiämme yliopiston toimitiloja koskevan toimenpideohjelman luonnoksesta.

Toimitilojen kehittämisen päämääränä tulee olla yliopiston perustoimintojen – tutkimus, opetus ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus – vahvistaminen ja kehittäminen. Kaikkia ehdotettuja toimia on tarkasteltava suhteessa näihin tavoitteisiin ja osoitettava niiden hyöty.

Pyrkimyksenä on vähentää yhteisön tiloja 25 prosenttia vuoden 2019 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tilojen kokonaismäärän näin merkittävää supistamista ei voi tehdä ilman hyvin konkreettista ja yksityiskohtaista suunnitelmaa siitä, minkälaiset työtilat työntekijöille jatkossa tarjotaan. Nämä tiedot toistaiseksi puuttuvat.

Kampuskehitystä ja toimitiloja koskevat suunnitelmat ovat ylipäänsä hyvin yleistasoisia eivätkä kerro, mitä muutoksia yksittäisille eri ryhmien työntekijöille voi seurata. Muutosten vaikutuksia pitäisi arvioida suhteessa olemassa olevaan tutkittuun tietoon erilaisten työskentelytilojen vaikutuksesta toimintaan ja tuloksellisuuteen sekä työsuojelullisiin näkökulmiin.

Monitoimitilat eivät sovellu luovuutta, yksityiskohtaisuutta ja henkilökohtaisia tapaamisia edellyttävään yliopistotyöhön. Kaikille, jotka työssään sellaisen kokevat tarvitsevansa, tulee turvata oma työhuone (tai joissain tapauksissa, kuten määräaikaiset tutkijat, voi harkita muutaman hengen jaettua työhuonetta, jossa jokaisella on oma työpiste). On myös laskettava, paljonko tiloista toiseen siirtymiset sekä työskentelyvälineiden siirtäminen pakkaamisineen ja purkamisineen vievät tehokkaasta työajasta. Mitkä ovat sellaisia työvälineitä, joille jatkossa turvataan pysyvät tilat ja saavutettavuus? Millä perustein nämä valitaan eri alojen tarvitsemista työvälineistä, kuten mittauslaitteet, laboratoriokoneet, koe-eläimet tiloineen, kirja- ja aineistokokoelmat?

Toimitilojen tulee mitoitukseltaan ja laadultaan kohdella kaikkia henkilöstöryhmiä ja tieteenaloja oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti ottaen huomioon erot toiminnassa ja tarpeissa. Eri kampusten, tiedekuntien ja yksiköiden tilojen koko ja laatu suhteessa niissä toimiviin työntekijöihin ja opiskelijoihin on selvitettävä ja tuotava esiin. Toistaiseksi käytössä ei ole tietoja yksiköiden henkilöstön ja opiskelijoiden määrästä suhteessa käytössä olevien työhuoneiden määrään ja muiden tilojen (kuten laboratoriot, kirjastot, opetus- ja kokoustilat) kokoon. Ennen muutosten suunnittelun jatkamista on luotava luotettava tilastopohja eri tiedekuntien ja yksiköiden lähtötilanteesta. Tilastoissa keskiarvojen ohella ja sijasta luvut tulisi ilmoittaa vertailukelpoisina jakaumalukuina, joissa käytetään perusteltuja osoittajia ja nimittäjiä. Lopputilanteen tarkastelu tulee suhteuttaa alkuarvioon.

Kampuskehitysstrategian painotus turvallisiin työtiloihin on hyvä. Koronapandemia on luomassa uutta normaalia, jossa henkilökohtaiset omat tilat ovat myös fyysisen turvallisuuden edellytys työpaikalla. Myös toimenpideohjelmassa on huomioitava työsuojelullinen näkökulma ja kirjattava se esiin kaikkiin kehittämistoimiin.

On hienoa, että strategiaan on kirjattu kehittämisessä arvostettavan korkeakoulu yhteisön tilojen ja toimintojen historiaa sekä perinteitä. Toimenpideohjelmassa tämän käytännön toteuttaminen ei vielä näy, ja työskentelyä tämän varmistamiseksi on tehostettava.

Valmiit kysymykset ja vastauksemme niihin:

1. Taloudellinen ja vastuullinen tilankäyttö

Tilat luovat fyysiset puitteet tieteellisen toiminnan ja opetuksen järjestämiselle. Toimitiloihin kuitenkin kiinnittyy merkittäviä kustannuksia mm. vuokrien ja ylläpitokustannusten osalta. Yliopistotasolla toimitiloihin liittyvät vuokratkustannukset ovat noin neljännes yliopiston vuosittaisesta perusrahoituksesta. Yliopistotasolla toimitilojen kehitystavoitteet linkittyvät yliopiston strategiaan rakentaa yhdessä kestävästä maailmaa.

Miten yhteistoimintaneuvosto näkee laajan vastuullisuuden (taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen, kulttuurillinen) näkökulmat toimitilojen kehityksessä? Mitä keinoja vastuullisuuden kehittämiseksi tulisi käyttää? Miten yliopiston tilakustannusten osuuden tulisi kehittyä tulevaisuudessa suhteessa yliopiston perusrahoitukseen?

Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien kommentteja:

Henkilöstö on yliopiston tärkein voimavara, ja työntekijöiden pitää pystyä keskittymään varsinaisiin tehtäviinsä, eikä työvälineiden ja -aineistojen pakkaamiseen, purkamiseen ja siirtelyyn.

Käsitys vastuullisuudesta suhteessa tilankäyttöön sekä sen tarkastelun periaatteet ja käytännöt on muodostettava suhteessa yliopiston tehtäviin ja niiden toteuttamisen mahdollisuuksiin. Yliopiston vastuullisuus toteutuu sen toiminnan kautta ja konkretisoituu tutkimuksen, siihen perustuvan opetuksen ja oppimisen kautta yliopiston yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa. Toimitilojen ja tilankäytön tulee ensisijaisesti tukea yliopiston tehtävien sujuvaa ja laadukasta toteuttamista. Samalla taataan taloudellisen vastuullisuuden toteutumista, kun tieteen tekemisen ja tutkimusedellytykset, korkeatasoisen opetuksen ja ohjauksen edellytykset sekä opiskelijoiden edellytykset kartuttaa osaamistaan ja suorittaa opintojaan sujuvasti toteutuvat, mikä on ehto yliopiston hyvälle tuloksellisuudelle ja talouden vakaudelle.

2. Yliopiston ydintoimintojen erityispiirteet tulevaisuuden tiloille

Toimitilakehitys ottaa huomioon eri käyttäjäryhmien ja tieteenalojen erilaiset intressit ja tarpeet ja hakee ratkaisuja kokonaisuuden näkökulmasta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävästi ja tasapuolisesti. Mitä ovat yliopiston ydintoimintojen näkökulmasta tunnistettavat tulevaisuuden tarpeet tiloille ja niiden käytölle?

Mitä tarpeita yhteistoimintaneuvoston näkee tulevaisuuden tiloille ja niiden käytölle opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen alueella? Miten yhteistoimintaneuvosto näkee pandemiakokemusten vaikuttavan tilatarpeisiin?

Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien kommentteja:

Monipuoliset tutkimuksen tekemisen, opetuksen ja oppimisen ympäristöt sekä niitä tukevien toimintojen ympäristöt tarvitaan myös jatkossa. Toki niitä tulee kehittää muuttuvien tarpeiden mukaan, mutta perustuen nimenomaan toiminnan eli perustehtävien toteuttamisen ja niiden tukemisen tarpeisiin, ei esimerkiksi kulloisiinkin tilankäytön trendeihin tai taloustilanteen heilahteluihin perustuen tai nojaten.

Tieteen ominaispiirre on yhteisöllisyys. Kaikki tutkimus tehdään osana kansainvälistä tiedeyhteisöä ja sen eri osia. Yliopistolla on oltava tiloja, joissa eri kokoiset tiedeyhteisöt voivat tavata ja keskustella. Yliopiston tiedeyhteisö on huomattavasti laajempi kuin siellä työskentelevä ja opiskeleva ydinyhteisö. Laajan tiedeyhteisön on voitava osallistua yhteisön toimintaan myös kampuksella ja tarpeen mukaan omassa työtilassa. Työtilojen tarjoaminen myös apurahalla työskenteleville ja eri uravaiheissa oleville osoittaa yliopiston sosiaalista vastuuta sosioekonomisten eriarvoisuuksien lieventämisessä. Yliopiston on oltava saavutettava globaalisti, jolloin esimerkiksi tapahtumien tilakulujen maltillisuus auttaa pitämään osallistumiskustannukset (mukaan lukien matkustamiskustannukset) kohtuullisina.

Yliopiston työntekijöillä on paljon sellaisia materiaaleja, joita heidän on säilytettävä, usein salassa pitäen. Jokaisella työntekijällä on oltava tila, jossa hän voi säilyttää ja käyttää tutkimuskirjallisuutta, kohdeaineistoja, opetukseen ja ohjaukseen liittyviä opiskelijoiden materiaaleja ja muita välttämättömiä aineistoja. Samoin laboratorioiden koneille, laitteille ja muille tarpeille on oltava asianmukaiset tilat.

Kirjastot ovat yliopistolle välttämättömiä paitsi tieteellisen tiedon saavutettavaksi tekemiseksi (fyysiset ja digitaaliset aineistot) myös hiljaisina ja yhteisöllisinä oppimistiloina. Kirjastossa tulee olla myös pienryhmätyöskentelylle varattavissa olevia tiloja. Monilla tieteenaloilla suuri osa aiemmasta tutkimuksesta on saavutettavissa vain fyysisinä kirjoina, ei sähkösyntyisinä tai digitalisoituina versioina. Digitalisaatio ei koskaan tule ulottumaan kaikkeen merkittävään tutkimukseen. On myös huomioitava, että joillain tieteenaloilla vanha tutkimus ei koskaan vanhene, koska tieteenalat ovat tiedollisesti kumuloituvia, eivät kumoutuvia.

Oppimisympäristön valinta on olennainen osa opetuksen vapauden toteutumista. Opiskelijoiden akateemisen asiantuntijuuden kehittyminen edellyttää monipuolisia ja -muotoisia fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä oppimisympäristöjä digitaalisten oppimisympäristöjen lisäksi. Oppimisympäristön ja käytettyjen menetelmien valinnan tulee aina olla pedagogisesti perusteltua, oppimiskäsityksiin ja -filosofiaan sekä tutkittuun tietoon perustuvaa, eivätkä kulloisetkin trendit saa ohjata tai yksipuolistaa sitä liiaksi. Samoin oppimisympäristöjen suunnittelun ja kehittämisen tulee perustua tutkittuun tietoon sekä mahdollisiin tilallisiin, fyysisiin ja teknologisiin ratkaisuihin ja pedagogisiin ratkaisuihin. Lisäksi tilaratkaisuissa tulee huomioida opetuksen linjakkuuden ohella erilaiset oppimistyylit ja -tavat sekä saavutettavuus. Opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee voida jakaa opetusta ja oppimista erilaisiin opetusta ja oppimista edistäviin menetelmiin ja ympäristöihin, jotta niin opettajien kuin opiskelijoiden kuormitusta voidaan tasata ja hallita.

Etä- ja lähiopetuksen vaihtelu opiskelijoiden työpäivissä edellyttää sekä opetuksen että oppimisen tilojen entistä suurempaa volyymia, kun etäopetusta on pystyttävä seuraamaan rauhallisessa tilassa samaan aikaan kuin toiset ryhmät ovat lähiopetuksessa. Myös lähiopetuksen sijoittuminen eri kampuksille edellyttää kaikille kampuksille rauhallisia tiloja, joissa opiskella.

Opiskelijoiden ja varhaisissa uravaiheissa olevien tutkijoiden ohjauksen tarve lisääntyy koko ajan, joten kaikille ohjaukseen osallistuville pitää varmistaa rauhalliset tilat ja mahdollisuus säilyttää niissä aineistojaan.

3. Muutosvalmiudet toimitilakehitykseen liittyen

Toimitilat luovat toiminnan fyysiset puitteet ja ovat tärkeä toiminnan alusta. Tilojen käytössä on perinteitä ja toimintamalleja, jotka ovat muotoutuneet osaksi toimintakulttuuria. Tiloihin liittyvä muutos voidaan myös nähdä uhkana nykyisen toiminnan vakiintuneille käytännöille ja periaatteille sekä akateemisen työn edellytyksille.

Miten yhteistoimintaneuvosto näkee toimitilakehityksen ja sen tavoitteet ja minkälaista muutosjohtamista ja tukea tavoitteiden läpivientiin tarvitaan? Miten mielestänne toimitilakehitystä tulisi johtaa ja sen edistäminen vastuuttaa esimerkiksi tiedekunnissa? Minkälaiset kannustimet tukisivat tiedekuntia muutoksen toteuttamisessa? Työympäristökehitys on yksi huomioon otettava toimenpidealue, minkälaisena yhteistoimintaneuvosto näkee yhteisön valmiudet työtilojen kehitykseen (esimerkiksi jaetut työtilat tai monipistesopimus, jonka myötä työnantaja varustele kotitoimistoa, kun kiinteästä työpisteestä kampuksella luovutaan)?

Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien kommentteja:

Minkä muutoksen? Ensin tulee selvittää, mitä muutoksia yliopiston perustoiminnot edellyttävät. Tarvitaan toiminnan mahdollistavat tilat, ja tilakehityksessä tulee kuunnella toimijoita. On myös huomattava, että yliopistossa kaikki perustuu tutkimukselle ja on sen vuoksi jatkuvasti muutoksessa: tiede ja sen opettaminen muuttuu koko ajan. Ulkoiset muutokset, kuten toimitilojen muutokset, haittaavat ja hidastavat sisäistä, toiminnasta itsestään nousevaa muutosta.

Muutoksia toteutettaessa ei pidä seurata mahdollisesti lyhytaikaisia trendejä, vaan kehityksen tulee perustua tutkittuun tietoon.

4. Toimintakulttuurin kehittyminen

Monialayliopiston toimintakulttuurin rakentaminen edellyttää luottamusta rakentavia prosesseja. Tiloilla, jotka tukevat synergiaa ja yhdessä tekemistä, voidaan tukea niin yhteisön sisäisiä yhteistyön ja vuorovaikutuksen tarpeita kuin avata toimintaamme ulospäin kaupunkiseutuun ja toimintaympäristöön.

Mitä mahdollisuuksia yhteistoimintaneuvosto näkee tilojen kautta edistää yhteistä monialayliopiston toimintakulttuuria ja tukea yhteisön rakentumista, opiskelijoiden kiinnittymistä yliopistoon ja alumnien sitoutumista? Mitä yhteistyön mahdollisuuksia ja hyötyjä yhteistoimintaneuvosto tunnistaa yhteisön sisällä ja kuinka niitä tulisi edistää/ne tulisi huomioida toimitilaratkaisuin? Miten kampukset voisivat tukea YVV-toimintaa ja tukea vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa?

Yhteistoimintaneuvoston henkilöstön edustajien kommentteja:

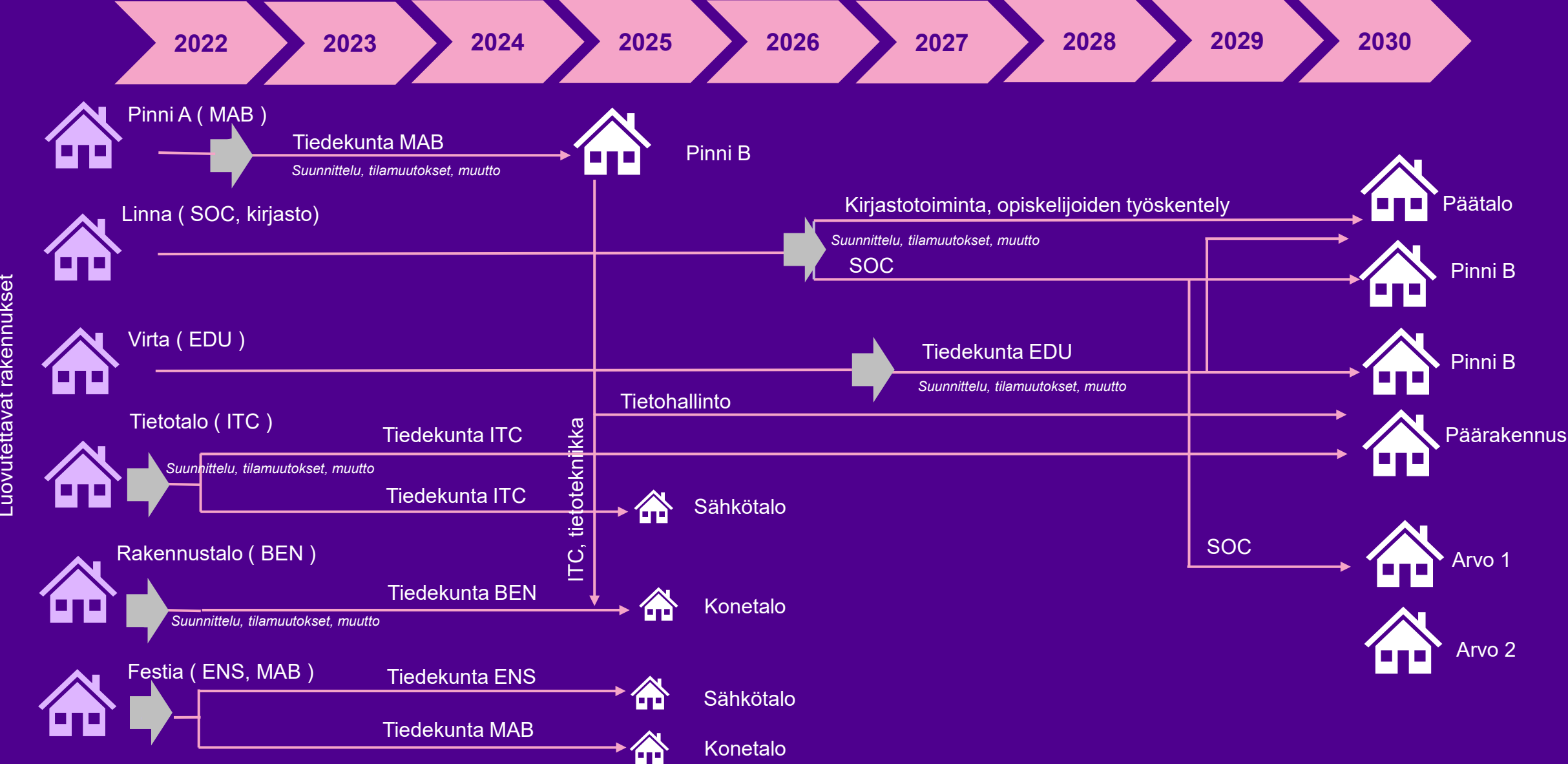
Mikä tahansa jakaminen tai jakautuminen fyysisiin yhteisöihin tukee toisia ja estää toisia yhdessä tekemisen muotoja. Yhdessä tekemistä ja yhteistyötä tukevat parhaiten yhteiset julkiset, avoimet tilat, joihin mennään vapaaehtoisesti itse valittuina aikoina, ja jotka ovat varsinaisista työpisteistä erillisiä. Tarvitaan myös tiloja, joita voi varata isoille yhteisöille yhteisen tekemisen ajaksi. Yhteisen tekemisen aiheiden tulee nousta yhteisöstä itsestään ja sosiaalisten yhteisöjen muotoutua itseohjautuvasti.

Tilojen käyttäminen kaikilla kampuksilla on tehtävä helpoksi koko henkilöstölle ja opiskelijoille.

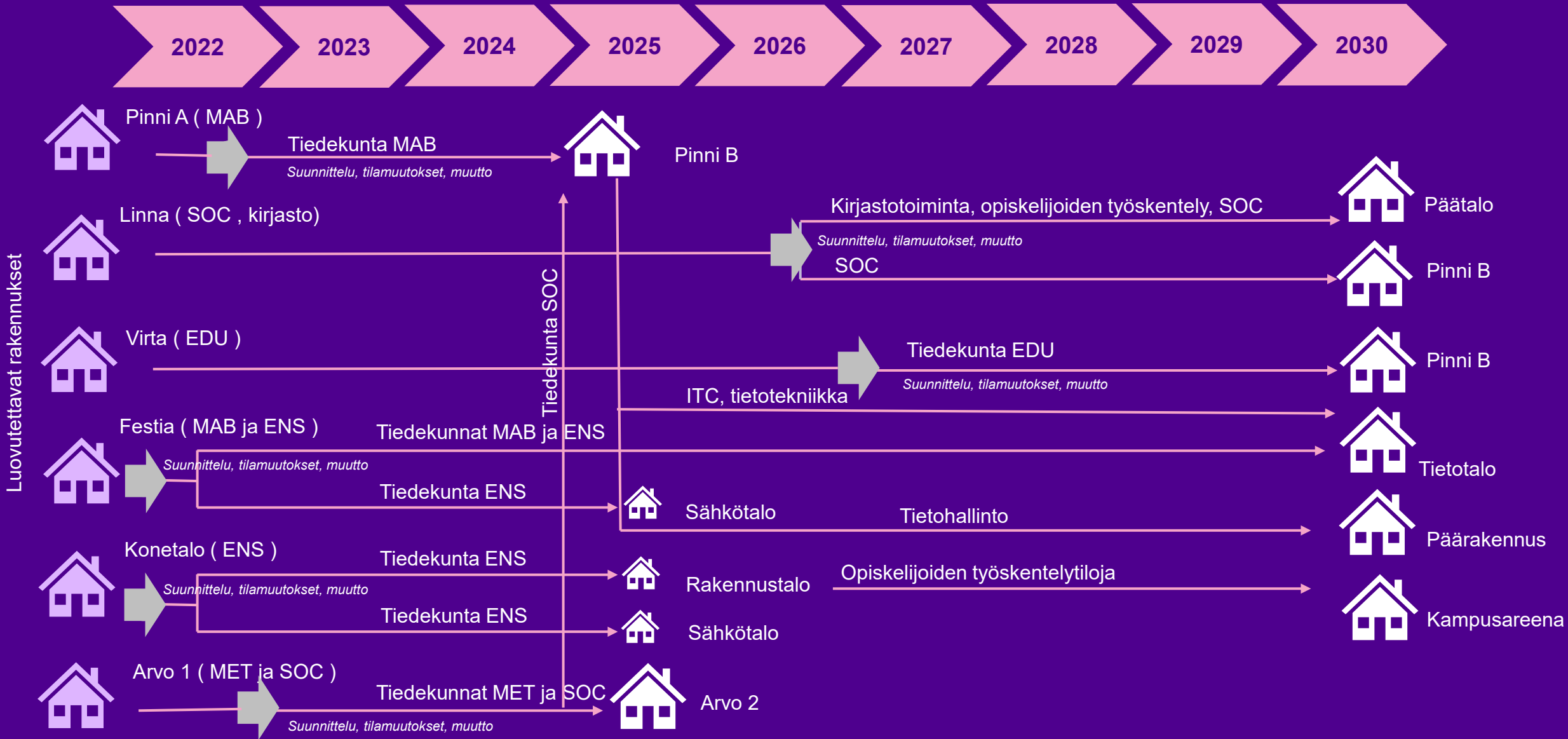
Yliopiston keskeinen sidosryhmä ovat erilaiset tiedeyhteisöt kansallisesti ja kansainvälisesti. Yliopistolla on oltava tiloja suurempien ja pienempien tilaisuuksien järjestämiseksi. Tieteelliset seurat ja yhdistykset tukevat merkittäväällä tavalla yliopiston perustehtäviä. Erikokoiset seminaaritalat ja luentosalit toimivat erinomaisesti tiedeyhteisöjen toiminnan organisointiin ja tilaisuuksien järjestämiseen. Samoin tarvitaan suurikokoisia yleisiä tiloja, kuten aulatiloja, vastaanottoja ja muita sosiaalisia tapahtumia varten. Samoja tiloja tarvitaan muuhun sidosryhmätoimintaan, kuten yritysten ja julkisen sektorin toimijoiden tilaisuuksiin.

Suunniteltuihin vaihtoehtoihin VE6, VE7 ja VE9 liittyvien toimenpiteiden päälinjat ja niiden alustavat aikataulut

Vaihtoehto VE6

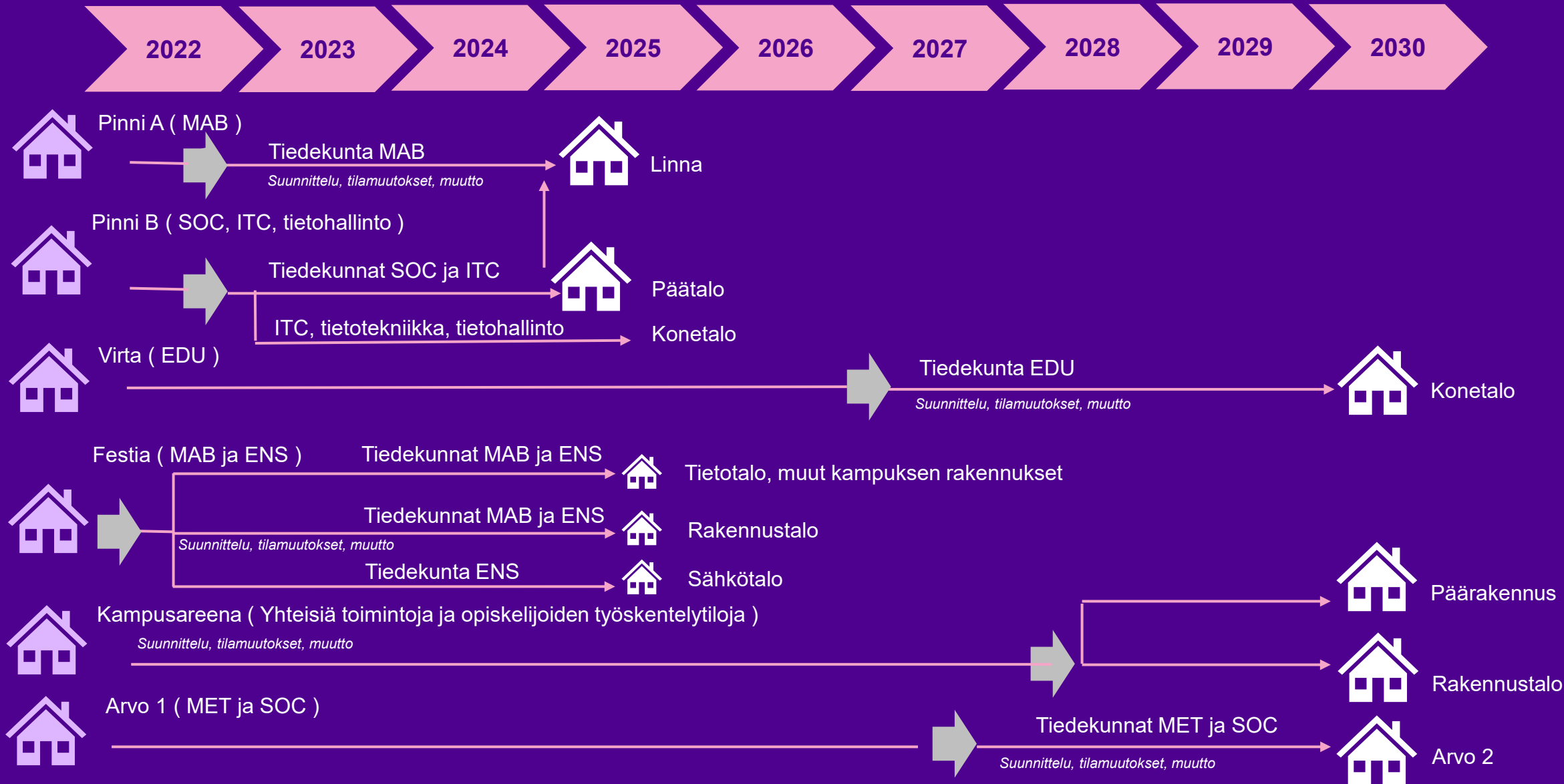

Vaihtoehto VE7

Vaihtoehto VE9

Luovutettavat rakennukset

Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin nimittäminen

Tutkimuksesta vastaava vararehtori vastaa rehtorin tukena yliopiston tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kokonaisuudesta, toiminnan kehittämisestä ja tuloksellisuudesta sekä tutkimuksen laadusta. Vararehtori seuraa ja analysoi tutkimustoiminnan kansainvälistä ja kansallista kehitystä ja trendejä, valmistelee tutkimustoimintaan liittyviä strategisia linjauksia ja vastaa tutkimusprosessin kehittämisestä, osallistuu tiedekuntien tutkimustoiminnan, tutkimusalojen ja tutkimusohjelmien ohjaukseen sekä arvioi tutkimustoiminnan toteuttamista ja vaikuttavuutta. Vararehtori osallistuu yliopiston rehtoraatin ja johtoryhmän toimintaan, toimii yliopiston tutkimuksen tuen palvelualueen johtajana, edustaa aktiivisesti yliopistoa tutkimuksen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja seuraa tutkimuspolitiikkaa sekä siihen liittyvää lainsäädäntöä.

Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin tehtävä on tullut täytettäväksi vararehtori Juha Teperin siirryttyä Tampereen yliopiston tutkijakollegiumin johtajaksi 1.8.2021 alkaen.

Rekrytointia ovat valmistelleet rehtori Mari Walls, provosti Jarmo Takala ja henkilöstöpalvelujen johtaja Ilkka Haukijärvi. Heidän lisäksi haastatteluihin ovat osallistuneet dekaani Päivi Pahta, dekaani Matti Sommarberg ja koulutusvararehtori Marja Sutela. Tehtävän täytössä on huomioitu esteellisyysperiaatteet (hallintolaki 434/2003, 27–30 §).

Tehtävä oli avoimessa haussa 18.8.–16.9.2021. Avoimen haun lisäksi rekrytoinnissa on käytetty rekrytointiyhtiö MPS:n suorausta. Hakemuksia jätettiin avoimen haun kautta yhteensä 10 kpl. Suorahaun kautta tuli kolme hakemusta. Yhteensä 13 hakijasta (liite 2) neljä oli naisoletettua ja yhdeksän miesoletettua henkilöä.

Kaikkien hakijoiden hakemukset ja asiakirjat käytiin läpi suhteessa hakuilmoituksessa esitettyihin haettavan tehtävän kriteereihin ja edellytyksiin. Haastatteluihin valittiin neljä hakijaa, joilla kaikilla täyttyi hakuilmoituksessa mainittu edellytys soveltuvasta tohtorin tutkinnosta ja joilla on tehtävässä edellytettävää kokemusta tutkimukseen liittyvistä johtamistehtävistä yliopistossa usean vuoden ajalta vähintään tiedekuntatasolla. Kaikilla neljällä on myös merkittäviä näyttöjä kansainvälisesti korkeatasoisesta akateemisesta tutkimuksesta, menestyksekkäästä kilpaillun ulkoisen tutkimusrahoituksen hankkimisesta sekä monipuolista kokemusta luottamustoimista erilaisissa akateemisissa ja ammatillisissa verkostoissa ja yhteisöissä.

Haastattelut järjestettiin Tampereella 18.9. ja 19.9.2021. Haastatteluiden perusteella MPS:n toteuttamaan soveltuvuusarviointiin valikoituivat Minna Kellomäki, Elina Oksanen ja Tapio Visakorpi. Provosti Takala jääväsi esimiesroolin takia itsensä Visakorven haastattelusta sekä valinnasta soveltuvuusarviointiin.

Kärkihakijoilla on vahvat näytöt kansainvälisesti korkeatasoisesta tutkimuksesta ja julkaisutoiminnasta, tutkimusryhmien johtamisesta, tutkimusrahoituksen eri instrumenttien menestyksekkäästä hyödyntämisestä, tutkimusympäristöjen kehittämisestä, tutkimuskumppanuuksien rakentamisesta ja tutkimushallinnon ja yliopistohallinnon tiedekuntatasoisista tehtävistä sekä asiantuntija- ja luottamustehtävistä.

Professori Minna Kellomäki, tiivis profiili (cv liitteessä 4)

Koulutus

- TKT 2000, Tampereen teknillinen yliopisto
- DI 1993, Tampereen teknillinen yliopisto

Työura

- johtaja 2017–2018 ja varajohtaja 2015–16, BioMediTech-instituutti, Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto
- dekaani 2017–2018, Tampereen teknillinen yliopisto
- professori 2002, Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto

Varadekaani Elina Oksanen, tiivis profiili (cv liitteessä 5)**Koulutus**

- FT 1996, Kuopion yliopisto
- FM 1992, Helsingin yliopisto

Työura

- varadekaani 2014–2017 ja 2018–2021, Itä-Suomen yliopisto
- professori 2004, Itä-Suomen yliopisto

Dekaani Tapio Visakorpi, tiivis profiili (cv liitteessä 6)**Koulutus**

- FT 1992, Tampereen yliopisto
- LL 1990, Tampereen yliopisto

Työura

- dekaani 2017–2018, ja 2019- Tampereen yliopisto
- varajohtaja 2011–2012, biotieteiden instituutti, Tampereen yliopisto
- johtaja 2007–2008, lääketieteellisen teknologian instituutti, Tampereen yliopisto
- professori 2002, Tampereen yliopisto

Hallitus haastattelee kärkihakijoita kokouksessa 12.11.2021 ja päättää tutkimuksesta vastaavan vararehtorin nimittämisestä haastatteluiden jälkeen.

Liitteet:

Liite 1 Hakuilmoitus

Liite 2 Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin tehtävää hakeneet

Liite 3 Perustelumuistio (ei julkinen, nähtävillä yliopiston asiantunnustuksessa)

Liite 4 Minna Kellomäki cv (ei julkinen, nähtävillä yliopiston asiantunnustuksessa)

Liite 5 Elina Oksanen cv (ei julkinen, nähtävillä yliopiston asiantunnustuksessa)

Liite 6 Tapio Visakorpi cv (ei julkinen, nähtävillä yliopiston asiantunnustuksessa)

Päätösesitys rehtori Walls 2.11.2021:

Päätösesitys tehdään kokouksessa hallituksen haastateltua kärkiehdokkaat.

Päätös:

Työpaikkailmoituksen lukunäkymä

[Takaisin työpaikan muokkaukseen](#)
[Luo videohaastattelu](#)

Tutkimuksesta vastaava vararehtori

Tampereen yliopisto on Suomen toiseksi suurin, monialainen yliopisto, jonka osaamiskärjet ovat tekniikka, terveys ja yhteiskunta. Tampereen yliopisto on yli 4000 työntekijän ja 21000 opiskelijan muodostama yliopistoyhteisö. Professoreita Tampereen yliopistossa on yli 400. Yhdessä Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu muodostavat monialaisen, innostavan ja vaikuttavan tutkimus- ja oppimisympäristön.

Haemme Tampereen yliopistoon

vararehtoria vastaamaan yliopiston tutkimuksen kokonaisuudesta

Tehtäväkuvaus

Vararehtorina vastaat rehtorin tukena yliopiston tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kokonaisuudesta, toiminnan kehittämisestä ja tuloksellisuudesta sekä tutkimuksen laadusta. Vastuullasi on seurata ja analysoida tutkimustoiminnan kansainvälistä ja kansallista kehitystä ja trendejä. Valmistelet tutkimustoimintaan liittyviä strategisia linjauksia ja vastaat tutkimusprosessin kehittämisestä. Osallistut tutkimusalojen, tutkimusohjelmien ja tiedekuntien tutkimustoiminnan ohjaukseen sekä arvioit tutkimustoiminnan toteuttamista ja vaikuttavuutta. Tärkeä osa tehtävääsi on pitää huolta sidosryhmäsuhteista ja olla linkki tutkimuksen rahoittajiin kansallisesti ja kansainvälisesti. Yliopiston johtoryhmän jäsenenä osallistut aktiivisesti koko yliopiston toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Vararehtorina vastuullasi on varmistaa, että

- yliopisto pystyy kilpailemaan kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, ohjaamaan resursseja tutkimuksen kärkialueille sekä monipuolistamaan rahoitus pohjaa
- eri tieteenalaja yhdistävät tutkimus- ja kehitysalustat ja -ohjelmat mahdollistavat huipputieteen ja soveltavan tutkimuksen yhdistämisen sekä linkittämisen eriasteisiin käytännön innovaatioihin
- yliopisto luo vaikuttavaa toimintakulttuuria, jossa korkeakoulu yhteisön jokainen tieteenala ja koulutusala osallistuu yhteiskunnan kestäväan kehitykseen
- yliopisto tuottaa ja tarjoaa tutkimustietoa yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Vararehtorina osallistut yliopiston rehtoraatin ja johtoryhmän toimintaan, toimit yliopiston tutkimuksen tuen palvelualueen johtajana, edustat aktiivisesti yliopistoa tutkimuksen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja seuraat tutkimuspolitiikkaa sekä siihen liittyvää lainsäädäntöä.

Vararehtorin tehtävä on kokoaikainen ja se täytetään viiden vuoden määräajaksi 1.11.2021 alkaen tai sopimuksen mukaan.

Työpaikkakuntanasi on Tampere.

Edellytykset

Edellytämme sinulta tohtorin tutkintoa sekä tehtävän edellyttämää monipuolista ja laaja-alaista kokemusta tutkimustoiminnan ja tutkimusinfrastruktuurien strategisesta johtamisesta ja toimeenpanosta akateemisessa toimintaympäristössä. Sinulla on vahva rahoituksen hankinnan ja eri rahoitusinstrumenttien tuntemus. Arvostamme kokemusta strategisesta, tuloksellisesta ja vaikuttavasta toimimisesta kansainvälisissä verkostoissa ja toimielimissä sekä kykyä toimia yhteistyössä rahoittajien, sidosryhmien ja henkilöstön kanssa. Sinulla on erinomaiset vuorovaikutustaidot sekä kyky toimia nopeasti muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. Kommunikoit erinomaisesti suomen lisäksi myös englanniksi.

Millainen työyhteisö olemme?

Tampereen yliopisto on monialainen, kansainvälinen ja rohkeasti tulevaisuuteen katsova yhteisö. Meille tärkeitä arvoja ovat *avoimuus, kriittisyys, moninaisuus, oppijälähtöisyys, rohkeus, sivistys ja vastuullisuus*. Työskentelemme joustavasti Tampereen yliopiston kolmella kampuksella ja tarjoamme lisäksi joustavat etätyömahdollisuudet. Lue lisää työskentelystä meillä [työnantajisivuiltamme](#).

Tarjoamme sinulle ainutlaatuisen mahdollisuuden olla kehittämässä ja tukemassa monialaisen yliopistomme kansallisesti ja kansainvälisesti menestyksestä ja vaikuttavaa tutkimustoimintaa. Tule joukkoomme luomaan merkityksellistä uraa ja myötävaikuttamaan yliopistomme kansainväliseen menestymiseen.

Hakuohjeet

Jätä hakemuksesi yliopiston sähköisellä hakulomakkeella (linkki löytyy tämän ilmoituksen alta) ja liitä hakemukseesi ansioluettelo. Hakemuksessasi voit esittää myös palkkatoivomuksesi.

Hakuaika tehtävään päättyy torstaina 16.9.2021 klo 23.59.

Lisätietoja tehtävästä antaa Tampereen yliopiston provosti Jarmo Takala, jarmo.takala@tuni.fi, 040 541 6897, parhaiten tavoitettavissa ke 25.8. klo 9-10, pe 27.8. klo 9-10 ja ke 1.9 klo 9-10 ja rekrytointikumppanimme MPS:n aluejohtaja Jarkko Sipiläinen, jarkko.sipilainen@mps.fi, 040 700 8161, parhaiten tavoitettavissa tiistaisin 24.8., 31.8., 7.9. ja 14.9. klo 11-12 sekä seniorikonsultti Roy Herold, roy.herold@mps.fi, 040 060 1760 , parhaiten tavoitettavissa torstaisin 19.8., 26.8., 2.9., 9.9. ja 16.9. klo 14-15.

Hakuaika alkaa: 18.08.2021 10:00 **Hakuaika päättyy:** 16.09.2021 23:59

Tutkimuksesta vastaavan vararehtorin tehtävää hakeneet

Häikiö Liisa

Kaivo-oja Jari

Karvonen Matti

Kellomäki Minna

Koljonen Tatu

Kunttu Leena

Kuosmanen Pauli

Nikander Riku Petteri

Oksanen Elina

Parkkila Seppo

Virtapohja Janne

Visakorpi Tapio

von Matt Jonas

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

10

Muut asiat

Seuraavat hallituksen kokoukset.

Päätös:

12.11.2021

Tampereen yliopiston hallitus

11

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo .